

**KUKA
HÄN
NÄMAKIN
SOTKUT
SELVITTÄÄ?**

PAAVO VÄYRYNEN

**KUKA
NÄMAKIN
SOTKUT
SELVITTÄÄ?**

**PAASI
LINNA**

Copyright © Paavo Väyrynen ja Kustannusosakeyhtiö Paasilinna

ISBN 978-952-299-118-8

Painettu EU:ssa 2016

SISÄLLYS

I KOETTELEMUSTEN VUOSI

”Eihän tässä näin pitänyt käydä”	15
Kansalaispuolue perustetaan	20
Menestystä ja vastoinkäymisiä	25
Vastavoimien häirintää	29
Huolia yritystoiminnasta ja terveydestä	33
Syntymäpäivä	38

II SUOMEN LINJA

ULKO- JA TURVALLISUUSPOLITIikka

Miksi Sauli Niinistö?	45
Oppositio mukaan UTVA:n toimintaan	47
Ei kuolemanpelosta pidä itsemurhaa tehdä	49
Historiasta voi oppia	51
Urho ja hänen kisällinsä	53
Ansa	55
Hyviä ja huonoja uutisia	56
Suomen linjaa on selkiytettävä	58

EUROOPPA-POLITIikka

Johtaako Brexit Pohjolan yhteisöön?	63
Uusi alku Euroopalle ja Suomelle	65
Virnuilut ovat loppuneet ja hymyt hyytyneet	67
Tarvitsemme Hallitusten välisen konferenssin (HVK)	70
Keskustelu Suomen EU-erosta vie harhaan	72
Itsenäinen Suomi, eheytyvä Pohjola	75
Jyri Häkämies on oikeassa	77

ALUE- JA MAATALOUSPOLITIikka

EU:n maatalouspolitiikka rikkoo perussopimusta	79
Kansalliseen maatalous- ja aluepolitiikkaan	81
Aluepolitiikan valta on palautettava kansalle	82
Malmin lentokenttä on säilytettävä	84
Missä ovat nuoret väyryset?	87

TALOUSPOLITIIKKA

Miksi meidän ei pidä uskoa Sixten Korkmania	89
Peliä Moskovan kortilla	91
Roger Wessman Brysselin koneessa	92
Euroero odottaa ”valtiomiessarjan tekijöitä”	93
Studiossa oli 40 prosentin demokratiavaje	95
Vapaaksi painajaisesta	97
Tarvitaan myös euroero	98
Eurolaiva uppoaa – pelastusvene valmiiksi	100
EuroThinkTankin raportti antaa tukea Suomen euroeron toteuttamiselle	102
Vaiettu tutkimus	103
Milloinkahan Sailas ja Virtanen ryhtyvät kannattamaan Suomen euroeroa?	104

MAAHANMUUTTOPOLITIIKKA

Martti Ahtisaari	109
Vihdoinkin!	111
Pakolaisleirien perustaminen EU:n ulkopuolelle	112
ALDE:n puheenjohtaja Väyrysen linjoilla pakolaiskysymyksessä	113
Virheistä maksetaan nyt kova hinta	114
Suomen tulisi alentaa pakolaiskiintiötään	117

III YHTEISKUNNALLISESTA VAIKUTTAMISESTA

KANSALAISALOITE

Puheeni puhemiehelle	123
Outo kohu	126
Lausunto eduskunnan perustuslakivaliokunnalle	128
Kansalaisaloite perustuslakivaliokunnassa	137
Lausunto eduskunnan talousvaliokunnalle	140
Entä jos eduskunta tekisi tenän?	146
Talousvaliokunnan lausunto on hyvin yksipuolinen	150
Populisti pettää aina	156

KANSALAISSPUOLUE

Kansalaispuolue täydentää edustuksellista demokratiaa	158
Kansanvalta puolueissa	160
Demokratian ritarit	162
Ennen aikaisiin eduskuntavaaleihin	165
Kansalaispuolue pian rekisteriin	167
Kansalaispuolue on merkitty yhdistysrekisteriin	169
Erinomainen alku Kansalaispuolueelle	170
Kansalaispuolue avaa ovensa kansalaisliikkeille	172
Asiantuntijajäseniä Kansalaispuolueeseen	173
Hakemus on jätetty	176
Kansalaispuolueelle uusi nimi	178
”Kekkonen kisälli” ei puhu Kansalaispuolueesta	179

KESKUSTA

Presidenttipeliä	182
Mihin Paavo pyrkii?	184
Kansalaispuolue kokoaa ja rakentaa	187
Kuinka oikeassa olinkaan	190
Uusi näytelmä on valmis – kuntavaaliehdokkuus harkinnassa	192
Kansalaispuolue on koko Suomen uudistusliike	194
Rauhanomaiseen rinnakkaineloon	198

IV SAATANAN TUNARIT	205
----------------------------	-----

V VASTUU SUOMESTA	223
--------------------------	-----

LIITE: URHO JA HÄNEN KISÄLLINSÄ	235
---------------------------------	-----

LUKIJALLE

Edellisessä teoksessani ”*Eihän tässä näin pitänyt käydä*” kerroin perustelut päätökselleni jäädä sivuun Keskustan puolue-elinten työskentelystä. Pari viikkoa kirjan julkaisemisen jälkeen tein vielä kovemman päätöksen: perustin Kansalaispuolueen.

Tässä teoksessa kerron kuluneen vuoden tapahtumista. Kansalaispuolueen työn käynnistäminen on ollut hankalaa. Perheemme yritystoiminnassa on ollut vaikeuksia. Nämä koettelemukset ovat käyneet jo terveydenkin päälle.

Julkaisen tässä kirjassani vuoden mittaan kirjoittamiani blogeja, kolumneja ja pakinoita. Esitän niissä oman näkemykseni siitä, minkä tulisi olla Suomen linja. Keskeisiä aihepiirejä ovat ulko- ja turvallisuuspolitiikka, Eurooppa-politiikka, talouspolitiikka, maatalous- ja aluepolitiikka sekä maahanmuuttopolitiikka. Tässä teoksessa julkaistavat kirjoitukset liittyvät erottamattomasti edellisen kirjani sisältöön.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikassa tapahtunut linjan muutos tulee selkeästi esiin, kun sitä tarkastellaan edellisten vuosien taustaa vasten. Suomea suistetaan nyt Paasikiven linjalta. Keskeiset perustelut euroeron toteuttamiseksi löytyvät jo viime syyskaudella kirjoittamistani blogeista, kolumneista ja pakinoista. Viime aikoinakin ajatukselle euroerosta on tullut arvokasta tukea.

Maahanmuuttoasioihin otin tiukasti kantaa jo vuoden 2015 kevästä lähtien. Tämän vuoden puolella olen voinut todeta, että

olen ollut oikeassa ja että nyt monet ovat alkaneet tulla linjalleni.

Kolmas luku koostuu kirjoituksista, joissa käsittelen yhteiskunnallista vaikuttamista. Palvelen lukijaani julkaisemalla koosteen kansalaisaloitteen käsittelystä eduskunnassa. Mukana ovat muun muassa peruslakivaliokunnalle ja talousvaliokunnalle antamani asiantuntijalausunnat. Suurin osa kirjoituksista käsittelee Kansalaispuoluetta. Niistä käy ilmi, että puolue on aivan erilainen kuin tähän mennessä toimineet. Siksi monet eivät ole sitä ymmärtäneet ja toiset eivät ole olleet ymmärtävinään. Kirjoituksista käy ilmi, kuinka suunnitelmia puolueen kehittämiseksi on vuoden mittaan hiottu. Tämän luvun loppu koostuu kirjoituksista, joissa käsittelen suhdettani Suomen Keskustaan. Siinä eletään nyt rauhanomaisen rinnakkainelön vaihetta.

Neljännessä luvussa kirjoitan siitä, kuinka ”*saatanan tunarit*” ovat Urho Kekkosen presidenttikauden jälkeen Suomen asioita hoitaneet. Tämä on ennen julkaisematonta tekstiä, joka perustuu osittain viime kesänä Pohjanrannan kesäteatterissa esitettyyn näytelmääni ”*Urho ja hänen kisällinsä*”.

Viidennessä luvussa kirjoitan siitä, kuinka voisimme edes osittain korjata sen vahingon ja selvittää ne sotkut, jotka nämä tunarit ovat saaneet aikaan. Kysyn, ketkä ovat nyt valmiit ottamaan vastuun Suomen tulevaisuudesta.

Kirjan liitteenä on näytelmäni ”*Urho ja hänen kisällinsä*” käsikirjoitus. Kunkin kohtauksen, tuokiokuvan, jälkeen esitän kommenttini, josta käy ilmi, missä suhteessa näytelmä perustuu tosiasioihin ja missä olen käyttänyt taiteilijan vapauttani.

Näytelmässä nuori Väyrynen sanoo Kekkoselle uskovansa, että kirjoittamalla voi vaikuttaa politiikkaan. Presidentti vastaa, että siihen hänkin on uskonut ja uskoo edelleen. Tätä mieltä on myös näytelmän kirjoittaja.

19.10.2016

Paavo Väyrynen

I

KOETTELEMUSTEN VUOSI

”Eihän tässä näin pitänyt käydä”

Herran vuosi 2016 alkoi osaltani vauhdikkaasti. Tammikuun lopussa, Paavon päivänä, julkaisin kirjan ”*Eihän tässä näin pitänyt käydä*”. Julkistamisen yhteydessä ilmoitin, että olen päättänyt jättäytyä sivuun Keskustan puolue-elinten työstä. Perustelin tätä sillä, että olemassa olevien rakenteiden kautta en ollut voinut enää vaikuttaa Suomen, Euroopan ja koko ihmiskunnan tulevaisuuteen.

Ennen Euroopan parlamentin vaaleja olin pyrkinyt siihen, että Keskuksista olisi ryhtynyt kokoamaan sinne uutta ryhmää, joka edustaisi puolueen arvoja ja edistäisi sen tavoitteita. Kun puolue päätti kuitenkin pysyttäytyä ALDE-ryhmässä, olin joutunut hakemaan yli ryhmärajojen yhteistyötä, jolla voin edistää Suomen euroeroa, puolustaa maamme sotilaallista liittoutumattomuutta ja kehittää unionia itsenäisten valtioiden liittona. Eri parlamenttiryhmien jäsenistä koostuva kontaktiryhmä ”*Vapaus valita*” ajoi näitä asioita.

Viime kevään hallitusratkaisun yhteydessä ja heti sen jälkeen olin tullut siihen tulokseen, että en pystynyt enää vaikuttamaan Keskustan politiikkaan. Olin päättänyt kuitenkin jatkaa yrittämistä. Lisäksi olin kokeillut vaikuttamista puolueen ulkopuolisia kanavia käyttäen tekemällä kansalaisaloitteen Suomen eroamiseksi euroalueesta.

Viime kuukausien kokemukset olivat vahvistaneet sen, että Keskustan kautta vaikutusmahdollisuuksia ei ollut. Toisaalta kansalaisaloite ja ajatus Suomen eroamiseksi euroalueesta oli saanut osakseen hyvin laajaa kannatusta. Mukana oli ollut runsaasti myös Keskustan jäseniä ja kannattajia, vaikka puolueen johdon piirissä suhtautuminen oli ollut hyvin nihkeää.

Ilmoitin päättäneeni jättäytyä sivuun Keskustan puolue-elinten toiminnasta ja pyrkiä tästedes vaikuttamaan Suomen linjaan hakemalla yhteyttä saman mielisiin suomalaisiin, sekä sitoutumattomiin että eri puolueissa toimiviin.

Sanoin, että yksi ensimmäisistä tehtävistäni oli vaikuttaa siihen, että kansalaisaloite Suomen jäsenyydestä euroalueessa saa eduskunnassa asianmukaisen käsittelyn. Perustelin ratkaisuani kokemuksillani pitkän poliittisen urani aikana:

”Viime kevään jälkeen olen joutunut kovasti pohtimaan puolueen linjan muotoutumista viime vuosikymmeninä.

Tulin ensimmäisen kerran valituksi eduskuntaan vuoden 1970 vaaleissa. Niissä Keskustapuolue koki siihenastisen historiansa suurimman vaalitappion. Keskusta oli tuolloin pahasti jakautunut Ahti Karjalaisen ja Johannes Virolaisen kannattajiin. 1970-luvulla tämä aatteellinen ja valtopoliittinen vastakkainasettelu vahvistui entisestään.

1980-luvulla puolue yhtenäistyi, ja vuosikymmenen lopulla se nousi jälleen maan suurimmaksi. Tämä perustui nuorten keskuudessa 1970-luvun alussa käynnistyneeseen aatteelliseen työhön. Yhdistimme toisiinsa vihreän aallon ja alkioalaisen aatteen. 1980-

luvun lopulla nuorten uusi sukupolvi ryhtyi muuttamaan Keskustaa liberaalipuolueeksi. Puolue jakautui perinteisen alkioalaisen aatteen kannattajiin ja keskustaliberaaleihin. Olen kertonut tästä viime vuosikymmenten valtataistelusta seikkaperäisesti viime vuonna ilmestyneessä kirjassani *Suomen linja*.

Vuoden 2010 Lahden puoluekokouksessa liberaalit valtasivat puolueen johtopaikat. Seuraavan vuoden eduskuntavaaleissa Keskusta koki historiansa pahimman vaalitappion. Syyskesällä 2011 kannatus oli painunut jo 12 prosentin tuntumaan. Vuoden 2012 presidentinvaaleissa Keskusta palasi alkioalaisille juurilleen ja nousi taas suurten puolueiden joukkoon. Myönteinen kehitys jatkui Juha Sipilän tultua valituksi puolueen johtoon vuoden 2012 Rovaniemen puoluekokouksessa.

Suomen linja -kirjassani arvioin myönteisesti Sipilän valintaa:

Juha Sipilä näyttää edustavan Keskustan perinteistä aatteellista ja poliittista linjaa Santeri Alkiosta nykypäivään saakka. Myös tulevaisuudesta ajattelemme hyvin samalla tavalla. Juha Sipilästä saattaa tulla Keskustan puheenjohtajana ensimmäinen, jonka poliittiseen linjaan voin olla tyytyväinen. Menestyäkseen hänen tulee rohjeta olla itsenäinen niiden suhteen, joiden tuella hänet puheenjohtajaksi valittiin.

Juha Sipilän valinta Keskustan johtoon saattaa aloittaa uuden aikakauden. Nyt puolue voi yhtenäistyä perinteiselle linjalleen. Alkiolaisuudesta saattaa tulla taas puolueen pääsuunta, jota liberaalit voimat täydentävät. Jos näin käy, toteutuu samankaltainen aatteellinen ja poliittinen kehitys kuin 1980-luvulla.

Viime kevään eduskuntavaalien jälkeen odotukset olivat korkealla. Keskusta nousi suurimmaksi puolueeksi. Perussuomalaiset saivat toisen jytlyn.

Hallitusohjelma lupasi hyvää. Eurooppa-politiikkaa, maahanmuuttoa, turvallisuuspolitiikkaa ja aluepolitiikkaa koskevat linjaukset vastasivat perussuomalaisten ja keskustalaisten laajan enemmistön näkemyksiä. Kun Keskusta neuvotteli ensin avainkysymyksistä Perussuomalaisten kanssa, näytti siltä, että rungon muodostaisivat nämä puolueet.

Keskustan piirissä toivottiin ensi sijassa hallitusta, jossa tätä runkoa olisivat täydentäneet sosialidemokraatit. Kokoomusta ei haluttu hallitukseen. Minäkin pidin kakkosvaihtoehtona keskustavoimien 102 edustajan hallituspohjaa. Opposition hajanaisuuden vuoksi se olisi ollut toimintakykyinen. Tuloksena oli kuitenkin Keskustan, Kokoomuksen ja Perussuomalaisten yhteishallitus.

Hallituspohja, salkkujako ja ministerivalinnat ratkaisivat hallituksen poliittisen linjan sekä sisäpolitiikassa että ulkosuhteissa. Kokoomus sai yllätteen. Valtaan päästyään Perussuomalaisten johto luopui helposti tavoitteistaan. Ratkaiseva merkitys oli kuitenkin sillä, että Keskustan ministeriryhmään ja sen keskeiseen avustajakuntaan tuli vain Kokoomusta lähellä olevia liberaaleja. Sama linja toteutui myös eduskuntaryhmän valinnoissa.

Puolueeseen on syntynyt epäpyhä valtapoliittinen liittoutuma. Linjan määräävät nyt liberaalit tukenaan joukko lestadiolaispoliitikkoja. Alkiolaiset, perinteisen keskustapolitiikan kannattajat, on pantu sivuun. Koossa on sama joukkue, jolla Keskusta koki murskatapion runsaat neljä vuotta sitten.

Hallituksen alkutaipaleella pahimmat ennakko-odotukset ovat alkaneet toteutua. Tätä osoittaa ennen muuta ulko-, turvallisuus-, maahanmuutto-, Eurooppa- ja aluepolitiikassa valittu linja. Kansantaloutta yritetään tervehdyttää epätoivoisesti sisäisen devalvaation ja leikkauspolitiikan keinoin, vaikka tarjolla olisi parempi vaihtoehto, eroaminen euroalueesta. Tästä ei suostuta edes keskustelemaan. Eurooppa-politiikan linjana on federalismi.

Jo hallitusneuvottelujen yhteydessä jouduin toteamaan, että en pystynyt mitenkään vaikuttamaan tehtyihin ratkaisuihin. Puoluehallitus ja sen työvaliokunta olivat kokonaan sivussa. Pidin yhteyttä lähinnä sähköpostin välityksellä Juha Sipilään, mutta mielipiteitäni ei otettu mitenkään huomioon. Sama meno on jatkunut hallituksen muodostamisen jälkeen, ja se näyttää jatkuvan edelleen. Tästä kaikesta kerron tarkemmin edellisessä kirjassani *Eihän tässä näin pitänyt käydä*.

Viime kesästä lähtien olen pohtinut, mitä voisin tehdä. Haluan vaikuttaa Suomen, Euroopan ja ihmiskunnan tulevaisuuteen. Jos yritän muuttaa Keskustan poliittista linjaa, sanotaan, että hajotan puoluetta. Puolueeseen on sitä paitsi luotu valtarakenne, jota ei ainakaan lähivuosina ole mahdollista horjuttaa.

Keskustan kautta en voi enää Suomen linjaan vaikuttaa. On parasta tunnustaa reilusti tappio ja vetäytyä. Olen päättänyt jättäytyä sivuun Suomen Keskustan puoluevaltuuston, puoluehallituksen ja sen työvaliokunnan työstä. Euroopan parlamentissa jatkan toimintaani Keskustan valtuuskunnan jäsenenä. Muissa Keskustan puolue-elimissä valtuuskuntaa edustavat tästedes sen muut jäsenet. Yhteiskunnallista vaikuttamista jatkan hakemalla yhteyttä samoin

ajatteleviin suomalaisiin sekä puoluepolitiikan ulkopuolella että yli puoluerajojen.

Tämä ratkaisuni on hyvin henkilökohtainen. Viime vuosikymmeninä suuri osa poliittisesta energiastani on kulunut puolueen sisäisiin väentöihin. Haluan uuden alun. Haluan vapauttaa voimavarani suoraan toimintaan tavoitteitteni hyväksi.

Toivon, että Keskustaan lukeutuvat kannattajani jatkavat toimintaansa puolueessa ja pyrkivät vaikuttamaan sen poliittiseen linjaan.”

Kansalaispuolue perustetaan

Helmikuun alussa perustin Kansalaispuolue-nimisen yhdistyksen ja ilmoitin, että se on tarkoitus merkitä puolerekisteriin. Kun kerroin jättäytyväni sivuun puolue-elinten työstä, en vielä tiennyt, mihin tämä ilmoitus johtaisi. Olin kyllä jo edellisestä kesästä lähtien ajatellut, että saattaisin perustaa uuden puolueen, mutta tämä oli ollut vain yksi vaihtoehto muiden joukossa. Muita vaihtoehtoja olivat olleet puolueen sisäinen järjestäytyminen tai yhteyksien rakentaminen yli puoluerajojen niiden välille, jotka ajattelivat samalla tavalla Suomen tulevaisuuden suurista kysymyksistä.

Puolueen sisäinen järjestäytyminen tuntui turhalta sen vuoksi, että liberaalit olivat saaneet niin vahvan otteen puolueesta, ettei sitä olisi ollut mahdollista horjuttaa. Yritykset olisi leimattu riitelyksi. Yhteyksien rakentaminen yli puoluerajojen olisi ollut samankaltainen ratkaisu kuin oli ollut kontaktiryhmän ”*Vapaus valita*” perustaminen Euroopan parlamenttiin.

Tällä tavalla ei kuitenkaan näyttänyt olevan mahdollista rakentaa sellaista poliittista vastavoimaa, jolla olisi vaikutusta Suomen asioiden hoitoon. Tätä osoitti sekin, että vuoden 2015 kesällä tehty kansalaisaloite kansanäänestyksen järjestämiseksi Suomen jäsenyydestä euroalueessa oli saanut vain vähän vastakaikua kansanedustajien ja muiden poliitikkojen keskuudessa.

Polun tammikuun lopulta eteenpäin ratkaisivat yhteydenotot. Keskustan johdon piiristä kukaan ei ottanut minuun minkäänlaista yhteyttä. Sain valtavan määrän kannustavia yhteydenottoja lähinnä sähköpostin välityksellä. Hyvin monet kehottivat minua perustamaan uuden puolueen.

Ilmoitin puolueen perustamisesta 4. helmikuuta ilmestyneessä blogissani:

”Viime viikon maanantain jälkeen olen saanut runsaasti tukea ja kannustusta. Suuri joukko suomalaisia on ilmoittanut olevansa kanssani samaa mieltä ja haluavansa olla mukana yhteistyössä. Monet ovat ehdottaneet kansanliikkeen, järjestön tai jopa puolueen perustamista.

Tärkein ja kiireellisin tehtävämme on toteuttaa Suomen irrottautuminen euroalueesta. Yritykset palauttaa kilpailukyky sisäisellä devalvaatiolla ovat epäonnistuneet. Valtiontalouden leikkaukset kohdistuvat ennen muuta pienituloisiin ja vähävaraisiin ihmisiin. Ne aiheuttavat suurta ja pitkäaikaista vahinkoa. Euroalueessa olemme joutumassa osaksi velkaunionia ja ylikansallista liittovaltiota.

Suomen siirtyminen omaan kelluvaan valuuttaan parantaa nopeasti kilpailukykyämme ja talous alkaa taas kasvaa. Tämän ansiosta työllisyys paranee, kansalaisten elintaso alkaa nousta, eikä kipeimpiä menoleikkauksia ole tarpeen toteuttaa. Suomi pääsee samaan asemaan Ruotsin kanssa, joka on menestynyt ja menestyy erinomaisesti oman kelluvan valuuttansa ansiosta.

Kaikki eduskuntapuolueet ovat sitoutuneet Suomen jäsenyyteen euroalueessa. Tästä syystä ne toteuttavat samaa talouspolitiikan peruslinjaa. Suhtautuminen euroeroa koskevan kansanäänestyksen toteuttamiseen osoittaa, ettei laajan kannatuksen saanutta kansalaisaloitetta oteta vakavasti. Euroerosta ei haluta edes keskustella.

Kansanedustajiin ja puolueisiin voivat vaikuttaa vain äänestäjät. Heillä tulee olla vapaus valita. Suomalaisille on tarjottava mahdollisuus vaikuttaa tahtonsa mukaisesti Suomen linjaan.

Olen perustanut aatteellisen yhdistyksen, Kansalaispuolue ry:n (Medborgarpartiet r.f.). Kuten nimikin kertoo, yhdistys on tarkoitus merkitä puolurekisteriin, kun edellytykset tähän täyttyvät. Kansalaispuolue pyrkii vaikuttamaan Suomen valtiolliseen elämään sekä suoran demokratian keinoja käyttäen että parlamentaarisen järjestelmämme kautta. Kansalaispuolue on Suomen oloissa ainutlaatuinen parlamenttipuolue. Tarkoituksena on, että sen jäseninä tulevat olemaan vain eduskunnan ja Euroopan parlamentin jäsenet, jotka kaikki kuuluvat puoluehallitukseen.

Omalta osaltani olen Kansalaispuolueen jäsen aluksi europarlamentaarikkona. Joskus vaalikauden mittaan aion palata eduskuntaan ja olla ehdokkaana vuoden 2019 eduskuntavaaleissa.

Kansalaispuolueelle muodostetaan tukiryhmä, johon voivat kuulua sellaiset sitoutumattomat ja eri puolueisiin lukeutuvat suomalaiset, jotka kannattavat sen tavoitteita. Tukiryhmään ilmoittautuva voi itse päättää julkistetaanko hänen kuulumisensa siihen vai ei. Tukiryhmään kuuluvien kesken pidetään yhteyttä sähköpostitse ja erilaisia tilaisuuksia järjestämällä. Tukiryhmään voi liittyä kotisivuni kautta. Sieltä voi tulostaa kannattajakortin Kansalaispuolueen merkitsemiseksi puolerekisteriin ja lähettää sen minulle.

Suomen linjaan Kansalaispuolue pyrkii vaikuttamaan ennen muuta eduskuntavaalien kautta. Kansalaispuolue toimii siten, että se voi olla mukana kokoamassa laajemminkin yhteen saman mielisiä poliittisia voimia. Raja-aitoja ei rakenneta. Kansalaispuolue puolustaa maamme itsenäisyyttä ja puolueettomuutta. Tämä edellyttää suunnanmuutosta Suomen Eurooppa-politiikkaan ja maamme säilymistä sotilaallisesti liittoutumattomana maana. Kansalaispuolue on aktiivinen ihmiskuntapolitiikassa. Se toimii köyhyyden poistamiseksi ja ympäristöllisesti, yhteiskunnallisesti ja taloudellisesti kestäväen kehityksen edistämiseksi kaikkialla maailmassa.

Kansalaispuolue on edistyksellinen voima, joka nojautuu henkisiin, hengellisiin ja yhteisöllisiin arvoihin. Se toteuttaa tervettä talouspolitiikkaa ja pyrkii rakentamaan tasa-arvoista ja hajautettua ihmisyyden yhteiskuntaa. Vastustamme keskittävää metropolipolitiikkaa, joka on vahingollista sekä pääkaupunkiseudulla asuville että maakuntakaupunkien ja maaseudun ihmisille. Kehitämme tasapuolisesti koko Suomea.

Kehotan Keskustan toiminnassa mukana olevia kannattajiani jatkamaan työtään puolueessa ja vaikuttamaan sen poliittiseen linjaan. Toivon, että puolue palaa juurilleen ja menestyy.

Kansalaispuolueen vaikutusvalta on sitä suurempi, mitä vahvemman tuen se kansalaisilta saa. Pelkällä olemassaolollaan se vaikuttaa muiden puolueiden politiikkaan, joiden on kilpailtava sen kanssa kansan kannatuksesta.

Niille, jotka kenties ihmettelevät ratkaisuani, on syytä muistuttaa, että olen aikaisemminkin joutunut turvautumaan epätavalliseen toimintaan etenkin Eurooppa-politiikassa.

Toukokuussa 1993 erosin Esko Ahon johtamasta hallituksesta voidakseni menestyä paremmin seuraavan vuoden presidentinvaaleissa ja vaikuttaa tätä kautta Suomen EU-ratkaisuun. Kun jäsenyysneuvottelut oli keväällä 1994 viety loppuun, päätin ryhtyä vastustamaan Suomen jäsenyyttä. Meille oli tarjolla jäsenyyttä parempi vaihtoehto. Jos Suomi ei olisi liittynyt unioniin, ei olisi Ruotsikaan. Olisimme olleet mukana yhdentymisessä Euroopan talousalueen puitteissa. Olisimme voineet tiivistää pohjoismaista yhteistyötä Pohjolan yhteisöksi.

Jyväskylän puoluekokous kuitenkin hyväksyi asian viemisen kansanäänestykseen. Kansanäänestystä varten perustimme Kari Hokkasen johdolla "Vastuu Suomesta" -nimisen yhdistyksen, joka pyrki torjumaan Suomen liittymisen unioniin. Enemmistö kuitenkin hyväksyi sen.

Kun Ahon hallitus pyrki lyömään Suomen jäsenyyden lukkoon eduskunnassa ennen Ruotsin kansanäänestystä, järjestin jarrutuskeskustelun, jolla lopullinen ratkaisu saatiin siirretyksi sen yli. Kansanäänestyksessä ruotsalaisten niukka enemmistö oli jäsenyyden kannalla. Tämä johti myös Suomen jäsenyyden toteutumiseen. Aho ja Keskustan muu johto halusivat, että puolue olisi

tukenut Suomen liittymistä euroalueeseen. Kävin kovan kampanjan jäsenyyttä vastaan. Yritin saada puolueen ottamaan kantaa mahdollisimman varhain, jotta olisimme voineet vaikuttaa päätöksentekoon. Sain puolueen puolelleni, mutta päätös tehtiin vasta sen jälkeen kun asia oli jo ratkennut hallituspuolueiden päätöksenteossa.

Nyt Suomea ollaan viemässä euroalueen kautta osaksi velkaunionia ja ylikansallista liittovaltiota. Olemme maksamassa kovan hinnan siitä, että saamme olla siinä mukana. Tätä en voi hyväksyä. Kaikki mahdollinen on tehtävä Suomen talouspoliittisen itsenäisyyden palauttamiseksi ja taloutemme tervehdyttämiseksi.”

Menestystä ja vastoinkäymisiä

Uuden puolueen perustaminen on tehty Suomessa hyvin vaikeaksi. Puolueen rekisteröimiseksi tarvitaan 5000 kannattajakorttia. Niitä ei voi allekirjoittaa sähköisesti. Jos olisi voinut, Kansalaispuolue olisi saanut kootuksi tarvittavat kortit parissa päivässä.

Paperisten kannattajakorttien kerääminen on hyvin työlästä. Sain tästä esimakua kerätessäni allekirjoituksia kansalaisaloitteeseen kansanäänestyksen järjestämiseksi Suomen jäsenyydestä euroalueessa. Kovalla työllä sain kerätyksi runsaat 2200 paperista lompaketta. Sähköisiä kertyi yli 51 000 kappaletta.

Aluksi luulin, että kannattajakortin puolueen rekisteröimiseksi voisi skannata ja lähettää sähköpostitse. Selvää vastausta niiden kelppaamisesta emme oikeusministeriöstä saaneet. Hyväksymisen

kerrottiin kuitenkin olevan epävarmaa. Siksi ryhdyimme keräämään vain allekirjoitettuja alkuperäisversioita.

Alkuvaiheessa Kansalaispuolue sai suuren julkisuuden. Sen ansiosta kortteja kertyi tiuhaan tahtiin, mutta vähitellen vauhti hidastui. Julkisuus oli sekä myönteistä että kielteistä. Monien oli vaikea ymmärtää, että Kansalaispuolue oli aivan erilainen kuin kaikki tähän mennessä toimineet puolueet.

Kansalaispuolue perustuu suoraan demokratiaan. Alkuperäisen ajatuksen mukaan puolueen varsinaisia jäseniä olisivat olleet vain nykyiset ja entiset kansanedustajat ja europarlamentaarikot. Jokaisella heistä on tai on ollut valtakirja suoraan kansalta.

Jokaisella suomalaisella on kuitenkin ollut mahdollisuus tulla puolueen kannattajajäseneksi liittymällä sen tukiryhmään. Kannattajajäsenillä on mahdollisuus suoraan yhteydenpitoon puolueen johdon kanssa sähköpostin välityksellä. Heillä on mahdollisuus osallistua puolueen järjestämiin tilaisuuksiin ja myös jäsenvaaleihin, joissa asetetaan ehdokkaat valtiollisiin vaaleihin. Kannattajajäseniä kertyi nopeasti parisen tuhatta.

Kansalaispuolue hyväksyy sen, että mukaan voivat tulla myös muiden puolueiden jäsenet. Kun Kansalaispuolue osallistuu vain valtiolliseen politiikkaan, siinä mukana olevat voivat vaikuttaa paikallispolitiikkaan muissa puolueissa. Itsekin aion jatkaa Keskustan paikallisyhdistyksen jäsenenä. Kun puoluesihteerä Timo Laaninen vaati julkisuudessa minua eroamaan puolueesta, ilmoitin, että aion pysyä puolueen jäsenenä ja harkitsen asettautumista Keskustan ehdokkaaksi seuraavissa kuntavaaleissa. Euroopan parlamentissa aion pysyttäytyä Keskustan valtuuskunnan jäsenenä.

Puolueen sääntöjen mukaan siihen kuuluvat ne parlamentin jäsenet, jotka on valittu Keskustan listalta.

Kun Kansalaispuolue oli perustettu, puoluetta ja minua pilkattiin siitä, että olen sen ainoa jäsen. Kansalaisten keskuudestakin tuli toiveita, että jäsenpohjaa laajennettaisiin. Niinpä päätimme laajentaa jäsenyyden myös niihin, jotka ovat ehdokkaana Euroopan parlamentin vaaleissa tai eduskuntavaaleissa. Lisäksi päätimme, että puolueeseen otetaan asiantuntijajäseniä.

Julkisen haun perusteella nimesimme toukokuun alussa ensimmäiset kahdeksan asiantuntijajäsentä. Ajattelimme, että puolue saisi osakseen myönteistä huomiota ja sen julkisuuskuva laajenisi. Nimetyiksi tulivat:

Ympäristökonsultti Kari Arvola, Raasepori
Professori Vilho Harle, Kauhava
Valtiotieteiden maisteri, LL.M Sakari Linden, Espoo
Yrittäjä, rakennusinsinööri Urpo Lohi, Jyväskylä
Runoilija Kaija Olin-Arvola, Raasepori
Filosofian tohtori Mikko Punkari, Kirkkonummi
Yrittäjä Veikko Vallin, Tampere
Kauppätieteiden tohtori, hallintotieteiden maisteri
Keijo Varis, Vaajakoski

Tämä joukko edusti monipuolisesti eri alojen asiantuntemusta ja erilaisia yhteiskunnallisia näkemyksiä. Tiedotusvälineet eivät kuitenkaan olleet heistä kiinnostuneita.

Toukokuun lopulla saimme kokoon tarvittavat kannattajakortit. Tai

luulimme saaneemme. Pääosa korteista oli kertynyt postitse Pohjanrantaan, missä kuoret avattiin ja kortit laskettiin. Sain huhtikuusta lähtien lähes päivittäin tiedon korttien kertymisestä. Kun kokonaisuudessa oli päästy runsaaseen 5000 korttiin, otin Pohjanrantaan tulleet kortit mukaani. Toukokuun 28. päivänä vein kaikki kertyneet kortit oikeusministeriöön. Mukaan liitin hakemuksen puolueen merkitsemiseksi puolurekisteriin.

Kesäkuun 20. päivänä osallistuin Naantalissa Kultaranta-keskusteluihin. Sinne sain puhelinsoiton oikeusministeriön Arto Jääskeläiseltä, joka kertoi, että kannattajakortteja olikin ollut vain runsaat 3700. En voinut aluksi millään uskoa tuota tietoa oikeaksi. Epäilin, että osa ministeriön toimitetuista korteista olisi jäänyt laskematta. Vähitellen karkea totuus tuli kuitenkin ilmi. Pohjanrantaan kertyneet kortit oli laskettu väärin. Viime viikkojen osalta tiedot olivat tarkat ja yhteenlasku oli tehty oikein. Alkuvaiheessa kertyneiden korttien yhteenlaskussa oli kuitenkin tehty käsittämättömiä virheitä. Minun olisi tietysti pitänyt tarkistaa kortit. Tämän valitettavasti jätin tekemättä.

Takaisku oli vakava. Puoluehanke joutui outoon valoon. Kun julkisuudessa oli jo kerrottu, että kortit olivat kasassa, keräystoimintaa oli hyvin vaikea saada uudelleen käyntiin.

Kesän mittaan kortteja kertyi pikku hiljaa. Saimme kuulla, että monet vierastavat sitä, että yhdistyksen nimessä esiintyy sana ”puolue”. Niinpä päätimme, että rekisteröitymisen jälkeen nimi muutetaan ja siinä yhteydessä puolue-sana siitä poistetaan. Julistimme kilpailun uuden nimen löytämiseksi. Vastauksia kertyi runsaasti.

Pyrimme laajentamaan Kansalaispuolueen kannatuspohjaa myös ottamalla uusia asiantuntijajäseniä joukkoon. Mukaan tulivat:

Akseli Erkkilä, yhteiskuntatieteiden kandidaatti, Kittilä
Seppo Hauta-aho, yrittäjä, Janakkala
Martti Issakainen, konsulttiyrittäjä, metsänhoitaja, Helsinki
Urho Kittilä, maa- ja puutarhatalouden asiantuntija,
Pälkäne
Tuula Korsi, kouluttaja, Kangasala
Tuulia Laitalainen, työelämän kehittämisen asiantuntija,
Kerava
Jarmo Nevalainen, Talousdemokratia ry:n hallituksen jäsen,
Turku
Mauri Nygård, filosofian lisensiaatti, Kokkola
Aarne Raevara, FM, kaupunginvaltuutettu, Tampere
Jari Roivas, varastonhoitaja, kaupunginvaltuutettu, Mikkeli
Tapio Varis, emeritusprofessori, dosentti, Helsinki

Asiantuntijajäsenten kesken on käyty vilkasta keskustelua Kansalaispuolueen ohjelmasta. Se julkistetaan sitten, kun rekisteröinti on saatu hoidetuksi.

Vastavoimien häirintää

Kun Kansalaispuolue ry oli perustettu, kävi ilmi, että torniolainen kokoomusnuori oli yrittänyt rekisteröidä samannimisen yhdistyksen. Hän myöhästyi ja joutui muuttamaan yhdistyksensä nimen.

Kansalaispuolue ry:n perustamisen jälkeen 5. helmikuuta järjestin tiedotustilaisuuden, jossa muun muassa kerroin yhdistyksestä ja

tarjouduin vastaamaan kysymyksiin.

Pian lehdistötilaisuuden jälkeen kävi ilmi, että vastavoimat olivat lähteneet liikkeelle. Suomesta Brysseliin oli annettu vinkki, jonka mukaan tiedotustilaisuuden tarjoilukustannukset olisivat Euroopan parlamentin säännöissä kiellettyä taloudellista tukea poliittiselle puolueelle. Minulle väite oli käsittämätön.

Euroopan parlamentin jäsenet ovat päätoimisia poliitikkoja. Järjestämme runsaasti poliittisia kokouksia ja tiedotustilaisuuksia, joilla autamme omaa puoluettamme saamaan lisää kannatusta ja jäseniä. Koskaan tilaisuuksien järjestelykustannuksia ei ole katsottu taloudelliseksi tueksi puolueelle.

Toisaalta Kansalaispuolue ry ei edes vielä ollut poliittinen puolue. Siitä saattaisi tulla sellainen, jos se saisi tuekseen 5000 kannattajakorttia. Kuinka tilaisuus voitiin katsoa tueksi poliittiselle puolueelle, jota ei edes ollut olemassa? ALDE-ryhmän sihteeristö kuitenkin kertoi, että oli olemassa ennakkotapaus, jonka nojalla laskua ei voida maksaa. Vastaavanlaiset uuden puolueen perustamiseen liittyneet kulut oli jossakin tapauksessa tulkittu taloudelliseksi tueksi poliittiselle puolueelle.

Minulla oli suunnitteilla kevääksi puhetilaisuuksien sarja ”*Eurooppalainen Suomi 2020*”. Edellisenä vuonna olin järjestänyt lähes sata vastaavanlaista kokousta. Viime syksyn tilaisuuksissa olin puhunut myös kansalaisaloitteesta kansanäänestyksen järjestämiseksi Suomen jäsenyydestä euroalueessa ja kerännyt allekirjoituksia sen tueksi. Ryhmän sihteeristön kanssa kävimme läpi suunnitelman puhetilaisuuksien järjestämiseksi varmistaaksemme

sen, että niiden ilmoitus- ja tilakustannukset voidaan maksaa ryhmän toimintavaroista. Kaiken piti olla kunnossa.

Vastavoimat olivat kuitenkin taas liikkeellä. Suomesta annetun vinkin perusteella parlamentin virkamiehet saatiin puuttumaan toista kautta puhetilaisuuksien järjestämiseen.

Kesäkuun puolivälissä sain vastaanottaa jäsenten avustajien palkkioita käsittelevältä yksiköltä kirjeen, jossa kerrottiin, että maakuntamatkojeni uutisoinnin perusteella kotimaan avustajani epäillään rikkoneen varainkäyttöä koskevia parlamentin sääntöjä. Lisäksi ilmoitettiin, että suunnitteilla oli hänen palkkioidensa maksatuksen keskeyttäminen. Tutkittavana oli myös maksettujen palkkioiden mahdollinen takaisin periminen. Osaa avustajan matkalaskuista ei ollut maksettu.

Tutkinnan käynnistämisen perusteena oli lehtitietoihin perustuva väite, jonka mukaan avustajani oli ollut mukana tilaisuuksissa, jotka oli järjestetty eri puolilla Suomea uuden puolueen ja kansalaisaloitteen edistämiseksi. Tällä perusteella hänen työpanoksensa saatettaisiin katsoa poliittisluontoiseksi lahjoitukseksi. On mielenkiintoista, että ilmiannon perusteella laaditussa kirjeessä katsottiin, että myös toiminta kansalaisaloitteen edistämiseksi olisi saattanut olla sääntöjen vastainen lahjoitus.

Kansalaisaloitteeseen liittynyt häirintä alkoi jo edellisenä syksynä. Silloin verottaja saamansa ilmiannon perusteella katsoi, että puhetilaisuuksissani harjoitettava kirjojen myynti oli veronalaista elinkeinotoimintaa. Tällä perusteella vuoden 2014 myynnistä oli maksettava tuloveroa. Sama koski kulunutta vuotta. Vuoden 2016

alusta myynti määrättiin myös arvonlisäveron alaiseksi. Verottajan vaatimien selvitysten hankkimisesta aiheutui meille tuntuvat kustannukset. Oikaisulautakunta kuitenkin poisti veron ja antoi päätöksen, jonka mukaan myynti ei ole veronalaista tuloa eikä siitä tarvitse maksaa arvonlisäveroa.

Elokuun lopulla annoin parlamentin avustajapalkkioita hallinnoivalle yksikölle vastineeni, jossa osoitin, ettei parlamentin sääntöjä ollut rikottu. Kun vastausta kirjeeseeni ei ollut tullut, päätin, että syyskauden tilaisuuksissa Kansalaispuolueesta ei puhuta mitään. Kerroin tästä julkisuuteen Lapin radion pakinassani (s. 179).

Tänä syksynä jupakka sai uuden käänteen. Jäsenten matkakorvauksia käsittelevä yksikkö kieltäytyi maksamasta minulle omiin puhetilaisuuksiini liittyneitä matkakorvauksia. Perusteluna oli poliittisen toiminnan luonteen sopimattomuus. Kun kysyin perusteluja, sain vastauksen, ettei poliittisten puolueiden ja/tai organisaatioiden edistämiseen liittyviä kuluja voida korvata.

Päätös on uskomaton. Matkalaskujen yhteydessä edustajilta ei edes kysytä, millaiseen poliittiseen toimintaan matkat liittyvät. Jos jokaisen työmatkan perusteet ryhdyttäisiin käymään läpi, parlamentin olisi palkattava kokonainen armeija virkamiehiä tätä työtä tekemään. Matkakorvauksia käsittelevä yksikkö oli ilmeisesti saanut avustajapalkkioita käsittelevältä yksiköltä harhaanjohtavaa tietoa tilaisuuksien luonteesta.

Tässä mittani täyttyi. Kirjoitin parlamentin pääsihteerille valituskirjelmän, jossa pyysin oikaisua sekä avustajani että omien matkalaskujeni maksatukseen. Lisäksi pyysin, että perusteettomat tutkinnat lopetettaisiin. Korvausten epäämiseen ei ole minkään-

laista oikeudellista perustetta. Siksi luotan, että tehdyt päätökset oikaistaan ja tutkinnat lopetetaan. Varma en kuitenkaan voi tästä olla. Ilmiannot on tehty poliittisista syistä, ja ne ovat saattaneet vaikuttaa myös tutkintojen käynnistämiseen. Jotkut parlamentin virkamiehetkin ovat todenneet, että erityisen silmälläpidon alaisina ovat ne parlamentin jäsenet, jotka eivät kuulu federalistiseen valtavirtaan.

Huolia yritystoiminnasta ja terveydestä

Kevään mittaan lisääntyivät perheemme yritystoimintaan liittyvät huolet. Edellisinä vuosina käynnistetyt Pohjanrannan mittavat investoinnit olivat viivästyneet ja niiden kustannukset olivat ylittäneet kaikki kustannusarviot. Toiminta oli tappiollista.

Pohjanranta Oy on tuottanut jatkuvasti tappiota. Sen kannattavuutta on pyritty parantamaan monin tavoin. Kustannuksia on alennettu muun muassa rakentamalla taloon pellettilämmityksen rinnalle myös maalämpöjärjestelmä. Lämpötaloutta on parannettu uusimalla ovia ja ikkunoita. Vuoden 2014 lopulta alkaen on toteutettu investointeja, joilla tuottoja voitaisiin kasvattaa.

Aluksi kohensimme tallirakennuksessa sijaitsevia kokoontumistiloja rakentamalla uuden sisäänkäynnin ja entistä paremmat keittiötilat. Kustannukset olivat kohtuulliset. Saimme aikaan korkeatasoisen juhlahuoneiston, jossa voidaan järjestää muun muassa perhejuhlia. Moni hääpari on vihitty omassa kirkossamme ja moni hääjuhla on järjestetty juhlahuoneistossamme.

Suurimmat investoinnit ovat liittyneet kylpylän ja kokoustilojen rakentamiseen hotellin päärakennuksen yhteyteen. Ajatuksemme oli, että kylpylähotellina voisimme saada runsaasti lisää asiakkaita myös hiljaisena talvikautena. Uusien kokoustilojen rakentamiseen avautui mahdollisuus, kun jouduimme hankkimaan uuden hissini. Kun hissikuilun päälle ei nykyään enää tarvita konehuonetta, saatoimme saada hissiyhteyden ullakkokerrokseen saakka. Sinne saatoimme rakentaa uudet kokoustilat.

Kylpylän rakentaminen alkoi viime vuonna. Siihen liittyen oli kunnostettava kellarin ja hotellin vastaanoton tiloja. Itse kylpylän kustannukset olivat hallinnassa. Se toteutettiin kokonaisurakkana ja siihen saimme investointiavustuksen. Vastoinkäymiset liittyivät kellaritilojen kunnostustöihin. Meillä piti olla valmiit saunat. Toinen kuitenkin jouduttiin peruskorjaamaan ilmastointitöiden vuoksi. Purkutöiden yhteydessä löytyi asbestia, jonka poistaminen vei aikaa ja rahaa.

Lopulta toinenkin sauna jouduttiin peruskorjaamaan yläpuolella sattuneen vesivahingon vuoksi. Kellarin lattian alla oleva pohjaviemäri jouduttiin uusimaan. Käytävä ja sen yhteyteen rakennettavat hoitotilat oli kunnostettava samaan tasoon kylpylän kanssa.

Yläkerran kokoustilojenkin osalta kustannukset ylittivät reilusti kustannusarviot. Ullakkokerroksen lattia jouduttiin purkamaan ja rakentamaan uudelleen. Ilmastointi maksoi oletettua enemmän. Muutkin kustannukset nousivat yli kaikkien arvioiden.

Investointimenojen paisuminen olisi ollut vielä kestettävissä, mutta viime vuoden lopulla alkoivat kasvaa myös toiminnalliset tap-

piot. Kylpylän avaaminen viivästyi, eikä siihen saatu aluksi kovin runsaasti asiakkaita. Toimintaa vaikeutti sekin, että toinen saunoista jouduttiin edellä mainitun vesivahingon vuoksi keväällä peruskorjaamaan.

Kesä- ja heinäkuukin olivat tappiolliset, vaikka yleensä kesällä on saatu hieman voittoa, jolla on katettu talvikauden alijäämiä. Myös Pohjanrannan kesäteatterin tuottama musiikinäytelmä ”*Myrsky-luodon Majja*” aiheutti tuntuvaan tappion.

Elokuun taloudellisen tuloksen pelasti kuitenkin ”*Urho ja hänen kisällinsä*”. Olin kirjoittanut näytelmän käsikirjoituksen, ohjasin sen ja esitin pääosaa. Saimme jo ennakkoon myydyksi lippuja niin paljon, että rohkenimme nostaa esityskerrat kuudesta kahdeksaan. Kaikki saatiin myydyksi loppuun.

Urho-näytelmän esittämiseen liittyi kuitenkin epävarmuus, joka johtui pääosan esittäjän terveydentilasta. En kertonut asiasta edes muille näyttelijöille.

Minulla on sepelvaltimotauti. Kesällä 2007 sain sydäninfarktin ja minulle tehtiin sepelvaltimon pallolaajennus. Toinen tehtiin muutama vuosi sitten. Kun sain infarktin, ihmettelin, kuinka minulla saattoi olla sepelvaltimotauti. Tiesin, että alttius siihen on ainakin osittain perinnöllinen. Isäni oli tuolloin jo lähes 100-vuotias, eikä hänellä ollut näitä vaivoja ollut. Kun isä kuoli yli 101-vuotiaana, ruumiinavauksessa havaittiin, että hänellä oli ollut pahanlaatuinen sepelvaltimotauti. Elimistö oli kuitenkin ollut uusiutumiskykyinen, ja tukkeutuneiden suonten rinnalle oli syntynyt uusia.

Olin jo keväästä saakka tuntenut itseni jotenkin huonovointiseksi ja väsyneeksi. Heinäkuun alussa otin yhteyden Meilahden sairaalan sydäntutkimusosastolle. Ajattelin, että vaivani saattaisivat johtua sepelvaltimoiden ahtautumisesta. Pääsin tutkimuksiin perjantaina 8. heinäkuuta. Niissä todettiin, että minua vaivaa sydämen eteisvärinä. Minulle määrättiin verenohennuslääkettä. Viireille pantiin operaatio, jolla sydämen rytmit saataisiin kohdalleen.

Urho-näytelmän esitysten peruuttaminen ei ollut mahdollista. Lippuja oli myyty runsaasti ennakoon. Tuotot tarvittiin tappioiden kattamiseen.

Näytelmän intensiiviset harjoitukset aloitettiin samana iltana. Koko viikonloppu ja seuraavakin käytettiin harjoituksiin. Puku- ja kenraaliharjoitukset pidettiin 20. ja 21.7. Ensi-ilta oli perjantaina 22. heinäkuuta. Näytelmää esitettiin myös saman viikonlopun lauantaina ja sunnuntaina.

Pohjanrannan kesäteatterilla on loistavat toimitilat. Olemme rakentaneet navetan vintille näyttämön ja nousevan katsomon. Käytössämme ovat korkeatasoiset valaistus- ja äänentoistolaitteet. Esityksiä pystyy mukavasti seuraamaan jopa 400 teatterivierasta. Sateet ja tuulet eivät meitä haittaa, eivät myrskytkään. Ainoa ongelma on ajoittainen liiallinen kuumuus. Navettarakennuksessa on musta peltikatto, eikä tuuletusta ole helppo järjestää.

Urho-näytelmän ensimmäisiä esityksiä vaivasi tukahduttava kuumuus. Se koetteli erityisesti minua, kun jouduin esiintymään uimalakilta tuntuvassa tiiviissä peruukissa. Sydämen eteisvärinästä kärsivän oli tietysti suorastaan uhkarohkeaa esiintyä näissä olois-

sa. Rytmihäiriöön liittyy vaara, että eteiskammioon muodostuu hyyrymiä, jotka voivat lähteä liikkeelle ja aiheuttaa aivoinfartin. Kovimpien harjoitusten, ensi-illan ja muiden ensimmäisten esitysten aikana verenohennuslääkitys oli ehtinyt vaikuttaa vasta vähän aikaa.

Rytminsiirto toteutettiin torstaina 28. heinäkuuta. Kun aikaa verenohennuslääkityksen aloittamisesta oli kulunut vain kolme viikkoa, tarvittiin ultraäänikuvaus, jolla varmistettiin, ettei eteiskammioissa ollut hyyrymiä. Siirto onnistui, ja rytmit ovat sen jälkeen olleet kohdallaan.

Seuraavana iltana olin taas Pohjanrannan kesäteatterin näyttämöllä. Myös lauantaina ja sunnuntaina näyteltiin. Tämä ei tainnut olla sopivaa miehelle, joka oli toipumassa äskettäin suoritetusta rytminsiirrosta. Urho kisälleineen esiintyi tällä erää viimeisen kerran 5. ja 6. elokuuta.

Sen jälkeen kun *Urho*-näytelmän esitykset olivat loppuneet, oli tартuttava Pohjanrannan talouteen. Elokuu käytettiin keskusteluihin siitä, kuinka yrityksen taloutta voitaisiin tervehdyttää. Syyskuun alussa oli päätösten aika. Näköpiirissä ei ollut mahdollisuutta, että liikevaihto ja tuotot voisivat ratkaisevalla tavalla ainakaan lähiaikoina kohentua. Oli pakko karsia kustannuksia ennen muuta supistamalla henkilöstömenoja. Ratkaisut olivat kipeitä. Tuntuva säästö saatiin aikaan myös ulkoistamalla kiinteistöjen hoito. Näiden päätösten jälkeen Pohjanrannan tappiokierre on mahdollista katkaista.

Tuottojakin saadaan varmasti vähitellen lisää. Meillä on nyt upea

kongressi- ja kylpylähotelli. Voimme majoittaa hotelliin noin 80 vierasta ja muihin majoitustiloihin parisenkymmentä. Kylpylän yhteydessä on tarjolla monipuolisia hyvinvointipalveluja.

Voimme tarjota hotellimajoitusta myös Viron Pärnussa, missä omistamme Vuokon kanssa hotelli Inge Villan. Hankimme sen ensi sijassa lastensuojeluyrityksissämme hoidettavina ja kasvatettavina olevien lasten ja nuorten lomakäyttöön. Muina aikoina se on hotellivieraiden käytettävissä. Inge Villa on kotoisa pieni hotelli, jossa on 11 huonetta. Sijainti on loistava uimarannan lähellä ja perinteikkään Tervis Paradise -kylpylähotellin vieressä.

Syntymäpäivä

Kesän mittaan jouduin pohtimaan, kuinka viettäisin 70-vuotispäivääni syyskuun toisena päivänä. Se oli selvää, että olisin Pohjanrannassa, missä järjestettiin tuolloin Meri-Lapin ruokamessut. Mutta kuinka toimisin muutoin?

Kun täytin 50 vuotta, järjestin juhlatapahtuman sekä Helsingissä että Rovaniemellä. Tähän vaikutti sekin, että olin ehdokkaana Euroopan parlamentin vaaleissa. Juhlat olivat mukava tapa kohdata ihmisiä. Helsingissä järjestin vastaanoton. Virallisia onnittelijoita tuli paikalle niukanlaisesti, kuten ministeri Esko Rekolakin muistelmakirjassaan totesi. En ollut valtaeliitin suosiossa sen jälkeen, kun olin rohjennut vastustaa Suomen liittymistä Euroopan unioniin. Ystäviltäni ja kannattajiltani sain runsaasti onnitteluja.

Kun täytin kymmenen vuotta myöhemmin 60 vuotta, juhlia ei jär-

jestetty. Tarjosin syntymäpäiväkahvit Pohjanrannassa. Onnittelijoita riitti. Puolue maalautti minusta muotokuvan. Paavo Tolosen hieno maalaus paljastettiin juhlallisesti puoluetoimistossa. Matti Vanhanen piti tilaisuudessa hyvän puheen.

Kun 70-vuotispäivä lähestyi, ilmoitin, että en pidä vastaanottoa. Ilmoitin myös, että en halua kuunnella puheita enkä vastaanottaa kukkia enkä lahjoja. Ainoa syntymäpäivääni liittyvä tapahtuma oli ulkopoliittinen juhlaseminaari, jonka työnimenä oli ”*Kansakunta – ihmiskunta*”. Alustajiksi ja panelisteiksi sain Liisa Jaakonsaaren, Ilkka Kanervan ja Matti Vanhasen. Itse toimin puheenjohtajana.

Käsittelimme puolentoista tunnin kuluessa sekä ihmiskunnan yhteisiä ongelmia ja niiden ratkaisemista että Euroopan ja Suomen tulevaisuutta. Lopuksi kerroin panelisteille, että minulla oli ollut seminaaria järjestäessäni ketun häntä kainalossa. Valmistelin uuden kirjan julkaisemista ja panelistien puheenvuoroista ajattelin saavani siihen virikkeitä ja aineistoa. Kirjan työnimenä oli ”*Saatanan tunarit*”. Huomautin, että ”tunareilla” en tarkoittanut heitä.

Pääsin muutoinkin hauskuuttamaan yleisöä. Liisa sanoi, että minun tulisi opetella oppimaan virheistäni. Vastasin, että sitten minun pitäisi ensin tehdä virheitä, jotta voisin niistä oppia.

Juhlaseminaari oli osa Pohjanrannassa järjestettyjä Meri-Lapin ruokamessuja. Messujen kunniavieraana oli presidentti Tarja Halonen. Kutsuin Tarja Halosen messuvieraaksi jo silloin, kun hän toimi tasavallan presidenttinä. Hän suostui, mutta aikatauluja ei saatu sopimaan yhteen.

Otin alkukesästä yhteyden Haloseen ja muistutin häntä lupauksesta tulla ruokamessuille. Totesin, että tasavallan presidentti Sauli Niinistö oli täyttänyt presidentti-instituution antaman lupauksen osallistumalla messuille vuonna 2013, mutta hänen henkilökohtainen lupauksensa oli täyttämättä. Lupasin Haloselle, että tarjoan hänelle syntymäpäiväkahvit, jos hän tulee messuille.

Syntymäpäiväkahvit tarjottiin. Lisäksi kunniavieras kävi meillä ilta-palalla. Muistelimme menneitä ja paransimme maailmaa.

Vaikka olin ilmoittanut, ettei vastaanottoa ole, Keminmaan kunta, Keskustan Peräpohjolan piiri ja Keskustan Keminmaan kunnallisjärjestö tulivat minua kukkien ja lahjojen kera tervehtimään. Kukkia lähettivät myös Suomen Keskusta ja puolueen eduskuntaryhmä.

Henkilökohtaisia onnitteluja sain runsaasti.

II

SUOMEN LINJA

ULKO- JA TURVALLISUUSPOLITIikka

Miksi Sauli Niinistö?

(Blogi 18.2.2016)

Entinen kansanedustaja otti minuun yhteyttä. Hän epäröi, voisiko ryhtyä tukemaan aloitteitani, kun olen ilmoittanut kannattavani Sauli Niinistön uudelleenvalintaa tasavallan presidentiksi.

Ensimmäinen vastaukseni on, että olen esittänyt henkilökohtaisen kantani. Puolue päättää asiasta aikanaan. Henkilökohtaista kantani olen perustellut sillä, että luotan Niinistön pitävän Suomen Paasikiven linjalla ja turvaavan Suomen säilymisen sotilaallisesti liittoutumattomana, puolueettomana maana.

Ymmärrän, että Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan linja huolestuttaa. Amerikkalaisten hävittäjien tuloa harjoituksiin Suomen maaperällä ja ilmatilassa aivan Venäjän rajan läheisyydessä ei ymmärretä. Suunnitelmia muuttaa lainsäädäntöä siten, että suomalaisia sotilaita voitaisiin lähettää taistelutehtäviin myös ulkomaille, ei hyväksytä.

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjaan kohdistuu kuitenkin

paineita ennen muuta valtioneuvoston suunnalta. Kokoomus ajaa Alexander Stubb in johdolla mahdollisimman nopeaa Suomen Nato-jäsenyyttä. Stubb tahtoo EU:n muuttuvan sotilasliitoksi. Siksi hän haluaa tulkita EU:n perussopimuksen avunantolausekkeen velvoittavan myös sotilaallisen avun antamiseen toisille jäsenmaille. Stubb haluaa poistaa lainsäädännölliset esteet suomalaisten sotilaiden osallistumiselta taistelutehtäviin ulkomailla. Hän on todennut, että vireillä olevan lain muutos antaisi mahdollisuuden sotilaallisen avun antamiseen myös Virolle ja muille Baltian maille.

Timo Soini ja Sampo Terho ovat ilmoittaneet kannattavansa Suomen Nato-jäsenyyttä, mutta puolueen kanta on toinen. Aikaisemmin kirkaalla liittoutumattomuuspolitiikan linjalla ollut Jussi Niinistö näyttää alkaneen horjua.

Keskustan Turun puoluekokous otti kantaa liittoutumattomuuden puolesta, mutta tämän linjan pitävyydestä ei ole varmuutta. Puoluekokoukselle valmistellusta julkilausumaluonnoksesta Nato-kanta puuttui. Vuoden 2014 loppupuolella sekä Juha Sipilä että Kimmo Tiilikainen esittivät, että seuraavan hallituksen ohjelmassa Nato-kanta jätettäisiin auki. Käydyn keskustelun jälkeen Keskusta edellytti, että liittoutumattomuus lyödään lukkoon hallitusohjelmassa, ja näin myös tapahtui.

Paineet on siis suunnattava ensi sijassa parlamentaariseen päätöksentekoon. On pyrittävä kaikin keinoin vaikuttamaan siihen, etteivät nykyiset eivätkä seuraavat eduskunta ja valtioneuvosto suistaisi Suomea Paasikiven linjalta.

Oppositio mukaan UTVA:n toimintaan

(Blogi 22.2.2016)

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan on syntynyt omituinen tilanne. Tasavallan presidentti Sauli Niinistö piti erinomaisen uudenvuodenpuheen, jossa hän edellisen vuoden tapaan paalutti Suomen linjaksi aktiivisen vakauspolitiikan erityisesti lähialueilla. Niinistö korosti Suomen ja Ruotsin välisen yhteistyön merkitystä:

”Olemme molemmat sotilasliittoon kuulumattomia maita. Yhdessä meillä on vahvat yhteydet niin länteen kuin itään, ja tämä nostaa meidät Ruotsin kanssa erityisasemaan. Se taas luo mahdollisuudet merkittävään työhön Pohjois-Euroopan turvallisuuden ja vakauden edistämiseksi.

Olisi loogista, että rakentaisimme myös ulko- ja turvallisuuspoliittista yhteistyötä pidemmälle. Molempien etu on pyrkiä edistämään yhteistyövaraista turvallisuutta, johon sisältyy myös pyrkimys luottamusta herättävien toimien kehittämiseen.”

Pääministerit Juha Sipilä ja Stefan Löfven julkaisivat 10. tammi-kuuta yhteisen artikkelin, jossa he painottivat pitkäjänteisen, Pohjois-Euroopan ja Itämeren alueen rauhaa ja vakautta tukevan strategian merkitystä.

Pääministereiden mielestä molempien maiden *”sotilaallinen liittoutumattomuus myötävaikuttaa osaltaan myös pohjoisen Euroopan vakauteen ja turvallisuuteen kokonaisuudessaan”*.

Parhaimmin Suomi ja Ruotsi voivat tietysti edistää vakautta ja vahvistaa luottamusta osoittamalla myös käytännössä, että aiom-

me säilyttää sotilaallisen liittoutumattomuutemme ja pyrkiä pysyttämään sotien ja selkkausten ulkopuolella.

Sittemmin on käynyt ilmi, että jo viime marraskuussa tasavallan presidentti ja valtioneuvoston ulkoasiainvaliokunta (UTVA) olivat yhteiskokouksessaan hyväksyneet johtavan Nato-maan Yhdysvaltain hävittäjien, panssaroitujen ajoneuvojen ja laivaston alusten osallistumisen sotaharjoituksiin Suomen ilmatilassa, maaperällä ja aluevesillä. Tällaista ei ole koskaan aikaisemmin tapahtunut. Kuinka on ymmärrettävä ristiriita sanojen ja tekojen välillä?

Oman tulkintani esitin jo edellisessä blogissani ”*Miksi Sauli Niinistö?*”. Tasavallan presidentillä ja valtioneuvoston enemmistöllä näyttää olevan erilainen ulko- ja turvallisuuspolitiikan linja. Jos asiaa kysytään, molemmat varmaankin vakuuttavat, että päätökset on tehty yksimielisesti.

Eduskunnan ulkoasiainvaliokunnan ja puolustusvaliokunnan jäsenet saivat tietää amerikkalaisten osallistumisesta sotaharjoituksiin tiedotusvälineiden kautta. Arvostelua on esitetty lähinnä tiedonkuluista. Tehtyä päätöstä arvostelivat aluksi vain Vasemmistoliiton edustajat. Nyt kritiikkiä ovat esittäneet myös SDP:n Jutta Urpilainen ja Erkki Tuomioja. Laajaa tyytymättömyyttä on myös muissa puolueissa.

Ruotsissa ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkeimmät ratkaisut tehdään ulkoasiainneuvostossa, jossa ovat mukana kaikki puolueet. Suomessa päätöksentekojärjestelmää tulisi kehittää saman periaatteen pohjalta siten, että tasavallan presidentin johtamassa ulko- ja turvallisuuspoliittisessa valiokunnassa olisivat ainakin tärkeissä linjaratkaisuissa mukana myös oppositiopuolueiden edustajat.

Tämä lisäisi kansallista yksimielisyyttä ja vahvistaisi suorilla vaaleilla valitun tasavallan presidentin asemaa ulko- ja turvallisuuspolitiikan johtamisessa.

Ei kuolemanpelosta pidä itsemurhaa tehdä

(Blogi 24.2.2016)

Ulko- ja turvallisuuspolitiikassa käsitteet ovat tärkeitä. Siksi Suomen Nato-jäsenyyden ajajat ovat mm. Alexander Stubbin johdolla tietoisesti hämärtäneet kielenkäyttöä. Kun käsitteet ovat epäselviä, hämärtyy helposti myös ajattelu, eikä toiminta ole johdonmukaista.

Nyt näyttää puolustusministeri Jussi Niinistökin menneen lankaan. Kaleva-lehdelle antamassaan haastattelussa hän sanoo, ettei Suomi ole puolueeton, vaan sotilaallisesti liittoutumaton maa.

Sana ”*puolueeton*” tulee kansainvälisestä oikeudesta, ja sillä tarkoitetaan valtiota, joka on toisten valtioiden välisen sodan tai selkkauksen ulkopuolella. Jotta maa voisi pysyttäytyä sotien ja selkkausten ulkopuolella, sen ei tule solmia rauhan aikana liittosuhteita, joiden vuoksi puolueettomuus sota- tai kriisitilanteessa voisi estyä. Nykyään sotilaallisesti liittoutumattomia maita kutsutaan puolueettomiksi. Englannin ja venäjän kielissä niistä käytetään samaa sanaa.

Kun Suomi liittyi Euroopan unioniin, ilmoitimme, että jäsenyydenkin oloissa säilyy Suomen puolueettomuuden ydin eli sotilaallinen liittoutumattomuus ja uskottava, itsenäinen puolustus. Jäsenyy-

temme aikana tilanne ei ole muuttunut, sillä Euroopan unioni ei ole sotilasliitto – sen jäsenillä ei ole velvoitetta antaa sotilaallista apua toisille jäsenmaille.

Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittinen keskustelu pyörii sen kysymyksen ympärillä, mistä voisimme saada apua mahdollisesti syttyvässä sodassa. Tästä syystä pohditaan mahdollisuutta liittoutua joko EU:n puitteissa tai liittymällä suoraan sotilasliitto Natoon. Jotkut hellivät ajatusta sotilasliitosta edes Ruotsin kanssa.

Ensi sijassa meidän tulee tietysti pitää huolta siitä, ettei meidän lähialueellamme syttyisi aseellisia selkkauksia. Tähän tarvitaan aktiivista vakauspolitiikkaa. Jotkut pitävät mahdottomana sitä, että Suomi ja Ruotsi voisivat pysyttäytyä lähialueellamme syttyvän sodan ulkopuolella. Miksi eivät voisi?

Ruotsi on kyennyt liittoutumattomuuspolitiikallaan pysymään ympärillä riehuneiden sotien ulkopuolella yli kahdensadan vuoden ajan. Suomelle tämä ei ollut toisen maailmansodan yhteydessä mahdollista, mutta mekin olemme kokeneet viisaan ulkopoliittikkamme ansiosta jo yli 70 vuoden mittaisen rauhan ajan.

Paasikivi sanoi joskus, ettei kuolemanpelosta pidä itsemurhaa tehdä. Monet ovat kuitenkin valmiit siihen, että Suomi ja Ruotsi Venäjän pelosta luopuisivat sotilaallisesta liittoutumattomuudestaan. Tällä tavalla aiheuttaisimme epävakautta lähialueellamme ja tulisimme varmasti vedetyksi mukaan aseellisiin selkkauksiin, jos sellaisia syntyisi. Venäjä kokisi meidät vakavimmaksi uhkaksi strategisesti tärkeimmille kohteilleen ja iskisi meihin ensimmäiseksi. Toisaalta: sotilaallisesti liittoutumattomiin ja vahvan oman puo-

lustuksen omaaviin naapurimaihin sen ei kannattaisi sotilaallista voimaa käyttää.

Itämeren alueella on nyt vallalla pelon kierre. Baltian maat kokevat turvattomuutta ja koettavat lisätä Naton läsnäoloa alueellaan. Kun eurooppalaiset Nato-maat ovat tähän haluttomia, Yhdysvallat on ryhtynyt kahdenvälisiin järjestelyihin näiden maiden kanssa. Venäjä saattaa kokea tämän uhkaksi omalle turvallisuudelleen ja lisätä omaa sotilaallista toimintaansa Itämeren alueella.

Yhdysvaltain ilma-, meri- ja maavoimien harjoitustoiminta Suomen alueella on sijoitettava tähän kehykseen. Se näyttäytyy osana Naton ja Yhdysvaltain laajempaa strategiaa ja voimannäyttönä Venäjän rajoilla. Se näyttää nykyaikaiselta reunavaltio politiikalta, johon Suomen ja Ruotsin ei pidä lähteä mukaan.

Nyt tarvitaan aktiivista vakauspolitiikkaa ja toimia, joilla lisätään luottamusta siihen, että Suomen ja Ruotsin turvallisuuspolitiikan perusratkaisut eivät ole muuttuneet eivätkä ole muuttumassa.

Historiasta voi oppia

(Suomenmaa 1.4.2016)

Suomen kohtalo on liittynyt kautta aikojen Euroopan suuriin mullistuksiin.

Napoleonin sodat johtivat siihen, että Suomi irrotettiin Ruotsin valtakunnasta ja liitettiin Venäjän keisarikuntaan. Autonomian kaudella kasvoimme kansakunnaksi. Venäjän pyrkimykset ulottaa

yleisvaltakunnalliset lait ja instituutiot Suomeen synnyttivät tahdon valtiolliseen vapauteen. Tien itsenäistymiselle avasivat lopulta ensimmäinen maailmansota ja Venäjän vallankumous.

Neuvostoliiton hajotessa Suomella oli vapaus valita. Tarjolla oli aito itsenäisyys ja puolueettomuus osana Euroopan talousaluetta ja Pohjolan yhteisöä. Suomi kuitenkin valitsi jäsenyyden ylikansalliseksi liittovaltioksi kehittyvässä Euroopan unionissa.

Kansanäänestyksessä enemmistö saatiin jäsenyyden kannalle turvallisuuspoliittista korttia käyttäen. Venäjällä peloteltiin. Jarrutuskeskustelun ansiosta lopullinen ratkaisu tehtiin eduskunnassa vasta Ruotsin kansanäänestyksen jälkeen. Ruotsalaisten vakaa enemmistö oli ollut ja oli jäsenyyttä vastaan, mutta kansanäänestyksessä se tuli niukasti hyväksytyksi. Tämä sinetöi myös Suomen kohtalon. Suomi teki lisäksi pahan virheen, kun luovuimme ilman kansanäänestystä omasta rahastamme ja taloudellisesta itsenäisyydestämme.

Meneillään olevat Euroopan mullistukset saattavat avata Suomelle mahdollisuuden itsenäisyytemme palauttamiseen. Historia opettaa: tilaisuuteen on tartuttava, jos sellainen avautuu.

Pyrkimykset kehittää Euroopan unioni Yhdysvaltain kaltaiseksi keskittyneeksi liittovaltioksi ovat synnyttäneet voimakkaan vasta vaikutuksen.

Euroalue ei ole kestäväällä pohjalla. Se hajoaa väistämättä siten, että joko kaikki jäsenmaat tai ainakin osa niistä ottaa euron rinnalla uudelleen käyttöön kansallisen valuutan. On mahdollista, että Britannia eroaa Euroopan unionista. Tämä voi avata tien myös Tans-

kan, Ruotsin ja Suomen eroamiselle.

Pohjoismaille on edelleen tarjolla EU-jäsenyyttä parempi vaihtoehto, Euroopan talousalue ja Pohjolan yhteisö.

Urho ja hänen kisällinsä

(Lapin radio 18.5.2016)

Meillä Euroopan parlamentin jäsenillä on nyt niin sanottu vihreä viikko, jolloin Brysselissä tai Strasbourgissa ei ole kokouksia.

Edellisen vihreän viikon käytin järjestämällä parikymmentä puhe-tilaisuutta eri puolilla Suomea. Tämän viikon ohjelmaani liittyy vain yksi poliittinen tilaisuus. Lauantaina kerään Oulun kauppatorilla kannattajakortteja Kansalaispuolueen saamiseksi puoluerakenteeseen. Tarvittavien 5000 kortin raja näyttää siellä ylittyvän.

Tällä viikolla alkavat uuden näytelmäni ”*Urho ja hänen kisällinsä*” lukuharjoitukset. Siinä on kolme päähenkilöä: Urho Kekkonen, Martti Miettunen ja Paavo Väyrynen.

Esitän itse Kekkonen. Näytelmän alkukohtauksessa Kekkonen oli saman ikäinen kuin minä nyt. Kaljun saan tehdyksi peruukilla, mutta Kekkonen solakkaa ja ryhdikästä olemusta en voi saada aikaan, vaikka aionkin yrittää pudottaa vähän painoani. Tässä koetellaan yleisön mielikuvitusta. Martti Miettunen on näytelmän alussa maa- ja metsätalousministeri, välillä Lapin läänin maaherra, sitten pääministeri ja lopulta valtioneuvos. Häntä esittää Pohjanrannan toimitusjohtaja ja pehtori Mikko Lampela, joka on agrologi,

kuten Miettunenkin. Nuorta Väyrystä esittää Janne Kaisanlahti. Hän ei pyrkinyt tähän tehtävään, mutta suostui, kun pyysin. Kolmekymppisenä Janne sopii rooliin hyvin. Kemijärvellä hän on ollut mukana kunnallispolitiikassa ja seurakunnan luottamustehtävissä. Nyt hän on kirkolliskokouksen jäsen.

Näytelmä kertoo tuokiokuvien muodossa Urho Kekkosen viimeisestä vuosikymmenestä. Tuokiokuvat koostuvat pääosin keskusteluista, joita Kekkonen käy Miettusen ja Väyrösen kanssa. Näytelmä perustuu historiallisiin tosiasioihin, mutta käsikirjoittaja on käyttänyt myös taiteellista vapauttaan. Yksi esimerkki tästä on se, että Martti Miettusella on näytelmässä suurempi rooli kuin oli tosielämässä. Hän tavallaan edustaa koko sitä vanhempaa poliittikopolvea, jonka kanssa Kekkonen kävi luottamuksellisia keskusteluja.

”Urho ja hänen kisällinsä” tekee oikeutta Urho Kekkoselle, jonka uran loppuvaiheista on pyritty luomaan hyvin kielteistä kuvaa. Toisaalta näytelmä auttaa ymmärtämään nykyistä poliittista tilannetta erityisesti turvallisuuspolitiikan osalta.

Urho Kekkosen presidenttiyden päättyessä 1980-luvun alussa elettiin kylmän sodan kautta. Vuosikymmenen lopulla alkaneen Euroopan murroksen keskellä vahvat voimat ryhtyivät ajamaan Suomen liittymistä Euroopan unioniin nimenomaan turvallisuuspoliittisista syistä. Tavoitteena oli Suomen sotilaallinen liittoutuminen. Asialla olivat erityisesti ne poliitikot ja poliittiset voimat, joiden ulkopolitiittiseen harkintakykyyn Kekkonen ei ollut luottanut.

Viime aikojen tapahtumat osoittavat, että Suomen turvallisuuspolitiikan peruskysymykset ovat ennallaan. Edelleen Suomen on vii-

sasta hoitaa omaa turvallisuuspolitiikkaansa siten, ettei suurvalta-naapurimme tarvitse pelätä, että sen turvallisuutta Suomen alueen kautta uhattaisiin.

Suomen ei ole viisasta luopua sotilaallisesta liittoutumattomuudesta, ei suoran Nato-jäsenyyden kautta eikä muuttamalla Euroopan unioni sotilasliitoksi ja Naton eurooppalaiseksi pilariksi. Historiasta voi ja pitää oppia.

Ansa

(Suomenmaa 20.5.2016)

Heti aloitettuani työni Euroopan parlamentissa vuoden 1995 alussa julkaisin suomennoksen James Goldsmithin teoksesta ”*The Trap*”, Ansa. Teoksen mukaan ihmiskunta on langennut kolmeen ansaan: maailmanlaajuiseen vapaakauppaan, tehomaatalouteen ja ydinvoimaan.

Goldsmith johti Euroopan parlamentissa ”*Kansakuntien Eurooppa*”-ryhmää, joka vastusti EU:n kehittämistä liittovaltioksi. Goldsmith halusi päästä eroon sekä fossiilisista polttoaineista että ydinvoimasta. Hän kannatti energian säästämistä ja turvautumista uusiutuviin energianlähteisiin. Tehomaatalouden arvostelussaankin Goldsmith osui oikeaan. Hän mm. ennusti nautakarjataloutta myöhemmin piinanneen BSE-taudin puhkeamisen.

James Goldsmith kannatti vapaakauppaa, mutta hän vastusti nopeaa maailmanlaajuisista kaupan vapauttamista. Hän totesi, että se

uhkaa kehittyneiden teollisuusmaiden hyvinvointia ja vakautta ja että se vahingoittaa myös kehitysmaita. Goldsmith kannatti alueellisia vapaakauppajärjestelyjä sellaisten maiden kesken, joiden kehitys- ja elintaso ovat suhteellisen lähellä toisiaan. Ne sopisivat rajoitetuista vapaakauppajärjestelyistä keskenään.

Kannatin ja kannatan Goldsmithin näkemystä. Kirjoitin suomenoksen esipuheeseen omat perusteluni:

”Yleiseurooppalainen ja yleismaailmallinen vapaakauppa johtavat siihen, että korkean elintason maissa on valtava työttömyys ja suuret valtiontalouden alijäämät. Tuhoamme tällä tavoin itsemme, emmekä kykene siten myöskään enää auttamaan köyhiä maita.”

Globalisaatio on johtanut juuri siihen, mistä Goldsmith varoitti. Kehittyneissä teollisuusmaissa köyhät ovat köyhtyneet ja rikkaat rikastuneet. Työttömyys on korkealla ja keskiluokka on heikentynyt.

Nyt yhteiskuntien poliittinenkin vakaus on koetuksella, kuten Yhdysvaltain presidentinvaalien esivaalit ovat osoittaneet. Euroopassa taloudellista, sosiaalista ja yhteiskunnallista kriisiä on lisäksi syventänyt euron käyttöönotto.

Hyviä ja huonoja uutisia

(Blogi 14.6.2016)

Viime aikoina olemme saaneet vastaanottaa Suomen turvallisuuspolitiikkaan liittyen sekä hyviä että huonoja uutisia. Viikonlopun

puoluekokoukset selvensivät Suomen turvallisuuspolitiikan linjaa. Suurin merkitys on sillä, että Kokoomuksen puheenjohtaja vaihtui. Petteri Orpokin epäilemättä kannattaa puolueensa linjaa, jonka mukaan Suomen tulee jo lähivuosina hakea jäsenyyttä sotilasliitto Natossa, mutta hän ei ole samanlainen liittoutumispolitiikan intoimielinen ajaja kuin edeltäjänsä Alexander Stubb.

Toinen hyvä uutinen oli RKP:n puheenjohtajan vaihtuminen. Carl Haglund on ollut Stubbin Nato-linjan uskollinen kannattaja. Anna-Maja Henriksson on epäilemättä lähempänä sitä linjaa, jota noudattaen Jan-Magnus Jansson aikanaan johdatti puolueen Paasikiven-Kekkonen linjalle.

RKP asetti tavoitteekseen Suomen Nato-jäsenyyden vuoteen 2025 mennessä. Tämä on outo kannanotto. Eihän sotilaallisen liittoutumisen pitäisi olla tavoite, mutta joissakin oloissa se saattaa olla käyttökelpoinen turvallisuuspolitiikan väline. Onkin kysyttävä, ennustaako RKP Suomen turvallisuustilanteen seuraavan kymmenen vuoden aikana olennaisesti muuttuvan vai onko tämä jopa puolueen tavoite.

Keskustan osalta turvallisuuspolitiikan linja selkiintyi, kun puolueen presidenttiehdokkaaksi nimetty Matti Vanhanen otti selvän kannan Suomen Nato-jäsenyyttä vastaan. Hänen aikaisempien kannanottojensa valossa tämä oli hyvin tervetullut täsmennys.

Samaan aikaan kun paine Suomen Nato-jäsenyyteen heikkenee, liittoutumispolitiikkaa viedään toisella raiteella eteenpäin. Valtioneuvosto on antanut eduskunnalle lakiehdotuksen, jonka mukaan Suomi voisi lähettää joukkojaan ulkomaille kriisinhallintatoimin-

nan lisäksi myös taistelutehtäviin. Tätä perustellaan muun muassa Euroopan unionin perussopimukseen sisältyvillä solidaarisuus- ja avunantolausekkeilla.

Hyväksymällä lakiehdotuksen eduskunta tulkitsisi Euroopan unionin sotilasliitoksi, jonka jäsenillä on velvoite antaa toisille jäsenmaille myös sotilaallista apua. Tästä olisi vain lyhyt askel siihen, että unionista tulisi Naton eurooppalainen pilari, johon myös Suomi kuuluisi.

Eduskunnan on huolellisesti harkittava lakiehdotusta. EU:n perussopimuksen tulkitseminen sotilasliitoksi merkitsisi sellaista unionin luonteen tosiasiallista muuttumista, joka edellyttäisi – kuten suora Nato-jäsenyysskin – jopa kansanäänestyksen järjestämistä. Tässä suhteessa muutos olisi samankaltainen kuin meneillään oleva kehitys euroalueen muuttumiseksi liittovaltioksi.

On muuten mielenkiintoista todeta, että monet Nato-kansanäänestystä kannattavista eivät näytä ymmärtävän, että se tarkoittaa tosiasiasa jäsenyyden tukemista. Kansanäänestyshän järjestettäisiin siinä tapauksessa, että hallitus ja eduskunta olisivat jäsenyyden hakemisen kannalla.

Suomen linjaa on selkiytettävä

(Blogi 25.9.2016)

Suomen ulkopoliittinen linja on viimeksi kuluneen runsaan vuoden aikana muuttunut. Tämä näkyy selvimmin suhtautumisessa Venä-

jään, Yhdysvaltoihin ja EU:n puolustusyhteistyöhön. Ulko- ja turvallisuuspolitiikassa on siirrytty vakauden vaalimisesta asevaraisen ajattelun ja toiminnan suuntaan. Muutos alkoi jo viime vaalikaudella, mutta nykyisellä se on selvästi voimistunut.

Suhteemme Venäjään ovat olleet ohuet. Niissä on koettu myös kielteisiä ilmiöitä. EU:n pakotepolitiikassa Suomi on ollut kovalla linjalla, kuten duuman puhemiehelle Sergei Naryshkinille asetettu kieltö osallistua ETY-järjestön parlamentaarikkojen kokoukseen osoittaa. Tasavallan presidentti Sauli Niinistö on pitänyt kiitettävästi yhteyksiä presidentti Vladimir Putiniin, mutta valtioneuvoston jäsenten tasolla on ollut hyvin hiljaista. Samaan aikaan yhteydenpitoa ja yhteistyötä Yhdysvaltain kanssa on tiivistetty jopa sotilaallisella tasolla. Tämä näkyy selvästi sotaharjoitusten järjestämisessä.

Ennen eduskuntavaaleja oli esillä suunnitelma Suomen osallistumisesta Virossa Ämarin tukikohdassa pidettäviin ilmasotaharjoituksiin. Käydyn julkisen keskustelun jälkeen päätettiin, että suomalaiset koneet nousevat ilmaan Suomen kentiltä ja harjoitukset järjestetään kansainvälisessä ilmatilassa. Tänä vuonna Yhdysvaltain joukot ovat osallistuneet sotaharjoituksiin Suomen maaperällä, vesialueilla ja ilmatilassa.

EU:n yhteisen puolustuksen kehittämiseen Suomi on suhtautunut suorastaan innokkaasti. Perussopimuksen avunantolauseketta on perusteettomasti tulkittu siten, että se velvoittaa jäsenmaita antamaan toisilleen myös sotilaallista apua. Eduskunnalle on annettu lakiehdotus, joka tekee mahdolliseksi suomalaisten sotilaiden lähettämisen ulkomaille myös taistelutehtäviin.

Mistä tässä kaikessa on kysymys? Ulkopoliittisen linjan muuttamisesta ei ole päätetty hallituksessa eikä eduskunnassa. Suuretkin käänneet käytännön politiikassa selitetään väittäen, ettei mikään ole muuttunut.

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa näyttää johtavan taustalta joidenkin poliitikkojen, talouselämän vaikuttajien ja upseereiden muodostama salaliitto, joka saa tukea johtavista tiedotusvälineistä. Jyri Häkämiehen nimittäminen EK:n toimitusjohtajaksi ei ollut sattuma. Merkkejä salaliitosta oli nähtävissä jo ennen eduskuntavaaleja. Useat talouselämän vaikuttajat painostivat poliitikkoja kannattamaan Suomen Nato-jäsenyyttä.

Keskustaankin nämä paineet heijastuivat. Vuoden 2014 puoluekokoukselle valmisteltuun kannanottoluonnokseen ei sisällynyt kantaa Nato-jäsenyyteen, ja syksyn mittaan käytiin sekavaa keskustelua tulevan hallitusohjelman sisällöstä. Viime kevään hallitusratkaisuun ulko- ja turvallisuuspolitiikalla näyttää olleen ratkaiseva vaikutus. Hallitukseen haluttiin Nato-jäsenyyttä ajava Kokoomus, vaikka Keskustassa enemmistö kannatti punamultaa.

Turvallisuuspolitiikan avainpaikat sai haltuunsa Perussuomalaiset, jonka linja on sekava. Sekä puheenjohtaja Timo Soini että eduskuntaryhmän puheenjohtaja Sampo Terho ovat sanoneet kannattavansa henkilökohtaisesti Nato-jäsenyyttä, mutta puolueella on toinen kanta. Historian harrastajana Jussi Niinistön uskoisi pysyttävävän Paasikiven linjalla, mutta hän näyttää hurmaantuneen yhteistyöstä Naton ja Yhdysvaltojen kanssa.

Keskustasta hallitukseen tuli vain liberaaleja, jotka ovat myös ulko- ja Eurooppa-politiikassa lähellä Kokoomuksen linjaa.

Liittoutumispolitiikan kannattajien strategia on muuttunut. Kun suora Nato-jäsenyys ei etene, on ryhdytty tiivistämään kahdenvälisiä suhteita sen johtaviin jäsenmaihin, Yhdysvaltoihin ja Britanniaan. Toinen raide on toiminta EU:n yhteisen puolustuksen kehittämiseksi. Tätä kautta unionista pyritään kehittämään sotiliitto ja Naton eurooppalainen pilari. On vaikea päästä perille siitä, ketkä uutta linjaa hallitustasolla johtavat. Päällisin puolin näyttää siltä, että vallankäytön tosiasiallinen painopiste on valtioneuvoston puolella ja linjan määräävät sen liittoutumispolitiikkaa kannattavat jäsenet. Tasavallan presidentti Sauli Niinistö näyttää pyrkivän pitämään Suomen Paasikiven linjalla. Hän on vaalinut suhteita Venäjään. Yhdysvaltain kanssa toteutettavien sotaharjoitusten sisältyminen puolustusministeriön esityksestä hyväksytyyn ohjelmaan näytti tulleen Niinistölle epämiellyttävänä yllätyksenä.

Jännitteistä valtioneuvoston ja tasavallan presidentin välillä kertoo myös se kritiikki, jota ulko- ja puolustusministeriöistä vuodettiin julkisuuteen Niinistön tehtyä aloitteensa lentoturvallisuuden parantamiseksi Itämeren alueella.

Sauli Niinistön turvallisuuspoliittinen linja ei kuitenkaan ole johdonmukainen. Hän näyttää tukevan EU:n kehittämistä jopa valtioksi, jolla on yhteinen armeija. Äskettäin Niinistö kysyi, *"onko unioni mikään unioni, ellei se kanna huolta alueellisesta koskemattomuudestaan"*. Aluepuolustuksen järjestäminen on valtioiden tehtävä, jonka ne voivat toteuttaa joko ylläpitämällä uskottavaa itsenäistä puolustusta tai liittoutumalla.

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjaa on selkiytettävä. Päätöksentekoon on saatava avoimuutta. Kansan on saatava tietää, millaista linjaa kukin puolue ja poliitikko ajaa.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikan tulee olla keskeinen kysymys tulevis-
sa presidentin- ja eduskuntavaaleissa. Äänestäjien on voitava ottaa
kanta Suomen linjaan, ja kansan enemmistön tahtoa on nouda-
tettava. Jos näin tapahtuu, ryhdymme taas vahvistamaan itsenäi-
syyttämme, vaalimaan puolueettomuuttamme ja toteuttamaan
rauhaa lujittavaa vakauspolitiikkaa.

EUROOPPA-POLITIIKKA

Johtaako Brexit Pohjolan yhteisöön?

(Blogi 1.3.2016)

Olen esittänyt sen arvion, että enemmistö briteistä todennäköisesti äänestää EU:sta eroamisen puolesta. Olen kuitenkin todennut, ettei tämä välttämättä johda siihen, että Britannia todella eroaisi unionista. Olen ajatellut, että vasta eroamisen uhka synnyttää todelliset neuvottelut EU:n tulevaisuudesta.

David Cameronin ensisijainen tavoite oli uudistaa koko unionia siten, että päätösvaltaa palautetaan jäsenmaille ja estetään unionia liiaksi puuttumasta jäsenmaiden asioihin. Federalistit suuntasivat kuitenkin keskustelun ja neuvottelut Britannian erityisaseman vahvistamiseen. Eurooppa-neuvostossa he keskittyivät varmistamaan sen, että Britannialle annettavat myönnytykset eivät ainakaan vaikeuttaisi muun unionin kehittymistä ylikansalliseksi liittovaltioksi.

Eilinen *Financial Times* julkaisi arvostetun kolumnistinsa Wolfgang Münchaun artikkelin, joka sai minut epäilemään, että olen saattanut erehtyä. Hän pitää kansanäänestyksen tulosta epävarmana. Keskustelu on toden teolla vasta alkamassa. Uusia tosiasioita ja

valheita nousee esiin. Ja: *"Brittien äänestystulos EU:sta eroamiseksi saattaa laukaista kansanäänestykset Ruotsissa ja Tanskassa"*!

On todellakin täysin mahdollista, että Britannian ero on lopullinen ja että jotkut muut maat seuraavat perässä. Tähän suuntaan vaikuttaisi keskeisten EU-maiden haluttomuus antaa briteille uusia myönnytyksiä tai muuttaa unionin luonnetta heidän tahtomallaan tavalla. Tanskassa ja Ruotsissa kynnys kansanäänestykseen saattaa olla matala.

Tanska liittyi EEC:n jäseneksi ennen muuta maataloutensa saamien etujen vuoksi. Tästä syystä se asetti EEC-jäsenyyden Pohjolan talousliiton, NORDEKin edelle.

Tanskalla on EU:n sopimusjärjestelmässä runsaasti poikkeuksia. Sillä on mm. oikeus pysyä sekä talous- ja rahaliitto EMUn että yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan ulkopuolella. Joulukuun kansanäänestyksessä enemmistö hylkäsi ehdotuksen oikeus- ja sisäasioissa toteutetun poikkeuksen lieventämiseksi.

Tanskan yleinen mielipide on ollut ja on hyvin EU-vastainen. Maatalousetujen painoarvo ei ole entisensä.

Ruotsi vietiin EU:n jäseneksi hyvin arveluttavalla tavalla. Enemmistö vastusti jäsenyyttä ennen kansanäänestystä ja useita vuosia sen jälkeenkin. Kansanäänestyksessä ihmisiä johdettiin harhaan väittämällä, että Suomi liittyy joka tapauksessa. Meillä lopullinen päätös eduskunnassa oli kuitenkin tekemättä, kun se jarrutuskeskustelun ansiosta siirrettiin Ruotsin kansanäänestyksen yli.

EU:ssa Ruotsi on vastustanut federalismia. Samaan aikaan kun

Suomi Paavo Lipposen johdolla antoi tukensa komission johtaman ylikansallisen unionin kehittämiseksi, Ruotsin pääministeri Göran Persson ehdotti, että komissio pitäisi muuttaa jäsenvaltioita edustavan ministerineuvoston sihteeristöksi.

Myös Ruotsissa tyytymättömyys unionia kohtaan on viime aikoina kasvanut.

Suomi haki jäsenyyttä ja liittyi unioniin Ruotsin vanavedessä. Kansanäänestyksen yhteydessä ihmisiä johdettiin karkeasti harhaan. Venäjällä peloteltiin. Kansalle ei kerrottu, että tarjolla oli parempi vaihtoehto, Euroopan talousalue ja Pohjolan yhteisö.

Jos Ruotsi eroaisi, Suomen tulisi tietysti tehdä samoin. Tällöin Suomi ja Ruotsi palaisivat Euroopan talousalueeseen, johon kuuluvat jo Islanti ja Norja. Jos Tanskakin tulisi mukaan, voisimme saada aikaan kaikki Pohjoismaat kattavan Pohjolan yhteisön.

Britannialle luultavasti neuvoteltaisiin Sveitsin mallin mukainen erityissopimus. Britannian kansanäänestyksellä saattaa olla kauaskantoiset vaikutukset myös Pohjolan tulevaisuuteen.

Uusi alku Euroopalle ja Suomelle

(Blogi 24.6.2016)

Britannian ero johtaa syvälle käyviin muutoksiin Euroopan unionissa ja koko Euroopassa. Tyytymättömyys unionia ja sen nykyistä kehityssuuntaa kohtaan on voimakasta monessa muussakin jäsenmaassa. Sitä on ainakin kolmenlaista.

Alankomaissa, Italiassa, Ranskassa ja Tanskassa mielialat ovat olleet samankaltaiset kuin Britanniassa. Italia, Ranska ja Alankomaat kuuluvat Euroopan hiili- ja teräsyhteisön ja Euroopan talousyhteisön kuuden perustajan joukkoon. Tanska on liittynyt samaan aikaan kuin Britannia.

Euroalueen eteläisissä jäsenmaissa toteutetut sisäiset devalvaatiot ja julkisen talouden menoleikkaukset ovat johtaneet elintason alenemiseen ja suurtyöttömyyteen. Nämä maat kuitenkin haluavat pysyä EU:ssa ja myös euroalueessa, koska ne ovat riippuvaisia saamastaan taloudellisesta tuesta.

Itäisen Keski-Euroopan maissa tyytymättömyys liittyy siihen, että unioni on puuttunut niiden sisäisiin asioihin ennen muuta ihmisoikeuksien ja demokratian nimissä. Lisäksi arvostelua aiheuttavat paineet ottaa vastaan maahanmuuttajia, joita on epäonnistuneen politiikan vuoksi tullut unionin alueelle.

Britannian esimerkkiä saattavat ensi vaiheessa seurata Alankomaat ja Tanska, joissa saatetaan järjestää kansanäänestys EU-eron toteuttamiseksi.

On esitetty arvioita, että samaan saatettaisiin päätyä myös Ruotsissa. Se liittyi unioniin kansanäänestyksen täpärällä enemmistöllä, vaikka kansan enemmistö oli sekä ennen sitä että sen jälkeen jäsenyyttä vastaan. Ruotsalaisia johdettiin harhaan väittämällä, että Suomi liittyy joka tapauksessa unioniin, vaikka eduskunnan lopullinen päätös oli nimenomaan jätetty odottamaan heidän kansanäänestyksensä tulosta. Jos Tanska ja Ruotsi eroavat unionista, Suomen tulisi tehdä samoin. Jos Ruotsi ja Suomi palaavat Norjan ja Islannin rinnalle Euroopan talousalueeseen (ETA) ja jos

Tanskakin liittyy siihen, voimme muodostaa sen puitteisiin Pohjolan yhteisön.

Suomen osalta kiireellisin tehtävä on erota euroalueesta. On varmaa, että federalistit käyttävät brittien EU-eroa perusteena viedä syventyvää yhdentymistä eteenpäin ja nimenomaan euroalueella. Ruotsista on kuulunut arvioita, että paine senkin liittymiseksi euroalueeseen kasvaa. Tästä hirttosilmukasta meidän on vapauduttava.

Britannian ratkaisu osoittaa, ettei yhdentyminen ole yhdensuuntainen ja peruuttamaton prosessi. Tehtyjä virheitä voidaan korjata. Suomen liittyminen euroalueeseen oli paha virhe. Olemme kärsineet ja kärsimme jäsenyydestä enemmän kuin useimmat muut jäsenmaat. Olisi järjetöntä maksaa hitaan talouskasvun, työttömyyden ja menoleikkausten muodossa kovaa hintaa siitä, että saisimme olla mukana euroalueessa, joka on kehittymässä nykyistä yhteisvastuullisemmaksi velkaunioniksi ja ylikansalliseksi liittovaltioksi.

Vaihtoehdot ovat: euro, kurjistuminen ja liittovaltio tai markka, vaurastuminen ja itsenäisyys.

Virnuilut ovat loppuneet ja hymyt hyytyneet

(Blogi 25.6.2016)

Kiiteytin viime maanantain Kultaranta-keskusteluissa (<http://areena.yle.fi/1-3456902>) Euroopan unionin ajankohtaisten ongelmien syyt siihen, että federalistinen ideologia on joutunut umpikujaan.

Keskustelun alkupuolella jotkut osanottajat virnuilivat puheenvuoroilleni, loppupuolella eivät. Brexitin voitettua kansanäänestyksen hymytkin ovat hyytyneet.

Federalistien ideologisenä esikuvana on Pohjois-Amerikan Yhdysvallat. Yksi federalismin ilmenemismuoto on ollut pyrkimys rakentaa Eurooppaan amerikkalaismallinen ylikansallinen liittovaltio. Itse asiassa Euroopassa on menty jopa pidemmälle eli unitarismiin, yhtenäisvaltion kehittämiseen. Toinen federalismin ilmenemismuoto on ollut nopea laajentuminen, jolla on ollut valtapoliittisia, geopoliittisia tavoitteita. Myös ulkosuhdepolitiikassa geopolitiikalla on ollut hallitseva rooli. Tämä on osaltaan johtanut mm. Ukrainan onnettomiin tapahtumiin ja maahanmuuttokriisiin. Perusongelma on siinä, että unionin syvenemisen ja laajentumisen välistä ristiriitaa ei ole koskaan ratkaistu.

Ennustin Kultaranta-keskustelussa, että Brexit-äänestyksen tuloksesta riippumatta EU:n ongelmia ryhdytään ratkomaan siten, että valtaa David Cameronin alun perin esittämällä tavalla palautetaan jäsenmaille ja estetään sitä puuttumasta liiaksi jäsenmaiden asioihin. Federalistit torjuivat tämän tarjoamalla Britannialle lisää erioikeuksia. Nyt ollaan karilla. Toiseksi ennustin, että talous- ja rahaliittoa ryhdytään hallitulla tavalla purkamaan. Laajan euroalueen synnyttäminen oli onneton ratkaisu. Sen tueksi esitettyyn todelliseen talous- ja rahaliittoon liittyvää poliittista unionia ja liittovaltiota on mahdotonta toteuttaa sen vuoksi, että euroalueen jäsenmaiden kansat eivät sitä hyväksy. Siksi euroaluetta on ryhdyttävä hallitulla tavalla purkamaan. Suomella voi olla tässä tien näyttäjän rooli, jos olemme riittävän viisaita ja rohkeita. Ulkosuhteissa ennustin siirryttävän valtapoliittisesta, geopoliittisesta ajattelusta

vakauspolitiikkaan suhteessa sekä itäisiin että eteläisiin kumppaneihin.

Unionin syvenemisen ja laajenemisen välinen ristiriita olisi voitu ratkaista eriytyvän yhdentymisen avulla. Suomella on ollut keskeinen rooli näiden ratkaisujen torjumisessa. Kun Euroopan syvä murros 1980-luvun lopulla alkoi, komissio Jacques Delorsin johdolla ehdotti, että Euroopan vapaakauppaliiton (EFTA) jäsenmaat eivät liittyisi unioniin, vaan tulisivat sisämarkkinoille Euroopan talousalueen (ETA) kautta. Silloinen kahdentoista jäsenmaan unioni olisi jatkanut yhdentymistä kohti liittovaltiota.

Suomi vietiin unionin jäseneksi harhaanjohtavin turvallisuuspoliittisin perustein. Jos Suomi ei olisi liittynyt, ei olisi Ruotsikaan. Siellä selvä enemmistö vastusti jäsenyyttä. Jos Suomi ja Ruotsi olisivat jääneet Euroopan talousalueeseen, sen puitteisiin olisi EU:n rinnalle syntynyt Pohjolan yhteisö (PY). Baltian ja itäisen Keski-Euroopan maille olisi tarjottu ETA 2 -sopimusta. Tämä eriytyminen olisi ollut onneksi koko Euroopalle.

Britannialle Maastrichtin liittovaltio-sopimuksen hyväksyminen oli äärimmäisen vaikeaa. Jos tuolloin olisi ollut olemassa toimiva laaja-alainen ETA, Britannia olisi saattanut siirtyä sen osaksi. Myös euroaluetta muodostettaessa oli tarjolla eriytyvän yhdentymisen ratkaisu. Mm. Wolfgang Schäuble ehdotti viiden maan – Ranskan, Saksan ja BENELUX-maiden – muodostamaa euroaluetta, joka olisi jatkanut myös poliittista yhdentymistä ja muodostanut EU:n ”kovan” liittovaltioytimen. Suomi oli avainasemassa, kun Maastrichtin sopimuksen kriteerejä rikkoen päätettiin toteuttaa mahdollisimman laaja euroalue.

Britannian EU-eron vaikutuksia on kauhisteltu. Sehän merkitsee kuitenkin vain siirtymistä yhdentymisen ylikansallisen ytimen reunalta samankaltaiseen asemaan, joka on Sveitsillä ja ETA-maa Norjalla. Kenenkään etu ei ole, että tätä prosessia vaikeutettaisiin, mutta jotkut federalistit sitäkin varmasti yrittävät. Britannian ratkaisun tulisi johtaa siihen, että unionissa järjestetään hallitusten välinen konferenssi (HVK), jossa ilman ennakkoluuloja ja ennakkoehtoja pohditaan mahdollisuutta toteuttaa niitä eriytyvän yhdentymisen vaihtoehtoja, joita mm. Jacques Delors 1980-luvulla ja Wolfgang Schäuble 1990-luvulla esittivät. Tämä voisi merkitä sekä Euroopan unionin että euroalueen hallittua jakautumista liittovaltiotytimeen ja vähemmän yhdentyneeseen ulkokehään. Tähän voisi liittyä luontevan subregionaalisen yhteistyön toteuttaminen laajan ja monimuotoisen Euroopan eri osissa, kuten Pohjolassa.

Eurooppaan olisi luotava sellainen ”*samankeskisten kehien järjestelmä*”, jota esitin jo 1990-luvun lopulla ja jonka Euroopan parlamentin liberaaliryhmä otti ohjelmaansa vuoden 2004 eurovaalien edellä.

Tarvitsemme Hallitusten välisen konferenssin (HVK)

(Blogi 29.6.2016)

Brexit osoittaa federalistisen ideologian ajautuneen karille. Federalistit unelmoivat Euroopan Yhdysvalloista amerikkalaisen mallin mukaan.

Yksi federalismin ilmenemismuoto on ollut pyrkimys rakentaa Eurooppaan ylikansallinen liittovaltio. Itse asiassa Euroopassa on menty yhdenmukaistamisessa jopa pidemmälle eli unitarismiin, kohti yhtenäisvaltiota. Toinen federalismin ilmenemismuoto on ollut nopea laajentuminen, jolla on ollut valtapoliittisia ja geopolitiittisiä tavoitteita. Myös ulkosuhdepolitiikassa geopolitiikalla on ollut hallitseva rooli. Perusongelma on siinä, että unionin syvenemisen ja laajentumisen välistä ristiriitaa ei ole koskaan ratkaistu.

Komissio Jacques Delorsin johdolla ehdotti 1980-luvun lopulla, että Euroopan vapaakauppaliiton (EFTA) jäsenmaat eivät liittyisi unioniin, vaan tulisivat sisämarkkinoille Euroopan talousalueen (ETA) kautta. Mm. Wolfgang Schäuble ehdotti, että euroalue olisi aluksi muodostunut vain viidestä maasta – Ranskasta, Saksasta ja BENELUX-maista. Nämä ehdotukset torjuttiin federalistisella ideologialla ja yhtenäisyyden vaatimuksilla.

David Cameron ehdotti alun alkaen, että unionia pitäisi uudistaa palauttamalla valtaa jäsenmaihin ja estämällä sitä liiaksi puuttumasta jäsenmaiden asioihin. Cameron hyväksyi euroalueen syvemmän integraation, mutta halusi estää liittovaltiokehityksen leviämisen muihin EU:n jäsenvaltioihin. Federalistit torjuivat tämän tarjoamalla Britannialle lisää erioikeuksia. Nyt ollaan karilla.

Britannian EU-eron vaikutuksia on kauhisteltu. Sehän merkitsee kuitenkin vain siirtymistä yhdentymisen ylikansallisen ytimen reunalta samankaltaiseen asemaan, joka on Sveitsillä ja ETA-maa Norjalla. Kenenkään etu ei ole, että tätä prosessia vaikeutettaisiin.

Nyt tarvitsemme hajauttamista ja eriytyvää yhdentymistä.

Euroopan unionia ja euroaluetta tulisi kehittää samankeskisten kehien järjestelmän suuntaan. Unionin pitäisi rakentua liittovaltiotyimestä ja vähemmän yhdentyneestä ulkokehästä sekä sitä ympäröivistä yhteistyön ja yhdentymisen kehistä. Subregionaalista yhteistyötä tulisi kehittää Euroopan eri osissa, kuten Pohjolassa.

Britannian päätöksen tulisi johtaa hallitusten väliseen konferenssiin (HVK), jossa pohdittaisiin mahdollisuutta toteuttaa hajauttamisen ja eriytyvän yhdentymisen vaihtoehtoja. HVK:n pitäisi olla aidosti jäsenmaiden käsissä ilman ylikansallisten instituutioiden, Euroopan komission ja Euroopan parlamentin, ohjausta, jollaista on aikaisemmin HVK-työssä koettu.

Keskustelu Suomen EU-erosta vie harhaan

(Blogi 5.7.2016)

Perussuomalaisten nuorten kansalaisaloite Suomen EU-erosta on huonosti ajoitettu. Suomen eroaminen Euroopan unionista voi tulla ajankohtaiseksi vain siinä tapauksessa, että Brexit johtaa myös Tanskan ja erityisesti Ruotsin eroamiseen. Perussuomalaisen aloite johtaa huomion sivuun pääasiasta, joka on Suomen irtottautuminen euroalueesta.

Suomen eroamista euroalueesta on kiirehdittävä kahdesta syystä. Ensiksikin Brexit on jo synnyttänyt vaatimuksia siitä, että euroalueen syventämistä on kiirehdittävä. Britannian erotessa unionista yhdentymistä halutaan viedä eteenpäin. Britannian erotessa euroalueen kehittämistä liittovaltioksi pidetään tähänastista helpompaa. Toinen syy on euroalueen ongelmien kärjistyminen. Kreikan

kriisin rinnalle on puhkeamassa paljon pahempi. Italian pankit ovat suurissa vaikeuksissa ja hallitus suunnittelee niiden pelastamista valtion varoin, mikä olisi vastoin pankkiunionin sääntöjä. Tämän vaihtoehtona kaavaillaan Euroopan keskuspankin poikkeustukea Italian pankeille.

Onneksi kansalaisaloite Suomen euroerosta on edelleen eduskunnan perustuslakivaliokunnan käsiteltävänä. Sen olisi otettava kuultavakseen lisää asiantuntijoita, jotka voivat valottaa Brexitin vaikutuksia euroalueen kehitykseen.

Tanskan ja Ruotsin eroaminen Euroopan unionista saattaa vaikuttaa etäiseltä ja epätodennäköiseltä. On kuitenkin muistettava, että Tanskassa yleinen mielipide on enemmän EU-vastainen kuin Britanniassa. Ruotsi puolestaan vietiin EU:n jäseneksi harhaanjohtavalla kampanjalla. Suomen, Ruotsin ja Norjan kohtalot kytkeytyivät syksyllä 1994 toisiinsa. Norjassa ja Ruotsissa kansan selvä enemmistö vastusti jäsenyyttä. Kun Suomessa vastustus oli vähäisempää, kansanäänestys järjestettiin meillä ensimmäiseksi.

Suomen neuvoa-antavassa kansanäänestyksessä enemmistö saatiin jäsenyyden kannalle turvallisuuspoliittista korttia käyttäen. Äänestäjiä peloteltiin Venäjällä. Suomen hallitus lupasi Ruotsin hallitukselle, että meidän jäsenyytemme lyödään lukkoon ennen Ruotsin sitovaa kansanäänestystä. Siksi jäsenyys sopimus yritettiin käsitellä eduskunnassa poikkeuksellisen nopeassa aikataulussa.

Me jäsenyyden vastustajat pidimme mahdollisena sitä, että Suomen jäsenyys lyötäisiin lukkoon tietämättä, mikä on Ruotsin ratkaisu. Järjestimme jarrutuskeskustelun, jolla lopullinen eduskunnan päätös saatiin siirretyksi Ruotsin kansanäänestyksen yli.

Ruotsissa äänestäjille ei kuitenkaan kerrottu, että Suomen ratkaisu on auki. Siellä kansaa päinvastoin aivopestiin uskomaan, että Suomi joka tapauksessa liittyy unioniin ja että Ruotsin on seurattava mukana. Kansanäänestyksessä niukka enemmistö saatiin jäsenyyden kannalle. Sitä ennen ja sen jälkeen enemmistö oli sitä vastaan.

Ruotsissa EU-kriittisyys on ollut voimakasta. Samaan aikaan kun Suomen hallitus ryhtyi Paavo Lipposen johdolla toteuttamaan federalistista linjaa, Ruotsin hallitus Göran Perssonin johdolla sitä jyrkästi vastusti. Kansanäänestyksessä Ruotsin kansa kaatoi esityksen maan liittymisestä euroalueeseen.

On mahdollista, että Brexit johtaa EU-kansanäänestyksiin ja EU-eroon myös Tanskassa ja Ruotsissa. Jos näin käy, Suomen on seurattava näiden maiden esimerkkiä. Tätä kautta Euroopan talousalueesta tulisi hyvin toimiva järjestely ja voisimme muodostaa sen puitteisiin Pohjolan yhteisön.

Nyt on keskityttävä Suomen eroamiseen euroalueesta, johon meidän perustuslakia rikkoen ja ilman kansanäänestystä ainoana Pohjoismaana vietiin.

Itsenäinen Suomi, eheytyvä Pohjola

(Lapin radio 21.7.2016)

Euroopan parlamentti on nyt kesälomalla.

Omaan kesääni kuuluu taas teatteriharrastus. Uuden näytelmäni *"Urho ja hänen kisällinsä"* ensi-ilta on perjantaina, ja näytöksiä on kaikkiaan kahdeksan.

"Urho ja hänen kisällinsä" kytkeytyy työhöni Euroopan parlamenttisa. Näytelmä perustuu menneisiin tapahtumiin, mutta se liittyy myös nykypäivään ja tulevaisuuteen. Euroopassa on meneillään syvälinen murros. Se on rinnastettavissa jopa Berliinin muurin murtumiseen ja Neuvostoliiton hajoamiseen. Kylmän sodan kauden jälkeen syntyneen *"uuden Euroopan"* perustukset järkkyvät.

Kaksi vuosikymmentä sitten Suomi valitsi paikkansa uudessa Euroopassa. Kylmän sodan kauden jälkeen meille oli tarjolla aito itsenäisyys ja puolueettomuus osana Euroopan talousaluetta ja Pohjolan yhteisöä. Meidät vietiin kuitenkin ylikansalliseen Euroopan unioniin ja sen yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan. Luovuimme myös omasta rahastamme ja taloudellisesta itsenäisyydestämme.

Jäsenyyden kannattajia elähdytti federalistinen usko, jonka mukaan koko Eurooppa yhdentyisi taloudellisesti ja lopulta myös poliittisesti ja sotilaallisesti. Tämä ei ole toteutunut eikä toteutumassa. Eurooppa on jakautumassa uudelleen ja jopa Euroopan unioni on murenemassa. Suomen jäsenyyssratkaisun yhteydessä esille tulivat myös vanhat ulkopoliittiset asenteet.

Näytelmäni *"Urho ja hänen kisällinsä"* palauttaa mieliin 1950- ja 1960-lukujen tapahtumat, jolloin oikeistovoimat Väinö Tannerin, Väinö Leskisen ja Veikko Vennamon johdolla yrittivät suistaa Suomen Paasikiven linjalta. Esille tulevat yöpakkashallitus ja Honkaliitto. Mauno Koivisto oli alun perin tannerilainen, mutta hän johdatteli puoluettaan Paasikiven linjalle. 1960-luvun lopun NORDEK-hanketta Koivisto hoiti pääministerinä taitamattomasti. Tanska yritti vetää sen avulla kaikki Pohjoismaat EEC:n jäseneksi. Suomen olisi tullut panna Tanska temppelin harjalle ja valitsemaan EEC:n ja NORDEKin välillä. Musta Pekka jäi kuitenkin Suomen käteen, kun emme voineet allekirjoittaa NORDEK-sopimusta.

Presidenttinä Mauno Koivisto jatkoi aluksi edeltäjänsä linjaa, mutta Neuvostoliiton hajotessa hän kannatti Suomen EU-jäsenyyttä nimenomaan turvallisuuspoliittisin perustein. Veikko Vennamo ja Johannes Virolainen ajoivat voimakkaasti Suomen liittymistä Euroopan unioniin. Heille jäsenyys merkitsi valintaa idän ja lännen välillä. Johannes Virolainen otti jäsenyyseratkaisun niin vakavasti, että hän sanoi julkisesti irti yhteistyön minun kanssani sen vuoksi, että vastustin Suomen EU-jäsenyyttä. Tämä oli kova päätös, sillä hän oli ollut luotettava kannattajani sen jälkeen, kun vuoden 1982 presidentinvaali oli ratkennut.

Nyt kun Euroopan unioni ja euroalue ovat mullistusten keskellä, on aika harkita Suomen asemaa uudelleen. Nyt meille saattaa avautua mahdollisuus palauttaa osa menetetyistä itsenäisyydestämme. Nyt saattaa avautua mahdollisuus eheyttää Pohjola – päästä siihen, mitä NORDEKin avulla kylmän sodan kaudella tavoiteltiin.

Suomen tulee irrottautua euroalueesta ja palata talouspolitiikassa samaan itsenäiseen asemaan kuin Ruotsi ja muut Pohjoismaat. Suomen jäsenyys Euroopan unionissakin on otettava harkintaan, jos Brexit johtaa myös Tanskan ja Ruotsin EU-eroon, kuten on uumoiltu. Tällöin voisimme muodostaa Euroopan talusalueen puitteisiin Pohjolan yhteisön.

Näihin pohdintoihin näytelmäni ”*Urho ja hänen kisällinsä*” antaa aineksia.

Jyri Häkämies on oikeassa

(Suomenmaa 19.9.2016)

EK:n toimitusjohtaja Jyri Häkämies esitti äskettäin, että EU:n tulisi tehdä myönnytyksiä työvoiman liikkuvuuden suhteen, jotta Britannia voisi pysyä sisämarkkinoilla. Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen tyrmäsi Häkämiehen ajatukset tuoreeltaan.

EU:ssa vannotaan nyt yleisesti, ettei sisämarkkinoille ole pääsyä, ellei hyväksy täysin vapaata työvoiman liikkuvuutta. Kärjessä ovat niin sanotut *Visegrad*-maat (Puola, Unkari, Tšekinmaa ja Slovakia), jotka vaativat kansalaisilleen täysin vapaata liikkuvuutta. Itse ne eivät suostu kantamaan mitään vastuuta maahanmuuttajista.

Kukaan ei vielä tiedä, toteutuuko Britannian EU-ero vai ei. Työvoiman liikkuvuus on avainkysymys molemmissa vaihtoehdoissa. Molemmille osapuolille on välttämätöntä, että Britannia säilyy osana EU:n sisämarkkinoita. Jos tämä halutaan toteuttaa pitämällä Britannia edelleen unionin jäsenenä, sen on voitava puuttua työ-

voiman liikkuvuuteen. Jos EU-ero toteutuu, briteille tulee antaa pääsy sisämarkkinoille. Tämä ei ole mahdollista, jos sen ehdoksi asetetaan työvoiman täydellinen liikkuvuus.

Työvoiman vapaa liikkuvuus aiheuttaa vaikeuksia muillekin jäsenmaille kuin Britannialle. Suomessa ulkomaista työvoimaa on runsaasti ja ongelmat tämän mukaiset. Ulkomaiset yritykset tuovat mielellään työvoiman ulkomailta ja nimenomaan maista, joissa työvoimakustannukset ovat alhaiset. Kerrotaan, että yrityksillä on usein kahdet sopimukset työntekijöidensä kanssa. Yhdet ovat Suomen lakien ja työehtosopimusten mukaiset, ja ne esitetään tarvittaessa viranomaisille. Toiset sisältävät todelliset työehdot. Tällainen menettely vääristää kilpailua, luo maahan harmaat työmarkkinat, polkee palkkatasoa ja synnyttää työttömyyttä. Luulisi ammattiyhdistysliikkeen tukevan Häkämiehen ehdotusta. Hiljaista on kuitenkin ollut.

Ensisijainen ratkaisu olisi se, että EU:ssa yleisesti luovuttaisiin työvoiman täysin vapaasta liikkuvuudesta. Toinen mahdollisuus olisi, että kaikille jäsenmaille annettaisiin vapaus kansalliseen poikkeamiseen yhteisistä säännöistä.

Jos työvoiman liikkuvuuden suhteen haettaisiin uusia ratkaisuja, samaan voitaisiin pyrkiä myös muilla aloilla. Suomelle olisi erityisen tärkeää, että maatalous- ja aluepolitiikassa siirryttäisiin kansallistamisen suuntaan, kuten mm. Sirkka-Liisa Anttila ja Mauri Pekkarinen ovat esittäneet.

ALUE- JA MAATALOUSPOLITIIKKA

EU:n maatalouspolitiikka rikkoo perussopimusta

(Blogi 5.3.2016)

Euroopan unionin maatalouspolitiikan pitäisi perussopimuksen mukaan vakauttaa markkinat ja taata maatalousväestölle kohtuullinen elintaso. Luonnonolojen erot tulisi ottaa huomioon siten, että maataloutta voidaan harjoittaa koko unionin alueella.

Suomessa perussopimus ei toteudu. Maatilojen kannattavuus on romahtanut ja viljelijät ovat joutuneet taloudelliseen ahdinkoon. Yhteinen maatalouspolitiikka on johtanut tilojen ylivelkaantumiseen ja suuri osa niistä uhkaa ajautua vararikkoon. Liberaali maatalouspolitiikka ei sovi Suomen oloihin. Meillä luonnon olosuhteet ovat kaikkein vaikeimmat. Kilpailun lisääntyminen heikentää väistämättä tuotannon kannattavuutta alueilla, joilla tuotantokustannukset ovat korkeimmat. Kaikki tuotannonalat ovat olleet jo pitkään vaikeuksissa. Vilja- ja sikatilojen kannattavuus on heikentynyt jo useiden vuosien ajan. Tiukkaa on muussakin lihantuotannossa.

Vaikein on kuitenkin nyt maitotilojen tilanne. Liberaali politiikka johti maitokiintiöiden poistamiseen, mikä on heikentänyt ja heikentää tilojen kannattavuutta. Venäjälle asetettujen pakotteiden ja Venäjän vastapakotteiden perusteella maksetut korvaukset olivat mitättömät. Yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan synnyttämä taakka olisi pitänyt ja pitäisi kantaa yhdessä. Samaan aikaan kun liberaali maatalouspolitiikka ja pakotteet heikentävät tilojen kannattavuutta, tukia leikataan ja byrokratiaa kasvatetaan.

Suomen maataloudessa on nyt hätätila. Hallituksen tulee käynnistää komission kanssa neuvottelut kriisituen maksamiseksi EU:n varoista Suomen maataloudelle. Ellei tämä ole mahdollista Suomen on voitava lisätä kansallista tukeaan. Samalla on käynnistettävä neuvottelut siitä, kuinka EU:n perussopimuksen määräykset saadaan toteutetuiksi kuluvalle ja tulevilla rahoituskausilla myös Suomessa. Meidän on saatava erityisasema yhteisessä maatalouspolitiikassa. Myös tilojen velkataakkaa on voitava keventää.

Hallinnossakin tarvitaan erityisratkaisuja. Eikö viljelijöille voitaisi maksaa ennakoita aikaisempien tukipäätösten pohjalta? Lopulliset tuet otettaisiin huomioon myöhemmissä maksatuksissa.

Pulmia on myös valtioneuvoston tasolla. Nykyisissä oloissa maa- ja metsätalousministerin pitäisi voida keskittyä pelkästään peruselinkien edistämiseen. Ministereiden työnjakoa kannattaisi harkita uudelleen.

Kansalliseen alue- ja maatalouspolitiikkaan

(Suomenmaa 12.8.2016)

Maatalouden ja maaseudun vahva puolustaja Sirkka-Liisa Anttila ehdotti äskettäin (24.7.) *Suomenmaan* palstoilla, että alue- ja maatalouspolitiikka olisi siirrettävä EU:n jäsenmaiden vastuulle. Hän perusteli tätä sillä, että rahan kierrättäminen Brysselin kautta ei ole järkevää ja se aiheuttaa byrokratiaa. Samaa esitti jo viime talvena Mauri Pekkarinen.

Sirkka-Liisa Anttila korosti, että Brexit-kansanäänestyksen jälkeen pidetyssä EU:n huippukokouksessa vastuu unionin uudistamisesta annettiin hallitusten päämiehille. Hän huomautti, että ongelmat ja uudistamistarpeet on helpompi nähdä jäsenmaista käsin. Sirkka-Liisan kannanotot osuvat asian ytimeen. Brexit-kansanäänestyksen tulos on ilmeisesti johtamassa unionin perusteelliseen uudistamiseen. Suomen tulee tässä yhteydessä ajaa tiukasti omia etujaan.

Britannia haluaa ensi sijassa rajoittaa työvoiman vapaata liikkuvuutta. Suomenkin hallitus on ilmoittanut, ettei Britannialla olisi pääsyä sisämarkkinoille, ellei se sitä hyväksy. Ihmettelen tätä. Suomelle työvoiman vapaa liikkuvuus on aiheuttanut enemmän ongelmia kuin useimmille muille jäsenmaille. Suomen tulisi todellakin pyrkiä neuvotteluissa siihen, että alue- ja maatalouspolitiikka siirrettäisiin takaisin jäsenvaltioiden vastuulle.

EU:n yhteinen maatalouspolitiikka sopii huonosti Suomen olosuhteisiin. Joudumme maksamaan kohtuuttoman osuuden sen kustannuksista. Rahoitamme muiden jäsenmaiden maataloutta, minkä lisäksi joudumme maksamaan kansallista maataloustukea.

Yhteinen maatalouspolitiikka vinouttaa maatalouden kehitystä. Myös aluepolitiikassa Suomi on nettomaksaja. Ohjelmaperusteinen tuki on tehotonta. Jos saisimme käyttää EU:n alue- ja rakennepolitiikkaan käytettävät varat oman tahtomme mukaan, tulokset olisivat paljon paremmat.

Jos työvoiman liikkuvuutta ryhdytään rajoittamaan, Britannia saattaa pysyä EU:n jäsenenä. Jos alue- ja maatalouspolitiikka ja myös kalastuspolitiikka palautetaan jäsenmaille, Islanti ja Norja saattavat liittyä unioniin. Tällöin Pohjolan yhteisö voisi toteutua EU:n puitteissa.

Aluepolitiikan valta on palautettava kansalle

(Blogi 14.8.2016)

Suomessa on meneillään ennen näkemätön alueellinen keskittäminen. Aluepolitiikkaa johtavat suurimmat kaupungit, jotka määrittelevät itselleen kasvutavoitteet ja sitovat valtiovallan niiden tukemiseen. Aluekehitys on nollasummapeliä: se väestönkasvu, jonka suurimmat kaupungit voittavat, sen pienemmät kaupungit ja maaseutu väestökatonä menettävät. Valtiovalta edistää keskittämispolitiikkaa ennen muuta rahoittamalla sekä suurkaupunkien paikallisliikenteen investointeja että niiden kasvua tukevia väylähankkeita. Suurkaupunkialueilla asutus pyritään keskittämään rautatie-, metro- ja raitiotielinjojen varrelle. Asuntotuotannon määrärahat on keskitetty kasvukeskuksiin. Nykyinenkin hallitus on sitoutunut tukemaan keskittymistä edistäviä investointeja suurkaupunkien kanssa solmituilla sopimuksilla.

Kun valtion liikenneinvestoinnit on suunnattu keskittämispolitiikan tukemiseen, muualle maahan on syntynyt korjausvelkaa. Sitä on nyt osittain poistettu, mutta samaan aikaan valtiovalta on sitoutunut entistäkin mittavampaan metropolipolitiikan tukemiseen. Uutta korjausvelkaa syntyy.

Maakuntakaupungit ja maaseutu ovat joutuneet pahenevaan ahdinkoon. Työpaikat vähenevät ja palvelut heikkenevät. Asuntojen hinnat laskevat. Maatalous on ajautunut syvään kriisiin, johon ei ole saatu kauan kaivattua helpotusta.

Keskittämispolitiikasta kärsivät kaikki suomalaiset. Keskittämiselle esitetään kansantaloudellisia perusteita, mutta tosiasiasa se aiheuttaa vahinkoa. Suomi on harvaan asuttu maa, jonka talous perustuu rikkaisiin uusiutuviin luonnonvaroihin ja siihen, että myös koko maan henkiset voimavarat voidaan käyttää kansakunnan hyödyksi. Jo nyt suhteettoman suuri osa suomalaisista asuu pääkaupunkiseudulla ja parissa muussa suuressa kaupungissa. Keskittämispolitiikka hyödyttää vain kasvukeskusten rakennusliikkeitä ja muuta yritystoimintaa.

Suurkaupunkialueilla asuvat ja sinne muuttavat kärsivät korkeista elinkustannuksista, kehuista palveluista ja elinympäristön heikkenemisestä. Koko maan veronmaksajat joutuvat tukemaan keskittymistä muun muassa kasvavan asumistuen muodossa. Maakunnissa palvelut heikkenevät. Asuntojen ja kiinteistöjen hinnat alenevat ja ihmiset köyhtyvät. Muuttoliikkeen myötä vauraus keskittyy suurimpiin kaupunkeihin. Keskittämispolitiikka on havainnollinen osoitus siitä, että edustuksellinen demokratia ei toimi. Kansan enemmistö ei sitä hyväksy.

Kokoomuksessa, SDP:ssa ja Vihreissä valtaa käyttävät suurten kaupunkien edustajat. Keskusta ja Perussuomalaiset ovat aikaisemmin puolustaneet maakuntia ja vastustaneet keskittämispoliitikkaa, mutta nyt niistäkin on tullut metropolipolitiikan kannattajia. Niinpä hallituksen aluepolitiikkaakin johtaa Kokoomus.

Aluepolitiikan valta on palautettava kansalle ja sen edustajille. Eduskunnan tulee asettaa tavoitteet eri alueiden kehittämiseksi. Eduskunnan täytyy sekä lainsäädäntöä kehittämällä että valtion varoja suuntaamalla tukea niiden toteuttamista. Suurkaupunkialueet tulee panna osallistumaan keskittämispolitiikan kustannusten kattamiseen. Niiden on rahoitettava itse paikallisliikenteen investointinsa, eikä niiden kasvua pidä tukea myöskään suhteettoman kalliilla väyläinvestoinneilla. Asumistuen kustannukset tulee siirtää kuntien maksettavaksi, jolloin kuntatalouteen voidaan tehdä vastaava muu kevennys.

Malmin lentokenttä on säilytettävä

(Blogi 15.8.2016)

Allekirjoitin juuri kansalaisaloitteen Malmin lentokentän säilyttämiseksi (*Lex Malmi*). Suosittelen muillekin.

Pyrkimys lakkauttaa Malmin lentokenttä liittyy keskittävään metropolipolitiikkaan, jonka puitteissa Helsingin ja koko pääkaupunkiseudun asukasluvua pyritään kasvattamaan keinotekoisesti jopa yli puolella miljoonalla. Lentokentän alueelle pyritään saamaan kymmeniätuhansia uusia asukkaita.

Olen seurannut läheltä metropolipolitiikan mielettömyyttä. Matti Vanhasen toisessa hallituksessa vastustin pakkopäätöstä, jolla osa Sipoon kunnasta liitettiin Helsinkiin. Suunnitelman mukaan sinne pitäisi rakentaa asunnot 75 000 asukkaalle. Alueelle rakennettaisiin metrolinja, johon valtiota pyydetään maksumieheksi. Juuri julkisuudessa esitettyjen tietojen mukaan alueen suunnittelu on edennyt hitaasti. Tästä hankkeesta ehkä lopulta luovutaan.

Kuuluin liikennepolitiikkaa käsitelleeseen ministerityöryhmään. Kannatin rautatieyhteyden rakentamista Helsinki-Vantaan lentokentälle, mutta vastustin kehäradan rakentamista. Pidin sitä kallina virheinvestointina. Valtio on maksanut pääosan kustannuksista, kaiketi lähes 600 miljoonaa euroa. Vantaan kannettavaksi jäänyt osuus on raunioittanut kaupungin talouden. Hyväksyin Länsimetron tukemisen valtion varoista, mutta ajoin läpi päätöksen, jolla valtion rahoitusosuudelle asetettiin euromääräinen katto. Ihmettelin kovasti sitä, että Jyrki Katainen valtiovarainministerinä vaati ja sai siihen indeksikorotuksen. Onneksi katto asetettiin. Ilman sitä valtion rahoitusosuus olisi kasvanut yli 100 miljoonalla eurolla. Nyt kustannusten lisäys jää Helsingin ja Espoon veronmaksajien kannettavaksi.

Nykyinen hallitus on jatkanut järjetöntä metropolipolitiikkaa. Siihen kuuluu valtion varojen käyttäminen mm. Raide-Jokerin rahoittamiseen, Länsimetron jatkamiseen, Pisara-radan rakentamiseen sekä Tallinnaan rakennettavan junatunnelin ja Helsinki–Turku -oikoradan suunnittelemiseen.

Väestön keskittämisestä pääkaupunkiseudulle kärsivät kaikki suomalaiset. Aluekehitys on nollasummapeliä. Pääkaupunkiseudun

väestönlisäys johtaa vastaavaan väestökatoon maakuntakaupungeissa ja maaseudulla – ellei sitten ajatella, että pääkaupunkiseudulle muuttaa satoja tuhansia ulkomaalaisia. Keskittymisestä kärsivät ennen muuta pienituloiset ihmiset, joiden elinkustannukset kasvavat, elinympäristö heikkenee ja palvelut huononevat. Hyödyn korjaavat rakennusliikkeet ja muu liike-elämä. Maakunnissa muuttoliike johtaa palvelujen heikkenemiseen, työpaikkojen vähenemiseen ja asuntojen arvon romahtamiseen.

Minulla on Malmin lentokenttään myös henkilökohtainen suhde. Pohjanrannan päärakennuksen suunnitteli Onni Ermala, jonka käsialaa ovat myös Malmin lentokonehallit. On syytä epäillä, että hän suunnitteli myös terminaalin, mutta se tuli arkkitehtitoimiston vetäjien nimiin. Onni Ermala on Suomen arkkitehtuurin merkkihenkilö. Hän oli käynyt vain Viipurin piirustuskoulun, mutta oli niin taitava suunnittelija, että voitti useita arkkitehtikilpailuja. Hän on ainoa, jolle on annettu erivapaus käyttää arkkitehdin titteliä ja hakea arkkitehdin virkoja. Malmin lentokentän ja sen rakennusten suojelemiseen liittyvät siis myös painavat kulttuurihistorialliset perusteet.

Ensi sijassa kysymys on kuitenkin siitä, että kenttää tarvitaan koko maan ilmailuliikenteen tarpeisiin. Siksi on paikallaan, että kentän suojelemiseksi on tehty kansalaisaloite. Sitä on tuettava.

Missä ovat nuoret väyryset?

(Suomenmaa 2.9.2016)

Tänään 2.9. tulen 70 vuoden ikään. En tunne itseäni vanhaksi, enkä vanhoilliseksi. Olen alkiolaisen ihmisyyssaatteen kannattaja. Olen edistyksellinen ja radikaali: pureudun ongelmien juuriin enkä kaihda ennakkoluulottomiakaan otteita oikeina pitämieni tavoitteiden ajamiseksi.

Tosiasioihin perustuvassa ”*Urho ja hänen kisällinsä*” -näytelmässä 27-vuotias Keskustapuolueen varapuheenjohtaja Paavo Väyrynen tapaa marraskuussa 1973 presidentti Urho Kekkosen selvittääkseen, voisiko hänen suunnittelemansa Keskustapuolueen sisäinen ”*vallankumous*” vahingoittaa maan asioiden hoitoa. Väyrynen uhkasi erota varapuheenjohtajan tehtävästä, ellei puolueen aatteellinen ja aluepoliittinen linja muutu.

Väyrysen kapina johti Keskustapuolueen aluepoliittisen otteen tiukentumiseen. Siihen vaikutti myös EEC-vapaakauppasopimuksen solmiminen. Siinä missä vasemmisto ajoi EEC-suojalakeja, Keskustapuolue vaati aluepolitiikan tehostamista sen vuoksi, että vapaakaupan tiedettiin edistävän alueellista keskittymistä.

Aluepolitiikan kiistat vaikuttivat siihen, että syksyllä 1975 toimeenpantiin ennenaikaiset eduskuntavaalit. Niiden jälkeen sitä päästiin tehostamaan.

Olen ihmeteltyt, missä ovat nyt nuoret väyryset.

Suomessa harjoitetaan keskustan johdolla ennennäkemättömän

rajua keskittämispolitiikkaa, vaikka eduskuntavaaleissa puolue ajoi aluepolitiikan suunnanmuutosta keskittävästä metropolipolitiikasta maakuntien kehittämiseen. Nuoret ovat hiljaa. Keskusta-aatteen lippua ovat kantaneet vain Sirkka-Liisa Anttilan ja Mauri Pekkarisen kaltaiset vanhemman polven poliitikot.

Nuorten radikalismia tarvittaisiin myös ulko- ja turvallisuuspolitiikassa, jossa vahvat voimat ovat suistamassa Suomea Paasikiven ja Kekkonen linjalta, ja kehityspolitiikassa, jossa Suomi on viety taantumuksen tielle.

Eurooppa-politiikassa menneisyyden juoksuhaudoissa eläneet lyhytnäköiset poliitikot veivät meiltä itsenäisyyden. Nyt on alkanut murrosvaihe, jossa meillä on mahdollisuus palauttaa edes osa menetetyistä itsenäisyydestämme. Nuorten on kannettava vastuunsa Suomen tulevaisuudesta.

TALOUSPOLITIikka

Miksi meidän ei pidä uskoa Sixten Korkmania

(Blogi 12.2.2016)

Miksi Paavo Väyrynen on väärässä”, kysyi Sixten Korkman kolumnissaan (HS 11.2.). Hänen vastauksensa on puhdasta politiikkaa. Suomen eroaminen euroalueesta olisi Korkmanin mielestä poliittinen pommi, joka järkyttäisi koko Eurooppaa. Sen jälkeen Suomen lähin ja kenties ainoa ystävä olisi Vladimir Putin, kirjoitti Korkman. Korkman myöntää, että talouden ja politiikan eliitti vei Suomen rahaliittoon poliittisista syistä. Korkman itse kuului tähän eliittiin.

Poliittinen syy oli halu viedä Suomi Euroopan ytimeen ja osaksi ylikansallista liittovaltiota. Jopa turvallisuuspoliittista perustetta käytettiin. Ajatuksena oli, että rahaliiton myötä EU kehittyisi sotilasliitoksi, jonka kautta Suomi liittyisi Natoon. Mukana oli myös sisäpoliittisia syitä. Suuri osa politiikan ja talouden eliitistä ajatteli, että jäsenyys rahaliitossa johtaisi markkinavoimien vapautumiseen ja Suomen korporatiivisen järjestelmän murenemiseen. Kolumnissaan Korkman esittää taloudellisia ja käytännöllisiä perusteita eu-

roeroa vastaan. Argumentit ovat voimattomia. Tämän Korkman itsekin tietää.

Komissiolla oli valmis suunnitelma Kreikan eroamiseksi, ja euroryhmässä lähes kaikki jäsenmaat kannattivat sen toteuttamista. Suomi oli yksi innokkaimmista. Suomen eroaminen euroalueesta on tietysti sekä taloudellisessa mielessä että käytännössä monin verroin helpompaa kuin pahasti velkaantuneen Kreikan. Koko rahaliitto oli ensi sijassa poliittinen hanke. Sen piti vahvistaa Eurooppaa ja lisätä unionin yhtenäisyyttä. Toisin on käynyt. Yhtenäisvaluutta on tuottanut taloudellista vahinkoa ja se on synnyttänyt rajuja ristiriitoja jäsenmaiden sisälle ja niiden välille.

Viiden presidentin suunnitelma tähtää siihen, että euroalueen ongelmat ratkaistaisiin kehittämällä euroalue yhteisvastuulliseksi velkaunioniksi ja ylikansalliseksi liittovaltioksi, jolla on yhteinen budjetti, valtiovarainministeri, hallitus ja parlamentti. Korkman esittää, että Suomen tulee hinnalla millä hyvänsä olla tässä mukana.

Vierailin viime vuoden lopulla Euroopan parlamentin ulkoasiainvaliokunnan mukana Berliinissä. Tapasimme Saksan taloudellisen ja poliittisen eliitin edustajia. Liittopäivien EU-valiokunnan tapamisessa kävi ilmi, että Saksassa vahvat voimat toivovat euroalueen purkautuvan siten, että kriisimaat siitä eroaisivat. Sen jäsenet katsoivat, että euroalueesta eroaminen on oikeudellisesti mahdollista.

Jos Suomi ja eteläiset kriisimaat eroaisivat euroalueesta, lähestyttäisiin sitä tilannetta, jota mm. Wolfgang Schäuble aikoinaan tavoitteli. Yhtenäisvaluutassa (*single currency*) olisivat keskenään

samankaltaiset ydin-Euroopan maat, jotka muodostaisivat ns. optimaalisen valuutta-alueen. Muille euro olisi oman valuutan rinnalla käytettävä yhteinen raha (*common currency*).

Suomi vaikutti aikanaan siihen, että liian laaja euroalue toteutettiin. Nyt voisimme tehdä palveluksen koko Euroopalle helpottamalla sen hallittua purkamista. Rahaliiton osittainen purkautuminen vauhdittaisi talouskasvua ja lisäisi EU:n yhtenäisyyttä. Tärkeintä olisi kuitenkin se, että Suomi palauttaisi nopeasti oman kilpailukykynsä. Taloutemme, työllisyytemme, kansalaisten tulot ja valtion verotuotot alkaisivat kasvaa. Valtion velkaantuminen pysähtyisi eikä kipeimpiä menoleikkauksia olisi tarpeen toteuttaa.

Peliä Moskovan kortilla

(Suomenmaa 16.2.2016)

Moskovan kortti on ollut ahkerassa käytössä Euroopan yhdentymisessä. Valmistelut liittovaltioon tähtäävän Maastrichtin sopimuksen aikaansaamiseksi käynnistettiin 1980-luvun lopulla. Pontimena oli Neuvostoliiton muodostama turvallisuusuhka. Sopimus solmittiin vaikka uhka Neuvostoliiton ja Varsovan liiton hajoessa poistui.

Federalistien pyrkimys EU:n kehittämiseksi liittovaltioksi tai jopa yhtenäisvaltioksi ei ole johtanut yhtenäiseen ja vahvaan unioniin. Se on päinvastoin synnyttänyt ristiriitoja ja hajaannusta. Tämä näkyy erityisen selvästi euroalueen kehityksestä. Liian erilaisten maiden mukaan ottaminen on johtanut taloudellisiin vaikeuksiin ja vakaviin ristiriitoihin jäsenmaiden sisällä ja niiden välillä.

Britannian kansanäänestyksen lähestyessä Moskovan kortti on otettu esille. On sanottu, että Britannian eroaminen Euroopan unionista heikentäisi sitä. Tämän sanotaan olevan eduksi Venäjälle. Niin oudolta kuin se monen mielestä tuntuukin, brittien "ei" EU:lle saattaisi vahvistaa Euroopan yhtenäisyyttä. Seurauksena voisivat olla neuvottelut, joiden tuloksena saattaisi olla Britannian säilyminen osana syvällisesti uudistuvaa ja sisäisesti eriytyvää unionia.

Suomessa Moskovan korttia on ryhdytty käyttämään perusteena sille, että Suomen tulisi pysyttävä euroalueessa. Professori Sixten Korkman on viime aikoihin saakka pyrkinyt perustelemaan kantansa taloudellisilla näkökohdilla. Nyt hän kirjoitti HS-kolumnissaan, että euroalueesta eroava Suomi eristäytyisi ja Vladimir Putin olisi ainoa ystävämme. Tuo kannanotto osoittaa Korkmanin tulleen siihen tulokseen, että taloudellisia perusteita Suomen pysyttämiseksi euroalueessa ei ole. Eroaminen olisi meille eduksi, eikä se olisi kovin vaikeaa eikä kallista. Hyödyt olisivat monen veroin suuremmat. Kun taloudelliset argumentit loppuvat, professori turvautuu poliittisiin. Nekään eivät vakuuta. Euroalueen hallittu osittainen purkautuminen yhtenäistäisi ja vahvistaisi Eurooppaa.

Roger Wessman Brysselin koneessa

(Blogi 22.3.2016)

Kuuntelin aamulla Maija Elonheimon *Brysselin kone* -ohjelman. Haastateltavana oli ekonomisti Roger Wessman. Wessman kertoi jälleen vastustaneensa Suomen liittymistä euroalueeseen ja ää-

nestäneensä sen vuoksi minua eurovaaleissa. Tässä haastattelussa hän ei tuonut enää kovin voimakkaasti esiin euroeroon liittyviä ongelmia.

Toimittaja Elonheimo sanoi minun esittäneen asteittaista siirtymistä omaan rahaan. Wessman korjasi tämän käsityksen ja totesi minun esittävän nopeaa siirtymistä omaan valuuttaan. Tätä Wessman piti mahdollisena. Ongelmana olisi hänen mukaansa lähinnä se, ettei päätöstä kyettäisi valmistelemaan salassa.

Itse uskon, että valmistelu kyetään hoitamaan salassa. Siihen tarvitaan vain valtiovarainministeriön ja Suomen Pankin asiantuntijat.

Wessmanin haastattelu osoittaa, millaisia vaikeuksia euroalueella on. Euroopan keskuspankin kautta on syntynyt valtava yhteisvastuu, joka on täysin kansanvaltaisen valvonnan ulkopuolella. Tästä syystä Wessmankin joutuu – ainakin epäsuorasti – kannattamaan ylikansallisen valtiorakenteen luomista euroalueelle.

Olisikohan Roger Wessmaninkin aika ryhtyä kannattamaan Suomen euroeroa?

Euroero odottaa "valtiomiessarjan tekijöitä"

(Blogi 20.3.2016)

Antti Tanskanen asettui *Helsingin Sanomien* eilisessä Vieraskynäkirjoituksessaan tukemaan Suomen eroamista euroalueesta. Tanskanen on toiminut kansantaloustieteen professorina ja OP-Pohjola -ryhmän pääjohtajana.

Tanskanen pitää Suomen eurojäsenyyttä vahingollisena sekä itse-määräämisoikeuden säilyttämisen kannalta että talouspolitiikkaa ajatellen. Hän kirjoittaa:

”Monet niistä, jotka ovat valmiit myöntämään euron talouspoliittiseksi virheeksi, eivät silti kannata eurosta eroamista. He vetoavat eron hankaluuteen ja kalleuteen.”

Tanskanen toteaa, että euroeron vaikutusten arvioiminen on vaikeaa ja että siihen vaikuttaa tarkastelun aikaväli:

”Mitä pitempi tarkastelujakso on, sitä vähemmän eron kustannukset painavat. Rohkeat päätökset odottavat valtiomiessarjan tekijöitä.”

Antti Tanskanen artikkelin tärkein sisältö on saattanut jäädä monelta lukijalta huomaamatta sen vuoksi, että siinä käsitellään ot-sikkaa myöten myös turvallisuuspolitiikkaa. Tämä liittyy siihen, että kirjoittajan havaintojen mukaan jäsenyyttä talous- ja rahaliit-tossa on alettu yhä enemmän perustella turvallisuudella ja yhä vähemmän taloudella.

Suomen jäsenyydellä euroalueessa ei tietenkään ole ollut eikä ole mitään turvallisuuspoliittista merkitystä. Euroero saattaisi kuitenkin hieman vahvistaa Suomen turvallisuutta sen vuoksi, että taloutemme alkaisi kasvaa ja voisimme käyttää enemmän varoja myös maanpuolustuksen tarpeisiin. Pääministeri Juha Sipilä on lukuisissa haastatteluissa vastustanut Suomen eroamista euroalueesta sanomalla, että meidän on opittava elämään siinä. Jos emme tässä onnistu, on harkittava muita vaihtoehtoja, hän on todennut.

Eikö olisi jo aika myöntää, että Suomi ei osaa elää euroalueessa?

Eikö olisi jo aika myöntää, että Suomen kaltaiselle maalle jäsenyys tuottaa taloudellista vahinkoa myös tulevaisuudessa? Eikö olisi syytä myöntää, että euroalueesta on kehittymässä hallitusohjelman vastaisesti yhteisvastuullinen velkaunioni ja ylikansallinen liittovaltio?

Eikö olisi jo aika tehdä valtiomiessarjan rohkeita tekoja?

Studioissa oli 40 prosentin demokratiavaje

(Blogi 8.4.2016)

Eduskuntapuolueiden puheenjohtajien eilisessä keskustelussa oli mittava demokratiavaje. Kaikki puoluejohtajat kannattavat Suomen pysyttämistä euroalueessa. Tästä syystä he pyrkivät palauttamaan Suomen kilpailukykyä sisäisen devalvaation avulla. Kun tämä tie on hidas, kansantalous kasvaa lähivuosina hyvin vähän, jos ollenkaan.

Tästä syystä valtion ja kuntien taloutta joudutaan tasapainottamaan menoja leikkaamalla. Tämä kohdistuu väistämättä ensi sijassa pienituloisiin ja vähävaraisiin ihmisiin. Erimielisyyttä puolueiden välillä on vain siitä, kuinka nopeasti ja millä tavalla menoja leikataan. Jotkut puhuvat verojen korottamisesta, mutta tähän ei ole sanottavia mahdollisuuksia. Sekä hallituksen että opposition pyrkimyksenä on nostaa työllisyysaste 72 prosenttiin. Tämä ei kuitenkaan ole mahdollista, ellei talous kasva. Näköpiirissä on jopa työttömyyden lisääntyminen.

Tälle politiikalle on vaihtoehto. Jos Suomi irrottautuu euroalueesta,

kansantaloutemme voi kasvaa lähivuosina ehkä noin kolmen prosentin vuosivauhtia. Työttömyys vähenee nopeasti. Kansalaisten, valtion ja kuntien tulot alkavat kasvaa. Kipeimmistä menoleikkauksista voidaan luopua.

Mielipidemittausten mukaan noin 40 prosenttia suomalaisista kannattaa eroa euroalueesta. Heillä ei ollut edustajaa eilisessä keskustelussa. Suunnilleen saman verran on niitä, jotka eivät ole viimeaikaisissa mielipidetutkimuksissa ilmaisseet tukeaan millekään eduskuntapuolueelle.

Eilinen väittely oli ikävää seurattavaa. Puoluejohtajat syyttelivät toisiaan. Mieleen tuli sananlasku ”pata kattilaa soimaa, musta kylki kummallakin”. Oppositio syytti hallitusta kasvavasta työttömyydestä ja kovista leikkauksista, vaikka tietää niiden johtuvan siitä, että talous ei kasva. Hallitus syytti oppositiota siitä, että menoja on nyt pakko leikata, kun työttömyys kasvoi edellisen hallituksen aikana sadalla tuhannella. Tämän se tietää johtuvan siitä, että talous ei tuolloinkaan kasvanut, vaan jopa supistui.

Meneillään on eduskuntapuolueiden yhteinen julkinen itsepetos. Kaikki tietävät, että talouden ongelmat voidaan hoitaa kestäväällä tavalla vain taloudellisen kasvun avulla, mutta yksikään niistä ei kannata ratkaisua, jolla sitä saataisiin aikaan. Itsepetos koskee myös euroalueen tulevaisuutta. Sekä hallitus että oppositio haluavat vähentää taloudellista yhteisvastuuta euroalueella, mutta tosiasiassa sitä ollaan lisäämässä. Kumpikin sanoo vastustavansa euroalueen kehittämistä ylikansallisen liittovaltion suuntaan, mutta siihen ollaan kuitenkin menossa.

Kaikki järkisyöt puhuvat siis sen puolesta, että Suomi irrottautuu mahdollisimman nopeasti euroalueesta. Euroeron ansiosta Suomen talouspoliittinen keskustelukin saataisiin taas järkeviin uumiin. Asioista puhuttaisiin taas niiden oikeilla nimillä ja kannanotot olisivat kestäväällä pohjalla.

Vapaaksi painajaisesta

(Suomenmaa 15.4.2016)

"*Vapaus valita*" -kontaktiryhmän italialaiset ja saksalaiset jäsenet järjestivät äskettäin Brysselissä seminaarin, jonka aiheena oli euron muuttuminen unelmasta painajaiseksi.

Eurosta on hyötynyt vain Saksa. Kaikkien muiden maiden taloudellista kehitystä se on heikentänyt. Varsinkin periferiset reuna-alueet, kuten Suomi, ovat siitä kärsineet.

Seminaarissa pohdittiin, kuinka painajaisesta voitaisiin vapautua. Parasta olisi, että euroalue voitaisiin hallitulla tavalla purkaa. Esille tuli kaksi periaatteellista vaihtoehtoa. Yhden mukaan kaikki jäsenmaat palaisivat kansallisiin valuuttoihin, toisessa Eurooppa jakautuisi seitsemään valuutta-alueeseen. Suomi olisi osa Pohjolaa. Euroalueen hallittu purkaminen todettiin hyvin vaikeaksi.

Toinen periaatteellinen malli olisi yksittäisten jäsenmaiden eroaminen. Puhuttiin Saksan eroamisesta, mutta tämä todettiin käytännössä mahdottomaksi senkin vuoksi, että Saksa ei halua erota. Toinen vaihtoehto olisi eurosta eniten kärsineiden periferisten maiden eroaminen. Seminaarin avannut saksalainen europarla-

mentaarikko Hans-Olaf Henkel kertoi oman Alfa-puolueensa olevan sitä mieltä, että Kreikan tulisi erota euroalueesta ja että sen velat voitaisiin tässä tilanteessa antaa jopa kokonaan anteeksi.

Henkel perusteli velkojen anteeksiantamista sillä, että rahoja ei kuitenkaan koskaan saataisi takaisin. Toisaalta Kreikan eroaminen saisi maan talouden kasvuun, eikä sille olisi tarpeen antaa lisää taloudellista tukea. Suomella Henkel sanoi olevan parhaat mahdollisuudet erota euroalueesta. Omassa puheenvuorossani totesin, että irrottautumalla euroalueesta Suomi voisi tehdä palveluksen koko Euroopalle, sillä tämä avaisi tien myös muiden periferisten maiden eroamiselle.

Tätä kautta lähestyttäisiin Wolfgang Schäublin ja Karl Lamersin aikanaan esittämää mallia, jonka mukaan euro olisi yhtenäisvaluutta eli ainoa raha vain ydin-Euroopan maille ja muut käyttäisivät sitä yhteisenä rahana oman kansallisen valuuttansa rinnalla.

Tarvitaan myös euroero

(Suomenmaa 15.6.2016)

Kirjoitin viime elokuussa blogin*, jossa totesin, että Suomen talouden tervehdyttämiseksi tarvitaan sekä yhteiskuntasopimus että siirtyminen omaan valuuttaan.

Kilpailukykysojimus on yhteiskuntasopimuksen vesitetty versio. Siksi on vieläkin tärkeämpää toteuttaa myös euroero. Kilpailukyky-

**Eihän tässä näin pitänyt käydä* (ss. 127 - 129)

sopimus parantaa kilpailukykyämme vain hyvin vähän ja hyvin hitaasti. Arviot sopimuksen vaikutuksista työllisyyteen eivät ole realistisia. Kilpailukyky sopimus ei paranna avoimen sektorin kilpailukykyä juuri lainkaan. Sen ansiosta vienti ja teollisuustuotanto eivät kasva, eikä uusia työpaikkoja synny. Suljetullakaan sektorilla työpaikkoja ei synny lisää, kun kansantalous ei sanottavasti kasva eikä tavaroiden ja palvelujen kysyntä siten lisäännny.

Viimeaikaiset tiedot talouskasvun vauhdittumisesta ovat harhaanjohtavia. Heiveröinen kasvu johtuu lähinnä yksityisen kulutuksen kasvusta, joka perustuu kotitalouksien velkaantumiseen. Tähän vaikuttaa sekin, että pankit ovat antaneet velallisille mahdollisuuden lykätä lainojen lyhennyksiä. Ainoa nopea keino talouskasvun aikaansaamiseen ja työllisyyden parantamiseen on Suomen eroaminen euroalueesta.

Jos jatkamme euroalueessa, joudumme kärsimään suurtyöttömyydestä ja kipeistä menoleikkauksista, jotka vaikuttavat pitkälle tulevaisuuteen. Lisäksi menetämme taloudellisen ja lopulta myös valtiollisen itsenäisyytemme. Kuten professori Antti Tanskanen on todennut, Suomen vaihtoehdot ovat euro ja liittovaltio tai markka ja itsenäisyys.

Euroalueesta eroamisen ei pitäisi olla kovin vaikeaa. Kun euroalueeseen liityttiin tiedonantomenettelyä käyttäen, siitä voi samalla tavalla myös erota. Päätöksen tekemiseen eduskunnassa tarvitaan vain eduskunnan enemmistö. Keskusta aikanaan vastusti euroon siirtymistä, ja oli oikeassa. Lähes kaikki Perussuomalaisten nykyiset kansanedustajat ovat katsoneet, että Suomen olisi parempi olla euroalueen ulkopuolella. Tukea tulee muistakin puolueista.

Euroalaiva uppoaa – pelastusvene valmiiksi

(Blogi 12.9.2016)

Euroalueen ongelmat syvenevät. Sen valuvikaa ei kyetä korjaamaan. Yritykset vain pahentavat tilannetta. Yhtenäisvaluutan perusvika on siinä, että mukana on liian erilaisia kansantalouksia. Olisi pitänyt hyväksyä mm. Wolfgang Schäublin esitys viiden maan euroalueesta. Saksalle, Ranskalle ja Benelux-maille euro olisi ollut ainoa raha ja muut olisivat käyttäneet sitä kansallisten valuuttojen rinnalla. Maastrichtin sopimusta rikkoen tehtiin kuitenkin poliittinen päätös ja mukaan otettiin kaikki halukkaat EU-maat.

Vain Saksa on hyötynyt eurosta. Kaikki muut ja etenkin reunamaiden maat ovat kärsineet. Euroalueen kokonaiskasvu on ollut olematonta. Euro maiden inflaatio on painunut nollan tuntumaan tai jopa deflaation puolelle. Euroopan keskuspankin tehtävä on toivoton, kun se yrittää vauhdittaa inflaatiota lähelle kahden prosentin tavoitetta. Laajan euroalueen reunamaat – Suomi mukaan lukien – ovat joutuneet velkakierteeseen, sisäisiin devalvaatioihin, suurtyöttömyyteen ja kovalle säästökuurille. Kreikan kriisi ei ole helpottanut. Nyt vaaravyöhykkeessä on myös Italia.

Euroalueen valuvikaa koetetaan korjata toteuttamalla niin sanottua viiden puheenjohtajan ohjelmaa todellisen talousunionin luomiseksi. Rahapolitiikan rinnalle pyritään luomaan yhteinen finanssipolitiikka: yhteisvastuullinen pankkiunioni ja yhteinen budjetti, johon sisältyvät pysyvät varainsiirrot jäsenmaiden välillä. Ollaan perustamassa yhteinen valtiovarainministeriö ja lopulta hallitus ja parlamentti. Nykyisessä ilmapiirissä nämä hankkeet eivät etene. Paras vaihtoehto olisi euroalueen hallittu purkaminen siten, että

kaikki jäsenmaat tai ainakin osa niistä ottaisi euron rinnalla uudelleen käyttöön kansalliset valuutat. Tämänkään toteuttaminen ei näytä mahdolliselta.

Euroalue on uppoava laiva, joka on jo pahasti kallistunut. Tässä tilanteessa Suomen tulisi varustaa oma pelastusveneensä toimintakuntoon. Kytköksiä eurojärjestelmään tulisi höllentää ja varautua oman valuutan käyttöönottoon. Suomen Pankin ja Suomen hallituksen tulisi rajata sitoutumistaan ja riskejään. Myös pankkijärjestelmän ja siitä riippuvaisten yritysten tulisi varautua euroalueen hajoamiseen.

Jälleen kerran federalistinen ideologia näyttää kuitenkin johtavan harhaan. Euroopan ytimessä pyritään olemaan, maksoi mitä maksoi. Yksi viimeisimmistä osoituksista tästä on se, että Suomen Pankki oli ensimmäisten joukossa ostamassa yritysten riskiluottoja.

Suomen tilanne on kurja. Pahinta on se, ettei meillä kyetä edes avoimeen keskusteluun. On taas meneillään yhteinen julkinen itsepetos. Uskotellaan, että kiky-sopimus ja rahan siirteleminen tasakusta toiseen synnyttävät kasvua ja poistavat työttömyyden. Tosiasia on, ettei talous kasva, ellei vienti vedä. Vienti ei vedä, kun Suomen yleinen kustannus- ja hintataso on noin 20 prosenttia liian korkea. Nyt on nähty, ettei kilpailukykyä kyetä sisäisin toimin riittävän nopeasti korjaamaan. On erottava euroalueesta niin pian kuin mahdollista.

Viime päivien uutiset ovat jälleen osoittaneet tilanteen mahdottomuuden. Raskaan teollisuuden tulisi toimia talouden veturina ja tuoda vaurautta kansantalouteen. Sille aiotaan kuitenkin ryhtyä

maksamaan energiatukea. Sahateollisuus valittaa, että uusiutuvan energian tuki vääristää kilpailua ja vaikeuttaa sen toimintaa. Nä-mäkin ongelmat ratkeaisivat, kun kilpailukykyimme palautuisi. Teollisuustuotanto ja vienti kasvaisivat ja uusiutuvan energian tu-kea voitaisiin ainakin kovasti vähentää.

EuroThinkTankin raportti antaa tukea Suomen euroeron toteuttamiselle

(Blogi 3.10.2016)

EuroThinkTankin tuore raportti osoittaa, että vaikka eroaminen euroalueesta on monimutkainen prosessi, sen toteuttaminen on täysin mahdollista, toteaa Suomen euroeroa kannattava europar-lamentaarikko Paavo Väyrynen.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta laatii parhaillaan mietintöä kansalaisaloitteesta, joka koskee kansanäänestyksen järjestämistä Suomen jäsenyydestä euroalueessa. Väyrynen toivoo, että nyt val-mistunut raportti otetaan mietintöä laadittaessa ja täysistuntokä-sittelyssä huomioon.

”Ratkaisevaa on, syntyykö riittävä tahto erota euroalueesta. Haitat ja kustannukset ovat joka tapauksessa paljon pienemmät kuin ne, jotka aiheutuvat euroalueen jäsenyydestä”, sanoo Väyrynen. Hän koros-taa, että taloudellisten seikkojen lisäksi on otettava huomioon se, että euroalueessa Suomi on menettämässä taloudellisen itsenäi-syytensä lisäksi myös valtiollisen itsenäisyytensä.

Vaiettu tutkimus

(Suomenmaa 14.10.2016)

EuroThinkTank julkaisi lokakuun alussa tutkimusraportin siitä, kuinka yhteisvaluutasta voidaan siirtyä kansalliseen valuuttaan. Työ oli tehty taloustieteen tohtori Tuomas Malisen johdolla. Työryhmässä olivat mukana muiden muassa taloustieteen tohtorit Heikki Koskenkylä ja Peter Nyberg. Koskenkylä on toiminut Suomen Pankin rahoitusmarkkinaosaston päällikkönä ja Nyberg valtiovarainministeriön rahoitusmarkkinaosaston päällikkönä. Muutkin jäsenet ovat vahvoja asiantuntijoita.

Raportti osoittaa, että omaan valuuttaan siirtyminen on monimutkainen prosessi, mutta sen toteuttaminen on täysin mahdollista. Muutos olisi valmisteltava huolellisesti ja se pitäisi toteuttaa nopeasti. Suomalaiseen keskustelukulttuuriin kuuluu, että raportista on lähes tyystin vaiettu. Erityisen hiljaa ovat olleet ne, jotka ovat väittäneet palaamisen omaan valuuttaan mahdottomaksi tai ainakin mahdottoman kalliiksi.

Euroalueesta eroamisen kustannuksiin liittyy epävarmuutta. Maan taloutta vahingoittavasta valuuttaunionista olisi irrottauduttava käytännöllisesti katsoen hintaan mihin hyvänsä, kirjoittavat tutkijat. Hyvällä suunnittelulla kustannukset voidaan kuitenkin heidän mukaansa pitää kohtuullisina.

Euroopan parlamentissa toimivassa kontaktiryhmässä ”*Vapaus valita*” on mukana saksalaisia talouden huippuasiantuntijoita. He ovat todenneet, että Suomen eroaminen euroalueesta on helpompaa kuin minkään muun jäsenmaan. Toisaalta he ovat todenneet,

että eroaminen käy vuosi vuodelta vaikeammaksi.

Paljon tietysti riippuu siitä, kuinka Suomen Pankki toimii. Olisi kaikin puolin järkevää, että Suomi valmistautuisi mahdolliseen euroeroon. On ilmeistä, että euroalue ajautuu uusiin vaikeisiin kriiseihin. On mahdollista, että euroalue hajoaa. Pelastusvene pitäisi varustaa valmiiksi.

Nyt kun Suomen Pankin johtokuntaa täydennetään, on varmistettava, että pääjohtajan paikalle voidaan Erkki Liikasen jälkeen saada tiukasti Suomen etuja ajava henkilö. On muistettava, että Suomen Pankin pääjohtajalla on hyvin vapaat kädet ottaa kantaa Euroopan keskuspankissa käsiteltäviin asioihin.

Milloinkahan Sailas ja Virtanen ryhtyvät kannattamaan Suomen euroeroa?

(Blogi 19.10.2016)

Valtiovarainministeriön entinen voimakaksikko on puhunut. Valtiosihteerin virasta eläkkeelle jäänyt Raimo Sailas kirjoitti *Helsingin Sanomissa* 8.10. julkaistussa kolumnissaan Suomea 1970-luvulta lähtien koetelleesta kolmesta talouskriisistä. Hän totesi, että nyt elettävä on niistä pahin. Työ- ja elinkeinoministeriön kansliapäällikön tehtävästä äskettäin eläkkeelle jäänyt Erkki Virtanen puolestaan totesi *Ylen* kolumnissaan 13.10., että meneillään oleva valtion velkaantuminen on varastamista seuraavilta sukupolvilta.

Erkki Virtasen laskelmat ovat hätkähdyttäviä. Hän totesi, että Suomen kansantalouden tila on bruttokansantuotteella mitattuna sa-

ma kuin vuonna 2006. Silloin valtion budjetin menot olivat 40 miljardia, eikä velaksi eletty. Ensi vuonna menot ovat 55 miljardia euroa, ja valtio ottaa menojensa rahoittamiseksi lisävelkaa viisi ja puoli miljardia, mikä on miljardin verran enemmän kuin viime vuonna.

Raimo Sailas puolestaan kirjoittaa kolmesta kriisistä, jotka minäkin olen kansanedustajana ja ministerinä kokenut. Hän väittää, ettei näitä kriisejä ollut mahdollista ennakoida eikä voida seuraavaakaan. Sailas varoittaa siitä, että seuraavaa kriisiä ajatellen taloutemme on todella kehnossa kunnossa. Yhdyn lähes kaikkeen siihen, mitä valtiovarainministeriön entiset voimamiehet kolumneissaan esittävät. Sitä Sailaksen väitettä en kuitenkaan niele, että kriisit eivät olisi olleet ennakoitavissa.

1970-luvun lama liittyi ensimmäiseen öljykriisiin. Se oli ennakoitavissa ainakin meille, jotka olimme lukeneet Rooman klubin raportin *"Kasvun rajat"*. Ajankohta ei toki ollut ennustettavissa. 1990-luvun alun lama oli suoraa seurausta *"vahvan markan"* talouspolitiikasta. Talouspolitiikan suunnasta käytiin taistelua vuoden 1987 eduskuntavaalien yhteydessä. Mauno Koiviston kättilöimä sinipunahallitus perustettiin nimenomaan vahvan markan talouspolitiikkaa toteuttamaan. Minun johtamani Keskusta sitä vastusti.

Sailas panee kriisin syyksi pankkien luotonannon räjähtämisen, mikä johti valtavaan kuplaan kiinteistö- ja asuntomarkkinoilla. Toinen syy oli *"vetelä"* palkkapolitiikka. Sailaksen mielestä silloinen Holkerin-Sorsan hallitus laiminlöi oman tonttinsa hoitamisen finanssipolitiikalla, kun Suomen Pankki liberalisoi raha- ja pääomamarkkinoita 1980-luvulla.

Kriisin juurisyy oli kuitenkin vahvan markan politiikka. Se yhdistettynä raha- ja pääomamarkkinoiden vapauttamiseen johti talouden pahaan ylikuumentumiseen. Yritykset saivat ensimmäisinä oikeuden ottaa ulkomaista luottoa. Kun markan yliarvostusta puolustettiin korkeilla koroilla, yritykset korvasivat nopeaan tahtiin kotimaiset luotot ulkomaisilla. Pankit tulivat pullolleen rahaa ja alkoivat tyrkyttää sitä sekä yrityksille että kotitalouksille. Tämä tilanne ei ollut mitenkään finanssipolitiikalla hallittavissa.

Vahvan markan politiikkaa jatkettiin vuoden 1992 loppupuolelle saakka, jolloin markan yliarvostus hallitsemattomalla tavalla purkautui. Vahvan markan politiikka johti pankkikriisiin, laajamittaisiin konkursseihin, suurtyöttömyyteen, valtion nopeaan velkaantumiseen ja koviin julkisen talouden leikkauksiin.

Tästä ei mitään opittu, vaan Suomi vietiin Paavo Lipposen ja Sauli Niinistön johdolla jopa perustuslakia rikkoen ilman kansanäänestystä ja vain tiedonantomenettelyä käyttäen yhtenäisvaluutta euroon.

Suomi on kärsinyt kuulumisestaan euroalueeseen enemmän kuin useimmat muut jäsenmaat. Tämän osoittaa erityisen selvästi vertailu Ruotsiin. Sen kansantalous on kasvanut vuoden 2008 finanssikriisin jälkeen jo runsaalla kymmenellä prosentilla, kun Suomen kansantalous on vastaavana aikana supistunut noin viidellä prosentilla.

Suomi on kärsinyt euron jyrkistä kurssivaihteluista dollariin nähden. Kun euroon oli siirrytty, se devalvoitui noin kolmanneksella 1.2 dollarista 0.8:aan. Tämä oli liian alhainen kurssitaso Suomen

taloutta ajatellen, joka ylikuumentui. Osake-, kiinteistö- ja asunto-markkinoille syntyi samankaltainen kupla kuin vahvan markan politiikan kaudella. Kustannukset kohosivat. Kaiken kruunasi vuoden 2007 ”vetelä” palkkaratkaisu, jonka Sailaskin kolumnissaan mainitsee.

Alkuvuosina voimakkaasti devalvoituneen euron dollarikurssi nousi kaksinkertaiseksi 1.6 dollariin. Toteutui siis sadan prosentin revalvaatio. Ja tämä tapahtui juuri ennen vuoden 2008 finanssikriisiä ja kansainvälistä lamaa.

On totta, ettei vuoden 2008 finanssikriisiä voitu ennakoida, mutta se tiedettiin, että jäsenyys yhtenäisvaluutassa saattaisi olla kohtalokasta Suomen kaltaiselle maalle. Puhuttiin epäsymmetrisistä shokeista. Keskusta vastusti euroalueeseen liittymistä nimenomaan taloudellisista syistä. Minä vastustin sitä senkin vuoksi, että jäsenyys veisi meidät ylikansalliseen ja yhteisvastuulliseen liittovaltioon.

Ne, jotka ajoivat Suomen euroalueeseen, ovat väittäneet, ettei ero Ruotsiin nähden johdu eurosta. Kyllä se siitä pääosin johtuu. Jos Suomella olisi ollut Ruotsin tapaan kelluva valuutta, se olisi heikentynyt sekä kansainvälisen laman että muiden epäsymmetristen shokkien vuoksi. Tämä olisi turvannut kilpailukyymme. Olisimme päässeet samankaltaiselle kasvu-uralle kuin Ruotsi.

Milloinkahan Sailas ja Virtanen ryhtyvät kannattamaan Suomen eroamista euroalueesta? Vain se näyttää pelastavan Suomen.

MAAHANMUUTTOPOLITIikka

Martti Ahtisaari

(Blogi 17.2.2016)

Nuoret ovat kyselleet, mistä kumpuaa se väryys-vammaisuus, joka tuli esille Martti Ahtisaaren kommentteista eilisessä lehdistötapaamisessa. Totean heti alkuun, ettei minulla ole henkilökohtaisesti mitään Martti Ahtisaarta vastaan. Hän on ihan mukiinmenevä mies. Olemme joutuneet Ahtisaaren kanssa napit vastakkain ennen muuta Eurooppa-politiikasta.

Vuoden 1994 presidentinvaalien yhteydessä Ahtisaari kannatti voimakkaasti Suomen liittymistä Euroopan unioniin. Itse ajattelin, että meidän olisi pitänyt pyrkiä pysyttämään Euroopan talousalueessa ja kehittää pohjoismaista yhteistyötä. Suoraa kantaa jäsenyyteen en voinut kampanjan yhteydessä esittää, kun neuvottelut olivat vielä kesken.

Presidentinvaalien yhteydessä käytiin kovaa mediapeliä, joka ilmeisesti ratkaisi niiden tuloksen. Asialla lienevät olleet EU-jäsenyyttä ajaneet talouselämän edustajat. EU-kansanäänestykseen Ahtisaari otti presidenttinä voimakkaasti kantaa. Hän tuki julkisesti

myös Suomen liittymistä euroalueeseen ja perusteli tätä turvallisuuspolitiikalla. Tämä saattoi perustua vain siihen ajatukseen, että rahaliitto edistää EU:n kehittymistä liittovaltioksi, jolla on yhteinen puolustus ja jonka kautta Suomi tulee Naton jäseneksi. Suomen suoraa Nato-jäsenyyttä Ahtisaari on ryhtynyt ajamaan vasta myöhemmin.

Vuoden 1994 presidentinvaalien yhteydessä oli esillä myös muita asioita, joissa jouduimme Ahtisaaren kanssa vastakkain. Tuohon aikaan pelättiin, että Venäjän sekavan sisäisen tilanteen vuoksi Suomeen saattaisi tulla hyvin paljon turvapaikanhakijoita. Suhtautumisessa tähän ongelmaan olimme eri mieltä.

Ahtisaari sanoi *City-lehden* haastattelussa, että hän antaisi myös luvan käyttää aseita, jos itärajan yli olisi tulossa satojatuhansia pakolaisia, joita ei muilla keinoin olisi pysäytettävissä. Ahtisaaren vaalipäällikkönä toiminut Erkki Tuomioja kommentoi asiaa vuonna 2014 julkaisemassaan päiväkirjassa vuosilta 1991-1994:

”Kyselyvastaus voi vielä mennä satunnaisen erehdyksen tiiliin, mutta nyt kuultava selitys ei enää... Jokainen tipoittain annettava selitys vain pahentaa tilannetta. Pahinta on jos ja kun kyseessä ei ole vain esittämistaidollinen moka, vaan musta aukko ehdokkaan ajattelussa... Väyrynenkin toteaa täysin selväjärkisesti, ettei pakolaisia tietenkään voi missään olosuhteissa ruveta ampumaan vaan heidät on otettava vastaan.”

Presidentiksi tultuaan Martti Ahtisaari ilmoitti, ettei minulla olisi hänen virkakaudellaan asiaa valtioneuvoston jäseneksi. Tätä virkakieltoa ei koeteltu käytännössä, sillä Keskusta oli koko kauden oppositiossa ja minä Euroopan parlamentissa.

Vihdoinkin!

(Blogi 29.5.2016)

Esitin vuosi sitten, että Välimeren yli Eurooppaan suuntautuva maahanmuutto katkaistaisiin perustamalla Pohjois-Afrikkaan pakolaisleirejä yhteistyössä YK:n pakolaisjärjestön ja alueen valtioiden kanssa. Puhuin ja kirjoitin tästä myös pääministeri Juha Sipilälle ja ulkoministeri Timo Soinille.* Myöhemmin esitin leirien perustamista myös Balkanin niemimaalle ja Kreikkaan.**

Sain viime keväänä virikkeen siitä, että ulkomaisten lehtitietojen mukaan Libyan ja Tunisian viranomaiset pyrkivät rajoittamaan muuttoliikettä ottamalla kiinni Eurooppaan pyrkiviä, sijoittamalla heitä säilytyskeskuksiin ja pyrkimällä palauttamaan heitä kotimaahansa.

Ideaani ei tartuttu, vaan Euroopan komissio ajoi turvapaikanhakijoiden pakkokiintiöintiä ja haki YK:n turvallisuusneuvostolta valtuutusta sotilasoperaatioon, jolla tuhottaisiin salakuljettamiseen käytettäviä aluksia. Käytännössä laivasto-operaatio on vain lisännyt muuttoliikettä, kun EU:n alukset odottavat aluevesirajoilla ja siirtävät sinne saakka pääsevät Eurooppaan.

Äskettäin uutisissa kerrottiin, että Libyan rannikkovartiosto oli pi-

* (Eihän tässä näin pitänyt käydä: Välimeren pakolaisongelmaan on saatava kestävä ratkaisu ss. 212-213, Komissio on harhateillä ss. 214-215, Avoin kirje Timo Soinille ss. 110-113 ja Vastaus Timo Soinille s.114.)

** (Eihän tässä näin pitänyt käydä: Kohti kestävää maahanmuuttopolitiikkaa ss. 234-236 ja Järjestys on palautettava ss. 237-239.)

dättänyt satoja meritse kohti Eurooppaa lähteneitä maahanmuuttajia. Nyt Italian viranomaisetkin ovat heränneet. Tähän lienee vaikuttanut se, että naapurimaat – ennen muuta Itävalta – ovat alkaneet sulkea rajojaan. Maahanmuuttajat ovat jäämässä Italiaan. Äskettäin Italian sisäministeri Angelino Alfano vaati sopimuksen solmimista EU:n ja Afrikan maiden välille. Ulkoministeri Paolo Gentiloni puolestaan esitti jo viime viikolla, että Afrikan maiden kanssa voitaisiin tehdä samanlainen sopimus kuin Turkin kanssa.

Tähän voin todeta vain: vihdoinkin.

Paljolta pahalta olisi välttytty, jos muuttoliikkeen patoamiseen olisi ryhdytty jo viime keväänä.

Pakolaisleirien perustaminen EU:n ulkopuolelle

(Kysymys komissiolle 2.6.2016)

Kirjoitin 26. toukokuuta 2015 asianomaisille komission jäsenille kirjeen, jossa ehdotin, että Välimeren yli Eurooppaan pyrkivät maahanmuuttajat sijoitettaisiin yhteistyössä YK:n pakolaisjärjestön ja Libyan viranomaisten kanssa perustettaville pakolaisleireille.

Ehdotukseni perustui lehtitietoihin, joiden mukaan libyalaiset rajavartijat yrittivät estää salakuljetusveneitä lähtemästä kohti Eurooppaa. Lisäksi kerrottiin, että Libyassa tuhannet Eurooppaan pyrkineet elivät kurjissa pidätyskeskuksissa. Syyskuussa tein asiasta komissiolle kirjallisen kysymyksen, jossa laajensin ehdotukseni pakolaisleirien perustamisesta koskemaan myös Balkanin kautta Eurooppaan pyrkiviä.

Valitettavasti komissio ei tarttunut ehdotuksiini. Vastauksessaan se viittasi aiempiin vastauksiinsa kysymyksiin, jotka eivät koskeneet ehdottamiani pakolaisleirejä.

Viimeaikaiset tapahtumat osoittavat, että Libyassa ja muissa Pohjois-Afrikan maissa on halukkuutta yhteistyöhön EU:n kanssa maahanmuuton saamiseksi hallintaan. Toisaalta Italian sisäministeri ja ulkoministeri ovat ehdottaneet, että Afrikan maiden kanssa pitäisi pyrkiä saamaan aikaan samankaltainen sopimusjärjestely kuin Turkin kanssa.

Onko komissio nyt tilanteen jatkuttua hallitsemattomana valmis harkitsemaan pakolaisleirien perustamista Balkanin alueen ja Kreikan lisäksi myös Pohjois-Afrikkaan?

(Tämän kirjan julkaisemiseen mennessä vastausta ei ole vielä tullut.)

ALDE:n puheenjohtaja Väyrysen linjoilla pakolaiskysymyksessä

(Tiedote 8.6.2016)

Euroopan parlamentin täysistunnossa puhuttiin eilen tiistaina jälleen pakolaiskriisistä ja siitä, miten kriisi tulisi ratkaista. Komissio ehdottaa yhteistyön lisäämisestä unionin ulkopuolisten maiden, erityisesti Afrikan maiden, kanssa. Parlamentissa komission esitykseen suhtauduttiin pääosin myönteisesti. Useat mepit kuitenkin varoittivat kopioimasta ongelmallista Turkki-sopimusta muiden maiden kanssa.

Turkin kanssa tehdyn sopimuksen puutteista varoitti myös Euroo-

pan liberaalidemokraattien liiton ryhmän (ALDE) puheenjohtaja, Belgian entinen pääministeri Guy Verhofstadt, joka totesi, ettei sopimuksen kopioiminen ja Euroopan ongelmien ulkoistaminen ole tie eteenpäin. Sitä vastoin Verhofstadt puhui uusien kumppanuussopimusten luomisesta:

”Tämä tarkoittaa vastaanottokeskusten perustamista sellaisissa maissa kuin Libanon, Jordan ja Tunisia, jotta pakolaisvirtaa voitaisiin hallita yhdessä niiden hallitusten ja YK:n kanssa. Näiden vastaanottokeskusten pitäisi vastata siitä, että ne erottelevat suojelun tarpeessa olevat pakolaiset taloudellisista siirtolaisista.”

Väyrynen on itse ehdottanut aiemmin samaa komissiolle, viimeksi kirjallisen kysymyksen muodossa kesäkuun alussa. Ensimmäisen kerran hän ehdotti asiaa komissiolle jo toukokuussa vuonna 2015.

Virheistä maksetaan nyt kova hinta

(Blogi 18.9.2016)

Maahanmuuttopolitiikassa on tehty pahoja virheitä sekä EU:n tasolla että kotimaassa. Kun maahanmuutto lisääntyi viime vuoden keväällä Välimeren yli ja Balkanin niemimaan kautta, EU:ssa ei tehty aluksi mitään sen hillitsemiseksi.

Omalta osaltani yritin parhaani mukaan vaikuttaa järkeväen maahanmuuttopolitiikan toteuttamiseksi sekä EU:n puitteissa että Suomessa. Olen kertonut tästä seikkaperäisesti kirjassani ”*Eihän tässä näin pitänyt käydä*”.

Ehdotin viime vuoden keväällä, että Eurooppaan pyrkivät maahanmuuttajat sijoitettaisiin pakolaisleireille, joita perustettaisiin EU:n ulkopuolelle yhteistyössä naapurimaiden ja YK:n pakolaisjärjestön kanssa. Leireillä selvitettäisiin kenellä on oikeus turvapaikkaan. Myönteisen päätöksen saaneita otettaisiin EU-maihin kiintiöpakolaisina. Ehdotin tätä Euroopan parlamentissa. Esitin pääministeri Juha Sipilälle ja ulkoministeri Timo Soinille, että Suomi ryhtyisi ajamaan tätä linjaa neuvostossa. Näihin ajatuksiin ei tartuttu. Leirejä ryhdyttiin perustamaan vasta sen jälkeen kun EU-maihin oli tullut yli miljoona maahanmuuttajaa.

Vuosi sitten käynnistyi maahanmuuttajien virta Ruotsin kautta Suomeen. Tähän vaikutti se, että Lähi-itään, Afrikkaan ja Balkanille oli levinnyt tietoa, että Suomi suhtautuu erityisen myönteisesti turvapaikanhakijoihin. Uutisoinnin kärkenä oli pääministerin ilmoitus, että hän antaa oman asuntonsa pakolaisten käyttöön. Lisäksi turvapaikanhakijoille myönnettävät taloudelliset ja muut edut olivat Suomessa huippuluokkaa.

Kun muuttoliike käynnistyi, Suomessa ei tehty mitään sen hillitsemiseksi. Tornioon perustettiin järjestelykeskus, jonka kautta maahanmuuttajia ryhdyttiin ohjaamaan eri puolille maata. Syyskuun 20. päivänä kirjoitin blogin ”*Järjestys on palautettava*”, jossa ehdotin, että Suomen olisi pysäytettävä muuttoliike rajalle. Lähetin blogin tiedoksi pääministeri Sipilälle. Syyskuun 28. päivänä kirjoitin blogin ”*Suomen on palautettava rajavalvonta Tornionjoelle*”. Esitin, että Suomi palauttaisi osittain rajatarkastukset, kuten Saksa ja Itävalta olivat jo tehneet.

Lokakuun 5. kirjoitin Sipilälle viestin:

”Miksi rajatarkastuksia ei palauteta? Miksi muita maita parempia etuja ei heti leikata? Maan kansainvälinen maine ei näistä toimenpiteistä kärsisi. Sen sijaan maineemme kärsii siitä, että ihmiset kokevat tilanteen olevan täysin hallitsematon ja protestoivat.”

Sipilä vastasi, että hän selittää työvaliokunnassa. Tähän oli hänen mielestään hyvä syy. Vastausta en saanut, kun en päässyt kokoukseen.

Muuttoliike jatkui voimakkaana siihen saakka, kun Tanskan mitta täyttyi ja se palautti tarkastukset. Ruotsi seurasi perässä. Jos Suomi olisi palauttanut tarkastukset syyskuun lopulla, Ruotsi ja Tanska olisivat tehneet samoin. Paljolta pahalta olisi välttytty.

Nyt kamppaillaan maahanmuuton aiheuttamien mittavien budjettimenojen kanssa, jotka lisäävät velkaantumista. Suuri huoli on siitä, kuinka maasta saadaan poistetuksi ne, joiden turvapaikkahakemus hylätään.

Virheistä maksetaan kovaa hintaa. Uusia ei pidä tehdä.

Suomen tulee vaikuttaa siihen, että EU:n maahanmuuttopolitiikassa on järkevä linja. Esitykset oman päätösvaltamme siirtämiseksi EU:lle tulee tiukasti torjua.

Suomen tulisi alentaa pakolaiskiintiötään

(Blogi 16.10.2016)

Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen sanoi äskettäin, että Suomen tulisi nostaa maahamme otettavien kiintiöpakolaisten määrää. Tämä liittyi siihen ajatukseen, että laitton maahantulo saataisiin hallintaan ja että pakolaisia otettaisiin suoraan leireiltä.

Mykkänen on oikeassa, kun hän esittää maahanmuuton saamista hallintaan. Itse olen esittänyt tätä keväästä 2015 alkaen. Ehdotin jo tuolloin, että Pohjois-Afrikkaan ja Balkanin niemimaalle tulisi perustaa yhteistyössä YK:n pakolaisjärjestön ja alueen valtioiden kanssa pakolaisleirejä, joilla Eurooppaan pyrkivien oikeus turvapaikkaan selvitetäisiin. Turvapaikan saaneita otettaisiin EU-maihin kiintiöpakolaisina.

Nyt tällä ajatuksella alkaa olla laajaa kannatusta. Valmistelen parhaillaan sen toteuttamiseen tähtäviä muutosehdotuksia Euroopan parlamentin ulkoasiainvaliokunnassa ja kehitysvaliokunnassa valmisteltavaan mietintöön, joka koskee ulkoasiainhallinnon roolia pakolaisuuden ja muuttoliikkeen hoitamisessa.

Suomen pakolaiskiintiötä ei ole kuitenkaan syytä kasvattaa. Suomen peruskiintiö on ollut 750, mikä on suhteellisesti laskien yksi EU-maiden ja koko maailman suurimmista. Useimmat EU-maat eivät ole vastaanottaneet kiintiöpakolaisia ollenkaan. Suomen suurta kiintiötä perusteltiin aikanaan sillä, että meille tuli suhteellisen vähän turvapaikan hakijoita.

Syyrian tilanteen vuoksi Suomen kiintiö nostettiin tilapäisesti 1050:een. Vaikka Syyrian tilanne on vaikeutunut, kiintiö on palautettu ennalleen. Tämä johtunee siitä, että turvapaikan hakijoita on tullut nyt Suomeenkin hyvin runsaasti. Samasta syystä Tanska on lopettanut kiintiöpakolaisten vastaanottamisen kokonaan.

Suomen ei ole syytä kasvattaa pakolaiskiintiötään. Meillä on hyvät perusteet päivittäin alentaa kiintiötä, joka on edelleen yksi korkeimmista. Suomi voisi alentaa kiintiönsä esimerkiksi 500:aan. Jos kaikki EU-maat ottaisivat vastaan suhteellisesti laskien yhtä suuren määrän kiintiöpakolaisia, kokonaismäärä nousisi noin 50 000:een, mikä riittäisi maahanmuuton saamiseksi hallintaan.

III

YHTEISKUNNALLISESTA VAIKUTTAMISESTA

KANSALAISALOITE

Puheeni puhemiehelle

(Blogi 10.3.2016)

Arvoisa puhemies. Luovutan Teille kansalaisaloitteen kansanäänestyksen järjestämiseksi Suomen jäsenyydestä euroalueessa. Kiitän kaikkia niitä 53 425 suomalaista, joiden tuella aloite saadaan nyt eduskunnan käsiteltäväksi.

Kansalaisaloitteen tekeminen oli välttämätöntä sen vuoksi, että Suomen jäsenyyttä euroalueessa ei ollut mahdollista saada muutoin eduskunnan käsiteltäväksi. Tämä osoittaa suuria puutteita edustuksellisessa demokratiassa.

Kansan keskuudessa Suomen eroamisella euroalueesta on laajaa kannatusta. Kansanäänestystä kannattaa noin puolet suomalaisista. Eduskuntavaalien edellä yli neljännes nykyisistä kansanedustajista ilmoitti Ylen vaalikoneessa katsovansa, että Suomen olisi parempi olla euroalueen ulkopuolella. Eduskunnassa asiasta ei kuitenkaan ole edes keskusteltu.

Kansalaisaloite tähtää siihen, että Suomi eroaisi euroalueesta. Jos

eduskunta yhtyy aloitteeseen, se kehottaa hallitusta valmistelemaan lain kansanäänestyksen järjestämiseksi. Kun Suomi on euroalueessa, ainoa mielekäs kansanäänestyksen aihe voi olla eroaminen siitä.

Hallituksella on käytettävissään toinenkin ja nopeampi tapa tämän tavoitteen toteuttamiseksi. Kun euroalueeseen liittytiin ilman kansanäänestystä ja vain tiedonantomenettelyä käyttäen, siitä voidaan samalla tavalla myös erota.

Suomi on kärsinyt jäsenyydestä euroalueessa, kuten vertailu Ruotsiin havainnollisesti osoittaa. Vuoden 2008 jälkeen Ruotsin kansantalous on kasvanut yli 8 prosentilla ja Suomen pienentynyt 6 prosentilla. Tämä johtuu pääosin Suomen jäsenyydestä euroalueessa. Suomi on myös joutunut tukemaan taloudellisesti euroalueen kriisimaita.

Nyt jäsenyytemme euroalueessa estää taloutemme tervehtymistä. Suomessa ei ole mahdollista toteuttaa sellaista sisäistä devalvaatiota, jonka avulla taloutemme lähtisi ripeään kasvuun.

Vireillä oleva kilpailukyky sopimus kohentaa vain vähän ja hyvin hitaasti avoimen sektorin kilpailukykyä. Sopimus hyödyttää pääosin suljetun sektorin ja lähinnä palvelualojen yrityksiä. Ne eivät kuitenkaan palkkaa kovin paljon lisää väkeä, kun tuotteiden menekki ei heikon kotimaisen kysynnän vuoksi kasva.

Kilpailukyky sopimuksen lisäksi talouttamme on tervehdytettävä irrottautumalla euroalueesta ja siirtymällä omaan kelluvaan valuutaan. Tällöin kilpailukykyimme palautuu nopeasti, vientimme ja

koko kansantaloutemme alkavat kasvaa ja kansalaisten elintaso kohota. Julkisen talouden kipeimmistä leikkauksista voidaan luopua.

Useimmat ekonomistit myöntävät jo, että Suomen liittyminen euroalueeseen oli paha virhe ja että meidän olisi ollut ja olisi parempi olla euroalueen ulkopuolella. Viime aikoina onkin keskusteltu lähinnä siitä, voidaanko euroalueesta erota.

Vastaus on mielestämme selvä. Euroalueesta voidaan erota, ja se on Suomen taloudelle ja koko yhteiskunnallemme paljon parempi vaihtoehto kuin jatkaminen euroalueessa.

Toinen painava peruste euroalueesta eroamiselle on, että sitä ollaan kehittämässä yhteisvastuulliseksi velkaunioniksi ja ylikansalliseksi liittovaltioksi. Niin sanottu viiden presidentin suunnitelma aiotaan ajaa ja se ajetaan läpi.

Jos Suomi pysyy euroalueessa, menetämme lopunkin taloudellisen ja lopulta myös valtiollisen itsenäisyytemme. Ero muihin Pohjoismaihin nähden kasvaa.

Toivomme, että eduskunta paneutuu koko laajuudessaan niihin vaikutuksiin, joita jäsenyydellämme euroalueessa on ollut ja on taloudelliseen ja yhteiskunnalliseen kehitykseen. Vielä tärkeämpää on paneutua siihen, mitä vaikutuksia jäsenyydellä on taloutemme ja yhteiskuntamme tulevaan kehitykseen ja meidän mahdollisuuksiimme vaikuttaa kansamme hyvinvointiin.

Itsenäisenä kansakuntana selviydymme tulevaisuuden haasteitamme varmasti parhaimmin.

Outo kohu

(Blogi 28.4.2016)

Kansalaisaloite kansanäänestyksen järjestämiseksi Suomen jäsenyydestä euroalueessa tulee tänään eduskunnan käsiteltäväksi. Kello 17 alkavassa täysistunnossa käydään lähetekeskustelu ja asia päätetään lähettää valiokuntakäsittelyyn.

Kansalaisaloitteen käsittelystä on syntynyt erikoinen kohu. Kysymys on siitä, missä eduskunnan valiokunnassa aloite tulisi käsitellä. Kun olin jättänyt aloitteen puhemies Maria Lohelalle, kuulin asiaa valmistelevalta virkamieheltä, että aloite aiotaan lähettää perustuslakivaliokunnan käsiteltäväksi.

Kahdenkeskisessä tapaamisessa puhemiehen kanssa esitin, että aloite tulisi mielestäni käsitellä myös ja ensi sijassa talousvaliokunnassa. Myöhemmin keskustelin asiasta puhelimitse varapuhemies Mauri Pekkarisen kanssa. Ymmärsin molempien olevan kassani samaa mieltä. Kuusamossa viime lauantaina järjestetyssä yleisötilaisuudessa sain kuulla kansanedustaja Ulla Parviaiselta, että aloite aiotaan käsitellä perustuslakivaliokunnassa. Otin sunnuntaina uudelleen yhteyden varapuhemies Pekkariseen, joka piti sopivana, että esittäisin näkemykseni puhemiesneuvostolle lähettävässä kirjeessä.

Tarkoitukseni ei ollut julkaista kirjettä. Olin yllättynyt siitä, että eduskunnan virkamiehet olivat kertoneet kirjeestä lehdistölle ja että he olivat samassa yhteydessä myös arvostelleet sitä. Tämän jälkeen lähetin kirjeen kopion *Helsingin Sanomien* toimittajalle. Asiallisessa ja kohteliaassa kirjeessäni ehdotin, että aloitetta käsi-

teltäisiin sekä talousvaliokunnassa että perustuslakivaliokunnassa.

Tänään HS on jatkanut uutisointia. Jutussa kerrotaan, että puhe-
miesneuvoston on määrä ehdottaa, että aloite käsiteltäisiin perus-
tuslakivaliokunnassa. Tätä perustellaan sillä, että tähän asti
muutkin aloitteet, joissa on vaadittu kansanäänestystä, on ohjattu
perustuslakivaliokuntaan. Lisäksi jutussa kerrotaan, että kaikki yk-
sitoista kansalaisaloitetta on käsitelty vain yhdessä valiokunnassa.
Tähän on todettava, että meidän kansalaisaloitteemme on tähän
mennessä ainoa, jossa on esitetty kansanäänestyksen järjestämistä.
Toisaalta aikaisemmat aloitteet ovat sisältönsä puolesta kuulu-
neet selvästi vain yhden valiokunnan vastuualueeseen.

Ottaessaan kantaa kansanäänestyksen järjestämiseen eduskunta
joutuu päättämään, kannattaako se Suomen eroamista euroalu-
eesta. Kansalaisaloitteessa euroerolle esitetään ensi sijassa talou-
dellisia ja talouspoliittisia perusteluja. Niiden arvioiminen kuuluu
talousvaliokunnan vastuualueeseen.

Muistettakoon, että talousvaliokunnan puheenjohtaja Kaj Turunen
on julkisuudessakin arvioinut, että aloite olisi ollut tulossa hänen
johtamansa valiokunnan käsiteltäväksi.

Toinen peruste euroerolle on euroalueen kehittyminen täydelliseksi
talousunioniksi, jonka jäsenyys kaventaisi Suomen taloudellista ja
valtiollista itsenäisyyttä. Näiden valtiosääntöoikeudellisten kysy-
mysten käsitteleminen kuuluu perustuslakivaliokunnan vastuualu-
eeseen.

Hyväksymme sen, että aloitteemme lähetetään perustuslakivalio-
kunnan käsiteltäväksi, mutta toivomme, että siitä pyydetään ta-
lousvaliokunnan lausunto.

Lausunto eduskunnan perustuslakivaliokunnalle

(Paavo Väyrynen 24.5.2016)

Eduskunnan puhemiesneuvostolle lähettämässämme kirjeessä totesimme, että kansalaisaloite kansanäänestyksen järjestämiseksi Suomen jäsenyydestä euroalueessa tähtää siihen, että Suomi eroaisi euroalueesta. Jos eduskunta yhtyisi aloitteeseen, se kehoitaisi hallitusta valmistelemaan lakiehdotuksen kansanäänestyksen järjestämiseksi. Kun Suomi on euroalueessa, ainoa mielekäs kansanäänestyksen aihe voi olla eroaminen siitä.

Aloitteessa euroerolle esitetään sekä taloudellisia, talouspoliittisia että valtiosääntöoikeudellisia perusteluja. Aloite käsitellään perustuslakivaliokunnassa, mutta talousvaliokunta antaa siitä lausuntonsa. Perustuslakivaliokunnan olisi mielestämme paneuduttava erityisesti siihen, mitä vaikutuksia täydellisen talousunionin luomisella euroalueelle olisi Suomen taloudelliseen ja valtiolliseen itsenäisyyteen ja kuinka sen toteuttaminen on sovitettavissa yhteen Suomen perustuslain kanssa. Kantaa olisi otettava siihen, olisiko Suomen irrottauduttava euroalueesta taloudellisten perustelujen lisäksi myös sen vuoksi, että sen luonne on olennaisella tavalla muuttumassa.

Kirjeessämme totesimme, että laajaa kannatusta on saanut ajatus, että myös Suomen mukanaolo täydellisessä talousunionissa edellyttäisi kansanäänestyksen järjestämistä. Tällöin kansanäänestys ei koskisi euroeroa, vaan sillä pyrittäisiin hakemaan hyväksyntä Suomen pysyttämiseksi euroalueessa.

Sekä euroalueesta eroamista että siinä pysyttäytymistä koskevaa kansanäänestystä perustellaan myös sillä, että päätökset euroalueeseen liittymisestä koetaan oikeudellisesti kyseenalaisiksi tai ainakin niiden poliittinen hyväksyttävyyys koetaan puutteelliseksi. Tämä perustuu osittain siihen, että myös liittymispäätös Euroopan unioniin tehtiin kyseenalaisella tavalla.

Eduskunnan perustuslakivaliokunnan enemmistö katsoi ulkoasiainvaliokunnalle antamassaan lausunnossa (14/1994), että liittymissopimukseen liittyvä lakiehdotus voitiin käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 69§:n 1 momentissa säädettyssä järjestyksessä, jolloin hyväksymiseen riitti 2/3 enemmistö. Neuvoa-antavan kansanäänestyksen toteuttamisen katsottiin vahvistavan päätöksenteon legitimitettä.

Eriävien mielipiteiden mukaan lakiehdotus olisi tullut käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 67§:ssä säädettyssä järjestyksessä. Tällöin lakiehdotus olisi tullut jättää lepäämään seuraavien eduskuntavaalien jälkeen pidettäville valtiopäiville, jolloin sen hyväksymiseen olisi tarvittu 2/3 enemmistö. Lakiehdotuksen kiireellinen käsitteleminen olisi edellyttänyt 5/6 enemmistöä.

Valiokunnan jäsenten kannanotot eivät noudattaneet hallitus/oppositio -jakautumaa. Myös Keskustan edustajat ja yksi Kokoomuksen edustaja olivat 67§:n mukaisen käsittelyjärjestyksen kannalla. Myöhempi kehitys on osoittanut, että eriävien mielipiteiden esittäjien arviot unionijäsenyyden vaikutuksista Suomen itsemääräämisoikeuteen ja valtiolliseen elämään osuivat oikeaan.

Liittymissopimusta käsiteltäessä katsottiin, että se ei sido Suomea liittymään myös euroalueeseen.

Tästä asiasta perustuslakivaliokunta lausui:

”Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Suomen puolelta on jäsenyydestä neuvoteltaessa todettu, että talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen siirtyminen edellyttää valtiosäännön mukaan eduskunnan myötävaikutusta. Tähän viitaten valiokunta katsoo, että liittymissopimus ei vielä voi merkitä sitoutumista osallistua talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen.”

Ulkoasiainvaliokunta puolestaan edellytti, että *”Suomen mahdollisesta liittymisestä rahaliiton kolmanteen vaiheeseen päätetään aikanaan eduskunnassa hallituksen erillisen esityksen pohjalta, jolloin hallituksen on arvioitava Suomen osallistumista mm. mietinnössä mainittujen seikkojen valossa.”* Mietinnössä todettiin rahaliittoon kohdistuvan epäilyjä, jotka perustuvat siihen, ettei Eurooppa olisi vielä riittävän yhtenäinen talousalue ns. optimaalisen rahaliiton muodostamiseksi. *”Toimiakseen tasapainoisesti rahaliitto edellyttää joko erittäin suurta hintojen ja palkkojen joustoa, mahdollisuutta suuriin työvoiman muuttoliikkeisiin ja/tai rahaliiton alueiden välillä epäsymmetrisiä ulkoisia vaikutuksia tasaavia automaattisia kompensatiojärjestelmiä. Ekonomistien keskuudessa on erilaisia arvioita tällaisten edellytysten tarpeellisuudesta ja toteutumisesta EU:n puitteissa.”*

Kun päätöksenteon aika EMU:n kolmanteen vaiheeseen siirtymiseksi lähestyi, liittymissopimuksen katsottiin kuitenkin sitovan Suomea liittymään euroalueeseen. Itse asiassa syntyi tulkinta, että liittyminen oli liittymissopimuksen hyväksymisen yhteydessä jo ratkaistu ja vieläpä tavalla, joka teki oikeudellisesti mahdolliseksi muodollisen liittymispäätöksen tekemisen eduskunnassa vain tiedonantomenettelyä käyttäen.

Kun perustuslakivaliokunta antoi suurelle valiokunnalle lausuntonsa (18/1997) valtioneuvoston selonteosta *"Talous- ja rahaliitto – Suomen vaihtoehdot ja kansallinen päätöksenteko"* (4/1997), se katsoi, että kansalliset ratkaisut rahaliiton kolmanteen vaiheeseen siirtymiseksi voidaan tehdä eduskunnassa yksinkertaisin enemmistöpäätöksin. Tätä valiokunta perusteli sillä, että *"koska EU-liittymissopimuksen voimaansaattamislaki käsiteltiin poikkeuslakina supistetussa perustuslainsäätämisyjärjestyksessä, ovat myös EMU:n kolmanteen vaiheeseen siirtymistä ja yhteisen rahan käyttöä koskevat sopimusmääräykset niiden silloisesta toteuttamisajankohtaa koskevasta epämääräisyydestä huolimatta tulleet voimaansaatuiksi, asianomaisin kohdin myös poikkeuksina perustuslaeistamme."*

Valiokunta piti kuitenkin parempana sitä, että asia käsiteltäisiin tiedonannon asemesta erillisen lakiehdotuksen pohjalta. Tämä vastaisi sen mukaan *"pätöksenteon merkittävyydelle ja legitimitetille asetettuja odotuksia"*.

Suuri valiokunta oli samalla kannalla. Se huomautti, *"että talous- ja rahaliiton toteutuessa tavalla, joka asiallisesti merkitsee etäännyttä Maastrichtin sopimuksen määräyksistä, tämä tulee korostamaan kansallisen päätöksentekomuodon poliittisen legitimitetin tarvetta. Etenkin, jos kolmanteen vaiheeseen siirtyvistä valtioista päätettäessä sovelletaan perustamissopimusta tavalla, jossa sopimuksen tulkinnan ja muuttamisen välinen ero hämärtyy, laki, joka valtuuttaa valtioneuvoston ryhtymään asian vaatimiin toimiin, voi olla omiaan vahvistamaan päätöksen hyväksyttävyyttä kansalaisten silmissä."*

Eriävissä mielipiteissä ja vastalauseissa katsottiin, että riittävän legitimitetin saavuttamiseksi asia tulee käsitellä lakiehdotuksen pohjalta ja että siitä tulee järjestää neuvoo-antava kansanäänestys,

kuten Ruotsissa oli päätetty tehdä. Lisäksi niissä esitettiin, että konvergenssikriteerien lieventämisen vuoksi euroalueesta saattaa tulla erilainen kuin perustamissopimuksessa edellytetään. Tällöin tarvittaisiin uusi poikkeuslaki neuvoo-antavine kansanäänestyksineen. Lisäksi vastalauseissa edellytettiin, että perustuslain 72§:ää tulee muuttaa, koska sen mukaan Suomen rahayksikkö oli marka.

Valiokunnan mietinnössä ja vastalauseissa esitetyistä kannanotoista huolimatta valtioneuvosto antoi euroalueeseen liittymisestä eduskunnalle vain tiedonannon. Valiokuntakäsittelyn yhteydessä kävi ilmi, että rahaliiton kolmanteen vaiheeseen siirtymiselle Maastrichtin sopimuksessa asetetut ehdot eivät toteudu, kun enemmistö jäsenmaista ei täytä konvergenssikriteerejä. Mukaan oltiin ottamassa kaikki halukkaat jäsenmaat Kreikkaa lukuun ottamatta.

Kun Suomen kannalta parhaimmat jäsenmaat, Englanti, Tanska ja Ruotsi, olivat jäämässä ulkopuolelle, euroalueesta oli tulossa Suomen kannalta katsoen huonoin mahdollinen. Perustuslakivaliokunnan em. lausunnossa ja siihen liitetyissä eriävissä mielipiteissä esitetyt kannanotot jätettiin kuitenkin kokonaan vaille huomiota.

Tiedonantokäsittelyn yhteydessä suurelle valiokunnalle antamassaan lausunnossa perustuslakivaliokunta ei toistanut kannanottoaan lakiehdotuksen ensisijaisuudesta.

Valiokunta kuitenkin totesi:

”Perustuslakivaliokunnan toimialan kannalta tiedonannon puutteena on, että euroalueeseen osallistumisen valtiösääntöoikeudelliset vaikutukset ovat jääneet lähemmin erittelemättä. Euroalueeseen osallistuminen ikään kuin aktivoi

eräät merkittävät EY:n perustamissopimuksesta (esim. EKP:n asetuksenantovalta) sekä EKP:n ja EKP:n perussäännöstä (esim. Suomen Pankin asema EKP:n määrittelemän rahapolitiikan täytäntöön panijana) seuraavat lakipoikkeukset, jotka sinänsä on jo saatettu voimaan valtiosisäisesti EU-liittymissopimuksen voimaansaattamislaililla.”

Eriävissä mielipiteissä tämä tuotiin esiin vielä selkeämmin. Lisäksi niissä todettiin, että

”Rahaliiton perustaminen puuttuu syvästi jäsenvaltioiden suvereenisuuteen. Oikeus määrätä valuutasta kuuluu valtion suvereenisuuden ydinalueeseen. Kun tästä määräysvalasta luovutaan, kajotaan taloudellisen itsenäisyyden perustaan.”

Eriävissä mielipiteissä katsottiin, että liittymispäätös tulisi tehdä lailla, joka pitäisi säätää perustuslainsäätämisyjärjestyksessä tai alistaa se neuvoo-antavaan kansanäänestykseen. Lisäksi niissä edellytettiin perustuslain 72§:n kumoamista.

Euroalueen perustamisen jälkeiset tapahtumat ovat osoittaneet, että perustuslakivaliokunnan lausunnoissa ja niihin liitetyissä eriävissä mielipiteissä esitetyt näkemykset olivat perusteltuja. Euro ei ole muodostunut Maastrichtin sopimuksen mukaiseksi yhtenäisvaluutaksi. Siksi liittymispäätöksen tekeminen EU-liittymissopimuksen poikkeusmenettelyn nojalla vain tiedonantomenettelyä käyttäen on osoittautunut myös oikeudellisesti perusteettomaksi.

Yhtenäisvaluuttaan siirryttäessä rikottiin Maastrichtin sopimusta. Enemmistö jäsenmaista ei täyttänyt konvergenssikriteerejä. Tehtiin poliittinen päätös, jolla mukaan otettiin kaikki halukkaat jäsenmaat

Kreikkaa lukuun ottamatta. Kreikkakin hyväksyttiin euroalueen jäseneksi ennen euroseteleiden ja -kolikoiden käyttöönottoa, vaikka se ei silloinkaan täyttänyt kriteerejä. Mainittakoon, että Suomen hallitus teki lisäksi menettelytapavirheen, kun se ei tuonut Kreikan jäsenyyttä lainkaan eduskunnan käsiteltäväksi. Toisen kerran Maastrichtin sopimusta rikottiin vuoden 2010 alussa, kun Kreikkaa ja muita kriisimaita ryhdyttiin tukemaan taloudellisesti. Tämä oli vastoin ”no bailout” -periaatetta.

Euroopan komission viime vuoden kesäkuussa julkaisema niin sanottu viiden puheenjohtajan kertomus täydellisen talous- ja rahaliiton luomiseksi merkitsisi toteutuessaan euroalueen muuttumista yhteisvastuulliseksi velkaunioniksi ja ylikansalliseksi liittovaltioksi.

Todellinen talousunioni pitää sisällään keskitetyn talouspolitiikan ohjauksjärjestelmän rakentamisen euroalueelle. Rahoitusunioni koostuu pankkiunionista ja pääomamarkkinaunionista. Pankkiunionilla on tarkoitus luoda järjestelmä, jonka puitteissa euroalueen pankkien asiakkaat takaavat yhteisvastuullisesti toisensa talletukset. Pääomaunioni johtaa ennen pitkää myös yhteisten joukkovelkakirjojen eli eurobondien käyttöönottoon. Fiskaaliunioni johtaa siihen, että euroalueelle perustetaan yhteinen valtiovarainministeriö hallinnoimaan yhteistä budjettia, johon sisältyvät pysyvät varainsiirtojärjestelmät jäsenmaiden välille.

”Demokraattinen oikeutus, vastuuvollisuus ja toimielinten vahvistaminen” toteutetaan luomalla euroalueelle poliittinen unioni eli yhteinen hallitus ja parlamentti.

Täydellisen talousunionin ensimmäiset askeleet on tarkoitus ottaa nykyisen perussopimuksen nojalla vuoden 2017 puoliväliin mennessä. Keväällä 2017 komissio aikoo julkaista valkoisen kirjan, jossa esitetään myös tarvittavat sopimusmuutokset. Komissio korostaa esityksessään, että kaikki neljä unionia ovat riippuvaisia toisistaan. Niitä kehitetään samanaikaisesti ja kaikkien euroalueen jäsenvaltioiden on osallistuttava kaikkiin. On elintärkeää sopia nyt lopullinen tavoite – lopullinen ja täydellinen talous- ja rahaliitto, korostaa komissio. EU:n toimielinten puheenjohtajat valvovat komission mukaan kertomuksen täytäntöönpanoa.

Toteuttaminen on jo aloitettu. Komissio on antanut neuvoston ja parlamentin käsiteltäviksi ehdotuksia talousunionin tiivistämiseksi ja pankkiunionin kehittämiseksi. Eurooppa-neuvosto on käsitellyt suunnitelmaa 15. lokakuuta ja 17. - 18.2015 joulukuuta pitämässään kokouksissa. Joulukuun kokouksessa Eurooppa-neuvosto vahvisti sitoutuvansa toimimaan niin, että talous- ja rahaliitto saadaan viimeistellyksi.

Kokemus osoittaa, että talousunionin kaltaiset suunnitelmat ajetaan unionissa läpi vastustuksesta huolimatta ja tarvittaessa perussopimuksia rikkoen.

Suomessakin on keskusteltu, millaiseksi talous- ja rahaliittoa tulisi kehittää. Olisi kuitenkin itsensä pettämistä kuvitella, että voisimme ratkaisevalla tavalla muuttaa komission esittämää suunnitelmaa.

Jos Suomi jatkaa jäsenyyttään euroalueessa, joudumme kantamaan yhä suurempaa vastuuta muiden jäsenmaiden kansalaisten ja valtioiden taloudesta, menetämme lopunkin taloudellisen itsenäisyytemme ja lopulta myös valtiollisen itsenäisyyden.

Perustuslakivaliokunnan olisi hyvä perehtyä myös siihen, kuinka Suomen jäsenyydestä euroalueessa aiheutuneet ja aiheutuvat taloudelliset ongelmat vaikuttavat kansalaisten perusoikeuksien toteutumiseen.

Vuoden 2008 jälkeen Suomen kansantalous on supistunut kuudella prosentilla. Samaan aikaan euroalueen ulkopuolella olevan Ruotsin talous on kasvanut kymmenellä prosentilla, ja se kasvaa tänäkin vuonna noin neljällä prosentilla.

Suomessa toteutetut julkisten menojen leikkaukset johtuvat siitä, että kansantaloutemme on supistunut ja että kärsimme tulevina vuosina nollakasvusta. Tälle politiikalle on vaihtoehto. Jos Suomi eroaa euroalueesta, kilpailukykyämme palautuu nopeasti ja taloutemme alkaa kasvaa. Onkin kysyttävä, kuinka kovan hinnan olemme valmiit maksamaan siitä, että saamme olla mukana euroalueessa, joka on kehittymässä velkaunioniksi ja jonka osana menetämme taloudellisen ja lopulta myös valtiollisen itsenäisyytemme.

Kansalaisaloite tähtää siihen, että Suomi eroaisi euroalueesta. Jos eduskunta yhtyisi tähän, olisi otettava kantaa siihen, toteutettaisiinko ero tiedonantomenettelyä vai kansanäänestystä käyttäen. Jos eduskunta päätyisi siihen, että Suomen tulisi pysyttäytyä euroalueessa, tästä tulisi mielestämme järjestää neuvoo-antava kansanäänestys. Jäsenyys euroalueessa on johtamassa Suomen asemassa sellaisiin muutoksiin, jolle aikaisemmat päätökset eivät anna oikeudellista perustaa eivätkä poliittista hyväksyttävyyttä.

Kansalaisaloite perustuslakivaliokunnassa

(Blogi 25.5.2016)

Osallistuin eilen eduskunnan perustuslakivaliokunnan järjestämään kuulemistilaisuuteen, jossa käsiteltiin kansalaisaloitetta kansanäänestyksen järjestämiseksi Suomen jäsenyydestä euroalueessa.

Perustuslakivaliokunta oli kutsunut kuultavaksi neljä asiantuntijaa. Kahdella heistä – oikeusministeriön lainsäädäntöjohtaja Tuula Majurilla ja professori Mikael Hidénillä – ei ollut aloitteeseen ennakkoasennetta. Muut asiantuntijat suhtautuivat siihen kielteisesti ja heidän lausuntonsa olivat sen mukaiset.

Tohtori Janne Salminen todisteli, että kansalaisaloitteen enemmästä käsittelystä tulisi luopua. Kansalaisaloitetta ei voi tehdä Suomen kansainvälisestä sopimusvelvoitteesta. Salmisen mukaan aloite koskee tällaista velvoitetta. Professori Mikael Hidén kumosi painavin perustein tämän käsityksen.

Dosentti Päivi Leino-Sandberg puolusti niitä menettelytapoja, joita käyttäen Suomi oli liittynyt Euroopan unioniin ja euroalueeseen. Keskustelun yhteydessä hän sanoi, että päätökset olivat syntyneet perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella. Tosiasiassa liittymispäätöksiä tehtäessä ei ole toimittu perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla.

Kun Suomi liittyi Euroopan unioniin, perustuslakivaliokunta nime-nomaan totesi että *”liittymissopimus ei vielä voi merkitä sitoutumista osallistua talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen”*. Vuonna 1997

eduskunnalle antamassaan selonteossa valtioneuvosto kuitenkin katsoi, että päätös euroalueeseen liittymisestä oli EU-jäsenyydestä päätettäessä jo tehty ja että sen muodolliseen toimeenpanemiseen tarvittiin vain eduskunnan poliittinen kannanotto joko tiedonannon tai erillisen lakiehdotuksen pohjalta.

Perustuslakivaliokunta asettui kannattamaan lakiehdotusta, joka vastaisi *”päättöksenteon merkittävyydelle ja legitimitetille asetettuja odotuksia”*. Suuri valiokunta yhtyi tähän näkemykseen. Se perusteli lakiehdotuksen antamista myös sillä, että rahaliiton kolmanteen vaiheeseen siirryttäessä Maastrichtin sopimusta tulnaisiin ilmeisesti rikkomaan. Valtioneuvosto kuitenkin antoi eduskunnalle vain tiedonannon. Perustuslakivaliokunnan enemmistö siunasi pitkin hampain tämän menettelyn, mutta totesi:

”Perustuslakivaliokunnan toimialan kannalta tiedonannon puutteena on, että euroalueeseen osallistumisen valtiosääntöoikeudelliset vaikutukset ovat jääneet lähemmin erittelemättä”.

Edellä esitetyt perustuslakivaliokunnan kannanotot eivät olleet yksimielisiä, vaan merkittävä vähemmistö edellytti eriävissä mielipiteissään, että päätös olisi tullut tehdä lakiehdotuksen pohjalta ja että siitä olisi tullut järjestää neuvoo-antava kansanäänestys. Lisäksi esitettiin, että peruslakia olisi tullut muuttaa, koska sen mukaan Suomen rahayksikkö oli markka.

Omassa lausunnossani esitin, että euroalueeseen liityttäessä on syntynyt niin vakavia legaalisuus- ja legitimitettiongelmiä, että näiden päätösten pohjalta Suomi ei voi olla mukana täydellisen talous- ja rahaliiton luomisessa euroalueelle. Siksikin Suomen on

erottava euroalueesta. Jos täydelliseen talousunioniin halutaan kuitenkin osallistua, tarvitaan kansanäänestys, kuten mm. nykyisen hallituksen pääministeri ja ulkoministeri ovat ennen viime eduskuntavaaleja esittäneet.

Päivi Leino-Sandberg vähätteli lausunnossaan ns. viiden presidentin suunnitelman merkitystä. Hän luonnehti sitä alustaviksi tulevaisuuden vaihtoehtoiksi. Tosiasiassa komissio on jättänyt esityksen täydellisen talous- ja rahaliiton luomiseksi unionin toimielinten käsiteltäväksi. Eurooppa-neuvosto on viime joulukuussa sitoutunut toimimaan niin, että talous- ja rahaliitto saadaan viimeistellyksi.

Kuulemistilaisuuden lopuksi asian käsittely keskeytettiin. Valiokunta jäi odottamaan talousvaliokunnan lausuntoa. Kokouksen jälkeen tiedustelin valiokunnan puheenjohtajalta Annika Lapintieltä, milloin valiokunta jatkaa asiantuntijoiden kuulemista, jotta me aloitteen tekijät voisimme ehdottaa kuultavaksi sitä puoltavia asiantuntijoita. Sain kuulla, ettei asiantuntijoiden kuulemista ole ollut tarkoitus jatkaa, mutta sitä voidaan harkita.

Toivon, että perustuslakivaliokunta jatkaisi asiantuntijoiden kuulemista. Erityisesti olisi tarpeen selvittää pääasiaa eli sitä, millaisia vaikutuksia täydellisen talous- ja rahaliiton luomisella olisi Suomen taloudelliseen ja valtiolliseen itsenäisyyteen ja kuinka sen toteuttaminen olisi sovitettavissa yhteen Suomen perustuslain kanssa.

Perustuslakivaliokunnan kokouksen jälkeen kysyin kokousta seuranneelta talousvaliokunnan puheenjohtajalta Kaj Turuselta, milloin hänen valiokuntansa järjestää julkisen kuulemistilaisuuden.

Sain kuulla, ettei sellaista ole ajateltu toteuttaa. Toivon, että kuulemistilaisuus järjestetään, sillä euroeron painavimmat ja kiireellimmät perustelut liittyvät talouteen ja talouspolitiikkaan. Paikalle pitäisi saada myös euroeroa puoltavia asiantuntijoita.

Lausunto eduskunnan talousvaliokunnalle

(Paavo Väyrynen 7.6.2016)

Kuten eduskunnan puhemiesneuvostolle lähettämässämme kirjeessä totesimme, kansalaisaloite kansanäänestyksen järjestämiseksi Suomen jäsenyydestä euroalueessa tähtää siihen, että Suomi irrottautuisi euroalueesta.

Jos eduskunta yhtyisi aloitteeseen, se pyytäisi valtioneuvostoa valmistelemaan lakiehdotuksen kansanäänestyksen järjestämiseksi Suomen eroamisesta euroalueesta. Eron toteuttamiseksi valtioneuvostolla olisi kuitenkin käytettävissään myös tiedonantomenettely. Aloitteessa euroerolle esitetään sekä taloudellisia, talouspoliittisia että valtiosääntöoikeudellisia perusteluja.

Valtiosääntöoikeudelliset kysymykset ovat selvitetävänä perustuslakivaliokunnassa, jolle talousvaliokunta antaa oman lausuntonsa.

ASiantuntijoiden käsityksiä euroalueesta

Kansalaisaloitteen laatimisen jälkeen asiantuntijoiden tasolla on käyty vilkasta keskustelua euroalueen tulevaisuudesta. Painavim-

piin puheenvuoroihin kuuluvat Englannin keskuspankin entisen pääjohtajan Mervyn Kingin viimeaikaiset lausunnot.

Euroalueen perusongelma on se, että yhtenäisvaluutassa on mukana liian erilaisia kansantalouksia. Kun jotkut niistä väistämättä menettävät kilpailukykyään, ne joutuvat palauttamaan sitä sisäisen devalvaation ja menoleikkausten avulla. Tämä on johtanut ja johtaa näissä maissa työttömyyden ja tuloerojen kasvuun ja heikentää talouskasvua koko euroalueella.

Euroopan keskuspankillla on mahdoton tehtävä. Sen tulisi voida ylläpitää lähes kahden prosentin inflaatiovauhtia, vaikka osassa jäsenmaita inflaatio on nollassa ja osassa miinusmerkkinen. Toteutettavan rahapolitiikan seuraukset ovat arvaamattomat.

Euroalueen ongelmien ratkaisemiseksi on esitetty kaksi vaihtoehtoa. Yhtäältä on esitetty, että talouspoliittista päätöksentekoa tulee euroalueella keskittää ja luoda jäsenmaiden välille pysyvät varain-siirtojärjestelmät. Toinen vaihtoehto on euroalueen ainakin osittainen purkaminen.

SUOMI EDELLÄKÄVIJÄKSI

Käydyn keskustelun perusteella useimmat asiantuntijat katsovat, että Suomen liittyminen euroalueeseen oli paha virhe. Tämän osoittaa selvästi vertailu Ruotsin taloudelliseen kehitykseen. Lisäksi velkaantuva Suomi on joutunut ja joutuu – toisin kuin Ruotsi – rahoittamaan euroalueen puitteissa kriisimaille maksettavaa taloudellista tukea.

Useimmat asiantuntijat ovat yhä vakuuttuneempia myös siitä, että Suomen olisi parempi olla euroalueen ulkopuolella. Monet heistä kannattavat Suomen eroamista euroalueesta. Jotkut kuitenkin vastustavat euroeroa sillä perusteella, että se aiheuttaisi heidän mielestään liian suuria hankaluuksia ja kustannuksia.

Kun taloudelliset argumentit ovat loppuneet tai käyneet voimattomiksi, on turvauduttu poliittisiin perusteisiin. On muun muassa väitetty, että euroeron jälkeen Suomen ainoa ystävä olisi Venäjä.

Venäjän osalta poliittinen perustelu saattaa osua kohdalleen.

Epäonnistuneen euroalueen hallittu purkaminen vahvistaisi Suomen, euroalueen ja koko EU:n taloutta. Tähän Venäjä saattaisi todellakin olla tyytyväinen, sillä taloudellisesti menestyvä EU on sille eduksi.

Toisaalta Suomella olisi toki runsaasti ystäviä myös EU:n jäsenmaiden keskuudessa.

Kriisimaissa kannatetaan laajalti euroeroa, minkä ansiosta niiden talous lähtisi kasvuun ja ne pääsisivät eroon ulkopuolisesta holhouksesta. Euroalueeseen kuulumattomissa maissa taas toivotaan, että perussopimuksen mukainen velvollisuus liittyä euroalueeseen voitaisiin poistaa.

Kriisitukea maksaneissa ja maksavissa maissa Kreikan ja muiden kriisimaiden eroa on pidetty toivottavana. Tämä oli euroalueen jäsenmaiden enemmistön kanta siinä yhteydessä, kun Kreikan kolmannesta tukipaketista neuvoteltiin.

Eroamalla euroalueesta Suomi voisi toimia edistyksen kärkijoukkona ja tehdä siten palveluksen koko euroalueelle ja koko Euroopan unionille.

EUROERON KÄYTÄNNÖLLINEN TOTEUTTAMINEN

Kuluneen vuoden aikana käydyssä keskustelussa on alkanut syntyä laaja yhteisymmärrys siitä, kuinka mahdollinen euroero olisi parasta toteuttaa.

Päätös omaan valuuttaan palaamisesta tehtäisiin eduskunnassa valtioneuvoston tiedonannon pohjalta. Tämän jälkeen käytäisiin neuvottelut eron toteuttamiseen liittyvistä käytännön järjestelyistä Euroopan keskuspankin, komission ja euroalueen muiden jäsenmaiden kanssa.

Suomalaissa rahalaitoksissa olevat talletukset ja lainat muutettaisiin markoiksi kurssiin yhden suhde yhteen. Käteisrahana käytettäisiin euroja siihen saakka, kunnes markan setelit saataisiin painetuiksi ja kolikot lyödyiksi.

Omaan valuuttaan palaamisen jälkeen palkat, eläkkeet, tulonsiirrot ja verot maksettaisiin markoilla. Ruokaa, vaatteita ja muita hyödykkeitä ostettaisiin markoilla.

Markka olisi kelluva valuutta. Korot asettaisivat suunnilleen samalle tasolle kuin euroalueella, kuten Ruotsin kokemus osoittaa.

Kun Suomen yleinen kustannus- ja hintataso on liian korkea, mar-

kan kurssi aluksi heikkenisi. Kilpailukyvn kohentuessa vienti alkaisi vetää, teollisuustuotanto kasvaa, työllisyystilanne parantua ja kansalaisten tulot nousta. Valtion ja kuntien verotulot lisääntyisivät ja menot vähenisivät. Julkisen talouden kipeimmistä leikkauksista voitaisiin luopua.

Markan heikkenemisen vuoksi tuontihyödykkeiden hinnat hieman kohoaisivat. Tämäkin vahvistaisi talouskasvua, kun kysyntä suuntautuisi enemmän kotimaisiin tavaroihin ja palveluihin.

Käydyssä keskustelussa euroeroa on vastustettu lähinnä sillä perusteella, että oman valuutan devalvoituminen vaikuttaisi kielteisesti tulonjakoon. Tätä on kuitenkin verrattava niihin mittaviin tulonjakovaikutuksiin, joita hitaan talouskasvun aiheuttama pitkitettyvä suurtyöttömyys, heikko ansiokehitys, julkisten palvelujen rapautuminen ja tulonsiirtoihin kohdistuvat leikkaukset saavat aikaan.

EUROERON VAIKUTUKSET

Kun talouskasvu euroeron ansiosta nopeutuisi, kaikki hyötyisivät ja hyvinvointiyhteiskuntaa päästäisiin jälleen kehittämään. Suomen viennin ja teollisuustuotannon taso on niin alhainen, että meillä on lähivuosina mahdollisuudet todella nopeaan talouskasvuun. Euroero parantaisi myös velallisten asemaa.

Jos pysyttäydymme euroalueessa, Suomen luottoluokitus heikenee edelleen ja korot nousevat. Niistä on vaikea selviytyä, kun tulot eivät kasva vaan jopa pienenevät.

Euroeron jälkeen kotimaisten lainojen hoitaminen helpottuisi, kun markkoina maksettavien palkkojen, eläkkeiden ja tulonsiirtojen leikkauksista voitaisiin luopua ja ne alkaisivat jälleen nousta.

Ulkomailta otettujen lainojen osalta on epäselvää, kuinka ns. *Lex Monetae* -periaatetta sovellettaisiin. Saattaa olla, että ne tai osa niistä voitaisiin muuntaa markkamääräisiksi. Mutta vaikka ne säilyisivät muiden valuuttojen määräisinä, euroero pääsääntöisesti helpottaisi niiden hoitamista.

Euroeron jälkeen lainojen hoitamiseen tarvittaisiin enemmän markkoja kuin euroja, mutta niitä lähes kaikilla velallisilla – kansalaisilla, yrityksillä, valtiolla ja kunnilla – olisikin paljon enemmän, kun talous kasvaisi.

Suomen kansantalous ja koko suomalainen yhteiskunta siis hyötyisivät välittömästi euroerosta.

Euroeron hyödyt ovat kuitenkin vielä suuremmat, kun tarkastellaan jäsenyyden vaikutuksia maamme talouspolitiikkaan ja kansantaloutemme pitkän aikavälin kehitykseen.

VIIDEN PRESIDENTIN SUUNNITELMA

Euroopan unionissa ollaan toteuttamassa niin sanottua viiden presidentin suunnitelmaa todellisen talous- ja rahaliiton synnyttämiseksi euroalueelle. Eurooppa-neuvosto on viime joulukuun kokouksessaan sitoutunut sen toteuttamiseen.

Suomen kansantalous poikkeaa olosuhteiltaan kaikista muista euroalueen maista. Tulevaisuudessakin on odotettavissa epäsymmetrisiä häiriöitä, jotka aiheuttavat meille erityisiä ongelmia. Yhä pidemmälle viety talouspolitiikan koordinaatio ja kasvava yhteisvastuu vahingoittavat Suomea muita jäsenmaita enemmän.

Täydellisessä talous- ja rahaliitossa mukana oleminen olisi tuhoisaa Suomen kansantaloudelle. Se olisi myös ristiriidassa voimassaolevan hallitusohjelman kanssa.

Kun hallituksen edustajilta on kysytty kantaa mahdolliseen euroeroon, he ovat todenneet, että meidän on opittava elämään euroalueessa. Jos emme opi, on harkittava muita ratkaisuja.

Tähänastinen jäsenyytemme euroalueessa on osoittanut, että emme ole oppineet emmekä osaa.

Kilpailukykysojimus ja muut toimenpiteet vaikuttavat aivan liian vähän ja aivan liian hitaasti. Niiden lisäksi tarvitaan euroero. Mitä nopeammin, sitä parempi.

Entä jos eduskunta tekisi tenän?

(Blogi 9.6.2016)

Olin eilen kuultavana eduskunnan talousvaliokunnassa, joka valmistelee lausuntoa kansalaisaloitteesta kansanäänestyksen järjestämiseksi Suomen jäsenyydestä euroalueessa. Aluksi aloitetta aiottiin käsitellä vain perustuslakivaliokunnassa. Lopulta kuitenkin päätettiin, että talousvaliokunnan on annettava siitä lausuntonsa.

Perustuslakivaliokunta järjesti 24.5. julkisen kuulemistilaisuuden. Siihen oli kutsuttu neljä asiantuntijaa, joiden joukossa ei ollut yhtään euroeron kannattajaa. Toivoin, että talousvaliokuntakin olisi järjestänyt julkisen kuulemistilaisuuden. Asiaa käsiteltiin kuitenkin vain valiokunnan suljetussa kokouksessa. Kuulemistilaisuuteen oli lisäksi kutsuttu kymmenen asiantuntijaa, joista kolmelle oli tullut este. Asiantuntijoiden joukossa oli kolme euroeron kannattajaa. Talousvaliokunnalle laaditut asiantuntijalausunnot tulevat julkisiksi vasta sitten, kun sen lausunto on valmistunut. Keskusteluistakaan ei ole mahdollista kertoa julkisuuteen.

Kansalaisaloitteen laatimisen jälkeen asiantuntijoiden piirissä on käyty vilkasta keskustelua euroalueen tulevaisuudesta ja Suomen mahdollisesta euroerosta. Käydyn keskustelun perusteella useimmat asiantuntijat katsovat, että Suomen liittyminen euroalueeseen oli paha virhe. Tämän osoittaa selvästi vertailu Ruotsin taloudelliseen kehitykseen. Lisäksi velkaantuva Suomi on joutunut ja joutuu – toisin kuin Ruotsi – rahoittamaan euroalueen puitteissa kriisimaille maksettavaa taloudellista tukea.

Useimmat asiantuntijat ovat yhä vakuuttuneempia myös siitä, että Suomen olisi parempi olla euroalueen ulkopuolella. Monet heistä kannattavat Suomen eroamista euroalueesta. Jotkut kuitenkin vastustavat euroeroa sillä perusteella, että se aiheuttaisi heidän mielestään liian suuria hankaluuksia ja kustannuksia.

Kuluneen vuoden aikana käydyssä keskustelussa on alkanut syntyä laaja yhteisymmärrys siitä, kuinka mahdollinen euroero olisi parasta toteuttaa.

Päätös omaan valuuttaan palaamisesta tehtäisiin eduskunnassa valtioneuvoston tiedonannon pohjalta. Tämän jälkeen käytäisiin neuvottelut eron toteuttamiseen liittyvistä käytännön järjestelyistä Euroopan keskuspankin, komission ja euroalueen muiden jäsenmaiden kanssa. Suomalaisissa rahalaitoksissa olevat talletukset ja lainat muutettaisiin markoiksi kurssiin yhden suhde yhteen. Käteisrahana käytettäisiin euroja siihen saakka, kunnes markan setelit saataisiin painetuiksi ja kolikot lyödyiksi.

Omaan valuuttaan palaamisen jälkeen palkat, eläkkeet, tulonsiirrot ja verot maksettaisiin markoilla. Ruokaa, vaatteita ja muita hyödykkeitä ostettaisiin markoilla. Markka olisi kelluva valuutta. Korot asettuisivat suunnilleen samalle tasolle kuin euroalueella, kuten Ruotsin kokemus osoittaa.

Kun Suomen yleinen kustannus- ja hintataso on liian korkea, markan kurssi aluksi heikkenisi. Kilpailukyvyyn kohentuessa vienti alkaisi vetää, teollisuustuotanto kasvaa, työllisyystilanne parantua ja kansalaisten tulot nousta. Valtion ja kuntien verotulot lisääntyisivät ja menot vähenisivät. Julkisen talouden kipeimmistä leikkauksista voitaisiin luopua.

Markan heikkenemisen vuoksi tuontihyödykkeiden hinnat hieman kohoaisivat. Tämäkin vahvistaisi talouskasvua, kun kysyntä suuntautuisi enemmän kotimaisiin tavaroihin ja palveluihin.

Käydyssä keskustelussa euroeroa on vastustettu lähinnä sillä perusteella, että oman valuutan devalvoituminen vaikuttaisi kielteisesti tulonjakoon. Tuloeroja kasvattavat kuitenkin paljon rajummin hitaan talouskasvun aiheuttama pitkittyvä suurtyöttömyys, heikko

ansiokehitys, julkisten palvelujen rapautuminen ja tulonsiirtoihin kohdistuvat leikkaukset.

Kun talouskasvu euroeron ansiosta nopeutuisi, kaikki hyötyisivät ja hyvinvointiyhteiskuntaa päästäisiin jälleen kehittämään. Suomen viennin ja teollisuustuotannon taso on niin alhainen, että meillä on lähivuosina mahdollisuudet todella nopeaan talouskasvuun.

Euroeron hyödyt ovat kuitenkin vielä suuremmat, kun tarkastellaan jäsenyyden vaikutuksia maamme talouspolitiikkaan ja kansantaloutemme pitkän aikavälin kehitykseen.

Euroopan unionissa ollaan toteuttamassa niin sanottua viiden presidentin suunnitelmaa todellisen talous- ja rahaliiton synnyttämiseksi euroalueelle. Eurooppa-neuvosto on viime joulukuun kokouksessaan sitoutunut sen viimeistelemiseen.

Suomen kansantalous poikkeaa olosuhteiltaan kaikista muista euroalueen maista. Tulevaisuudessakin on odotettavissa epäsymmetrisiä häiriöitä, jotka aiheuttavat meille erityisiä ongelmia. Yhä pidemmälle viety talouspolitiikan koordinaatio ja kasvava yhteisvastuu vahingoittavat Suomea muita jäsenmaita enemmän. Todellisessa talous- ja rahaliitossa mukana oleminen olisi tuhoisaa Suomen kansantaloudelle. Se olisi myös täydellisessä ristiriidassa voimassaolevan hallitusohjelman kanssa.

Viime kädessä kysymys on Suomen valtiollisestakin itsenäisyydestä. Professori Antti Tanskanen onkin kiteyttänyt vaihtoehdot: euro ja liittovaltio tai markka ja itsenäisyys. Kun monet pitävät euroeron toteuttamista vaikeana, esille on noussut se mahdollisuus, että eduskunta tekisi tenän eikä enää hyväksyisi ainuttakaan askelta

kohti kasvavaa yhteisvastuuta ja liittovaltiota. Kukaan ei ole osannut kertoa, mitä tällöin tapahtuisi.

Talousvaliokunnan lausunto on hyvin yksipuolinen

(Blogi 16.6.2016)

Eduskunnan talousvaliokunta on antanut perustuslakivaliokunnalle lausuntonsa kansalaisaloitteesta kansanäänestyksen järjestämiseksi Suomen jäsenyydestä euroalueessa. Talousvaliokuntaa on syytä kiittää siitä, että se kutsui – toisin kuin perustuslakivaliokunta – kuultavaksi myös Suomen euroeroa kannattavia asiantuntijoita. Aloitteen tekijän lisäksi paikalla oli kuusi talousasiantuntijaa, joista puolet on euroeron kannalla. Heidän lausuntojaan ei ole kuitenkaan otettu valiokunnan mietinnössä mitenkään huomioon.

Lausunto on hyvin yksipuolinen ja siihen sisältyy suoranaisia virheitä.

Esitän seuraavassa siihen muutamia kommentteja.

”Kansalaisaloitteen kantavana ajatuksena on oletus, että euroalueen ulkopuolella Suomen korkotaso ja valuuttakurssi voitaisiin sovittaa Suomen talouden kulloisiinkin tarpeisiin. Suomen itsenäisen rahapolitiikan ajalta saadut kokemukset eivät kuitenkaan tue tällaista oletusta. Suomen itsenäisen rahapolitiikan historiasta löytyy toistuvia ajanjaksoja, joissa valuuttakurssi koettiin liian vahvaksi tai heikoksi eikä keskuspankilla ollut edellytyksiä vaikuttaa asiaan.”

Kommentti:

Kansalaisaloitteessa ja sen puolesta esitetystä lausunnossa ehdotetaan siirtymistä kelluvaan valuuttaan, josta Ruotsilla on ollut erinomaiset kokemukset.

Suomen kielteiset kokemukset liittyvät kiinteiden kurssien järjestelmään. Suomikin oli kelluvan valuutan järjestelmässä sen jälkeen kun suurta vahinkoa aiheuttaneesta vahvan markan politiikasta oli irtauduttu. Tältä kelluvan markan ajalta meilläkin on hyvät kokemukset.

”Useiden talousvaliokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan valuuttayksikön vaihtaminen tilanteessa, jossa siihen ei ole olemassa valmiita lainsäädännöllisiä menettelyitä, sisältäisi suurta epävarmuutta talletusten, saatavien, velkojen ja sopimusten kohtelusta tällaisen prosessin aikana.”

Kommentti:

Juuri näistä syistä aloitteen tekijät ovat esittäneet, että siirtyminen omaan kelluvaan valuuttaan tulisi valmistella ilman julkisuutta, ja neuvottelut Euroopan keskuspankin, komission ja muiden euroalueen jäsenmaiden kanssa käy-täisiin vasta jälkikäteen.

”Valiokunnan kuulemat asiantuntijat ovat varsin yhdensuuntaisesti katso-neet, etteivät Suomen viime vuosina kokemat taloudelliset ongelmat johdu euroalueen jäsenyydestä vaan ovat pääasiassa seurausta talouden rakenteelli-sista ongelmista.”

Kommentti:

Väite on uskomaton, kun aloitteen tekijän lisäksi puolet kuulluista talousasiantuntijoista pitää jäsenyyttä euroalueessa olennaisena syynä Suomen nykyisiin talousvaikeuksiin ja kannattaa Suomen eroamista siitä.

"Erityisesti tässä talouden tilanteessa Suomi on hyötynyt Euroopan keskuspankin ja eurojärjestelmän poikkeuksellisen kevyestä rahapolitiikasta."

Kommentti:

Asiantuntijakuulemisen valossa talousvaliokunnan pitäisi olla vakavasti huolissaan siitä, mihin EKP:n nykyinen rahapolitiikka on johtamassa.

"Talousvaliokunta muistuttaa, että hyvinvointimme on rakentunut merkittävältä osin viennin varaan ja kotimarkkinamme pienuuden johdosta yhdentyneet eurooppalaiset sisämarkkinat ovat olleet Suomen talouden kannalta erittäin merkityksellinen tekijä."

Kommentti:

Suomen irrottautuminen euroalueesta ei vaikuttaisi mitenkään maamme asemaan osana EU:n sisämarkkinoita.

"Talousvaliokunta pitää selvitetynä, että irtautumisen hallittu suorittaminen olisi mahdotonta. Yhtäältä se edellyttäisi mittavia valmisteluja, laajoja kansainvälisiä neuvotteluja ja mahdollisesti perussopimusmuutoksia, mutta toi-

saalta markkinavaikutusten minimoimiseksi irtautuminen tulisi tehdä nopeasti, käytännössä yllättäen.”

Kommentti:

Irrottautuminen ei ole helppoa, mutta mahdotonta se ei suinkaan ole. Perussopimusten muuttamista ei missään tapauksessa tarvittaisi. Neuvottelut voidaan käydä irtautumispäätöksen jälkeen. Muiden muassa sekä Suomen Pankin että valtiovarainministeriön johtotehtävissä olleet huippuasiantuntijat – Heikki Koskenkylä ja Peter Nyberg – pitävät euroeron toteuttamista mahdollisena.

”Merkittäviltä markkinavaikutuksilta ei missään tapauksessa pystyttäisi välttymään. Jos uusi valuutta heikkenisi, parantaisi se taloutemme hintakilpailukykyä, mutta tämä tapahtuisi kotimaisen ostovoiman kustannuksella. Sitä, miten valuuttakurssi tosiasiallisesti käyttäytyisi, on mahdotonta ennakoita.”

Kommentti:

Epäilemättä markkinavaikutuksia olisi, mutta irtautumisen jälkeen oman kelluvan valuutan kurssi vakiintuisi nopeasti ja korot asettuisivat euroalueen ja Ruotsin tasolle.

Markan arvon alenemisesta aiheutuva ostovoiman heikentyminen olisi vähäinen ja tilapäinen. Kilpailukyvyyn nopean paranemisen ansiosta vienti alkaisi vetää ja teollisuustuotanto kasvaa. Talouskasvun ansiosta työllisyystilanne alkaisi parantua ja kaikkien kansalaisten tulot ja ostovoima kasvaa.

Nykyisellä euroalueeseen sidotulla raha- ja talouspolitiikalla näköpiirissä on olemattoman hidas kasvu, alhainen ostovoima, suurtyöttömyys ja julkisen talouden leikkaukset.

”Talousvaliokunta katsoo kuitenkin, ettei toimiva talous- ja rahaliitto ole ristiriidassa jäsenvaltioiden laajan suvereniteetin säilyttämisen kanssa. Yhteinen raha edellyttää eurooppalaisen pankki- ja rahoitus-toiminnan yhdentymistä, mutta vakaa yhteisvaluuttajärjestelmä ei välttämättä edellytä fiskaaliunionia tai jäsenvaltioiden budjettisuve-riteetin merkittävää rajoittamista.”

Kommentti:

Tämä johtopäätös on uskomaton. Se ei tukeudu lainkaan valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden lausuntoihin.

Lähes kaikki asiantuntijat – sekä euroeroa kannattavat että sitä vastustavat – ovat sitä mieltä, että euroalueen taloudel- lista yhteisvastuuta ollaan lisäämässä ja että lopulta päädy- tään järjestelmään, jossa on pysyvät jäsenmaiden väliset varainsiirtojärjestelmät (fiskaaliunioni). Yhtä laaja yksimie- lisyys on siitä, että todelliseen talous- ja rahaliittoon kuuluu myös poliittinen unioni eli nykyistä ylikansallisempi päätök- sentekojärjestelmä (liittovaltio).

OP-ryhmän entinen pääjohtaja, professori Antti Tanskanen kiteytti talousvaliokunnallekin Suomen vaihtoehdot: euro ja liittovaltio tai markka ja itsenäisyys.

”Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että yhteiskunnassa käydään kes- kustelua eurojärjestelmän kehittämistarpeista, mutta korostaa rahoit- usmarkkinoiden vakauden merkitystä uuden kasvun kannalta. Tämänhetkisessä taloudellisessa tilanteessa rahaolojen vakaus on en- siarvoisen tärkeää kansantalouden alkaneelle elpymiselle. Orastava kasvu voisi häiriintyä vakavasti, jos markkinat alkaisivat reagoida kan- salaisaloitteen mukaisen kansanäänestyksen valmisteluun. Talousva-

liokunta pitää selvitettyinä, että jo epäily, että Suomi saattaisi irtautua eurojärjestelmästä, merkitsisi uhkaa pankki- ja rahoitusjärjestelmämme vakaudelle. Eurosta irtautuminen olisi oikeudellisesti erittäin raskas ja taloudellisilta vaikutuksiltaan vaikeasti ennakoitava prosessi, eikä se toisi ratkaisua Suomen talouden rakenteellisiin ongelmiin.

Lisäksi valiokunta toteaa, että Ison-Britannian kansanäänestyksen tuloksella voi olla vaikutusta EU:n kehitykseen.”

Kommentti:

Talousvaliokunta rajaa Suomen talouspoliittisen keskustelun euroalueen kehittämisen vaihtoehtoihin. Tämä ei ole omiaan lisäämään luottamusta Suomen talouspoliittiseen päätöksentekoon.

”Orastava kasvu” perustuu kotitalouksien ja julkisen talouden kasvavaan velkaantumiseen. Nykyisellä raha- ja talouspolitiikalla Suomi on ajautumassa suuriin vaikeuksiin.

Olemme maksamassa kohtuuttoman taloudellisen ja sosiaalisen hinnan siitä, että saamme olla mukana yhteisvastuulliseksi velkaunioniksi ja ylikansalliseksi liittovaltioksi kehittyvässä euroalueessa.

Mietinnön loppukommentti lienee ymmärrettävä siten, että talousvaliokunta pelkää Britannian EU-eron johtavan siihen, että Suomen eroaminen euroalueesta ja jopa Euroopan unionista saattaa saada kasvavaa kannatusta. Tätä ei talousvaliokunta voi lausunnollaan estää.

Populisti pettää aina

(Suomenmaa 8.7.2016)

Perussuomalaiset on populistinen puolue. Se vetoaa ihmisten tyytymättömyyteen. Kun tyytymättömyyttä on monenlaista, puolue on saanut hyvin erilaisia kannattajia. Sipilän hallituksessa toimiessaan puolue on menettänyt monien luottamuksen. Suurin pettyneiden ryhmä ovat ne, jotka odottivat Perussuomalaisten muuttavan Suomen Eurooppa-politiikan suuntaa.

Kansalaisaloite Suomen euroerosta pani Perussuomalaiset lasikaappiin. Ennen eduskuntavaaleja lähes kaikki puolueen nykyiset kansanedustajat ilmoittivat Ylen vaalikoneessa olevansa sitä mieltä, että Suomen olisi parempi olla euroalueen ulkopuolella. Timo Soini ja Sampo Terho antoivat puolueensa eduskuntaryhmälle vapaat kädet kansalaisaloitetta käsiteltäessä. Talousvaliokunta antoi kuitenkin Perussuomalaisten ryhmään lukeutuvan Kaj Turusen johdolla lausunnon, jossa euroero jyrkästi torjuttiin. Mietintö on hyvin yksipuolinen, eikä siinä oteta lainkaan huomioon niiden valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden näkemyksiä, jotka olivat euroeron kannalla.

Menetettyä luottamustaan Perussuomalaiset on ryhtynyt paikkaamaan käynnistämällä kansalaisaloitteen Suomen eroamisesta Euroopan unionista. Aloite pantiin liikkeelle jo ennen Britannian kansanäänestystä. Timo Soini on kutkutellut samoja tunteita vihjaamalla, että Perussuomalaiset saattaisi ottaa seuraavien eduskuntavaalien ohjelmaansa Suomen EU-eroa koskevan kansanäänestyksen.

Jokainen tietää, että Suomen eroaminen Euroopan unionista ei ole Britannian EU-eron toteutuessaan realistinen ajatus, ellei se johda myös Tanskan ja erityisesti Ruotsin eroamiseen. Mutta populistin menoa tämä ei haittaa. On jopa parempi ajaa sellaista kansaan menevää tavoitetta, joka ei toteudu. Silloin ei tarvitse vastata huutoonsa. Perussuomalaisten kansalaisaloite suuntaa huomion sivuun Suomen euroerosta, joka on elintärkeä ja kiireellinen tehtävämme.

Britannian EU-ero lisää sen ajankohtaisuutta sen vuoksi, että Brexitä käytetään perusteena taloudellisen yhteisvastuun lisäämiseksi euroalueella ja sen syventämiseksi kohti ylikansallista liittovaltiota. Onneksi Suomen euroeroa koskeva kansalaisaloite on edelleen käsiteltävänä eduskunnan perustuslakivaliokunnassa.

Valiokunnan olisi jatkettava asiantuntijoiden kuulemista. Toukokuun 24. päivänä järjestettyyn julkiseen kuulemistilaisuuteen ei ollut kutsuttu yhtään euroeroa kannattavaa asiantuntijaa. Siinä ei paneuduttu lainkaan siihen, kuinka euroalueen syventäminen liittovaltioksi voidaan sovittaa yhteen Suomen perustuslain kanssa ja kuinka se vaikuttaa mm. eduskunnan budjettivallan käyttöön.

Brexitin synnyttämät paineet euroalueen nopeaksi syventämiseksi on otettava mietintöä laadittaessa painavasti huomioon.

KANSALAISSPUOLUE

Kansalaispuolue täydentää edustuksellista demokratiaa

(Blogi 5.2.2016)

Kansalaispuolueen perustamisesta syntyneet reaktiot osoittavat, ettei sen olemusta ole oikein ymmärretty. Kansalaispuolue täydentää edustuksellista demokratiaa samaan tapaan kuin kansalaisaloitteet.

Kysymystä Suomen eroamisesta euroalueesta ei ollut mahdollista saada eduskunnan käsiteltäväksi, kun yksikään eduskuntapuolue ei sitä kannata. Jotkut paheksuivat sitä, että tein kansalaisaloitteen vaikka olen parlamentaarikko. Katsoin kuitenkin voivani tehdä sen, kun minulla ei ollut mitään asemaa Suomen valtiollisessa järjestelmässä.

Suomessa on edustuksellisen demokratian kriisi. Eduskuntavaalien jälkeen muodostetun hallituksen poliittinen linja ei vastaa vaalien tulosta. Vaalituloksen perusteella olisi pitänyt syntyä hallitus, jonka aatteellista ja poliittista suuntausta olisi voitu kutsua Sipilän-Soinin linjaksi. Lopputuloksena oli kuitenkin hallitus jota

voisi pikemminkin kutsua Stubbin-Rehnin hallitukseksi.

Otan tästä muutaman esimerkin. Ulkopoliitikassa linja näkyi heti, kun Suomi esti venäläisten parlamentaarikkojen osallistumisen ETY-järjestön juhlakokoukseen. Tässä annettiin veto-oikeus yksittäisille EU:n jäsenmaille.

Talouspolitiikassa on oikeistoliberaali linja, jonka kulmakivenä on pysyttäytyminen euroalueessa hinnalla millä hyvänsä. Samalla Suomea viedään kohti velkaunionia ja ylikansallista liittovaltiota. Maahanmuuttopoliitikassa on varottu samaistumasta EU:n puitteissa niihin maihin, joiden linja on ollut muita tiukempi. Edes Saksan ja Itävallan linjaa ei noudatettu, kun nämä maat ottivat käyttöön osittaiset rajatarkastukset.

Hallituksen politiikan arvopohja näkyy selkeänä päätöksessä vapauttaa kauppojen aukiolo ja suunnitelmissa lisätä alkoholin myyntiä ruokakaupoissa. Aluepolitiikassa on jatkettu ja jopa terästetty keskittävän metropolipolitiikan linjaa. Tämän osoittaa mm. päätös tukea Raide-Jokeria valtion varoista. Näissä asioissa oppositio on tukenut tai ainakin myötäillyt hallituksen linjaa.

Kansalaispuolue tarjoaa vaihtoehdon politiikalle, joka ei vastaa kansan vaaleissa ilmaisemaa tahtoa. Puolueen vaikutusvalta riippuu sen saamasta kannatuksesta, mutta sen pelkkä olemassaolo vaikuttaa muihin puolueisiin, jotka joutuvat kilpailemaan sen kanssa kansan kannatuksesta.

Kansalaispuolue on luonteeltaan aivan erilainen kuin nykyiset eduskuntapuolueet. Kansalaispuolueen jäseneksi on tarkoitus ottaa vain kansanedustajia ja Euroopan parlamentin jäseniä. Tässä

suhteessa se pyrkii olemaan samankaltainen kuin Britannian parlamentissa toimivat puolueet. Tähän päästään viimeistään seuraavien eduskuntavaalien jälkeen, jos puolue saa riittävän kannatuksen. Muut suomalaiset voivat osallistua Kansalaispuolueen toimintaan liittymällä sen tukiryhmään, jonka jäseniin pidetään yhteyttä sähköpostin välityksellä ja järjestämällä erilaisia tilaisuuksia.

Kansalaispuolue hyväksyy jäsenikseen ja tukiryhmäänsä myös muiden puolueiden jäseniä. Tämä on luonnollista senkin vuoksi, että puolueella ei ole toimintaa paikallis- ja maakuntatasolla. En aio pyytää eroa Suomen Keskusta rp:n paikallisyhdistyksen jäsenyydestä senkään jälkeen, kun Kansalaispuolue on merkitty puolurekisteriin. Aion jatkaa toimintaani Keminmaalla Keskustan valtuustoryhmässä.

Kansanvalta puolueissa

(Blogi 8.2.2016)

Julkisuudessa on syntynyt keskustelua siitä, täyttävätkö perustettava olevan Kansalaispuolueen säännöt puoluelain asettamat vaatimukset. Puoluelain mukaan puolueena rekisteröidään kirjallisesta hakemuksesta yhdistys, jonka varsinaisena tarkoituksena on valtiollisiin asioihin vaikuttaminen ja jonka säännöt turvaavat kansanvaltaisten periaatteiden noudattamisen yhdistyksen päätöksenteossa ja toiminnassa.

Kansalaispuolue on perustettu sen vuoksi, että kansanvalta ei toteudu nykyisten poliittisten puolueiden päätöksenteossa ja toi-

minnassa. Voidaan jopa puhua edustuksellisen demokratian kriisistä. Kirjoitin tästä mm. 30.11.2015 julkaisemassani blogissa "Kansan valtaa" (<http://www.paavovayrynen.fi/2015/11/29/kansan-valtaa/>).

Keskustan osalta lähihistoria osoittaa tämän selvästi. Vuoden 2010 Lahden puoluekokouksessa puolueen jäsenistön ja kannattajien keskuudessa vähemmistönä olevat liberaalit valtasivat kaikki johdopaikat. Nämä valinnat joutuivat kansanvallan testiin seuraavan vuoden eduskuntavaaleissa. Puolue koki historiansa suurimman vaalitappion.

Viime vuoden eduskuntavaalien jälkeen hallituspolitiikan avaintehtävät tulivat liberaalien käsiin. Puoluehallitus ja sen työvaliokunta olivat kokonaan sivussa hallitusneuvotteluista. Kokoomuksessa puheenjohtajaksi valittiin yllättäen puolueen peruskannattajien vierastama Alexander Stubb. Hallitusryhmään hän on valinnut vain omia suosikkejaan. Perussuomalaiset on Timo Soinin rautaisessa otteessa. Hallitukseen päästyään puoluejohto on luopunut helposti tärkeimmistä tavoitteistaan. Puolueen kannatus on romahtanut, mutta eduskuntavaaleissa saatu valtakirja on voimassa koko vaalikauden. Sosialidemokraattisessa puolueessa ay-väen muodostama junta syrjäytti Jutta Urpilaisen. Puolueen kannatus heikkeni entisestään. Nyt sen suosio on noussut, mutta vain sen vuoksi, että tyytymättömyys hallituspuolueisiin on vielä suurempaa.

Kansalaispuolue pyrkii täydentämään ja tervehdyttämään huonosti toimivaa edustuksellista kansanvaltaa. Siksi päätösvalta on tarkoitus antaa kansan vaaleissa valitseville edustajille, jotka myös vastaavat toiminnastaan suoraan valitsijoille. Muut suomalaiset

pääsevät vaikuttamaan tukiryhmän kautta. Siihen liittyvät ovat mukana sekä sähköpostien ja muun verkkoviestinnän kautta että avointen yleisötilaisuuksien välityksellä.

Olisihan se outoa, jos uutta puoluetta ei hyväksyttäisi puolurekisteriin, vaikka sen toiminta valtiollisiin asioihin vaikuttamiseksi on monin verroin kansanvaltaisempaa kuin nyt rekisterissä olevien puolueiden.

Demokratian ritarit

(Yle Lappi 11.2.2016)

Viime aikoina olen joutunut tekemään vaikeita päätöksiä. Ensin ilmoitin jättäytyväni sivuun Keskustan puoluevaltuuston, puoluehallituksen ja sen työvaliokunnan työstä. Viime viikolla perustin uuden puolueen, Kansalaispuolueen.

Syynä näihin ratkaisuihin oli syvä tyytymättömyyteni Keskustan ja koko hallituksen linjaan kaikkein tärkeimmissä asioissa – ulko-, turvallisuus- ja maahanmuuttopolitiikassa, aluepolitiikassa ja Eurooppa-politiikassa.

Kuluneet pari viikkoa ovat osoittaneet, kuinka oikeita nämä vaikeat päätökseni olivat. Pari päivää sitten kerrottiin, että Yhdysvaltain ilmavoimien hävittäjät tulevat harjoittelemaan Karjalan lennostoon. Eduskunnan puolustusvaliokunnan varapuheenjohtaja Seppo Kääriäinenkin on joutunut kyselemään, mistä tässä on kysymys. Valtiovarainministeri Alexander Stubb on jälleen julistanut ajavansa Suomen liittymistä Natoon jo seuraavalla vaalikaudella.

Maahanmuuttopolitiikassa olemme kuulleet ehdotuksia pakolaiskiintiön korottamisesta, vaikka Suomen kiintiö on suhteellisesti jo yksi EU-maiden suurimmista. Noin puolet jäsenmaista ei ota kiintiöpakolaisia ollenkaan. Sisäministeri Petteri Orpo on puhunut jopa Suomen kiintiön moninkertaistamisesta.

Aluepolitiikassa on tehty myönteistäkin. Liikenneväylien korjausvelan pienentämiseen käytettävät määrärahat jaettiin varsin tasapuolisesti eri puolille maata. Lappikin sai osansa. Tämän ratkaisun aluepoliittisen merkityksen kuitenkin mitätöi samaan aikaan tehty päätös rahoittaa Helsingin ja Espoon paikallisliikennettä palvelevaa Raide-Jokeri-nimistä raitiotietä 83 miljoonalla eurolla. Raide-Jokeri on osa keskittävää metropolipolitiikkaa, joka tähtää siihen, että yli puoli miljoonaa suomalaista muuttaisi pääkaupunkiseudulle.

Tähän mennessä metropolipolitiikkaa palveleviin liikenneinvestointeihin, lähinnä Kehärataan ja Länsimetroon, on käytetty valtion varoja lähes miljardi euroa. Länsimetron rahoittaminen oli jotenkin perusteltua. Kehärata sen sijaan oli kallis virheinvestointi. Raide-Jokeriin, Länsimetron jatkamiseen ja Pisara-rataan valtion varoja ei pidä käyttää, Tallinnan junatunnelista puhumattakaan.

Kataisen–Stubbin hallitus loi järjestelmän, jonka mukaan valtio rahoittaa paikallisliikenteen investointeja, jos kaupungit sitoutuvat rakennuttamaan runsaasti uusia asuntoja. Nykyinen hallitus näyttää jatkavan tätä vahingollista keskittämispolitiikkaa. Keskittävä metropolipolitiikka on vahingollista sekä pääkaupunkiseudulla asuville että maakuntakaupunkien ja maaseudun ihmisille. Siitä on luovuttava. Suomen tulevaisuus perustuu maamme rikkaisiin

luonnonvaroihin. Siksikin koko Suomea on kehitettävä tasapuolisesti.

Eurooppa-politiikan linjaa osoittaa suunnitelma luopua vapaaehtoisesti kuorma-autojen kabotaasi-liikenteelle asetetuista kansallisista rajoituksista. Ulkomaiset kuljetusyrietykset ollaan päästämässä nykyistä vapaammin kilpailemaan Suomen sisäisistä kuljetuksista. Edellisen hallituksen liikenneministeri ja Euroopan parlamentin liikennevaliokunnan jäsen Merja Kyllönen ei pidä tätä tarpeellisena eikä viisaana. Tärkeimmästä Eurooppa-politiikan kysymyksestä, Suomen jäsenyydestä euroalueessa, ei edes keskustella. Eduskunnassa tiistaina käyty keskustelu osoittaa, että kaikki eduskuntapuolueet aikovat jatkaa sisäisen devalvaation ja leikkauspolitiikan linjaa. Tälle politiikalle on vaihtoehto, eroaminen euroalueesta. Se palauttaisi nopeasti kilpailukykyämme ja saisi taloutemme, työllisyytemme ja tulomme taas kasvuun. Kipeimmistä valtiontalouden leikkauksista voitaisiin luopua.

Kansalaispuolue tarjoaa vaihtoehdon nykyisen hallituksen ja nykyisten puolueiden politiikalle. Toivon, että se rohkaisee eri puolueisiin lukeutuvia toisinajattelijoita vaikuttamaan oman puolueensa linjaan. Suoran vaikutuskanavan Kansalaispuolue tarjoaa niille, jotka ovat valmiit toimimaan demokratian ritareina ja muuttamaan yhteiskunnallisen kehityksen suuntaa.

Ennenaikaisiin eduskuntavaaleihin

(Blogi 13.2.2016)

Kukin hallitus saa olemassaolonsa oikeutuksen siitä, että se hoitaa hyvin kahta tärkeintä tehtäväänsä, talouspolitiikkaa ja maan ulkosuhteita. Molempia on hoidettava tavalla, joka nauttii kansalaisten luottamusta.

Nykyinen hallituksemme on menettänyt olemassaolonsa oikeutuksen ennätysajassa. Kun hallitus muodostettiin, ajateltiin, että Suomen talous saadaan kasvuun palauttamalla kilpailukyky sisäisellä devalvaatiolla eli yhteiskuntasopimuksella. Julkinen talous aiottiin tasapainottaa menoja leikkaamalla. Viimeistään nyt on käynyt selväksi, että Suomessa ei ole mahdollista saada aikaan sellaista sisäistä devalvaatiota, joka saisi taloutemme vahvaan kasvuun. Näköpiirissä ovat velkaantumiskierteen jatkuminen ja entistä kovemmat menoleikkaukset.

Tälle politiikalle on vaihtoehto. Kun Suomi eroaa euroalueesta ja ottaa käyttöön oman kelluvan valuutan, taloutemme, työllisyytemme, kansalaisten tulot ja valtion verotuotot alkavat kasvaa. Velkaantuminen pysähtyy ja kipeimmistä menoleikkauksista voidaan luopua. On vastuutonta jatkaa nopeaa velkaantumista ja leikkauspolitiikkaa, jotka aiheuttavat suurta ja pitkäaikaista vahinkoa maan taloudelle ja koko yhteiskunnalle.

Hallituksen muodostamisen jälkeen Euroopan komissio julkaisi ns. viiden presidentin suunnitelman, jolla euroalue pyritään kehittämään yhteisvastuulliseksi velkaunioniksi ja ylikansalliseksi liittovaltioksi. Jos hallitus noudattaisi omaa ohjelmaansa, se torjuisi

tämän suunnitelman ja kiirehtisi Suomen eroamista euroalueesta. Pahinta on kuitenkin se, että hallitus on murentamassa Suomen sotilaallista liittoutumattomuutta ja viemässä Suomea sotilasliitto Natoon. Äskettäin saimme tietää, että Yhdysvaltain ilmavoimien hävittäjät tulevat harjoittelemaan Suomen maaperälle ja ilmatilaan aivan Venäjän rajan läheisyyteen.

Vielä vuosi sitten oltiin pidättyväisempiä. Suomalaisten hävittäjien osallistumisesta Viron Ämarissa pidettäviin yhteisharjoituksiin luovuttiin. Harjoitukset rajattiin kansainväliseen ilmatilaan. Eilen julkaistiin raportti Alexander Stubbin ja Carl Haglundin käynnistämästä selvitystyöstä, joka tähtää siihen, että Suomelle tehtäisiin mahdolliseksi sotilaallisen avun antaminen muille EU:n jäsenmaille. Julkistamisen yhteydessä ja jo aikaisemmin julkisuuteen tulleet kommentit viittaavat siihen, että esitetty lainsäädäntömuutos aiotaan toteuttaa. Jos työryhmän esitys hyväksytään, Suomi tulkitsee EU:n perussopimuksen avunantolausekkeen siten, että se velvoittaa jäsenmaata antamaan sotilaallista apua toisille jäsenmaille. Tässä yhteydessä on esitetty, että tämä koskisi mm. sotilaallisen avun antamista Virolle ja muille Baltian maille.

Tämän tulkinnan omaksuminen tarkoittaisi käytännössä samaa kuin Nato-jäsenyys: Suomi ottaisi itselleen velvollisuuden antaa sotilaallista apua Nato-maille. Tätä käytettäisiin perusteena jäsenyyden toteuttamiselle.

Viime kevään eduskuntavaaleihin valmistauduttaessa kansalle ei kerrottu, että Suomen turvallisuuspolitiikan perusratkaisua aiotaan muuttaa. Vain Kokoomus tätä esitti ja RKP myötäili. Hallituksella ei ole oikeutusta jatkaa tällä tiellä. Suomessa on hallitus, jonka to-

teuttamalla talous- ja ulkosuhdepolitiikalta puuttuu poliittinen oikeutus. Ei ole oikein, jos se pyrkii jatkamaan toimintaansa vielä yli kolmen vuoden ajan.

Suomessa on pantava toimeen ennenaikaiset eduskuntavaalit.

Kansalaispuolue aloittaa joka tapauksessa omalta osaltaan ehdokaiden hankinnan ja kouluttamisen heti, kun se on saatu merkityksi puolurekisteriin.

Kansalaispuolue pian rekisteriin

(Blogi 29.2.2016)

Viime viikkoina olen jatkanut kesällä aloittamaani kansalaistoimintaa. Viikonloppuna järjestin Varsinais-Suomessa ja Etelä-Hämeessä kuusi kansalaistapahtumaa, joissa käsiteltiin ennen muuta ulko-, turvallisuus- ja Eurooppa-politiikkaa. Paikalla oli runsaasti väkeä.

Viime viikolla otimme yhteyden Patentti- ja rekisterihallitukseen saadaksemme tietää, milloin Kansalaispuolue ry merkitään yhdistysrekisteriin. Yllätykseksemme saimme kuulla, että torniolainen kokoomusnuori oli yrittänyt rekisteröidä saman nimisen yhdistyksen heti meidän jälkeemme. Ilmeisesti hän pyrki vaikeuttamaan Kansalaispuolueen perustamista varaamalla sille antamamme nimen, mutta hän myöhästyi. Viikonlopun *Ilta-Sanomissa* kokoomusnuori kertoi yhdistyksensä olevan urheiluseura.

Toinen yllätys oli, että yhdistysrekisteri oli pyytänyt puolurekisteriä

ylläpitävältä oikeusministeriöltä lausuntoa Kansalaispuolue ry:n säännöistä. Oudoksuimme tätä sen vuoksi, että yhdistys tulisi merkitä ensin yhdistyslain nojalla yhdistysrekisteriin. Tämän jälkeen yhdistys voi tehdä hakemuksen pääsystä puolerekisteriin, jossa noudatetaan puoluelain määräyksiä. Oikeusministeriöstä kerrottiin, että vastaavanlaista lausunntomenettelyä on käytetty aikaisemminkin. Meille luvattiin, ettei lausunnon antaminen kestä kauan.

Kannattajakortteja Kansalaispuolueen merkitsemiseksi puolerekisteriin on koossa noin 3000. Vielä niitä tarvitaan siis pari tuhatta. Korttien kerääminen on melko hidasta sen vuoksi, että niiden sähköinen allekirjoittaminen ei ole vielä mahdollista. Kortit täytyy tulostaa, allekirjoittaa käsin ja toimittaa perille joko kädestä käteen, postitse tai PDF-tiedostona.

Kansalaispuolueen tukiryhmässä on jo runsaat 2000 jäsentä. Vauhdittaakseni kannattajakorttien keräämistä olen luvannut tukiryhmään kuuluville, että lahjoitan omistuskirjoituksen kera teokseni *"Eihän tässä näin pitänyt käydä"* jokaiselle, joka lähettää minulle postitse vähintään 20 kannattajakorttia. Saman lupauksen annan kaikille muillekin.

Kiirehdimme Kansalaispuolueen rekisteröimistä senkin vuoksi, että haluamme päästä mahdollisimman pian aloittamaan ehdokashankinnan ja ehdokkaiden kouluttamisen seuraavia – toivottavasti ennenaikaisia – eduskuntavaaleja varten.

Kansalaispuolue on merkitty yhdistysrekisteriin

(Blogi 8.3.2016)

Kansalaispuolueen perustaminen on edennyt tärkeän askeleen, kun se on merkitty yhdistysrekisteriin. Seuraava vaihe on hakeutuminen puolerekisteriin. Tähän tarvitaan vähintään 5000 äänioikeutetun suomalaisen täyttämä ja allekirjoittama kannattajakortti.

Yhdistysrekisteri pyysi puolerekisteriä ylläpitävältä oikeusministeriöltä lausunnon Kansalaispuolue ry:n säännöistä. Sen pohjalta sääntöjä tarkistettiin. Alkuperäisen ajatuksen mukaisesti Kansalaispuolueen hallitus koostuu ainoastaan parlamentaarikoista. Eduskunnan ja Euroopan parlamentin jäsenten lisäksi puoluehallitukseen voivat kuitenkin kuulua myös entiset kansanedustajat ja europarlamentaarikot.

Puoluehallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan, joita kutsutaan puolueen puheenjohtajaksi ja varapuheenjohtajaksi. Se valitsee myös puoluesihteerin.

Jäsenten ottamisesta ja erottamisesta päättää yhdistyksen hallitus. Jäsenyyskriteereistä päätetään myöhemmin. Jäseniltä peritään liittymis- ja jäsenmaksu.

Kaikilla Suomen kansalaisilla on mahdollisuus tulla puolueen kannatusjäseneksi liittymällä sen tukiryhmään. Kannatusjäsenetkin voivat osallistua puolueen toimintaan. Heiltä ei peritä jäsenmaksua.

Yhdistyksen vuosikokous pidetään vuosittain hallituksen määrää-

mänä päivänä tammi-toukokuussa. Vuosittain kesä-elokuussa järjestetään kaikille jäsenille ja kannatusjäsenille avoin yleinen kokous. Puolue pitää jatkuvaa tiivistä yhteyttä jäseniinsä ja kannatusjäseniinsä nykyaikaisen suoran yhteydenpidon keinoin.

Oikeusministeriön lausunnossa kiinnitettiin erityistä huomiota siihen, kuinka vaalilain edellyttämä eduskuntavaalien jäsenäänestys kyetään järjestämään puolueessa, jolla ei ole piirijärjestöjä. Tämä asia on ratkaistu säännöissä siten, että puoluehallitus kutsuu kunkin vaalipiirin alueella asuvat jäsenet yleiseen kokoukseen, jossa päätetään jäsenäänestyksen toimittamisesta. Oikeusministeriö ei ole vielä ottanut kantaa siihen, ovatko sen lausunnon pohjalta korjatut säännöt hyväksyttävissä puolueen hakeutuessa puolerekisteriin.

Erinomainen alku Kansalaispuolueelle

(Blogi 26.3.2016)

Helsingin Sanomat julkaisi tänään mielipidetutkimuksen suomalaisten suhtautumisesta Suomen EU-jäsenyyteen. Samalla vastajilta oli kysytty, kuinka todennäköisesti he äänestäisivät Kansalaispuoluetta.

HS:n mukaan kuusi prosenttia äänestäjistä tukisi Kansalaispuoluetta melko varmasti tai hyvin varmasti. Lisäksi 18 prosenttia oli vastannut, että melko todennäköisesti he eivät äänestäisi Kansalaispuoluetta. Vain 70 prosenttia vastasi, että hyvin todennäköisesti he eivät meitä äänestäisi. Tämä on erinomainen alku puolueelle, jota ei vielä ole edes olemassa.

HS:n tutkimus herättää kysymyksiä. Viimeaikaisissa mielipidetutkimuksissa jopa lähes puolet vastaajista on kieltäytynyt ilmaisemasta puoluekantaansa. Tämän mukaan tuhannesta haastattelusta vain 500 - 600 olisi kertonut puoluekantaansa. HS:n uutisjutun mukaan 15 prosenttia perussuomalaisista voisi äänestää Kansalaispuoluetta, mutta heistäkin 79 prosenttia sanoo, ettei äänestäisi. Jos Perussuomalaisten puoluekannatus on muiden tutkimusten mukaisessa noin 10 prosentissa, 50 - 60 vastaajaa on kertonut sitä kannattavansa. Kuinkahan nuo prosenttiosuudet on laskettu?

Olisi hyvä, jos HS julkaisisi tutkimukseen osallistuneiden puoluejakautuman ja kertoisi tarkemmin Kansalaispuolueen tukijoista. HS tulkitsee mielipidetutkimusta siten, että Kansalaispuolueen kannatuspotentiaali olisi kuusi prosenttia. Jo tässä vaiheessa potentiaali on kuitenkin 25 - 30 prosenttia, kun vain 70 prosenttia ilmoittaa, että ei hyvin todennäköisesti sitä äänestäisi. HS:n tutkimus osoittaa toisellakin tavalla Kansalaispuolueen todellisen kannatuspotentiaalin. Yli 40 prosenttia vastanneista kannattaa kansanäänestyksen järjestämistä Suomen EU-jäsenyydestä ja 30 prosenttia äänestäisi eroamisen puolesta. Euroaluejäsenyyden suhteen vastaavat luvut ovat vielä korkeammat.

Suomen puolueista vain perustettavana oleva Kansalaispuolue ajaa Suomen eroamista euroalueesta. Kansalaispuolue kannattaa Suomen eroamista myös EU:sta, jos siihen avautuu Britannian kansanäänestyksen kautta mahdollisuus.

On arvioitu, että Brexit johtaisi kansanäänestyksiin ja mahdolliseen EU-eroon myös Ruotsissa ja Tanskassa. Tällöin avautuisi uudel-

leen mahdollisuus saada aikaan hyvin toimiva Euroopan talousalue ja muodostaa sen puitteisiin Pohjolan yhteisö.

Kansalaispuolue avaa ovensa kansalaisliikkeille

(Blogi 2.4.2016)

Euroopan parlamentissa on nyt meneillään niin sanottu vihreä viikko. Brysselissä ei ole kokouksia. Jäsenille tarjoutuu mahdollisuus tavata ihmisiä omassa kotimaassaan. Oma vihreä viikkoani olen viettänyt kiertämällä eri puolilla maata "*Eurooppalainen Suomi*" -tilaisuuksissa.

Pohjanmaalla tapasin joitakin Itsenäisyyspuolueessa mukana olleita. Heiltä kuulin, kuinka vaikeaa pienten puolueiden ja kansalaisliikkeiden toiminta on. Poliittinen järjestelmä on tehty sellaiseksi, että se ehkäisee uusien puolueiden perustamista. Puolurekisteriin päästäkseen puolueen on saatava tuekseen vähintään 5000 henkilökohtaisesti allekirjoitettua kannattajakorttia. Sähköistä allekirjoitusta ei voida käyttää.

Kokemuksesta tiedän, että kannattajakorttien kerääminen on työlästä. Kansalaisaloitteen kansanäänestyksen järjestämiseksi Suomen jäsenyydestä euroalueessa allekirjoitti sähköisesti yli 51 000 suomalaista. Paperiversioita kertyi vain runsaat 2000. Kansalaispuolueen kannattajakortteja on nyt koossa vajaat 4000.

Pienpuolueet ja kansanliikkeet ovat kaavailleet erityisen vaalipuolueen perustamista. Sen avulla ne saisivat asetetuksi ehdokkaita vaaleihin. Lisäksi niiden olisi mahdollista ylittää yhdessä

äänikynnys ainakin joissakin vaalipiireissä.

Kansalaispuolue tarjoaa vaikutuskanavan pienpuolueissa ja kansanliikkeissä mukana oleville. Halutessaan he voivat liittyä Kansalaispuolueen tukiryhmään ja tulla siten sen kannatusjäseniksi. Kannatusjäsenrekisteriin on avattu kansalaisliikkeiden jäsenille oma osio.

Tukiryhmän kautta kansalaisliikkeiden edustajille tarjoutuu mahdollisuus osallistua ehdokkaiden asettamiseen valtiollisissa vaaleissa. Puolueen sääntöjen mukaan heillä on äänioikeus jäsenvaaleissa. Kansalaispuolueen säännöt ja ohjelman hyväksyvillä on lisäksi mahdollisuus tulla nimetyksi Kansalaispuolueen ehdokkaaksi. Kutsumme siis kansalaisliikkeiden jäseniä liittymään kansalaispuolueen tukiryhmään ja kannatusjäseniksi. Toivomme heidän olevan mukana myös keräämässä vielä puuttuvia kannattajakortteja. Kansalaispuolueen rekisteröimisellä on kiire, sillä Suomi saattaa olla jo lähikuukausina ajautumassa ennenaikaisiin eduskuntavaaleihin.

Asiantuntijajäseniä Kansalaispuolueeseen

(Blogit 4.5. ja 11.5.2016)

Nyt kun kannattajakortit Kansalaispuolueen saamiseksi puolurekisteriin alkavat olla koossa, on tullut aika tehdä sen jäsenyteen liittyviä päätöksiä.

Sääntöjen mukaan jäsenten ottamisesta ja erottamisesta päättää yhdistyksen hallitus. Lisäksi säännöissä todetaan, että kaikilla suo-

malaisilla on mahdollisuus tulla Kansalaispuolueen kannattajajäseneksi liittymällä sen tukiryhmään. Olemme päättäneet, että nykyisten ja entisten parlamentaarikkojen lisäksi Kansalaispuolueen jäseneksi voivat päästä ne henkilöt, jotka puolue on hyväksynyt ehdokkaikseen valtiollisissa vaaleissa. Ehdokashankinta aloitetaan heti kun puolue on saatu merkityksi puolurekisteriin.

Ehdokasjäsenten lisäksi olemme päättäneet ottaa sellaisia asiantuntijajäseniä, jotka voivat antaa panoksen puolueen ohjelmatyöhön ja avustaa sitä käytännön politiikan toteuttamisessa. Tässä vaiheessa tarvitsemme erityisesti ulko- ja turvallisuuspolitiikan, Eurooppa-politiikan, talouspolitiikan, maahanmuuttopolitiikan ja aluepolitiikan asiantuntijoita. Asiantuntijajäsentenkin on hyväksyttävä Kansalaispuolueen säännöt ja tavoitteet. Asiantuntijajäsenyydestä kiinnostuneita pyydämme ottamaan yhteyttä sähköpostitse *kansalaispuolue@paavovayrynen.fi*

Kansalaispuolueella ei ole mahdollisuutta ylläpitää laajaa jäsenrekisteriä eikä puolueorganisaatiota. Kannattajajäsenyys antaa kuitenkin kaikille halukkaille mahdollisuuden saada suoraan tietoa puolueesta, vaikuttaa sen politiikkaan ja osallistua erilaisiin tapahtumiin. Kansalaispuolueen kannattajajäsenellä on suurempi vaikutusvalta kuin muiden puolueiden varsinaisilla jäsenillä.

Julkaisin 4.5. blogikirjoituksen, jossa kerroin, että Kansalaispuolue ryhtyy ottamaan asiantuntijajäseniä. Kansalaispuolueen sääntöjen mukaan jäsenten ottamisesta ja erottamisesta päättää yhdistyksen hallitus. Lisäksi säännöissä todetaan, että kaikilla suomalaisilla on mahdollisuus tulla Kansalaispuolueen kannattajajäseneksi liittymällä sen tukiryhmään.

Kerroin blogissani päättäneemme, että nykyisten ja entisten parlamentaarikkojen lisäksi Kansalaispuolueen jäseneksi voivat päästä ne henkilöt, jotka puolue on hyväksynyt ehdokkaikseen valtiollisissa vaaleissa. Ehdokashankinta seuraavia eduskuntavaaleja varten käynnistetään heti kun puolue on saatu rekisteriin. Kerroin päättäneemme, että näiden ehdokasjäsenten lisäksi puolueeseen on päätetty ottaa asiantuntijajäseniä. Heidänkin tulee hyväksyä sen säännöt ja tavoitteet. Blogikirjoituksen julkaisemisen jälkeen sain runsaasti yhteydenottoja.

Tässä vaiheessa asiantuntijajäseneksi on päätetty ottaa seuraavat henkilöt:

Ympäristökonsultti Kari Arvola, Raasepori
Professori Vilho Harle, Kauhava
Valtiotieteiden maisteri, LL. M Sakari Linden, Espoo
Yrittäjä, rakennusinsinööri Urpo Lohi, Jyväskylä
Runoilija Kaija Olin-Arvola, Raasepori
Filosofian tohtori Mikko Punkari, Kirkkonummi
Yrittäjä Veikko Vallin, Tampere
Kauppatieteiden tohtori, julkisen talousjohtamisen
hallintotieteiden maisteri Keijo Varis, Vaajakoski

Valitut jäsenet edustavat monipuolisesti eri alojen asiantuntemusta. Myöhemmin Kansalaispuolue ottaa lisää asiantuntijajäseniä.

On syytä korostaa, että myös kaikilla Kansalaispuolueen kannattajajäsenillä on mahdollisuus vaikuttaa sen ohjelmatyöhön ja politiikkaan.

Kansalaispuolue on saanut viime aikoina runsaasti uusia kannattajakortteja. Vielä puuttuvia kortteja on tarkoitus kerätä myös Tammelan torilla Tampereella ensi lauantaina klo 10 - 13 välisenä aikana.

Hakemus on jätetty

(Blogi 28.5.2016)

Jätin eilen oikeusministeriölle hakemuksen Kansalaispuolue ry:n merkitsemiseksi puoluekisteriin. Hakemuksen liitteenä oli runsaat 5000 kannattajakorttia. Niiden tarkastaminen kestää useita viikkoja. Korttien keräämistä on syytä edelleen jatkaa, sillä osa niistä saatetaan hylätä.

Kansalaispuolue ry:n sääntöjä on hieman tarkistettu. Nykyisessä muodossaan ne näyttävät täyttävän ne vaatimukset, jotka oikeusministeriö asettaa puoluekisteriin merkitsemiselle. Kansalaispuolue ry:n hallitus koostuu 3-20 jäsenestä, jotka voivat olla joko nykyisiä ja entisiä parlamentaarikkoja tai muita puolueen jäseniä. Kansalaispuolueella on tällä hetkellä kahdeksan asiantuntijajäsentä. Lähi-aikoina asiantuntijajäseniä otetaan lisää. Jäseneksi otetaan myöhemmin parlamentaarikkoja ja myös niitä, jotka puolue nimeää ehdokkaakseen valtiollisissa vaaleissa.

Tässä vaiheessa yhdistyksen hallitukseen kuuluu kolme jäsentä. Minun ja vaimoni lisäksi siihen on valittu valtiotieteiden maisteri Sakari Linden, joka on Suomalaisuuden liiton toiminnanjohtaja. Hän on toiminut eduskunnassa Maria Lohelan ja Simon Elon avustajana.

Monet ovat suhtautuneet malttamattomasti Kansalaispuolueen toiminnan käynnistymiseen. Kansalaispuolueen innokkaimmat kannattajat haluavat päästä vaikuttamaan sen toimintaan. Tähän tarjoutuu erinomainen mahdollisuus liittymällä puolueen tukiryhmään ja tulemalla sen kannattajajäseneksi. Lähetämme kannattajajäsenille sähköpostia ja otamme vastaan heidän evästyksiään.

Kansalaispuolueen kannattajien olisi hyvä suuntautua myös ulospäin ja osallistua sekä sosiaalisessa mediassa että julkisissa tiedotusvälineissä käytävään keskusteluun.

Kansalaispuolueelle ei ole tarkoitus ryhtyä laatimaan yksityiskoh- taista ohjelmaa. Sen keskeiset tavoitteet ovat: köyhyyden poista- minen ja ympäristöllisesti, taloudellisesti ja yhteiskunnallisesti kestävä kehityksen edistäminen, Suomen itsenäisyyden ja puolueettomuuden vahvistaminen, järkevän maahanmuuttopolitiikan toteuttaminen ja koko Suomen tasapuolinen kehittäminen. Juuri nyt on keskityttävä Suomen euroeron toteuttamiseen, kun siihen tähtäävä kansalaisaloite on eduskunnan käsiteltävänä.

Malttamattomia ovat olleet myös kilpailevien puolueiden agentit. Monet ovat iloinneet mielipidemittauksista, joiden mukaan Kansalaispuolueen kannatus on mitättömän pientä.

Mielipidetutkimuksiin on syytä suhtautua rauhallisesti. Puoluetta ei ole vielä edes olemassa. Suuri osa vastaajista ei ole kertonut puoluekantaansa. Yllättävän moni ilmoittaa kuitenkin jo tässä vaiheessa voivansa kannattaa Kansalaispuoluetta.

Kansalaispuolueen tavoitteilla on hyvin laaja kannatus kansan keskuudessa. Puolue nojautuu kestäviin henkisiin, hengellisiin ja yh-

teisöllisiin arvoihin. Se toteuttaa tervettä talouspolitiikkaa ja pyrkii rakentamaan tasa-arvoista ja hajautettua ihmisyyden yhteiskuntaa. Voimme suhtautua luottavaisesti siihen, että Kansalaispuolue menestyy.

Kansalaispuolueelle uusi nimi

(Blogi 6.8.2016)

Kannattajakorttien kerääminen Kansalaispuolueen saamiseksi puolerekisteriin on osoittautunut työlääksi. Perusongelma on, että kannattajakorttia ei voi allekirjoittaa sähköisesti. Kansalaisaloite kansanäänestyksen järjestämiseksi Suomen jäsenyydestä euroalueessa sai tuekseen vain noin 2200 käsin allekirjoitettua lomaketta. Loput runsaat 50 000 olivat sähköisiä.

Toinen vaikeus näyttää liittyvän siihen, että Kansalaispuolueen nimessä on sana ”puolue”. Tämä johtaa harhaan, sillä se ei edes ole poliittinen puolue sanan tavanomaisessa merkityksessä. Kansalaispuolue pyrkii kokoamaan yhteen samoin ajattelevia suomalaisia yli puoluerajojen. Kansalaispuolueen toimintaan voivat tulla mukaan myös muiden puolueiden jäsenet. Myös varsinaiset poliittiset puolueet ovat vältelleet ”puolue”-sanan käyttöä nimessään. Näin toimi myös Keskustapuolue, joka muutti minun puheenjohtajakaudellani 1980-luvun lopulla nimensä Suomen Keskustaksi.

Niinpä olemme päättäneet, että Kansalaispuolueen nimi muutetaan puolerekisteriin merkitsemisen jälkeen siten, että siinä ei enää esiinny sanaa ”puolue”. Samalla kun kannattajakorttien ke-

rääminen Kansalaispuolueelle jatkuu, käynnistämme kilpailun, jolla etsimme sille uutta nimeä.

Kannattajakortteja voi tulostaa Kansalaispuolueen kotisivulta (*kansalaispuolue.fi*). Kortit on täytettävä ohjeen mukaan, allekirjoitettava ja lähetettävä minulle osoitteeseen:

Pohjantie 34, 94400 Keminmaa.

Nimikilpailuun voi osallistua lähettämällä oman ehdotuksensa postitse edellä mainittuun osoitteeseen tai sähköpostitse osoitteeseen *kansalaispuolue@paavovayrynen.fi*.

Nimikilpailun voittaja saa palkinnoksi kolme viimeisintä kirjaani "*Huonomminkin olisi voinut käydä*", "*Suomen linja*" ja "*Eihän tässä näin pitänyt käydä*".

"Kekkosen kisälli" ei puhu Kansalaispuolueesta

(Lapin radio 8.9.2016)

Euroopan parlamentin jäsenenä olen pitänyt ahkerasti yhteyttä kansalaisiin. Vuodesta 1995 alkaen olen järjestänyt varmaankin kaikkiaan yli tuhat puhetilaisuutta eri puolilla maata. Viime vuonnakin niitä kertyi lähes sata. Puhetilaisuuksien sisältö on määräytynyt ajankohtaisten asioiden perusteella. Viime syksynä esillä olivat erityisesti euroalueen ongelmat. Tilaisuuksissa pyrittiin saamaan allekirjoituksia kansalaisaloitteeseen, joka koski kansanäänestyksen järjestämistä Suomen jäsenyydestä euroalueessa.

Perjantai-iltana aloitan ”*Kekkosen kisällinä*” Tampereelta uuden puhetilaisuuksien sarjan. Seuraavat tilaisuudet ovat lauantaina Lahdessa ja Kouvolassa. Rovaniemellä kokoonnutaan viikon kuluttua perjantaina. Seuraavana päivänä ohjelmassa ovat Oulu ja Kajaani.

Näiden tilaisuuksien vetonaulana on viime kesänä Pohjanrannan kesäteatterissa suuren suosion saavuttanut näytelmäni ”*Urho ja hänen kisällinsä*”. Esitän tilaisuuksien alussa otteita näytelmästä tuotetusta videotallenteesta ja puhun sen jälkeen Suomen, Euroopan ja ihmiskunnan tulevaisuudesta.

Kansalaispuolueesta en voi tilaisuuksissa puhua. Tämän hankkeen vastustajat ovat nimittäin saaneet aikaan tutkinnan siitä, voidaan-ko Euroopan parlamentin varoja käyttää sellaisten tilaisuuksien järjestämiseen, joissa puolueesta puhutaan. Varmuuden vuoksi en puhu, eikä tilaisuuksissa myöskään kerätä kannattajakortteja. Kansalaispuolueen vastustajat ovat tekemässään ilmiannossa väittäneet, että kotimaan avustajani toiminta viime kevään puhetilaisuuksieni järjestämiseksi on ollut sääntöjen vastainen avustus poliittiselle puolueelle. Ilmianto koski myös niitä viime syksyn tilaisuuksia, joissa koottiin allekirjoituksia kansalaisaloitteen tueksi. Väitteet ovat järjettömiä, mutta niitä on ryhdytty selvittämään. Nyt selvitetään myös sitä, onko ALDE-ryhmä toiminut väärin, kun se on hyväksynyt puhetilaisuuksien kulujen kattamisen jäsenelle kuuluvista toimintavaroista. Ryhmä on ollut tietoinen tilaisuuksien luonteesta ja katsonut niiden rahoittamisen sääntöjen mukaiseksi.

Tilaisuuksien pääasiallinen sisältö on koostunut Eurooppa-politiikan ajankohtaisista kysymyksistä: euroalueen ongelmista, ulko- ja

turvallisuuspolitiikasta, maahanmuutosta ja aluepolitiikasta. Lisäksi olen puhunut siitä, kuinka olen pyrkinyt edistämään omia tavoitteitani Keskustan kautta, kansalaisaloitteen avulla ja lopulta perustamalla Kansalaispuolueen. Jos ratkaisu tehdään puhtaasti oikeudellisin perustein, avustajani toiminta ja varainkäyttöni todetaan sääntöjen mukaisiksi. Tutkinta on kuitenkin pantu liikkeelle poliittisista syistä ja politiikka saattaa vaikuttaa myös lopputulokseen.

Vaikeaa on Suomessa uuden puolueen perustaminen. Kannattajakortteja ei ole mahdollista allekirjoittaa sähköisesti. Jos olisi, Kansalaispuolue olisi saanut kerätyksi tarvittavat 5000 korttia jo ensimmäisen viikon aikana. Kansalaisaloite kansanäänestyksen järjestämiseksi Suomen jäsenyydestä euroalueessa sai tuekseen yli 51 000 sähköistä allekirjoitusta. Ahkerasta jalkatyöstä huolimatta kansalaisaloitteelle kertyi vain runsaat 2200 paperista allekirjoitusta.

Kannattajakorttien kerääminen jatkuu. Kun kortteja ei ole mahdollista täyttää puhelilaisuuden yhteydessä, niitä on kerättävä koussalin ulkopuolella. Edelleen niitä voi lähettää postitse Pohjanrantaan.

KESKUSTA

Presidenttipeliä

(Lapin radio 28.3.2016)

Suomen Keskusta päätti yllättäen aloittaa presidenttipelin ilmoittamalla, että puolue asettaa ehdokkaansa vuoden 2018 vaaleihin jo ensi kesän puoluekokouksessa. On luonnollista, että puolueet asettavat omia ehdokkaitaan presidentinvaaleihin. Keskustan osalta ajoitus on kuitenkin aiheuttanut ihmettelyä.

Tasavallan presidentti Sauli Niinistö on ilmoittanut kertovansa omista suunnitelmistaan vasta ensi vuoden alussa. Yleensä ehdokkaat on asetettu vain muutamaa kuukautta ennen vaaleja. Ylimääräisillä puoluekokouksilla on tavoiteltu ehdokkaalle myönteistä julkisuutta.

Keskustassa varhaista ehdokkaan asettamista on perusteltu sillä, että samoin meneteltiin vuoden 1988 presidentinvaaleihin valmistaututtaessa. Tuolloin allekirjoittanut asetettiin ehdokkaaksi jo vuonna 1986 Lappeenrannassa pidetyssä sääntömääräisessä puoluekokouksessa. Ehdokkaan asettamisesta päätettiin järjestykselyn perusteella, jossa tiedusteltiin, olisiko ehdokas asetettava jo

seuraavassa puoluekokouksessa. Kantaa kysyttiin myös siihen, kuka ehdokkaaksi olisi asetettava.

Kun minut oli asetettu ehdokkaaksi, ilmoitin, että kampanja aloitetaan vasta seuraavan vuoden syksyllä, kun ”*Kääriäisen torvi törähtää*”. Se törähti elokuun lopulla 1987 Oulussa järjestetyssä suurtapahtumassa, jossa oli lähes 10 000 osanottajaa. Puolueiden tulisi keskittyä nyt talous- ja Eurooppa-politiikan polttaviin ongelmiin sen sijaan, että ryhdytään horjuttamaan maan ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa käynnistämällä ennenaikaisia presidenttikampanjoita.

Presidentti Sauli Niinistön asema on hankala. Hänen tulee voida keskittyä ulkopoliitiikan johtamiseen. Presidentti voi osallistua vaaleihin liittyvään julkiseen keskusteluun vasta siinä vaiheessa, kun hän käynnistää oman kampanjansa. Ilmoitin jo *Savon Sanomien* 20. tammikuuta julkaisemassa haastattelussa, että kannatan Sauli Niinistön uudelleenvalintaa tasavallan presidentiksi luottaen siihen, että hän pitää Suomen Paasikiven linjalla ja turvaa Suomen aseman sotilaallisesti liittoutumattomana, puolueettomana maana.

Kansalaispuolueen toimintaan liittyneiden piiristä on tullut esityksiä, että puolueen tulisi asettaa oma presidenttiehdokas. Olen tähän vastahakoinen. Kansalaispuolueen tavoitteet liittyvät ensi sijassa eduskunnan ja valtioneuvoston toimintaan. Kiireellisin tehtävämme on Suomen irrottaminen euroalueesta ja maamme talouspoliittisen peruslinjan muuttaminen. Muut keskeiset tavoitteemme liittyvät maahanmuuttoon ja aluepolitiikkaan.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa johtaa tasavallan presidentti yhteistoiminnassa valtioneuvoston kanssa. Ylimmän johdon osalta Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka on ollut hyvissä käsissä. Ongelmat ovat olleet valtioneuvoston ja eduskunnan puolella.

Kokoomuksen nykyjohto pyrkii suistamaan Suomen Paasikiven linjalta. Perussuomalaisen puheenjohtaja ja eduskuntaryhmän puheenjohtaja kannattavat Suomen Nato-jäsenyyttä, vaikka sanovat puolueen olevan toisella kannalla. Keskustan ulko- ja turvallisuuspolitiikan linja on käynyt epäselväksi. Näistä syistä Kansalaispuolue keskittyy vaikuttamaan eduskunnan ja valtioneuvoston toimintaan. Avainasemassa ovat seuraavat eduskuntavaalit, toivottavasti ennenaikaiset.

Keskustan varhaisen liikkeellelähden vuoksi presidentinvaaleihin liittyvä julkinen keskustelu Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikasta on käynnistymässä jo ensi kesänä. Kansalaispuolue osallistuu siihen aktiivisesti. Pyrimme senkin kautta varmistamaan, että Suomi pysyy Paasikiven linjalla.

Mihin Paavo pyrkii?

(Blogi 9.4.2016)

Kansalaispuolue ry:n perustamisen jälkeen olen kuullut kyseltävän, mihin Paavo pyrkii. Keskustan johdonkin piirissä oli kuulemma pohdittu, luopuisinko puoluehankkeesta, jos minulle tarjottaisiin presidenttiehdokkuutta tai ministerin paikkaa. Huonostipa minut tunnetaan.

Koko urani ajan olen pyrkinyt vaikuttamaan tärkeinä pitämieni yhteiskunnallisten tavoitteiden edistämiseen. Niiden toteuttamiseksi olen pyrkinyt tehtäviin, joissa vaikuttaminen on tehokkainta. Joskus pelkkä ehdokkuus on ollut hyvä keino vaikuttaa puolueen ja Suomen linjaan. Toisinaan olen joutunut turvautumaan epätavallisiin keinoihin. Tein kaiken mahdollisen sen puolesta, että Suomi ei olisi liittynyt Euroopan unioniin, vaan olisi säilyttänyt itsenäisyytensä osana Euroopan talousaluetta ja Pohjolan yhteisöä. Tein kaiken mahdollisen myös sen puolesta, että Suomi ei olisi liittynyt euroalueeseen, vaan olisi säilyttänyt oman rahansa ja talouspoliittisen itsenäisyytensä.

Nytkin kysymys on ensi sijassa Eurooppa-politiikasta. Suomen liittyminen euroalueeseen oli paha virhe. Sen vuoksi kansantaloutemme on kutistunut ja sen kasvu on tyrehtynyt. Työttömyys on kasvanut ja kansan ostovoima heikentynyt. Julkiseen talouteen on syntynyt paha alijäämä. Valtion ja kuntien menoleikkaukset kohtelevat kaltoin pienituloisia ja vähävaraisia ihmisiä. Niiden kielteiset vaikutukset ulottuvat kauas tulevaisuuteen.

Heti hallituksen muodostamisen jälkeen kävi ilmi, että Suomessa ei ole mahdollista saada aikaan sellaista yhteiskuntasopimusta, jonka avulla talouttamme voitaisiin nopeasti tervehdyttää. Samaan aikaan Euroopan komissio julkaisi ns. viiden presidentin ohjelman, jonka avulla euroaluetta kehitetään yhteisvastuulliseksi velkaunioniksi ja ylikansalliseksi liittovaltioksi. Yksikään eduskuntapuolue ei kuitenkaan kannata sitä, että Suomi eroaisi euroalueesta. Eduskunnassa asiasta ei edes keskustella. Jotta tämä Suomen tulevaisuuteen ratkaisevasti vaikuttava kysymys saatiin eduskunnan käsiteltäväksi, oli pakko turvautua epätavalliseen keinoon, kansalaisaloitteeseen.

Tämä ei kuitenkaan riittänyt. Aloitetta on vähätelty. Eduskunnassa monet haluavat sivuuttaa sen vähin äänin. Vaikka Keskusta aikaan vastusti Suomen liittymistä euroalueeseen, euroerosta ei ollut mahdollista saada puolueen piirissä aikaan edes keskustelua. Kun en voinut edistää tätä Suomen tulevaisuudelle elintärkeää tavoitetta Keskustan kautta, oli perustettava uusi puolue.

Kansalaispuolue kokoaa yhteen niitä suomalaisia, jotka kannattavat euroeroa ja haluavat pelastaa Suomen talouden, meidän hyvinvointiyhteiskuntamme ja maamme itsenäisyyden.

Toinen keskeinen syy Kansalaispuolueen perustamiseen on turvallisuuspolitiikka. Alexander Stubbin johtama Kokoomus pyrkii suitutamaan Suomen Paasikiven linjalta. Timo Soini ja Sampo Terho kannattavat Suomen Nato-jäsenyyttä, vaikka sanovat puolueensa olevan eri kannalla. Keskustan piiristä on kuultu epämääräisiä kannanottoja, ja puolueen linja on käynyt epäselväksi.

Tuen Sauli Niinistön uudelleen valintaa luottaen siihen, että hänen johdollaan Suomi pysyy Paasikiven linjalla ja turvaa Suomen aseman sotilaallisesti liittoutumattomana, puolueettomana maana. Kansalaispuolueen avulla pyrin siihen, että hän saisi tälle työnsä eduskunnan ja valtioneuvoston vahvan tuen.

Kansalaispuolue vaikuttaa pelkällä olemassaolollaan muiden puolueiden toimintaan. Tarjolla on nyt vaihtoehto niille kansalaisille ja poliitikoille, jotka haluavat edistää Kansalaispuolueen tavoitteita. Kansalaispuolueen vaikutusvalta riippuu ratkaisevasti siitä, millaisen tuen se kansalaisilta saa. Kannatusta päästään mittaamaan sitten kun puolue saadaan rekisteröidyksi ja se pääsee aloittamaan toimintansa.

Vielä tarvitaan runsaat tuhat kannattajakorttia. Ohjeet löytyvät sivulta *kansalaispuolue.fi*. Kaikki apu kannattajakorttien keräämiseksi on tervetullutta!

Kansalaispuolue kokoaa ja rakentaa

(Blogi 14.4.2016)

Suomen Keskusta ei näytä tietävän, kuinka sen tulisi suhtautua Kansalaispuolueeseen. Kansalaispuolue ry:n perustamisen jälkeen puolueen johdon suunnalta minulle on tullut vain yksi yhteydenotto, yksi puhelinsoitto. Parissa viime aikoina järjestämässäni puhetilaisuudessa on kysely, miksi olen ryhtynyt hajottamaan puoluetta.

En ole ryhtynyt. Kun ilmoitin tammikuun lopulla jättäytyväni sivuun Keskustan puolue-elinten työstä, totesin, että olen nimenomaan halunnut välttää riitelyä. Olin hävinnyt taistelun puolueen linjasta. Sanoin, että "on parasta tunnustaa reilusti tappio ja vetäytyä". Jos olisin yrittänyt muuttaa Keskustan poliittista linjaa sisältä päin, minua olisi syytetty riitelystä ja puolueen hajottamisesta.

Kannattajiani olen kehottanut jatkamaan toimintaansa Keskustassa ja vaikuttamaan sen poliittiseen linjaan. Olen toivonut, että puolue palaisi juurilleen ja menestyisi.

Minulla on nyt laajempi tehtävä. Pysin kokoamaan sitoutumattomia ja eri puolueisiin lukeutuvia suomalaisia ajamaan yhdessä niitä asioita, joita pidän tärkeimpinä ja joita en ole voinut Keskustan

kautta enää viedä eteenpäin. Lupaukseni mukaisesti Kansalaispuolue toimii siten, että se voi koota laajemminkin yhteen samanmielisiä poliittisia voimia ja rakentaa yhteistyötä niiden välille. Raja-aitoja ei ole pystytetty eikä pystytetä.

Kansalaispuolueessa voivat toimia myös muiden puolueiden jäsenet. Se ei toimi paikallisella eikä maakunnallisella tasolla. En näe mitään syytä siihen, että Suomen Keskusta suhtautuisi Kansalaispuolueeseen vihamielisesti. Olen sanonut, että Kansalaispuolue vaikuttaa pelkällä olemassaolollaan muiden puolueiden toimintaan. Keskustassa tämä näkyy tietysti eniten. Reaktiot ovat olleet yllättäviä.

Vielä viime vuoden lopulla näytti siltä, että puolueen ja eduskuntaryhmän johdossa ei tapahdu pitkään aikaan mitään muutoksia. Yleisesti uskottiin, että nykyinen johto valitaan Seinäjoen puoluekokouksessa uudelleen. Puoluesihteerin tiedettiin harkitsevan luopumista. Hänkin kuitenkin ilmoitti jatkohaluistaan sen jälkeen, kun puheenjohtaja oli vedonnut häneen ja toivonut, että "joukkue" pidettäisiin koossa. Nyt joukkue on hajoamassa. Puoluesihteerin ja kaksi varapuheenjohtajaa ovat yllättäen ilmoittaneet luopuvansa luottamustoimistaan.

Vielä suurempi yllätys on ollut se, että eduskuntaryhmän puheenjohtaja aikoo luopua tehtävästään puoluekokouksen jälkeen. Tätä hän perustelee aikomuksellaan aloittaa tuolloin kampanja vuoden 2018 presidentinvaaleihin. Puoluesihteerin on puolestaan ilmoittanut, että vaalikampanja aloitetaan vasta ensi vuoden syksyllä. Kansanvallan toteutumista ajatellen nämä ratkaisut ovat pulmallisia. Vastuusta väistyy nyt lähes kokonaan se joukkue, joka ratkaisi hal-

litusneuvottelujen kulun ja otti haltuunsa hallituspolitiikan avainpaikat.

Valtioneuvostossa tämä joukkue kuitenkin aikoo jatkaa koko vaalikauden ajan. Useimmat aikovat sentään mittauttaa kannatuksensa seuraavissa eduskuntavaaleissa, ellei sitä ennen tule tarjolle sopivaa virkapaikkaa. On mielenkiintoista nähdä, millainen on vapautuille johtopaikoille valittavien aatteellinen näkemys ja poliittinen linja.

Hallitus- ja eduskuntapolitiikan sisältöön Kansalaispuolue ei ole valitettavasti kyennyt vielä kovin paljon vaikuttamaan. Talouspolitiikassa jatketaan sisäisen devalvaation ja leikkauspolitiikan linjalta. Mainittavaa talouskasvua ei ole näkyvissä. Työllisyys ei parane, kansa köyhtyy ja velkaantuminen jatkuu. Säästöt ulottavat kielteiset vaikutuksensa kauas tulevaisuuteen.

Euroerosta ei edes keskustella, vaikka se ratkaisisi nopeasti Suomen talouden ongelmat ja pelastaisi meidät joutumasta velkaniemiin ja liittovaltioon. Saapa nähdä, millä tavoin kansalaisaloite euroerosta eduskunnassa käsitellään.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan ei ole tullut selkeyttä. Maahanmuuttopolitiikassa myötäillään liberaaleinta linjaa. Kehysriihessä keskittävää metropolipolitiikkaa vietiin rajusti eteenpäin.

Kansalaispuolueelle riittää totisesti työtä ja tekemistä.

Kuinka oikeassa olinkaan

(Blogi 19.4.2016)

Viime aikojen tapahtumat ovat osoittaneet kuinka oikeassa olin, kun vetäydyin sivuun Keskustan puolue-elinten työskentelystä ja lopulta perustin Kansalaispuolueen.

Jouduin näihin koviin päätöksiin sen vuoksi, että olin menettänyt mahdollisuuteni vaikuttaa Keskustan kautta niiden yhteiskunnallisten tavoitteiden toteuttamiseen, joita olen koko urani ajan pitänyt tärkeimpinä. Perimmäinen syy tähän on se, että Keskustan aatteellinen linja on muuttunut.

Kun Maalaisliitto muutti nimensä Keskustapuolueeksi 1960-luvun puolivälissä, sen aatteellinen perusta oli hukassa. Vuoden 1970 eduskuntavaalien murskatappion jälkeen me silloiset nuorkeskustalaiset käynnistimme voimakkaan aatteellisen työn. Syvennymme Santeri Alkion ajatuksiin ja yhdistimme ne Georg Henrik von Wrightin ja Reijo Wileniuksen filosofiaan. Liitimme toisiinsa alkio-laisen ihmisyyssatteen ja vihreät ympäristöarvot. Loimme ohjelman, jolla Keskusta nousi 1980-luvun lopulla Suomen suurimmaksi puolueeksi.

Keskusta nojautui talonpoikaisiin juuriinsa. Sen politiikan perustana olivat henkiset, hengelliset ja yhteisölliset arvot. Puolue toteutti tervettä talouspolitiikkaa ja pyrki rakentamaan tasa-arvoista ja hajautettua ihmisyyden yhteiskuntaa. Aluepolitiikalla oli keskeinen merkitys. Pyrimme vahvistamaan maaseudun ja maakuntien elinvoimaa ja estämään liiallista keskittymistä suurimpiin kaupunkeihin. Turvallisuuspolitiikassa Keskusta tuki voimakkaasti Paasikiven-Kekkosen linjaa.

Samaan aikaan kun puolue nousi suurimmaksi, sen toimintaan tuli mukaan uusi nuorten sukupolvi, joka otti tehtäväkseen muuttaa Keskusta liberaalipuolueeksi. Tässä he ovat nyt onnistuneet. Lahden puoluekokouksessa vuonna 2010 puolueen keskeisiin johdotehtäviin valittiin Mari Kiviniemen johdolla vain liberaaleja. Seuraavan kevään eduskuntavaaleissa Keskusta koki historiansa suurimman vaalitappion. Äänestäjien luottamus menetettiin.

Vuoden 2012 presidentinvaaleissa luottamus palautui ja se vahvistui edelleen sen jälkeen, kun Juha Sipilä oli valittu puolueen johtoon. Olin tyytyväinen Juhan valintaan, sillä olin saanut sen käsityksen, että olemme asioista jokseenkin samaa mieltä. Minulle täysin käsittämättömästä syystä Juha antoi kuitenkin viime kevään eduskuntavaalien jälkeen hallitus- ja eduskuntapolitiikan liberaalien käsiin.

Liberalismilla on erilainen arvoperusta ja tavoitteet kuin alkiolaisuudella. Liberalismi perustuu materialistisiin arvoihin. Siinä yhdistyvät toisiinsa arvoliberalismin vapaamielisyys moraaliasioissa ja oikeistoliberaali talous- ja aluepolitiikka. Ympäristöpolitiikassa liberalismi johtaa helposti cityvihreään linjaan. Eurooppa-politiikassa liberaalit ovat yleensä federalisteja ja turvallisuuspolitiikassa he ovat taipuvaisia siirtymään Paasikiven linjalta liittoutumisen tielle.

Tätä kaikkea olemme viimeksi kuluneen vuoden aikana kokeneet.

Viime päivinä olemme kulleet rohkeita esityksiä jopa liikenneväylien ja terveydenhuollon yhtiöittämisestä ja kilpailun avaamisesta aloille, joille se ei sovi. Hyvää tarkoittava normien purkukin näyttää johtavan vahingollisiin tuloksiin, kuten kauppojen aukioloaikojen

vapauttaminen. Keskittävää metropolipolitiikkaa jatketaan. Näin käy, kun perustana ovat liberalismien arvot ja tavoitteet.

Olen perustellut irrottautumistani Keskustan toiminnasta ja uuden puolueen perustamista sillä, mitä Martti Luther sanoi, kun hän puolusti toimintaansa keisari Kaarle V:n edessä Wormsin valtiopäivillä vuonna 1521:

"Toimiminen vastoin omaatuntoa on vahingollista terveydelle ja mielenrauhalle. Siksi en voi perääntyä. Tässä seisson, enkä muuta voi."

Nyt omatunto on kevyt ja mieli rauhallinen.

Uusi näytelmä on valmis – kuntavaaliehdokkuus harkinnassa

(Blogi 22.4.2016)

Kirjoitin viime keväänä Pohjanrannan kesäteatteria varten käsikirjoituksen näytelmään "*Isästä poikaan*", mutta se jäi muiden kiireiden vuoksi esittämättä. Käsikirjoitus on jatkoa kahden vuoden takaiselle näytelmälle "*Kahden Kemin patriarkka*". Se kertoo kahdesta tilan edellisestä isännästä, Eerikki ja Matti Niemelästä.

Tätä näytelmää ei esitetä myöskään ensi kesänä, ehkä myöhemmin.

Olen kirjoittanut uuden näytelmän, jonka nimi on "*Urho ja hänen kisällinsä – tuokiokuvia Urho Kekkonen viimeisestä vuosikymmenestä*".

Näytelmän päähenkilöitä ovat Kekkonen lisäksi maaherra Martti Miettunen ja kansanedustaja Paavo Väyrynen.

Aion esittää itse Kekkosta. Väyrysen rooliin ryhdytään etsimään nuorta harrastajanäyttelijää. Ensi-illan on suunniteltu olevan 22. heinäkuuta. Kekkos-näytelmässä käsitellään sotien jälkeistä ja etenkin 1970-luvun ja 1980-luvun alun poliittista historiaa. Samaan aikaan synnyttän uusia aiheita tulevaan historiankirjoitukseen.

Kansalaispuolueella on nyt runsaat 4100 kannattajakorttia. Kun tarvittavat 5000 korttia ovat koossa, se merkitään puolurekisteriin.

Jatkan työtäni europarlamentaarikkona. Keskustan sääntöjen mukaan kuulun sen valtuuskuntaan Euroopan parlamentissa.

Parhaillaan harkitsen sitä, että olisin käytettävissä Keskustan ehdokkaaksi kuntavaaleissa. Olen valmis tukemaan Keskustan kuntavaalitoimintaa myös muulla tavoin. Keskustan piirissä on turha hermostua Kansalaispuolueen perustamisesta ja toiminnasta. En näe mitään syytä siihen, että puolueeseen suhtauduttaisiin vihamielisesti. Kun oli käynyt ilmi, että en kyennyt enää Keskustan kautta vaikuttamaan tärkeimpinä pitämieni tavoitteiden toteuttamiseen, tunnustin reilusti tappioni ja siirryin sivuun. Pysin nyt edistämään niitä muulla tavoin.

Olen kehottanut kannattajiani jatkamaan toimintaansa Keskustassa ja vaikuttamaan sen poliittiseen linjaan. Toivon, että puolue palaa juurilleen ja menestyy.

Kansalaispuolueella on alkiolaiseen ihmisyyssaatteeseen nojautuva ohjelma, jonka taakse pyrin kokoamaan mahdollisimman laajasti sekä sitoutumattomia että eri puolueisiin lukeutuvia suomalaisia.

Eikö näin ole hyvä?

Kansalaispuolue on koko Suomen uudistusliike

(Blogi 12.6.2016)

Aamulla luin Seinäjoen puoluekokouksesta viime yönä saamani nimettömän sähköpostiviestin: ”Kyllä me Sinua sinne odotettiin. Pettyneitä sali täynnä.”

Voin vastata, että kyllä minäkin teitä kaikkia kovasti kaipasin. Kokousta seurasin verkon välityksellä tarkemmin kuin olisin voinut paikan päällä tehdä.

Vuodesta 1970 lähtien olen ollut mukana kaikissa Keskustan puoluekokouksissa. Mikkelissä vuonna 1970 järjestetyssä puoluekokouksessa olin kokousedustajien toivomuksesta ehdolla puoluesihteeriksi tietoisena siitä, että en tulisi valituksi. Ahti Karjalainen oli jo pyytänyt minua sihteerikseen alkamassa olleisiin hallitusneuvotteluihin. Vuoden 1972 Jyväskylän puoluekokouksessa olin ehdolla puheenjohtajan vaalissa ja tulin valituksi varapuheenjohtajaksi. Petyin mahdollisuuksiini vaikuttaa puolueen politiikkaan. Syksyn 1973 puoluevaltuuskunnan kokouksessa uhkasin erota varapuheenjohtajan tehtävästä, ellei meno muutu.

Eduskunnan talviloman aikana kirjoitin kirjan ”*On muutoksen aika*”. Sen esipuheeseen kirjoitin:

”Yksimielisyyttä pidetään puolueissa itseisarvona; yksimielisyys on voimaa, sanotaan. Yksimielisyys on helppo saavuttaa ja säilyttää, jos kiistakysymyksiä kartetaan ja annetaan enemmistömielipiteen tai kuvitellun enemmistömielipiteen johtaa puoluetta. Tulevaisuuttaan ajattelevat luottamushenkilöt koettavat aavistaa enemmistön suuntaa ja asettua sen kärkeen. Menestyvän poliitikon piirteisiin kuuluu pyöreys ja varovaisuus. On turvallista vesittää omat mielipiteet ja olla mahdollisimman monen kanssa samaa mieltä.

Yksimielisyys yksimielisyyden vuoksi on puolueelle vaarallista. Linja samenee, profiili hämärtyy, politiikasta puuttuu tehokas määrätietoisuus. Näennäisen yksimielisyyden pinnan alle kertyy tyytymättömiä, jotka yksimielisyyden vaatimuksilla vaiennetaan. Tyytymättömät jättävät puolueen ja yksimielisyys on entistäkin helpompi saavuttaa.

Minun tarkoitukseni ei ole hajottaa Keskustapuoluetta, kun olen vaatinut keskustelua puolueen tavoitteista. En myöskään aio luopua puolueesta, jos ajatuksiani ei hyväksytä. Minunkin mielestäni puolueen on syytä olla yhtenäinen. Tahtoisin vain, että me selvittäisimme itsellemme, mistä olemme yhtä mieltä. Ellemme me sitä itse tiedä, emme voi politiikallamme myöskään muita vakuuttaa.”

Viimeksi kuluneen vuoden aikana jouduin toteamaan saman kuin syksyllä 1973: en pystynyt enää vaikuttamaan Keskustan linjaan ja politiikkaan. Silloin olin puolueen varapuheenjohtaja, nyt kunnia-

puheenjohtaja. Lisäksi olen nyt ollut puoluevaltuuston, puoluehallituksen ja sen työvaliokunnan jäsen.

Lopulliset johtopäätökset vedin sen jälkeen, kun olin tavannut tammikuun puolivälissä puheenjohtaja Juha Sipilän.

Tammikuun 25. päivänä ilmoitin jättäytyväni sivuun puolue-elinten työstä. Lyhyet perustelut kerroin julkaisemassani blogissa (<http://www.paavovayrynen.fi/2016/01/25/uusi-alku/>) ja laajemmat kirjassani ”*Eihän tässä näin pitänyt käydä*”. Tuolloin en vielä tiennyt, mihin ilmoitukseni käytännössä johtaisi. Tiedotustilaisuuden jälkeen puolueen johto ei ottanut mitään yhteyttä. Sen sijaan sain valtavan määrän viestejä, joissa minua kehoitettiin perustamaan uusi puolue.

Helmikuun 4. päivänä julkaisin blogin (<http://kansalaispuolue.fi/blogi/6/> - 4.2. *Vapaus valita*), jossa kerroin Kansalaispuolueen perustamisesta. Sen jälkeen Juha Sipilä soitti. Lyhyessä puhelin keskustelussa oli puhetta, että voitaisiin joskus keskustella. Helmikuun alun jälkeen yhteyksiä ei kuitenkaan ole ollut. Julkisuuden kautta olen saanut kehotuksia erota Keskustan jäsenyydestä. Näissä oloissa en pitänyt sopivana osallistua puoluekokoukseen. En halunnut häiritä kokouksen kulkua.

Kansalaispuolue ei ole poliittinen puolue sanan tavanomaisessa merkityksessä. Sen toimintaan ovat tervetulleita myös muiden puolueiden jäsenet. Olen ilmoittanut, että haluan omalta osaltani jatkaa jäsenyyttäni Keskustassa ja osallistua sen kautta kuntapolitiikkaan. Lisäksi kuulun puolueen sääntöjen perusteella Keskustan valtuuskuntaan Euroopan parlamentissa.

Suomessa on syvä edustuksellisen kansanvallan kriisi. Puolueet ovat kehittyneet ylhäältä päin johdetuiksi koneistoiksi, joiden kautta Suomen linjaan on mahdotonta vaikuttaa. Kansan keskuudessa on laajaa kannatusta monilla tavoitteilla, joista poliittisten puolueiden toimielimissä ei edes keskustella. Tärkein niistä on Suomen eroaminen euroalueesta.

Suomen jäsenyys euroalueessa vaikuttaa ratkaisevalla tavalla maamme ja kansamme tulevaisuuteen. Jäsenyys on aiheuttanut ja aiheuttaa meille suurta taloudellista ja yhteiskunnallista vahinkoa. Suurtyöttömyys ja julkisen talouden leikkaukset ulottavat kielteiset vaikutuksensa kauas tulevaisuuteen. Euroalueen jäsenenä olemme menettämässä lopullisesti taloudellisen ja myös valtiollisen itsenäisyytemme. Professori Antti Tanskanen on kiteyttänyt Suomen vaihtoehdot: euro ja liittovaltio tai markka ja itsenäisyys.

Nykyiselle politiikalle on vaihtoehto. Jos Suomi eroaa euroalueesta, kilpailukykyemme palautuu nopeasti ja taloutemme lähtee vahvaan kasvuun. Yli neljäsosa nykyisistä kansanedustajista oli ennen eduskuntavaaleja sitä mieltä, että Suomen olisi parempi olla euroalueen ulkopuolella. Keskusta aikanaan vastusti Suomen jäsenyyttä euroalueessa - ja oli oikeassa. Eduskunnassa euroerosta ei ole kuitenkaan edes keskusteltu. Oli tehtävä kansalaisaloite, jonka avulla asia saatiin eduskunnan käsiteltäväksi. Keskustan puoluekokouksessa Suomen jäsenyydestä euroalueessa ei keskusteltu lainkaan.

Kansalaispuolue pyrkii kokoamaan yhteen niitä sitoutumattomia ja eri puolueisiin lukeutuvia suomalaisia, joita yhdistävät kansakunnan tulevaisuuden kannalta elintärkeät tavoitteet: Suomen itsenäi-

syiden ja puolueettomuuden turvaaminen, järkevä maahanmuuttopolitiikka ja koko maan tasapuolinen kehittäminen.

En näe mitään syytä siihen, että Keskusta suhtautuisi toimintaani vihamielisesti. Olen kehottanut omia kannattajiani jatkamaan työtään Keskustassa ja vaikuttamaan sen linjaan. Toivon, että Keskusta palaa juurilleen ja menestyy. Omalta osaltani pyrin nyt saamaan laajempaa tukea niille tavoitteille, joiden toteuttamista pidän Suomen tulevaisuuden kannalta kaikkein tärkeimpinä.

Kansalaispuolue on koko Suomen uudistusliike. Se pyrkii uudistamaan ja tervehtyttämään Suomen poliittista järjestelmää avaamalla kaikille kansalaisille mahdollisuuden vaikuttaa suoraan Suomen linjaan ja tulevaisuuteen.

Rohkeneeko Keskusta ottaa haasteen vastaan?

Rauhanomaiseen rinnakkaineloon

(Blogi 23.6.2016)

Keskustan Seinäjoen puoluekokous näyttää muuttaneen puoluejohdon suhtautumista kunniapuheenjohtajaan ja hänen toimintaansa.

Kun ilmoitin tammikuun lopulla, että jään sivuun puolue-elinten työskentelystä, kukaan ei ottanut yhteyttä. Kun olin perustanut Kansalaispuolue ry:n, sain lyhyen puhelinoiton puheenjohtaja Juhana Sipilältä. Muuta yhteydenpitoa ei ole ollut. Viime viikolla puoluesihteerin Jouni Ovaska otti yhteyttä ja ehdotti tapaamista.

Keskustelin viime perjantaina hänen kanssaan runsaan tunnin ajan. Puoluekokouksen jälkeen syntyi tekstiviestien vaihtoa myös Juha Sipilän kanssa. Sovitun mukaisesti kävimme maanantaina Kultarannassa lyhyen keskustelun. Kummankin keskustelun lopputulos oli, että pyrimme rauhanomaiseen rinnakkaineloon Keskustan ja Kansalaispuolueen välillä.

Käydyissä keskusteluissa korostin, että Kansalaispuolue ei ole poliittinen puolue sanan tavanomaisessa merkityksessä. Se pyrkii kokoamaan yhteen samoin ajattelevia ihmisiä yli puoluerajojen. Kansalaispuolue hyväksyy toimintaansa myös muiden puolueiden jäseniä. Kansalaispuolue ei toimi muita puolueita vastaan. Se ei hajota, vaan se yhdistää. Olen kannustanut kannattajiani jatkaamaan toimintaansa Keskustassa ja vaikuttamaan sen linjaan. Sama kehotus koskee niitä muidenkin puolueiden jäseniä, jotka tulevat mukaan Kansalaispuolueen toimintaan.

Muut puolueet joutuvat omien sääntöjensä valossa pohtimaan, mitä tehdä sellaisille jäsenille, jotka ovat ryhtyneet tukemaan Kansalaispuoluetta tai jopa toimimaan sen riveissä. Ratkaisut riippuvat siitä, millaisesta Kansalaispuolueen jäsenyydestä on kysymys.

Kansalaispuolueella on noin 2000 kannattajajäsentä. He voivat pitää sähköpostin välityksellä suoraan yhteyttä puolueen johtoon ja osallistua sen järjestämiin tilaisuuksiin. Kannattajajäsenyys on avoin kaikille suomalaisille. Olisi outoa, jos puolueet ryhtyisivät syrjimään tai jopa erottamaan niitä jäseniään, jotka haluavat tukea Kansalaispuolueen kautta sellaisia asioita, joita he eivät pysty edistämään omassa puolueessaan.

Kansalaispuolueella on nyt kahdeksan asiantuntijajäsentä, joilla on hyvin erilainen poliittinen tausta. He ovat puolueen äänivaltaisia jäseniä. Asiantuntijajäseniä otetaan lähiaikoina lisää.

Olisi outoa, jos puolueet alkaisivat syrjiä tai jopa erottaa sellaisia jäseniään, jotka ovat kokeneet, että heidän asiantuntemukselleen ei ole ollut käyttöä tai sitä ei ole arvostettu. Asiantuntijajäseniä yhdistää samankaltainen näkemys Suomen tulevaisuudelle tärkeimmistä asioista: Suomen itsenäisyyden ja puolueettomuuden turvaamisesta, maahanmuuttopolitiikasta ja koko maata tasa-arvoisesti kehittävästä aluepolitiikasta. Muiden tavoitteiden ajamiseksi he saattavat haluta toimia edelleen omassa vanhassa puolueessaan.

Kansalaispuolueen jäsenenä voivat olla myös nykyiset ja entiset eduskunnan ja Euroopan parlamentin jäsenet samoin kuin puolueen ehdokkaana valtiollisissa vaaleissa toimivat ja toimineet.

Puoluesihteri Ovaska totesi, että hän joutuu pohtimaan, kuinka puolue toimii sitten kun Kansalaispuolue on merkitty puolerekisteriin. Sain sen käsityksen, että hänen mielestään Keskustalla ei olisi tarvetta ryhtyä toimenpiteisiin niiden suhteen, jotka ovat Kansalaispuolueen kannattaja- tai asiantuntijajäseniä. Sen sijaan aset-tautumista Kansalaispuolueen ehdokkaaksi ei voitaisi hyväksyä.

Oma lukunsa on, kuinka puolue suhtautuu minuun. En aio erota Keskustan jäsenyydestä, vaikka edellinen puoluesihteri sitä esitti. Toimin edelleen Keminmaan valtuustossa Keskustan edustajana. Euroopan parlamentissa työskentelen puolueen sääntöjen mukaisesti Keskustan valtuuskunnan jäsenenä.

Jouni Ovaska ja muu puoluejohto saavat harkinnalleen lisää aikaa, sillä Kansalaispuolueen merkitseminen puoluerekisteriin viivästyy sen vuoksi, että kannattajakorttien määrää laskettaessa on tapahtunut harmillinen virhe.

Kannattajakorttien kerääminen siis jatkuu. Kansalaispuolueen kotisivulta (kansalaispuolue.fi) voit tulostaa kortin, täyttää sen ja lähettää postissa minulle. Samalla voit halutessasi liittyä puolueen tukiryhmään ja sen kannattajajäseneksi.

IV

SAATANAN TUNARIT

Siitä lähtien kun aloin kirjoittaa näytelmäni ”*Urho ja hänen kisälinsä*” mieleni on askarrellut Urho Kekkonen elämäntyön ja hänen jättämänsä poliittisen perinnön parissa. Presidenttikautensa alussa 1950- ja 1960-luvuilla Kekkonen joutui taistelemaan Paasikiven linjan puolesta.

Näytelmän ensimmäisessä kohtauksessa, tuokiokuvassa, Urho Kekkonen harmittelee Martti Miettuselle sitä, etteivät nuo ”onnettomat tunarit” – Väinö Leskinen, Väinö Tanner ja Veikko Vennamo – ymmärtäneet kuinka huonosti meille olisi käynyt, jos olisimme hylänneet Paasikiven linjan ja lähteneet seikkailupolitiikan tielle.

Länsimaat olivat jättäneet meidät Neuvostoliiton vaikutuspiiriin. Kun se kukisti verisesti Unkarin kansannousun ja miehitti Tšhekkoslovakian, länsimaat eivät antaneet mitään apua. Yllyttivät ensin seikkailupolitiikkaan ja jättivät sitten yksin.

Vuosina 1977 - 1981 toimin Urho Kekkonen viimeisenä ulkoministerinä. Tuona aikana Paasikiven-Kekkonen linja oli jo vakiintunut sen jälkeen kun sosialidemokraatit olivat 1960-luvun lopulla tulleet sitä tukemaan. 1970-luvulla ongelmana oli se, että nuoret sosialidemokraatit menivät vahvasti vasemmalle ja liittoutuivat kommunistien kanssa myös ulkopolitiikassa. Tuohon aikaan Tarja Halonen, Paavo Lipponen ja Erkki Tuomioja vetivät yhtä köyttä ja samaan suuntaan.

Erkki Tuomioja johti taistelua EEC-vapaakauppasopimusta vastaan. Hän muun muassa järjesti lehdistölle vuodon niistä keskusteluista, joita presidentti Kekkonen oli käynyt sopimuksesta neuvostojohdon kanssa Zavidovossa. Tarja Halonen johti kampanjaa DDR:n yksipuoliseksi tunnustamiseksi, mikä olisi vaarantanut Suomen mahdollisuudet toimia ETYK:in huippukokouksen isäntänä. Paavo Lipponen oli vasemmistososialistien pääideologi ja aktiivinen ulkopoliitiikan vaikuttaja.

Mauno Koiviston tultua tasavallan presidentin virkaan vuoden 1982 alussa sosialidemokraatit syrjäyttivät minut ulkoministerin paikalta. Palasin kuitenkin tähän tehtävään vuoden 1983 eduskuntavaalien jälkeen. Yhteistyö sujui hyvin, Koivisto jatkoi Kekkonen linjaa.

Vuoden 1987 eduskuntavaalien jälkeen jouduin jälleen sivuun valtioneuvoston työstä. Tiesimme ennakkoon, että sosialidemokraatit valmistelivat sinipunayhteistyötä joidenkuiden kokoomuslaisten kanssa. Sovin yhdessä Kokoomuksen ja RKP:n johdon kanssa, että puolueet pitävät yhtä hallitusneuvotteluissa. Päätimme tavoitella yhteistyötä sosialidemokraattien kanssa. Jos tämä ei onnistuisi, mikään puolueista ei lähtisi samaan hallitukseen demareiden kanssa.

Kokoomus ja Keskusta voittivat vaalit, SDP koki pahan tappion. Mauno Koivisto pystyi kuitenkin Harri Holkerin avulla taivuttelemaan ja painostamaan Kokoomuksen sinipunahallitukseen. Tällä Koivisto varmisti valintansa toiselle presidenttikaudelle.

Jouduttuani sivuun hallitustyöskentelystä ryhdyin tekemään väitöskirjaa Suomen ulkopoliitikasta. Urho Kekkonen kisällinä olin

oppinut tuntemaan hänen ulkopoliittisen ajattelunsa ja toimintatapansa. Väitöskirjassani tein praktista syllogismia, käytännöllisen päättelyn menetelmää, käyttäen tulkinnan siitä, kuinka Suomen ulkopoliittinen linja oli sotien jälkeen muotoutunut. Tämä antoi mahdollisuuden selkiinnyttää Suomen puolueettomuuspolitiikkaa.

Väitöskirja antoi lujan pohjan ajattelulle ja toiminnalle siinä vaiheessa kun kylmän sodan kausi päättyi. Johtopäätökseni oli, että myös uudessa Euroopassa Suomi voisi ja Suomen tulisi säilyttää asemansa puolueettomana, sotilaallisesti liittoutumattomana maana.

Näytelmäni lopussa tulen näyttämölle omana itsenäni ja annan tulkinnan Suomen valtiollisen historian käännekohdista.

Lopetan monologini näin:

”Kylmän sodan maailmassa Suomi pystyi Snellmanin, Paasikiven ja Kekkonen linjaa noudattaen huolehtimaan turvallisuudestaan ja rakentamaan itselleen arvostetun aseman itsenäisenä ja puolueettomana maana.

Urho Kekkonen presidenttikauden päätyttyä Suomen linja säilyi aluksi ennallaan. Kun Neuvostoliitto hajosi, se kuitenkin muuttui.

Suomelle oli tarjolla aito itsenäisyys ja puolueettomuus osana Euroopan talousaluetta ja Pohjolan yhteisöä. Suomi kuitenkin vietiin nimenomaan turvallisuuspoliittisin perustein Euroopan unionin jäseneksi. Luovuin myös omasta rahastamme ja taloudellisesta itsenäisyydestämme.

Tätä ajoivat etunenässä ne henkilöt ja ne poliittiset voimat, joiden ulkopoliittista harkintakykyä Urho Kekkonen oli epäillyt. Vanhat asenteet nousivat pintaan.

Nyt Euroopassa on jälleen meneillään syvä murros, joka saattaa antaa Suomelle mahdollisuuden palauttaa ainakin osan menetetystä itsenäisyydestään.

Aika näyttää, saammeko korjatuksi sen vahingon, jonka – Kekkosen kieltä käyttäkseni – nuo saatanan tunarit ovat saaneet aikaan.”

En alun perin aikonut käyttää noin kovaa kieltä, mutta lopulta annoin periksi minua ohjaustyössä konsultoineelle Päivi Kolmoselle.

Esitin jo ”*Suomen linja*” -kirjassani dokumentointiin tukeutuen Suomen lähihistoriasta saman tulkinnan kuin näytelmässäni.

Kun kylmän sodan kausi päättyi, Suomen ulkopoliittinen yksimielisyys mureni. Ne poliitikot ja poliittiset voimat, jotka olivat tulleet viimeisinä Paasikiven linjalle ryhtyivät kannattamaan Suomen jäsenyyttä Euroopan unionissa turvallisuuspoliittisin perustein ja olivat valmiit hyväksymään Suomen luopumisen puolueettomuudesta.

Minä kuuluin niihin, jotka olivat valmiit hyväksymään EU-jäsenyyden vain sillä ehdolla, että voisimme myös jäsenyyden oloissa säilyttää puolueettomuutemme ytimen eli sotilaallisen liittoutumattomuutemme ja itsenäisen uskottavan puolustuksemme.

Näkemyserot yhdentymispolitiikasta tulivat esille jo suhtautumisessa sopimukseen Euroopan talousalueesta (ETA). Holkerin hal-

litus ajoi mahdollisimman pitkälle menevää sopimusta. Oppositiossa ollut Keskusta halusi rajata ETA-yhteistyötä ja muun muassa säilyttää mahdollisuuden rajoittaa ulkomaista omistusta.

Mauno Koiviston manuaalisessa ohjauksessa Holkerin hallitus toteutti ”vahvan markan” talouspolitiikkaa, jolla valmistauduttiin jäsenyyteen yhtenäisvaluutta eurossa.

Keväällä 1991 Keskustan ”veret seisauttavan” vaalivoiton jälkeen muodostettiin Esko Ahon johtama keskiryhmien ja Kokoomuksen yhteishallitus. Tavoittelin siinä valtiovarainministerin tehtävää, mutta tälle paikalle ei Mauno Koivisto minua hyväksynyt. Sen sijaan kelpasin ulkoministeriksi, vaikka olimme ottaneet edellisen hallituksen kaudella ulkopoliitikasta aika rajusti yhteen.

Ennen vaaleja Keskusta arvosteli voimakkaasti Holkerin hallituksen vahvan markan talouspolitiikkaa. Ahon ja valtiovarainministeri Iiro Viinaseen johdolla sitä kuitenkin jatkettiin, vaikka me muut ministerit olimme lähes kaikki toisella kannalla.

Koivisto jatkoi taustalta talouspolitiikan ohjailua. Hänen ohellaan vahvan markan politiikan takapiruina toimivat Suomen Pankin johtokunnassa istuneet Harri Holkeri ja Kalevi Sorsa. Vahvan markan politiikkaa jatkettiin vuoden 1992 lopulle saakka, jolloin markan yliarvostus hallitsemattomalla tavalla purkautui.

Suomea vahvan markan politiikalla eurokuntoon ajaneet tunarit suistivat Suomen kansantalouden taloushistoriamme pahimpaan kriisiin. Seurauksena olivat pankkikriisi, yritysten laajamittaiset konkurssit, ennen näkemättömän suuri työttömyys, valtion nopea velkaantuminen ja rajut julkisen talouden menoleikkaukset.

Nyt tuon aikakauden talouspolitiikan sankareina esiintyvät Aho ja Viinanen, jotka vahvan markan politiikan haaksirikkouduttua toteuttivat valtiontaloudessa kovia leikkauksia. Osan näistä ansioista on ottanut omakseen seuraavan hallituksen pääministeri Paavo Lipponen.

Tästä kaikesta ei mitään opittu, vaan samat voimat veivät Suomen Euroopan unioniin ja euroalueeseen.

Perusteena markasta luopumiseen käytettiin muun muassa 1990-luvun alun korkeaa korkotasoa, vaikka se oli johtunut nimenomaan kiinteästä valuuttakurssista ja siitä, että ylikorkeaa markan kurssia puolustettiin korkeilla koroilla.

Vahvan markan politiikan päätyttyä korot olivat kohtuulliset. Kilpailukyvyyn palauduttua talous kasvoi ja työllisyys koheni. Tämä suotuisa kelluvan valuutan kausi päättyi jäsenyyteemme euroalueessa ja sen aiheuttamaan nykyiseen talouskriisiin.

EU-jäsenyys jakoi mielipiteitä vielä voimakkaammin kuin ETA-sopimus. Kokoomus kannatti innokkaasti Suomen liittymistä, samoin suuri enemmistö SDP:sta. Keskustalaisten enemmistö vastusti jäsenyyttä.

Mauno Koivisto tasavallan presidenttinä ajoi jäsenyyttä nimenomaan turvallisuuspoliittisin perustein. Ulkoministerinä jouduin hänen kanssaan vastakkain suhtautumisesta Suomen puolueettomuuteen.

Koivisto oli aikanaan tannerilainen, mutta hyvissä ajoin hän alkoi siirtyä tukemaan Paasikiven linjaa ja presidentti Kekkonen.

Uudessa Euroopassa vanhat asenteet tulivat kuitenkin esiin. On erikoista, että jo muutama vuosi jäsenyyssratkaisun jälkeen Koivisto alkoi kärkevästi arvostella unionin kehitystä ja Suomen EU-politiikkaa.

Johannes Virolainen ajoi Suomen EU-jäsenyyttä voimakkaasti. Hänelle kysymys oli ensi sijassa turvallisuuspolitiikasta. Eduskunnan kuppilassa hän rinnasti jäsenyyssratkaisun sota-ajan evakkotaipaleeseen. ”Vuonna 1944 oli päätettävä lähdenkö länteen vai jäänkö Venäjälle, mie läksin länteen”, hän sanoi. Virolainen otti jäsenyyshankkeen niin vakavasti, että hän katkaisi julkisesti kesällä 1994 siihen saakka hyvin toimineen yhteistyön kanssani sen vuoksi, että vastustin jäsenyyttä. Samassa hengessä Suomen liittymistä unioniin ajoi myös toinen Karjalan evakko Veikko Vennamo. Jäsenyyden suhteen avainasemassa olivat kuitenkin nuoremman polven poliitikot.

Pääministerinä toiminut Keskustan puheenjohtaja Esko Aho vei kovin ottein jäsenyyshanketta eteenpäin. Erouhkauksellaan hän taivutti Jyväskylän ylimääräisen puoluekokouksen hyväksymään jäsenyyshankkeen viemisen kansanäänestykseen. Mieliäpidetutkimusten perusteella oli selvää, että siinä sopimus tulisi hyväksytyksi.

Kannatin Risto Volasen vastaehdotusta, että sopimus hylättäisiin. Emme kuitenkaan saaneet tukea muilta johtavilta keskustapoliitikoilta, vaikka monet heistä olivat tosiasiaa jäsenyyttä vastaan.

Kokoomus oli yhtenäisenä jäsenyyden kannalla. Ulkomaankauppaministerinä toiminut puheenjohtaja Pertti Salolainen oli innokas ja kritiikitön jäsenyyden ajaja.

Sosialidemokraattien yhdentymispolitiikkaa johti puolueen puheenjohtaja Paavo Lipponen. Erkki Tuomioja ja muutamat muut vasemmistodemarit vastustivat EU-jäsenyyttä, mutta he eivät rohjenneet nousta vastustamaan Lipposta.

SDP:ssa ja myös ay-liikkeessä eli vahvana tannerilaisen politiikan perinne. Tämä oli olennainen ero Ruotsiin nähden, missä merkittävä osa ay-liikkeestä ja sosialidemokraateista vastusti jäsenyyttä. Tästä syystä ruotsalaisten enemmistö oli sekä ennen kansanäänestystä että sen jälkeen kielteisellä kannalla.

Kansanäänestyksessä enemmistö saatiin tukemaan liittymistä levittämällä sitä väärää tietoa, että Suomi liittyisi joka tapauksessa. Ruotsalaisille ei kerrottu, että Suomessa lopullista päätöstä oli eduskunnassa käydyn jarrutuskeskustelun ansiosta lykätty ja että se tehtäisiin vasta Ruotsin äänestystuloksen ratkettua.

Kun Suomen liittymisestä Euroopan unioniin päätettiin, tarjolla oli parempi vaihtoehto. Olimme jo tulleet osaksi Euroopan talousaluetta ja päässeet sitä kautta EU:n sisämarkkinoille. Jos emme olisi liittyneet unioniin, meillä olisi säilynyt itsenäinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka. Lisäksi olisimme säilyttäneet oman kauppaa- ja maatalouspolitiikkamme, emmekä olisi joutuneet mukaan ylikansalliseen päätöksentekoon. Jos Suomi ei olisi liittynyt unioniin, ei olisi Ruotsikaan. Tällöin ETA:sta olisi tullut hyvin toimiva järjestelmä, ja olisimme voineet luoda sen puitteisiin Pohjolan yhteisön. Komission alkueräisten suunnitelmien mukaan myös Baltian ja itäisen Keski-Euroopan maille olisi tarjottu ETA-sopimusta, jolloin Euroopan yhdentymiskehitys olisi alkanut järkevällä tavalla eriytyä.

Jäsenyydestä päätettäessä Suomen kansaa johdettiin harhaan. Tämän jokainen voi todeta katsomalla ja kuuntelemalla Ylen elävän arkiston tallenteita. Jäsenyyden vastustajien esittämät näkemykset ovat osoittautuneet pääosin oikeiksi.

Pahinta oli se, ettei kansalle kerrottu EU-jäsenyyden johtavan myös siihen, että Suomi liittyy euroalueeseen. Kansanäänestyksen yhteydessä päinvastoin korostettiin, että jäsenyydestä rahaliitossa päätetään erikseen.

Kun päätöksenteon aika tuli, euroalueeseen liittymisestä ei järjestetty kansanäänestystä. Eduskunnalle ei annettu edes lakiesitystä, vaan ainoastaan tiedonanto. Juridinen tulkinta oli, että euroalueeseen liittymisestä oli päätetty jo siinä yhteydessä kun sopimus unioniin liittymisestä oli hyväksytty kansanäänestyksessä ja eduskunnassa.

Kun liittymisestä euroalueeseen päätettiin, SDP:n puheenjohtaja Paavo Lipponen toimi pääministerinä ja Kokoomuksen puheenjohtaja Sauli Niinistö valtiovarainministerinä. Nämä miehet jyräsivät läpi sen tulkinnan, että päätös voitiin tehdä ilman kansanäänestystä ja vain tiedonantomenettelyä käyttäen.

Martti Ahtisaarikin otti voimakkaasti kantaa Suomen eurojäsenyyteen ja perusteli sitä turvallisuuspolitiikalla. Sillä ei tietystikään ollut mitään tekemistä turvallisuuden kanssa.

Sekä Ruotsissa että Tanskassa järjestettiin kansanäänestys, joissa jäsenyyshanke tuli hylätyksi. Niin olisi käynyt Suomessakin, jos kansa olisi päässyt asiasta päättämään. Tämä korostaa Lipposen ja Niinistön mieskohtaista vastuuta Suomen jäsenyydestä euroalueessa.

Keskusta oli oppositiossa ja suuri enemmistö puolueväestä vastusti Suomen jäsenyyttä euroalueessa. Aho oli ilmeisesti luvannut Lipposelle, että Keskusta voisi kuitenkin joillakin reunaehdoilla tukea jäsenyyttä. Kun tukea ei tullut, Lipponen kiukutteli hänelle eduskunnassa.

Sen palveluksen Aho Lipposelle teki, että hän lykkäsi ylimääräisen Keskustan puoluekokouksen niin pitkälle syksyyn, että ay-liike ja demarit ehtivät tehdä rauhassa omat ratkaisunsa.

Eduskunnassa Esko Aho puolusti puolueen yhteistä kielteistä kantaa. Tästä keskustelusta youtubessa on pyörinyt hyvä videotallenne. Ahon todellinen oma kanta tuli esille taas keväällä, jolloin hän Arto Nybergin haastattelussa sanoi, että Suomen jäsenyys euroalueessa oli hänen mielestään ollut oikea ratkaisu.

Laajan euroalueen perustaminen oli paha virhe. Esillä oli mm. Wolfgang Schäublen esittämä ajatus viiden valtion – Saksan, Ranskan ja Benelux-maiden – muodostamasta euroalueesta, josta olisi tullut tiiviin poliittisen yhdentymisen kautta EU:n ”kova ydin”.

Suomella oli keskeinen rooli laajan Euroalueen synnyttämisessä. Paavo Lipponen halusi viedä Suomen Euroopan ytimeen. Hän ajoi yhdessä Sauli Niinistön kanssa mahdollisimman laajan euroalueen perustamista. Niinpä mukaan otettiin kaikki halukkaat jäsenmaat. Euroon siirryttäessä rikottiin Maastrichtin sopimusta, sillä enemmistö jäsenmaista ei täyttänyt EMU-kriteerejä.

Euro on heikentänyt euroalueen talouskasvua. Vain Saksa on siitä hyötynyt. Euroalueella on koettu vuodesta 2008 alkaen negatiivi-

sen tai nollakasvun kausi. Jäsenmaiden välille ja niiden sisälle on syntynyt euron vuoksi pahoja ristiriitoja.

Suomen liittyminen euroalueeseen ensimmäisten maiden joukossa oli hirvittävä virhe, kuten vertailu Ruotsiin osoittaa. Ruotsin talous on kasvanut vuodesta 2008 alkaen runsaalla 10 prosentilla, kun taas Suomen talous on supistunut viitisen prosenttia. Ero johtuu pääosin eurosta.

Sekä Suomi että Ruotsi ovat viennistä riippuvaisia maita, joille oman valuutan ja Yhdysvaltain dollarin välinen kurssisuhde on tärkeä. Suomi on kärsinyt euron ja dollarin jyrkistä kurssivaihteluista. Kun euroon oli siirrytty, se devalvoitui dollariin nähden NOIN KOLMANNEKSEN, 1.2 DOLLARISTA 0.8: AAN. Suomelle tämä oli liian alhainen kurssi. Taloutemme ylikuumentui ja kustannukset kohosivat. Sitten tulikin 100 prosentin revalvaatio, kun euron arvo dollariin nähden kaksinkertaistui 0.8 DOLLARISTA 1.6: EEN. Suomelle tämä kurssi oli aivan liian korkea. Tämä tapahtui juuri ennen vuoden 2008 finanssikriisiä ja kansainvälistä lamaa. Lisäksi meillä tehtiin tuloatkaisu, jolla palkkoja kautta linjan korotettiin noin 10 prosentilla.

Laman alettua Suomen vienti ja teollisuustuotanto romahtivat noin neljänneksellä. Vieläkin olemme parisenkymmentä prosenttia vuoden 2007 tason alapuolella. Jos Suomella olisi ollut Ruotsin tapaan oma kelluva valuutta, se olisi heikentynyt ja turvannut kilpailukykyämme. Olisimme voineet päästä samankaltaiseen kasvuun kuin naapurimaamme.

Suomessa on nyt paha työttömyys ja julkisen talouden alijäämä.

Olemme joutuneet ottamaan lisää velkaa myös maksaaksemme tukea euroalueen kriisimaille. Ruotsi on ollut näiden tukijärjestelyjen ulkopuolella.

Nyt ne ”*saatanan tunarit*” – poliitikot ja virkamiehet – jotka veivät Suomen ainoana Pohjoismaana euroalueeseen, sanovat, ettei siitä voi erota.

Euroalueen jäsenyyden vuoksi olemme sidotut vuosikausiksi nol-lakasvuun, suurtyöttömyyteen, sisäisen devalvaation yrityksiin ja julkisen talouden leikkauksiin. Olemme sidotut olemaan mukana yhteisvastuullisessa pankkiunionissa ja yhteisessä finanssipolitiikassa. Olemme sidotut menettämään loputkin taloudellisesta itsenäisyydestämme ja lopulta myös valtiollisen itsenäisyytemme.

Olisi kohtuullista, että ne jotka ovat aiheuttaneet Suomelle tämän suuren vahingon, edes osallistuisivat keskusteluun siitä, kuinka euroalueesta voitaisiin erota.

Se ei riitä, että eroamisen väitetään olevan mahdotonta. Euro-ThinkTankin äskettäin julkaisema Tuomas Malisen johdolla laadittu selvitys osoittaa, että ero voidaan toteuttaa. Raporttia ovat olleet laatimassa muiden muassa Suomen Pankin rahoitusmarkkinaosaston entinen päällikkö Heikki Koskenkylä ja valtiovarainministeriön rahoitusmarkkinaosaston entinen päällikkö Peter Nyberg.

Kun Neuvostoliitto ja Varsovan liitto hajosivat, käynnistyi nopea globalisaatio. Euroopan yhdentyminen sai uutta vauhtia, ja se suuntautui nimenomaan ylikansalliseen, federalistiseen, suuntaan.

Suomessakin monet uskoivat, että globalisaatio ja federalistinen

yhdentymisen olisivat pysyvä kehityksen suunta. Viime aikojen ilmiöt viittaavat kuitenkin siihen, että on tultu käännekohtaan, jossa suunta muuttuu.

Globalisaatio on johtanut juuri niihin ongelmiin, joita James Goldsmith ennusti "Ansa"-nimisessä teoksessaan, jonka käänsin suomeksi vuonna 1995. Esipuheessani yhdyin Goldsmithin analyysiin ja hänen ajatukseensa, että maailmanlaajuista yhdentymistä pitäisi toteuttaa alueittain ja vaiheittain.

Globalisaatio on kyllä kaventanut kansakuntien välisiä elintasoeroja, mutta toisaalta tulot ovat jakautuneet yhä epätasaisemmin useimpien maiden sisällä. Kehittyneissä maissa keskiluokkaan kuuluneiden asema on heikentynyt. Puhutaan työssä käyvistä köyhistä. Yhdysvaltain presidentinvaalit ovat osoittaneet, että sen poliittisen järjestelmän kestävyys on joutunut kovalle koetukselle.

Sekä Yhdysvalloissa että Euroopassa pisimmälle menevät vapaa-kauppasopimukset ovat nyt vastatulessa. Esillä on ajatuksia Maailman kauppajärjestön WTO:n sääntöjen muuttamiseksi siten, että globalisaation tuottamia ongelmia voitaisiin hallita.

Euroopassa globalisaation synnyttämiä ongelmia on lisännyt yhtenäisvaluutta euro. Vain Saksa on siitä hyötynyt, muut ovat hävinneet. Koko euroalueen talouskasvu on jäänyt pahasti jälkeen muun maailmantalouden kehityksestä. Eniten ovat kärsineet Suomi ja muut reuna-alueiden maat, jotka ovat pahasti velkaantuneet ja jotka kärsivät ankarasta työttömyydestä.

Euroalueen tilannetta pahentaa se, että kilpailukykyä pyritään parantamaan sisäisillä devalvaatioilla ja velkaantumista pyritään hil-

litsemään julkisia menoja leikkaamalla. Euroopan keskuspankillla on toivoton tehtävä, kun se yrittää vauhdittaa talouskasvua ja inflaatiota rahapolitiikan keinoin. Tässä otetaan suunnattomia riskejä.

Suomi vietiin unioniin ja myös rahaliittoon turvallisuuspoliittisin perustein. Kuinka on käynyt? Olemme joutuneet vastakkain suurvaltanaapurimme Venäjän kanssa. Voimassa ovat molemminpuoliset talouspakotteet. Heikon talouskehityksemme vuoksi meillä on vaikeuksia ylläpitää riittävän suurta puolustusbudjettia. Edessä on mittavia hankintoja.

EU-jäsenyyden vuoksi turvallisuuspoliittinen keskustelu on hämärtynyt. Puhutaan EU:n aluepuolustuksesta, vaikka se kuuluu jäsenvaltioiden tehtäviin.

Julkisessa keskustelussa on esillä kysymys mahdollisuudestamme puolustautua Venäjän hyökkäystä vastaan, kun meidän tulisi pohdita, kuinka voisimme vahvistaa vakautta lähialueillamme ja huolehtia siitä, että voisimme pysyä mahdollisesti syntyvien selkkausten ulkopuolella.

Euroopassa kehitys kohti ylikansallista liittovaltiota tai jopa yhtenäisvaltiota on tullut tiensä päähän. Päätösvallan siirtyminen markkinavoimille ja ylikansalliseen päätöksentekoon ovat johtaneet siihen, että ihmiset eivät voi enää vaikuttaa itseään koskeviin päätöksiin. Kansat ovat nousseet vastustamaan ylikansallista globalisaatiota ja yhdentymistä.

Brexit, euroalueen maiden keskinäiset ristiriidat ja *Visegrad*-maiden eriseuraisuus osoittavat, että suuntaa on muutettava. Päätösvaltaa

on ryhdyttävä palauttamaan jäsenmaille ja on estettävä unionin liiallinen puuttuminen jäsenmaiden asioihin. Suuntana tulee olla vallan hajauttaminen ja unionin sisäinen eriytyminen.

Avainkysymys Brexitin toteuttamisessa on työvoiman vapaa liikkuvuus EU-maiden välillä. Muut jäsenmaat ovat pitäneet tiukasti kiinni siitä, että Britannia ei voi olla sisämarkkinoilla, ellei se hyväksy vapaata liikkuvuutta. Suomikin on tätä korostanut. Ihmettelen miksi. Työvoiman vapaa liikkuvuus on aiheuttanut ongelmia myös Suomelle. Meillekin on syntynyt harmaat työmarkkinat. Suomessa tulisi noudattaa maan lakeja ja työehtosopimuksia. Ulkomaisen työvoiman osalta niitä nyt yleisesti rikotaan. Sääntely olisi paikallaan.

EK:n toimitusjohtaja Jyri Häkämies on esittänyt, että työvoiman liikkuvuuden suhteen voitaisiin olla joustavia. Tämä on järkevä kanta. Sääntöjä tulisi muuttaa kaikkien jäsenmaiden osalta tai ainakin sallia maakohtaiset poikkeukset.

Samaan tulisi pyrkiä myös muilla aloilla. Suomelle olisi tärkeää, että päätösvaltaa voitaisiin palauttaa jäsenmaille myös alue- ja maatalouspolitiikassa. Suomi on molemmilla aloilla nettomaksaja. Saamme takaisin vain osan EU:lle maksamistamme rahoista, ja siellä päätetään, kuinka ne on käytettävä.

Yhteinen alue- ja maatalouspolitiikka soveltuu huonosti Suomen oloihin. Rahan turha ja vahingollinen kierrättäminen Brysselin kautta pitäisi saada loppumaan tai ainakin vähenemään.

V

VASTUU SUOMESTA

Kesällä 1994 perustettiin ”*Vastuu Suomesta*” niminen yhdistys. Puheenjohtajaksi tuli Kari Hokkanen. Yhdistyksen tarkoituksena oli vaikuttaa lähinnä Keskustan jäseniin ja äänestäjiin, jotta he vastustaisivat kansanäänestyksessä Suomen liittymistä Euroopan unioniin.

Omalta osaltani olen kantanut vastuuta Suomesta ja ajanut maamme kansallisia etuja koko poliittisen urani ajan. Kylmän sodan kaudella varjelin Suomen itsenäisyyttä ja puolueettomuutta suhteessa Neuvostoliittoon niin vahvasti, että en ollut Tehtaankadun suosiossa.

1970-luvulla Keskusta oli jakautunut kahtia Ahti Karjalaisen ja Johannes Virolaisen kannattajiin. Karjalainen oli Neuvostoliiton suosikki Urho Kekkosen seuraajaksi. Kylmän sodan kaudella Neuvostoliiton kannalta katsoen oli äärimmäisen tärkeää, että Suomi säilyisi Paasikiven linjalla ja sotilaallisesti liittoutumattomana maana. Kekkosen läheisenä työtoverina toimineeseen Karjalaiseen tässä suhteessa erityisesti luotettiin. Virolaiseen Neuvostoliiton edustajat suhtautuivat epäluuloisesti.

Kun en kuulunut Ahti Karjalaisen varauksettomiin kannattajiin, minuun pidettiin etäisyyttä. Tämä näkyi hyvin selvästi muun muassa siinä, että en saanut Urho Kekkosen presidenttikaudella

ulkoministerinä kutsua vierailulle Neuvostoliittoon, vaikka presidentti sitä itse toivoi.

Neuvostoliitto osoitti muiden suurvaltojen tapaan suhtautumistaan muiden maiden poliitikkoihin vierailuvaihdon avulla. Tämän kokivat myös sosialidemokraatit.

Kalevi Sorsaa suosittiin, mikä näkyi myös vierailuvaihdossa. Mauno Koivisto ei saanut pääministerinä vierailukutsua Moskovaan vuoden 1982 presidentinvaalien edellä, vaikka hän sitä kovasti toivoi.

Pidin etäisyyttä Ahti Karjalaiseen myös presidentti Kekkonen suositukselta. Vasta kesällä 1981 hän näytti vihreää valoa sille, että voisin ryhtyä tukemaan Karjalaisen valintaa Keskustan presidenttiehdokkaaksi.

1980-luvulla kannoin vastuuta Suomesta muun muassa idänkaupassa syntyneiden vaikeuksien keskellä. Vuosikymmenen puolivälissä öljyn hinta yllättäen romahti. Suomen vienti Neuvostoliittoon vuodelle 1986 oli mitoitettu 28 dollarin tynnyrihinnan mukaan. Kesällä öljyn hinta painui 10 dollarin tasolle. Suomelle syntyi valtava vientiylijäämä ja Suomen Pankin clearing-tilille vastaava Neuvostoliiton velka Suomelle. Sille ei ollut vakuuksia eikä sille ollut sovitettu maksettavaksi korkoa. Kauppa oli silloisen järjestelmän mukaan tasapainotettava 5-vuotisen runkosopimuksen puitteissa. Ellei kauppaa olisi ryhdytty nopeasti tasapainottamaan, vienti olisi suorastaan romahtanut sopimusjakson lopulla.

Vastuu idänkaupasta oli siirtynyt sosialidemokraateille. Heillä ei ollut halua tai uskallusta puuttua asiaan ennen vuoden 1987 edus-

kuntavaaleja. Otin vastuun Suomesta ja ryhdyin vaatimaan kaupan nopeaa tasapainottamista. Sosialidemokraatit vastasivat viestittämällä Neuvostoliittoon, että halusin poliittisista syistä leikata idänkauppaa. Tosiasiassa tietysti pyrin turvaamaan viennin säilymisen mahdollisimman korkealla tasolla. Lopulta kauppaa ryhdyttiin tasapainottamaan. Tästä huolimatta Neuvostoliitolle ehti syntyä mittava velka, joka siirtyi aikanaan Venäjän vastuulle. Velasta aiheutui Suomelle tuntuvat taloudelliset tappiot.

Kun kylmän sodan kausi päättyi, Euroopan yhdentymisen sai uutta vauhtia. Aluksi Suomelle ja muille EFTA-maille oli tarjolla Euroopan talousalue (ETA). Se oli Suomelle erinomainen ratkaisu. Saa-toimme päästä EU:n sisämarkkinoille, mutta säilyttää itsenäisyytemme ulko-, ulkomaankauppa-, alue- ja maatalouspolitiikassa. Emme olisi myöskään joutuneet mukaan ylikansalliseen päätöksentekoon. Kun Itävalta ja Ruotsi kuitenkin olivat hakeneet jäsenyyttä Euroopan yhteisöissä, jouduimme pakkotilanteeseen. Oli hyvin vaikea ajatella, että olisimme jättäytyneet ulkopuolelle, jos Ruotsi olisi liittynyt yhteisöön.

Niinpä hyväksyin sen, että haemme jäsenyyttä selvittääksemme, mitkä olisivat jäsenyyden ehdot siltä varalta että Ruotsi liittyisi. Kun neuvottelut päättyivät, kannoin vastuuta Suomesta asettamalla vastustamaan jäsenyyttä. Jäsenyyden ehdot olivat epäedulliset. Lisäksi näytti ilmeiseltä, että Ruotsikaan ei liittyisi, jos Suomi jäisi ulkopuolelle. Tällöin ETA:sta olisi tullut elinkelpoinen vaihtoehto, ja olisimme voineet muodostaa sen puitteissa Pohjolan yhteisön.

Kesäkuussa 1994 pidetyssä Keskustan Jyväskylän puoluekokouksessa taistelin sen puolesta, että olisimme hylänneet jäsenyyden. Meillä oli ratkaisuvälillä, sillä ilman Keskustan tukea eduskunnassa ei olisi ollut mahdollista saada tarvittavaa 2/3 enemmistöä. Jyväskylään tullessa enemmistö oli jäsenyyttä vastaan, mutta kokouspaikalla päät käännettiin.

Kansanäänestyskampanjassa kannoimme vastuuta Suomesta. Keskustalaisten enemmistö vastusti jäsenyyttä, mutta kansan enemmistö saatiin sitä tukemaan. Kampanjassa käytettiin turvallisuuspoliittista korttia. Kansaa peloteltiin Venäjällä.

Kansanäänestys oli neuvoo-antava. Heti tuloksen selvittyä Esko Ahon johtama hallitus vei sopimuksen eduskunnan käsiteltäväksi. Se oli luvannut Ruotsin hallitukselle, että Suomen jäsenyys lyödään lukkoon ennen Ruotsin kansanäänestystä. Tästä syystä sopimuksen käsittelyssä pyrittiin pitämään kovaa kiirettä. Tätä en voinut hyväksyä. Asia oli käsiteltävä normaalissa aikataulussa. Eduskunnan piti saada ennen päätöksen tekemistä tietää, mikä on Ruotsin ratkaisu.

Kannoin yhdessä noin kymmenen muun kansanedustajan kanssa vastuuta Suomesta. Täysistuntokäsittelyn yhteydessä ryhdyimme pitämään tavallista pidempiä puheenvuoroja. Tämän ansiosta sopimuksen lopullinen hyväksyminen siirtyi yli Ruotsin kansanäänestyksen. Ruotsin kansanäänestyksen tulos ratkaisi lopullisesti myös Suomen jäsenyyden. Niukka enemmistö äänesti sen puolesta. Vaikka Ruotsin jäsenyys oli varmistunut, 45 kansanedustajaa vastusti sopimuksen hyväksymistä. Puolesta äänesti 152 edustajaa. Poissa oli yksi ja yksi äänesti tyhjää.

Puolueen ja eduskuntaryhmän johto painostivat voimakkaasti Keskustan edustajia tukemaan sopimuksen hyväksymistä. Silti vastaan äänesti 24 ryhmän 55 jäsenestä.

Kannoin vastuuta Suomesta ja tein kaikkeni, että Suomea ei olisi viety euroalueeseen. Perustelin kantaani sekä taloudellisilla syillä että jäsenyyden vaikutuksella Suomen itsenäisyyteen. Oli nähtävissä, että euroalueen jäsenyys veisi Suomen osaksi ylikansallista liittovaltiota.

Oman puolueeni sain vastustavalle kannalle, mutta ylimääräinen puoluekokous lykättiin niin pitkälle, ettei sillä ollut enää vaikutusta päätöksentekoon valtioneuvostossa ja eduskunnassa.

Kun euroalueeseen kuulumisen tuhoisat vaikutukset Suomen taloudelle ja itsenäisyydelle ovat tulleet esille, olen kantanut vastuuta Suomesta pyrkimällä siihen, että maamme eroaisi euroalueesta. Tämä kuului tavoitteisiini vuoden 2012 presidentinvaaleissa, vuoden 2014 europarlamenttivaaleissa ja vuoden 2015 eduskuntavaaleissa.

Eduskuntavaalien jälkeen Suomen mahdollisesta euroerosta ei ole edes keskusteltu. Kesäkuussa 2015 julkaistu viiden presidentin suunnitelma todellisen talousliiton luomiseksi euroalueelle on sivutettu vähin äänin.

Ennen eduskuntavaaleja Keskustan ja Perussuomalaisten johto olivat ilmoittaneet vastustavansa euroalueen kehittämistä liittovaltioksi. Nyt näitä lupauksia ei ole muistettu.

Kannoin vastuuta Suomesta ja tein kansalaisaloitteen kansanäänestyksen järjestämiseksi Suomen jäsenyydestä euroalueessa. Olisin esittänyt Suomen eroamista yhtenäisvaluutasta, mutta laki estää sellaisen kansalaisaloitteen tekemisen, joka koskee Suomen kansainvälistä sopimusvelvoitetta. Ajattelin, että saisin aloitteelle tukea myös kansanedustajien keskuudessa, sillä ennen vaaleja lähes kaikki Perussuomalaisen nykyiset kansanedustajat katsoivat, että Suomen olisi parempi olla euroalueen ulkopuolella.

Keskustan eduskuntaryhmän jäsenistä eurojäsenyyttä piti Suomelle vahingollisena neljätolista. Muista ryhmistä tällä kannalla olivat mm. Kokoomuksen Elina Lepomäki ja Vasemmistoliiton Paavo Arhinmäki ja Li Andersson.

Kansalaisaloite sai kansalta tarvittavan tuen. Mielipidemittausten mukaan peräti puolet suomalaisista haluaa, että Suomen jäsenyydestä euroalueessa järjestettäisiin kansanäänestys. Jonkin tutkimuksen mukaan jopa 40 prosenttia suomalaisista kannattaa Suomen euroeroa.

Kansanedustajien keskuudessa tuki on ollut paljon vähäisempää. *Aloitteen allekirjoitti vain muutama eduskunnan jäsen.* Heidän joukossaan ei ollut yhtään Keskustan kansanedustajaa. Yksikään eduskuntapuolue ei aja Suomen euroeroa. Eduskunnassa asiasta ei edes keskusteltu. Jotta asia saatiin esille, tarvittiin kansalaisaloite.

Edustuksellinen demokratiamme on kriisissä. Suomen eurojäsenyyden lisäksi on monia muita kansakunnan kannalta kohtalokkaan tärkeitä asioita, joissa kansan enemmistön tahto ei

kanavoidu päätöksentekoon eduskuntapuolueiden kautta. Tärkein niistä on turvallisuuspolitiikka. Kansan enemmistö haluaa Suomen pysyttävänsä puolueettomana, sotilaallisesti liittoutumattomana maana. Suomea ollaan kuitenkin viemässä kohti liittoutumista. Kun Nato-jäsenyys ei saa kansan kannatusta, on ryhdytty ajamaan EU:n kehittämistä sotilasliitoksi ja tiivistämään sotilaallista yhteistyötä johtavan Nato-maan Yhdysvaltain kanssa.

Olen kantanut vastuuta Suomesta perustamalla Kansalaispuolueen ennen muuta puolustamaan Suomen itsenäisyyttä ja puolueettomuutta.

Alkuperäisen suunnitelman mukaan Kansalaispuolueen jäseniä ja myös hallituksen jäseniä olisivat olleet parlamentaarikot, eduskunnan ja Euroopan parlamentin jäsenet. Tuolloin ajattelin, että mukaan olisi saattanut jo siinä vaiheessa tulla nykymenoon tyytymättömiä kansanedustajia eri puolueista. En kuitenkaan ollut yhteydessä kenenkään kanssa.

Seuraavaksi pohjaa laajennettiin siten, että mukaan voisivat tulla myös entiset kansanedustajat ja europarlamentaarikot. Olin yhteydessä muutamaan, mutta halukkuutta ei ainakaan tässä vaiheessa ollut. Päätimme ottaa jäseneksi myös valtiollisissa vaaleissa ehdolle tulevia ja asiantuntijajäseniä, joita on nyt parisenkymmentä.

Kun perustin Kansalaispuolueen, ajattelin, että se pelkällä olemassaolollaan vaikuttaisi politiikan suuntaan. Näin ei ole käynyt. Toistaiseksi puoluetta ei kai ole koettu varteenotettavaksi kilpailijaksi.

Ratkaiseva vaihe on varmaankin pääsy puolurekisteriin. Vasta sen

jälkeen puolue voi käynnistää toimintaansa muun muassa ryhtymällä hankkimaan ehdokkaita tuleviin vaaleihin. Olen ollut iloinen siitä kannustuksesta ja tuesta, jota olen Kansalaispuoluetta perustaessani ja sen toimintaa käynnistäessäni saanut. Toisaalta olen ollut yllättynyt siitä, että vain harvat ovat olleet valmiit kantamaan itse omakohtaista vastuuta Suomen tulevaisuudesta.

Suomen asiat on nyt pahasti sotkettu.

Suomen jäsenyys euroalueessa on aiheuttanut ja aiheuttaa meille suurta taloudellista vahinkoa. Talous ei kasva, eikä kilpailukykyso-
pimus tilannetta sanottavasti paranna. Valtion velkaantuminen jatkuu. Näköpiirissä ovat uudet julkisen talouden leikkaukset, jotka aiheuttavat meille paljon ja pitkäaikaista vahinkoa. Olemme mukana rahoittamassa euroalueen tulevia kriisejä. Niitä ratkottaessa euroaluetta kehitetään todelliseksi talousliitoksi, jonka osana menetämme lopunkin taloudellisen ja lopulta myös valtiollisen itenäisyyden.

Suomea viedään kiertoteitse kohti sotilaallista liittoutumista. Suomea suistetaan Paasikiven linjalta.

Maahanmuuttopolitiikassa Suomi on kaikkein liberaaleimpien maiden joukossa. Otamme lisää velkaa myös voidaksemme vastata siihen liittyvistä kustannuksista.

Aluepolitiikassa keskittymistä suurimpiin kaupunkikeskuksiin on kiihdytetty ennen muuta tukemalla valtion varoin niiden paikallisliikenteen investointeja. Maakuntakaupungit menettävät elinvoimaansa ja maaseutu tyhjenee. Maakuntien rikkaat luonnonvarat ovat kuitenkin taloutemme perusta.

Sote- ja maakuntauudistus saattavat pahimmillaan johtaa ennen näkemättömään päätöksenteon keskittymiseen. Tuloksena saattavat olla maakuntien kokoiset peruskunnat, jotka ovat valtiovallan tiukassa ohjauksessa. Tuloksena saattaa olla sosiaali- ja terveydenhuollon laajamittainen yksityistäminen.

Kun olen ollut itse aina hyvin – ehkä liiankin – vastuuntuntoinen, minun on vaikea ymmärtää, että vaalien yhteydessä aivan toiseltaista politiikkaa ajaneet kansan edustajat voivat tätä menoa sietää, tukea ja puolustaa.

Monet saattavat ajatella, että eduskuntavaaleihin on vielä pitkä aika ja että tilanne saattaa muuttua paremmaksi. Tämä on väärä luulo.

Mitä kauemmin nykyinen tunarointi jatkuu, sitä pahemmin Suomen asiat sotketaan ja sitä vaikeampi nämä sotkut on selvittää.

Jos nykymeno jatkuu eduskuntavaaleihin saakka, edessä olevan kahden ja puolen vuoden aikana ehtii syntyä paljon ja peruuttamattonta vahinkoa.

Kansanedustajien on syytä muistaa Martti Lutherin sanat Wormsin valtiopäivillä vuonna 1521: *”Toimiminen vastoin omaatuntoa on vahingollista terveydelle ja mielenrauhalle. Siksi en voi perääntyä. Tässä seison enkä muuta voi.”*

Kansanedustajat ovat saaneet valtakirjan suoraan kansalta ja äänestäjilleen he toiminnastaan henkilökohtaisesti vastaavat. Jos nykyisten hallituspuolueiden kansanedustajat kuuntelevat omantuntonsa ääntä ja noudattavat kannattajiensa tahtoa, Suomen suunta muuttuu.

Nykyinen hallitus on menettänyt olemassaolonsa oikeutuksen. Hallituksen linja ei vastaa Keskustan ja Perussuomalaisten vaalilupauksia. Hallituspuolueiden kannatus on pahasti murentunut ja Perussuomalaisten osalta se on suorastaan romahtanut.

Keskustassa näköjään uskotaan, että suhteellisen hyvä gallup-kannatus säilyy, tekeepä puolue miltei mitä hyvänsä. Puolueen ja hallituksen linjaan tyytymättömät eivät uskalla avata suutansa siinä pelossa, että heitä syytettäisiin kannatuksen mahdollisesta alenemisesta.

Perussuomalaisten keskuudessa pelätään ajautumista ennenaikaisiin eduskuntavaaleihin. Puolueessa toivotaan ja uskotaan, että jostakin tulee ihme, joka palauttaa äänestäjien luottamuksen. Timo Soini joutuu nielemään mitä tahansa pitääkseen hallituksen koossa. Nimitystä suurlähettilääksi ei ole vielä tehty.

Omat johtopäätökseni vedin tämän vuoden alussa. Perinteisen politiikan ja oman puolueeni Keskustan kautta en pystynyt enää vaikuttamaan Suomen linjaan. Jos joku kykenisi esittämään Kansalaispuoluetta paremman vaihtoehdon Suomen suunnan muuttamiseen, tarttuisin siihen kernaasti. Sellaista ei kuitenkaan taida olla olemassa.

Niinpä jatkan työtäni Kansalaispuolueen saamiseksi puolurekisteriin. Kansalaisilla ja kansan edustajilla tulee olla tarjolla vaihtoehto nykyämenolle.

Suomi on hieno maa. Meillä on lahjakas ja ahkera kansa. Meillä on rikkaammat uusiutuvat luonnonvarat kuin millään muulla EU-maalla. Monilla aloilla meillä on huippukorkea tiedon ja osaamisen taso.

Voidaksemme menestyä meidän on turvattava taloudellinen ja valtiollinen itsenäisyytemme. Meidän tulee säilyttää sotilaallinen liittoutumattomuutemme ja harjoittaa aktiivista vakauspolitiikkaa sekä lähialueillamme että koko Euroopassa.

Suomen suunta on muutettava. Mitä nopeammin, sitä parempi.

LIITE

URHO JA HÄNEN KISÄLLINSÄ

- tuokiokuvia Urho Kekkosen viimeiseltä vuosikymmeneltä

Kirjoitin itse näytelmän käsikirjoituksen, ohjasin sen ja esitin siinä pääosaa, Urho Kekkosta. Ohjaustyössä sain tukea alan ammattilaiselta, Päivi Kolmoselta.

Muissa rooleissa esiintyivät:

Martti Miettunen - Mikko Lampela

Paavo Väyrynen - Janne Kaisanlahti

Anita Hallama ja Maarit Tyrkkö - Ritva Lampela

Adjutantti - Mika Kouri

Näytelmän keskeinen sisältö perustuu tosiasioihin. Martti Miettusella on siinä keskeisempi asema kuin tosielämässä. Hän tavallaan edustaa kaikkia niitä vanhemman sukupolven edustajia, joiden kanssa Kekkonen kävi poliittisia keskusteluja.

Kaikki keskustelut perustuvat käsikirjoittajan mielikuvitukseen. Näytelmässä esitettäviä keskusteluja ei sellaisinaan käyty, mutta ne olisi voitu käydä. Joltakin osin replikointi perustuu kirjeenvaihtoon Kekkosen kanssa.

Ylen elävästä arkistosta hankitut videot olivat olennainen osa näyttämösovitusta.

Käsikirjoittajana kiitän ohjaajaa siitä ideasta, että adjutantti toimi juontajana, joka kertoi tuokiokuvien taustoista. Muutoin olisi tarvittu laaja käsiohjelma, jota katsojien olisi ollut vaikea seurata.

I NÄYTÖS

I TUOKIOKUVA.

VIDEO – TV-UUTISET 31.8.1986, UUTISJUTTU URHO KEKKOSEN KUOLEMASTA.

KEKKONEN: Olemme asuneet Sylvin kanssa täällä Tamminiemessä vuodesta yhdeksäntoistasataa viisikymmentä kuusi alkaen pian viidentoista vuoden ajan. Amos Andersson lahjoitti tämän talon vuonna yhdeksäntoista sataa neljäkymmentä tasavallan presidentin virka-asunnoksi. Kyösti Kallio ei ehtinyt taloa käyttää, mutta Ryti ja Mannerheim täällä asuivat. Paasikivi asusteli Allinsa kanssa mieluummin presidentinlinnassa keskellä Helsinkiä.

Sylvin kanssa olemme viihtyneet täällä hyvin. Paikka on rauhallinen. Täällä on hyvät mahdollisuudet ulkoiluun. Minä tietysti rakennutin tänne kunnollisen saunan, jossa olen kestinnyt monia ulkomaisiakin vieraita.

On sanottava, että en ole enää aivan nuori mies. Täytän syyskuun alussa 70 vuotta. Siksi päätinkin viime presidentinvaalien jälkeen, että en ole seuraavissa vaaleissa enää ehdolla tasavallan presidentin virkaan. Tämä on raskas ja epäkiitollinen tehtävä.

Ehdin jo hankkia Orimattilasta pienen kartanon, jossa voin Sylvin kanssa viettää eläkepäiviä, lukea ja kirjoittaa. Ajattelin ryhtyä kirjoittamaan muistelmiani.

Äskettäin toimitetut eduskuntavaalit saattavat kuitenkin sotkea suunnitelmiani. Suomen ulkopoliittinen linja ei olekaan niin vakaalla pohjalla kuin luulin ja maailma ympärillämme on levoton.

Adjutantti koputtaa ja tulee oven suuhun.

ADJUTANTTI: Herra tasavallan presidentti. Maa- ja metsätalousministeri Martti Miettunen.

Miettunen tulee näyttämölle. Kättelevät.

KEKKONEN: Terve mieheen. Painappa puuta.

MIETTUNEN: Terveisiä Lapista. Siellä oli viikonloppuna hienot hiihtokelit.

KEKKONEN: Älä minua kiusaa. Lapissa minäkin mieluummin olisin. Onneksi olen voinut hiihdellä hieman täälläkin. Eduskuntavaalien tulos oli hankala. Hallituspuolueet hävisivät ja Keskustapuolue suorastaan romahti.

MIETTUNEN: Minulle oli raskas urakka hoitaa maatalousministerin virkaa kun jouduin koko ajan taistelemaan varsinkin sosialidemokraattien kanssa. Kommunistien kanssa oli helpompaa.

KEKKONEN: Minun täytyy pyytää anteeksi että jouduin kutsumaan sinut maaherran virasta taas hallitukseen kaikkein vaikeimpia asioita hoitamaan. Kukaan muu ei olisi tuosta taakasta sinua paremmin selviytynyt. Kun maatalouteen syntyi ylituotantoa, oli pakko tehdä ikäviä päätöksiä. Sinä kuitenkin sait pidetyksi köyhimpien puolta.

MIETTUNEN: Tyytyväinen en voi olla. Varsinkin maatalousverouudistus harmittaa. Isojen tilojen verotus keveni ja pienten kiristyi. Tämä oli yksi syy Keskustapuolueen suureen vaalitappioon. Mutta verouudistus ei ollutkaan minun vastuullani.

Onneksi minä pääsen nyt palaamaan Lappiin ja hoitamaan maaherran virkaani. Tämä on suuri helpotus.

KEKKONEN: Minulla ei helppoa ole. Minua harmittaa tuo Vennamon vaalimenestys. Pääsi vaa'ankieleksi ja sotkemaan hallituksen muodostamista.

Ajattele mikä riesa Vennamo on minulle ollut. Yritti yhdessä Väinö Tannerin ja Väinö Leskisen kanssa estää Honka-liiton avulla minun valintani toiselle kaudelle. Hän se kuulemma keksi Olavi Hongan minua kaatamaan.

MIETTUNEN: Vennamo se yllytti meitä maalaisliittolaisiakin mukaan siihen Fagerholmin yöpakkashallitukseen. Minua hävettää, että minäkin lähdin siihen mukaan.

KEKKONEN: En minä sinua siitä syytä enkä moiti. Virolaisen vastuulla se ratkaisu oli. Varoitin häntä menemästä siihen hallitukseen. Ei kuunnellut. Meni ulkoministeriksi. Luuli pystyvänsä toimimaan Leskisen ja Tannerin takuumiehenä.

Eivät nuo raukat ymmärtäneet kuinka huonosti meille olisi käynyt, jos olisimme hylänneet Paasikiven linjan ja lähteneet seikkailupolitiikan tielle. Länsimaat olivat jättäneet meidät Neuvostoliiton vaikutuspiiriin. Kun se kukisti verisesti Unkarin kansannousun ja miehitti Tshekkoslovakian, länsimaat eivät antaneet mitään apua. Yllyttivät ensin seikkailupolitiikkaan ja jättivät sitten yksin.

MIETTUNEN: Onneksi sosialidemokraatit ovat viisastuneet ja tulleet sinun linjallesi.

KEKKONEN: Sanopas muuta. Minä muuten aion nimittää Väinö Leskisen ulkoministeriksi, kun välillä saatetaan taas tarvita virkamieshallitusta. Näkevät että minä en kannan kaunaa, kunhan tulevat tukemaan maan etujen mukaista ulkopolitiikkaa.

MIETTUNEN: Sepä olisi jotakin se!

KEKKONEN: Mutta tilanne Keskustapuolueessa minua kovasti huolestuttaa. Puolue kärsi kovan tappion vaaleissa. Syyttävät siitä minua. Suuri vaaliliitto presidentinvaaleissa kuulemma tuotti tappion. Toinen syy on kuulemma se, että minä olen vaatinut puoluetta olemaan hallitusvastuussa vasemmiston kanssa.

MIETTUNEN: Se suuri vaaliliitto oli kyllä virhe. Mutta eihän se sinun vikasi ollut. Olisi ollut parempi, että kullakin puolueella olisi ollut itsenäinen oma lista.

KEKKONEN: Saattaa olla, mutta sille minä en voi mitään, että maahan on pitänyt ja pitää saada laajapohjaisia hallituksia, kun perustuslain mukaan asioiden hoitamiseen tarvitaan laajaa määränemmistöä. Kyllä ne Kepun herrat sitä paitsi ovat mielellään mustilla autoilla ajaneet.

Kepu on mennyt liikaa oikealle ja puolueessa riidellään. Karjalainen ja Virolainen tappelevat jo siitä, kumpi pääsee ehdokkaaksi minun jälkeeni.

MIETTUNEN: Eivätköhän ne tappele turhaan. Sinun pitäisi jatkaa.

KEKKONEN: Sanoin viime vaalien jälkeen, että en ole enää ehdokkaana. Tästä pidän kiinni. Vennamon vaalikampanja oli hävytön. Kokoomuksessa järki on ollut vähitellen voittamassa, mutta panivat sitten ehdokkaaksi Matti Virkkusen, joka alkoi hyökätä minua vastaan nimenomaan ulkopoliitikalla.

MIETTUNEN: On siinä Keskustapuolueen vaalituloksessa jotakin hyvääkin. Meiltä Lapista valittiin nuori maisteri, Paavo Väyrynen. Hän on koko eduskunnan nuorin jäsen. Tunnen hänen isänsä. Hänkin on kotoisin Simosta. Olimme samoihin aikoihin Mustialan maamiesopistossa.

KEKKONEN: Sinähän olit Mustialassa kaikkien aikojen priimus.

MIETTUNEN: Eemeli Väyrynen oli lähes yhtä hyvä. Minua auttoi se, että kävin kansanopiston ennen Mustialaa. Eemeli meni kansanopistoon vasta valmistuttuaan maatalousteknikoksi. Jos olisi tehnyt toisin päin, olisi saattanut minut päihittää.

Eemeliä, minua, minun sisartani Elnaa ja hänen miestänsä Veikko Kerolaa kutsuttiin ”Simon viisaiksi”, kun kaksi meistä oli päässyt maamiesopistoon ja kaksi seminaariin.

KEKKONEN: Tehän olittekin tuon ajan korkeasti koulutettuja. Kovasti on sittemmin koulutuksen taso noussut. Onko tämän uuden kansanedustajan isä ollut mukana politiikassa?

MIETTUNEN: Vain seurakuntatoiminnassa, kunnan hevosenotto-lautakunnassa ja sen sellaisessa. Hän ja kaikki sisaret ja veljet ovat olleet maalaisliittolaisia, mutta heidän isänsä oli kruununtorppari ja vasemmistolainen. Erotettiin kommunistilakien nojalla Simon valtuustostakin. Oli sellainen isänmaallinen kommunisti tai ei oi-

keastaan kommunisti ollenkaan. Sanoi aina ajattelevansa omilla aivoillaan.

KEKKONEN: Minulla on se kokemus, että parhaimmat maalaisliittolaiset ja keskustalaiset ovat usein tulleet laitavasemmiston piiristä. Siinä on pitänyt käydä aikamoinen aatteellinen paini itsensä kanssa kun on muuttanut puoluekantaansa tai irronnut kotinsa aatteellisesta perinnöstä.

Kuinkahan on nuoren kansanedustajan työ käynnistynyt?

MIETTUNEN: Sai ainakin heti alussa esimakua siitä, millaista on poliittinen peli. Artturi Jämsen oli hakenut Väyrysen tukea pääsyyliin eduskuntaryhmän puheenjohtajaksi ja tarjonnut hänelle paikkaa ryhmän sihteerinä. Oli sanonut, että sitä kautta pääsee ryhmän työvaliokuntaan. Paavo kävi varta vasten minua tapaamassa ja kysyi kannattaisiko tuohon tehtävään ryhtyä.

KEKKONEN: Ottipa mies tarjouksen tosissaan.

MIETTUNEN: Niin otti ja pettyi. Ryhmäkokouksessa Veikko Hanhirona oli esittänyt sihteeriksi Pentti Pekkarista ja Väyrystä varasihteeriksi. Kokouksen jälkeen Artturi oli harmitellut Paavolle, että Veikko oli pettänyt, vaikka asiasta oli sovittu. Paavolle selvisi jälkikäteen, että Jämsen oli tehnyt sihteerin paikasta kahdet kaupat.

KEKKONEN: Saipahan uusi kansanedustaja todellakin esimakua siitä, millaista on poliittinen juonittelu.

MIETTUNEN: Minun pitää lähteä valtioneuvoston istuntoon. Onnea hallitusneuvotteluihin. Tulethan taas Porojärvelle hiihtämään?

KEKKONEN: Jos tämä paska virka sen suinkin sallii.

Miettunen poistuu. Kekkonen istuu kirjoituspöytänsä ääreen.

Tämän tuokiokuvan sisältö vastaa tosiasioita. Juuri tällaista keskustelua Kekkonen ja Miettunen eivät käyneet, mutta olisivat voineet käydä. Isääni Eemeli Väyryseen liittyvät tiedot ovat löydettävissä laajempina teoksestani ”*Eemeli Väyrysen vuosisata*”.

II TUOKIOKUVA.

ADJUTANTTI: Ei päässyt Paavo Väyrynen eduskuntaryhmän sihteeriksi eikä puoluesihteeriksikään, mihin tehtävään hän oli ehdolla Mikkelin puoluekokouksessa. Sen sijaan hänestä tuli pääministerin sihteeri Ahti Karjalaisen johtamaan hallitukseen.

VIDEO - PÄÄMINISTERIN HAASTATTELUTUNNILLA 23.9.1971 AHTI KARJALAINEN KIITTELEE KANSANEDUSTAJA VÄYRYSTÄ AHKERAKSI JA SANOO, ETTÄ PÄÄMINISTERIN SIHTEERILLÄ ON ENEMMÄN VAIKUTUSVALTAA KUIN YKSITTÄISELLÄ MINISTERILLÄ.

KUVITUSKUVAA VIDEOSTA ”KANSANEDUSTAJASTA PRESIDENTTIEHDOKKAAKSI”.

ADJUTANTTI: Jyväskylän puoluekokouksessa vuonna 1972 Väyrynen oli ehdolla Keskustapuolueen puheenjohtajaksi ja hänet valittiin varapuheenjohtajan tehtävään. Näin Väyrynen astui politiikan eturiviin.

Arvoisa yleisö. On marraskuu 1973. Tamminiemeen on tulossa toisen kauden kansanedustaja ja Keskustapuolueen varapuheenjohtaja Paavo Väyrynen, joka on pyytänyt tapaamista presidentti Kekkonen kanssa.

Herra tasavallan presidentti. Kansanedustaja Paavo Väyrynen.

KEKKONEN: Kansanedustaja on hyvä ja istuu.

KEKKONEN: Saanko esittää, että heittäisimme tittelit pois. Minä olen vain Urho.

VÄYRYNEN: Kyllähän se minulle sopii. On minulle suuri kunnia.

KEKKONEN: Sinulla oli kuulemma vaikeuksia päästä portista sisään.

VÄYRYNEN: Kyllä oli. Poliisimies kysyi, mitä poika täältä hakee. Sanoin, että olen kansanedustaja Väyrynen ja että minulla on tapaaminen tasavallan presidentin kanssa. Soitti sieltä vartiokopista ja päästi sitten sisään. Oli aika nolona. Mutisi jonkinlaista anteeksipyyntöä.

KEKKONEN: Kun kirjoitit ja pyysit tapaamista, kerroit, että puuhaat puolueessa vallankumousta.

VÄYRYNEN: En nyt sentään vallankumousta, mutta muutos olisi saatava aikaan. Olen tyytymätön puolueen politiikkaan.

KEKKONEN: Mikä on vialla?

VÄYRYNEN: Olen viime aikoina paneutunut aatteellisiin kysymyksiin ja kokenut pahan ristiriidan alkiolaisen aatteen ja Keskustapuolueen käytännön politiikan välillä.

Olen lukenut Rooman klubin raportin ”Kasvun rajat” ja tullut ymmärtämään, että teollistuminen ja kaupungistuminen eivät ole luonnontalouden kannalta kestävällä pohjalla. Ongelmana on liiallinen materialismi. Pitäisi turvautua alkiolaiseen ihmisyysaatteeseen ja rakentaa yhteiskunnan kehitys uusiutuvien luonnonvarojen varaan.

KEKKONEN: Muistan, että puhuit tästä Lapin sivistysseuran juhlassa. Kehuit saamelaista kulttuuria siitä, että se elää sopusoinnussa luonnon kanssa. Arvostelit teollisuusmaiden kehityssuuntaa. Nojautuit myös vanhan ystäväni Kustaa Vilkun ajatuksiin talonpoikaisen kulttuurin kestävydestä.

VÄYRYNEN: Niin tein. Ajattelin, että se vaikuttaisi presidenttiin. Mukava, että presidentti muistaa sen.

Kuten jo sanoin, olen hyvin tyytymätön Keskustapuolueen politiikkaan. Minut valittiin Jyväskylässä puolueen varapuheenjohtajaksi, mutta en pysty silti vaikuttamaan asioihin.

Virolainen johtaa puoluehallitusta omavaltaisesti. Kokousten alussa aikaa kulutetaan satonäkymien käsittelemiseen eri maakunnissa. Asioista puhutaan, mutta päätöksiä ei tehdä. Jussi sanoo lopuksi, että asioita hoidetaan näissä puitteissa. Ottaa itselleen avoimen valtakirjan.

Olen ollut mukana puolueen ohjelmatyössä, mutta hallituksessa ohjelmia ei noudateta. Sosialidemokraateilla on ylivalta.

KEKKONEN: Entä muut. Mitäs Karjalainen tekee?

VÄYRYNEN: Ahti on passiivinen. Minua hän ei kuuntele. Olin pääministerin sihteerinä hänen johtamassaan hallituksessa, mutta en kuulunut sisäpiiriin.

KEKKONEN: Mitä aiot tehdä?

VÄYRYNEN: Aion uhata, että luovun varapuheenjohtajan paikalta seuraavassa puoluekokouksessa, ellei meno muutu. Halusin tava-ta teidät... sinut... selvittääkseni, olisiko siitä vahinkoa maan asioiden hoidolle. Aion myös kirjoittaa kirjan ja panna sen nimeksi ”On muutoksen aika”.

KEKKONEN: Sehän olisi jo toinen kirja?

VÄYRYNEN: Kyllä. Ennen viime eduskuntavaaleja kirjoitin teoksen nimeltään ”Köyhän asialla”. Uskon, että kirjoittamalla voi vaikuttaa politiikkaan.

KEKKONEN: Siihen minäkin olen uskonut.

Enpä luule, että tuosta sinun vallankumouksestasi olisi vahinkoa, pikemmin päinvastoin. Minäkin olen tyytymätön Kepun politiikkaan. Suomen asioiden hoitaminen on hyvin vaikeaa, jos Kekuun ei voi luottaa.

Kiitos käynnistä. Onnea matkaan.

VÄYRYNEN:Kiitos herra presidentti!

Väyrynen poistuu.

KEKKONEN: Tuosta pojasta saattaa tulla vielä jotakin.

Kekkonen istuu työpöytänsä ääreen ja syventyy ajatuksiinsa.

Tuokiokuva perustuu tosiasioihin. Väyrynen tapasi Kekkonen ja hänellä oli todellakin vaikeuksia päästä Tamminiemen portista sisään. Keskustelu oli tuon tapainen. Uudesta kirjastani "On muutoksen aika" en Kekkoselle kertonut, mutta sen valmistuttua lähetin hänelle lämpimäiskappaleen.

Käytin taiteilijan vapautta kirjoittamalla käsikirjoitukseen repliikit Lapin sivistysseuran juhlasta. Puhuin kyllä juhlassa ja Kekkonen oli siellä kunniavieraana. Muistelmateoksessani "On totuuden aika 1" arvelin, ettei viestini ehkä mennyt perille.

III TUOKIOKUVA.

ADJUTANTTI: Arvoisa yleisö. Syyskuussa 1975 Suomessa käytiin ennenaikaiset eduskuntavaalit. Niihin ajaututtiin aluepoliittisten kiistojen vuoksi. Tähän vaikutti Keskustapuolueen tiukentunut aatteellinen ja aluepoliittinen linja.

Marraskuu on jo lopullaan, mutta maahan ei ole saatu aikaan hallitusta. Presidentti Kekkonen on pyytänyt luokseen Lapin läänin maaherran virasta eläkkeelle jääneen Martti Miettusen keskustellakseen hänen kanssaan hallituskysymyksestä.

Ennen Miettusta Tamminiemeen saapuu rouva Anita Hallama.

KEKKONEN: Käyhän istumaan.

HALLAMA: Terveisiä Moskovasta.

KEKKONEN: Kuinka olette siellä viihtyneet? Varmaankin parem-

min kuin Kööpenhaminassa. Kuinka Jaakko on jaksanut? Parkinsonin tauti pahenee?

HALLAMA: Jaakko on voinut ihan hyvin ja pystyy kyllä hoitamaan työnsä, vaikka muuta väitetään.

Minä halusin tavata sinut keskustellakseni suurlähetystön asioista. Suurlähetystössä ja meidän residenssissämme pitäisi tehdä kunnostustöitä. Ja henkilökuntaa tarvitsen lisää, kun minulla on niin paljon töitä...

KEKKONEN: Puhun ulkoministeriön kanssa.

HALLAMA: Kyllähän minä - me - mieluummin palvelisimme täällä kotimaassa. Olisi mahdollisuus tavata sinuakin useammin.

KEKKONEN: On parasta, että olette siellä Moskovassa. Se on tärkeä edustusto. Siellä pitää olla päällikkö, johon voin luottaa. Jaakon heikko työkyky ei ole niin suureksi haitaksi. Hoidan yhteyksiä neuvostojohtoon täältä Suomesta käsin.

Mutta Jaakko tarvitsee nyt sinun kaiken tukesi.

HALLAMA: Milloin tulet Moskovaan?

KEKKONEN: Menee varmaankin pitkälle ensi vuoden puolelle. Breshnev on huonossa kunnossa, kuten ETYK:in huippukokouksessa näimme. Tämä saattaa viivästyttää vierailuani.

Nyt pitäisi ensin saada hallitus muodostetuksi.

HALLAMA: Kuka tulee ulkoministeriksi?

KEKKONEN: Jos ja kun tulee keskustalainen pääministeri, ulkoministeriksi tulee kai Kalevi Sorsa.

Kiitokset käynnistä. Kerro Jaakolle terveisiä.

HALLAMA: Kerron. Varmaankin tapaamme taas pian.

KEKKONEN: Varmaankin.

Kättelevät. Hallama lähtee.

ADJUTANTTI: Herra tasavallan presidentti. Maaherra Martti Miettunen.

Miettunen tulee paikalle.

KEKKONEN: Tervetuloa Martti. Istutaan.

Käyn suoraan asiaan. Hallituksen muodostaminen on hyvin vaikeaa. Tarvitsen taas sinun apuasi.

MIETTUNEN: Et kai taas ole pyytämässä minua maatalousministeriksi. Se on niin raskas tehtävä, että...

KEKKONEN: En ole, ole huoleti. Ajattelin, että ryhtyisit pääministeriksi.

MIETTUNEN: Pääministeriksi! Älä nyt hulluja puhu. Minähän olen sivussa politiikasta ja jäänyt jo eläkkeelle maaherrankin virasta.

KEKKONEN: Eläkeläisenä sinulla on aikaa palvella isänmaata.

Nyt tarvitaan ulkopuolinen pääministeri. Aion kutsua puoluejohtajat televisiokameroiden eteen ja runnata hallituksen kokoon.

MIETTUNEN: Eihän hallitusta voi väkipakolla muodostaa. Puolueiden täytyy sopia ohjelmasta ja ...

KEKKONEN: Kyllä voi. Annan tiukan määräajan. Ohjelmasta voidaan tarvittaessa neuvotella ja sopia jälkikäteenkin.

MIETTUNEN: Mitkä puolueet tulevat mukaan?

KEKKONEN: Keskustapuolue ja koko vasemmisto. Pikkupuolueista en välitä, mutta tulkoot mukaan, jos niitä voimasuhteitten vuoksi tarvitaan.

Kepun suhteen minulla on se ajatus, että Karjalainen ja Virolainen jäävät sivuun. Riitelevät keskenään. Se vaikeuttaisi hallituksen työtä.

MIETTUNEN: Kuinka se voitaisiin tehdä? Molemmilla on puolueessa omat kannattajansa. En minä...

KEKKONEN: Minä puhun itse molempien kanssa.

MIETTUNEN: (*Nousee seisomaan.*) Jos kerran Karjalainen ja Virolainen jäävät sivuun. Voisin ottaa sen nuoren Väyrysen mukaan hallitukseen. Hän on puolueen varapuheenjohtaja ja sai kokemusta pääministerin sihteerinä Karjalaisen hallituksessa.

KEKKONEN: Minusta se on hyvä ajatus. Mutta minä en asiaan puutu. Eiköhän se hyväksytä, kun vain esität. Kiitos käynnistä. Minä ryhdyn toimeen.

MIETTUNEN: Kyllä sinä nyt myrkyn lykkäsit. Mitähän Hennakin tästä sanoo.

KEKKONEN: Sen verran minä Henna tunnen, että tiedän hänen aika tavalla innostuvan. Saattaa sinua suorastaan yllättää...

Miettunen poistuu. Kekkonen poistuu yläkertaan.

Urho Kekkonen ja Anita Hallaman tapaaminen osoittaa, että heidän suhteensa ei ollut enää läheinen.

Käsikirjoituksen mukaan ajatus Väyrysen nimittämisestä hallituksen jäseneksi oli Miettusen. Jotkut ovat arvelleet, että Miettunen otti minut ministeriksi Kekkonen esityksestä. En tiedä, mikä on totuus.

IV TUOKIOKUVA.

ADJUTANTTI: Arvoisa yleisö. Marraskuun lopulla 1975 muodostettiin Martti Miettusen johtama enemmistöhallitus, jota kutsuttiin hätätilahallitukseksi. Se muodostettiin työllisyyden parantamiseksi, kun maassa oli lähes 70 000 työtöntä.

VIDEO - "KIISTELTY KEKKONEN HALLITSI SUVEREENISTI"; HÄTÄTILAHALLITUKSEN MUODOSTAMINEN.

ADJUTANTTI: Häätätilahallituksen opetusministeriksi tuli Paavo Väyrynen. Kun se hajosi syksyllä 1976, Miettusen johdolla muodostettiin keskiryhmien vähemmistöhallitus, jossa Väyrynen toimi työvoimaministerinä.

Nyt keväällä 1977 ollaan muodostamassa sen tilalle Kalevi Sorsan johtamaa enemmistöhallitusta. Pääministeri Martti Miettunen on Tamminiemessä tapaamassa tasavallan presidenttiä.

(Kekkonen ja Miettunen tulevat yhdessä yläkerrasta.)

KEKKONEN: Toivottavasti lounas maistui. Se hauki, jota söimme, oli minun pyytämäni. Maistuiko?

MIETTUNEN: Kyllä maistui. Huomasit, että oli sinun pyytämäsi.

KEKKONEN: Arvovieraille yritän aina tarjota itse pyytämäni kalaa. Suuret kiitokset sinulle vielä kerran työstäsi pääministerinä. Nyt sinä vihdoinkin pääset viettämään ansaittuja eläkepäiviäsi.

MIETTUNEN: Siitä olen hyvin tyytyväinen. Raskas tämäkin työrupeama on ollut. Ensin piti vetää sitä riitaisaa enemmistöhallitusta, johon varsinkin sosiaalidemokraatit olivat tulleet vastoin tahtoaan. Keskustan vähemmistöhallituksen sisäinen työskentely oli helppoa, mutta tuen saaminen eduskunnasta hyvin työlästä.

KEKKONEN: Molemmat hallitukset olivat tarpeen. Piti yrittää saada aikaan toimiva enemmistöhallitus, mutta SDP oli todellakin mukana pitkin hampain. Vähemmistöhallituksen aikana näkivät, etteivät ole korvaamattomia, kun sait budjettiesitykselle tuen Ko-

koomukselta ja kristillisiltä. Oppositiossa ollessaan saivat aikaa pohtia puolueensa talouspolitiikan linjaa.

MIETTUNEN: Se näyttää todellakin muuttuneen. Minun johtamassani hallituksessa ajoivat veronkorotuksia, jotka vaikeuttivat yritystoimintaa ja aiheuttivat työttömyyttä. Nyt on kellossa aivan toinen ääni.

KEKKONEN: Nyt näyttää olevan mahdollista palauttaa teollisuuden kilpailukykyä myös devalvaation avulla ja saada sen tueksi todella maltilliset palkkaratkaisut. Jopa sovittuja palkankorotuksia saatetaan lykätä.

Uuden hallituksen muodostamiseen liittyen minulla on sinulle yksi kysymys. Kuinka se Väyrynen on työministerinä pärjännyt?

MIETTUNEN: Hyvin on pärjännyt, vaikka on lujilla ollut, kun koko vasemmisto on ollut oppositiossa ja kun ay-liikekin on ollut hänen kimpussa.

KEKKONEN: Mitä arvelet? Pärjäisikö Paavo ulkoministerinä?

MIETTUNEN: Uskon, että siitäkin hän selviytyisi. Olisihan tällä kisällillä kokenut mestari opettamassa ja ohjaamassa.

KEKKONEN: Olen päätyvässä Väyryseen sen vuoksi, että Korhonen ei voi jatkaa enkä halua Karjalaista.

MIETTUNEN: Uskon, että on hyvä ratkaisu.

KEKKONEN: Minä olen ajatellut, että myöntäisin sinulle palveluksiasi valtioneuvoksen arvon. Kelpaisiko?

MIETTUNEN: Toki kelpaisi, mutta olenkohan minä sentään sen arvoinen...

KEKKONEN: Olet ansioituneempi kuin yksikään tähän mennessä arvonimen saaneista.

MIETTUNEN: No olkoon. Kiitän sinua jo ennakkoon.

Kättelevät.

Kekkonen istuu työpöytänsä ääreen ja syventyy töihinsä.

En tiedä, kuinka Urho Kekkonen päätyi nimittämään minut ulkoministeriksi. Sen tiedän, että nimeni tuli esille vasta sen jälkeen kun oli käynyt selväksi, että Keijo Korhonen ei voi jatkaa. Kekkonen saattoi kysyä Mieltusen mielipidettä nimityksestä.

V TUOKIOKUVA.

ADJUTANTTI: Arvoisa yleisö. Kalevi Sorsan johtama enemmistöhallitus muodostettiin toukokuun puolivälissä 1977. Paavo Väyrysestä tuli ulko- ja ulkomaankauppaministeri. Heti hallituksen nimittämisen jälkeen presidentti Kekkonen aloitti valtiovierailun Neuvostoliittoon.

VIDEOT - "VÄYRYNEN KEKKOSEN OPPIPOIKANA" JA "MITÄ UKK NÄKI NEUVOSTOLIITTOSSA?". OHJELMAA KREMLISSÄ JA KIRGISISSA.

ADJUTANTTI: Kesäkuussa 1977, pian valtiovierailun jälkeen, ulkoministeri Paavo Väyrynen saapuu tapaamaan presidentti Kekkonen.

KEKKONEN: Istutaan. Mitä pidit vierailusta Neuvostoliittoon?

VÄYRYNEN: Se oli upea. Olen oppinut todella paljon. Ohjelma oli raskas, mutta antoisa.

Kalamieheksi minusta ei taida olla. Kirgisiassa kalasaaliini jäi niin heikoksi, että se mahtui vodkapulloon. Otin kalat mukaan matkamuistoksi.

KEKKONEN: Kalastustakin voi oppia, mutta se ei ole tärkeintä. Mieluummin kehno kalamies kuin huono poliitikko.

VÄYRYNEN: Neuvostoliiton johtajilla näytti olevan vaikeuksia suhtautua nuoreen ulkoministeriin. Eniten niitä taisi olla Breshnevellä, joka osoitti minua sormellaan ja kysyi kovalla äänellä vierustoveriltään: "Onko tämä ministeri?"

KEKKONEN: Niinpä, mutta Kosygin suhtautui aivan toisin. Hän hän alkoi muistella olleensa itse sinun iässäsi miljoonakaupunki Leningradin johtaja.

VÄYRYNEN: Matkan aikana allekirjoitetuilla sopimuksilla on suuri merkitys. Pitkän ajanjakson ohjelman pohjalla talousyhteistyötä on hyvä kehittää ja Kostamuksen rakentaminen tuo kovasti työtä etenkin Itä- ja Pohjois-Suomeen.

KEKKONEN: Vaikka olet ollut jo melko pitkään eduskunnassa ja osallistunut sekä siellä että valtioneuvoston työssä ulkopoliittikan hoitamiseen, sinun on syytä suorastaan opiskella virkaasi liittyviä asioita.

VÄYRYNEN: Niin teen. Tämän työn olen jo aloittanut.

KEKKONEN: Työn iloa. Näkemiin.

Väyrynen poistuu. Kekkonen istuu työpöytänsä ääreen.

KEKKONEN: Tapaamisemme jälkeen kirjoitin Väyrykselle kirjeen.

(Lukee.)

"Hyvä veli.

Sen lisäksi, mitä esitin 3.6. uuden tehtäväsi hoitamiseen liittyvistä asioista, lisään vielä seuraavaa:

Koeta esiintyä parin, kolmen lähinnä olevan vuoden ajan kuin olisit kymmenen vuotta vanhempi. Nämä vuodet ovat vaikeimmat.

Liiku harkiten ja hitaan puoleisesti. Puhu joskus hidastellen. Ulko-ministeriö on vanhojen tapojen laitos. Pukeudu huolellisesti ja tyylikkäästi.

Minulla on paha tapa pitää käsiäni taskussa. Huomasin Neuvostoliiton matkan aikana, että se tapa vaivaa sinuakin. Kerran havait-sin, että kun jätit hyvästit eräälle korkeahkolle isäntäväen edustajalle, puristit hänen kättään ja toinen kätesi oli housuntas-kussa.

Sinua tarkkaillaan huolellisesti ja sinusta koetetaan saada irti kaikki mahdollinen, jolla sinua voitaisiin vahingoittaa.

Siksi juuri lähivuodet ovat tärkeät ja vaarallisetkin. Sinulla on vahva kannatus Lapissa, mutta sitä voidaan kovertaa Helsingistä käsin ja se on vaarallista.

Nyt on aika sitä, että koeta olla poissa julkisuudesta. Virka vaatii

tietyntaista esilläoloa, mutta jätä nämä kotimaan asiat muiden huoleksi. Sinulle riittää kyllä touhua päätehtävässasi.

Minä tiedän omasta osastani mitä pilkka ja irvailu saattavat uran alussa merkitä. Koeta välttää antamasta siihen aihetta. Kyllä sitä riittää kuitenkin.

Parhain terveisin

Sinun

UKK"

Kekkonen istuu pöytänsä ääressä. Adjutantti tuo iltapäivälehdden. Jää sivuun odottamaan.

Kekkonen tuohtuu. Repii lehdestä sivun ja kirjoittaa kortin.

KEKKONEN: Tässä viesti Väyrykselle:

"Hyvä Veli.

Ei perkele. Eikös sovittu, että Helsingin Sanomissa oleva päiväsi kuvaus on viimeinen lajissaan.

Omaa etuasi minä etsin, en muuta.

Parhain terveisin

Urho Kekkonen"

KEKKONEN: (*Adjutantille*) Toimittakaa tämä kirje heti ulkoministerille kotiin.

Kekkonen poistuu.

Väyrynen puhuu Tamminiemi-näyttämön sivussa:

VÄYRYNEN: Kirjoitin presidentti Kekkoselle seuraavana päivänä:

"Soitin illalla vaimolleni ja sain kuulla terveisesi. Mieleni tuli niistä kovin raskaaksi.

Luulen, että otan huomautuksesi vastaan juuri niin vakavasti kuin olet tarkoittanutkin. Sen sijaan mieltäni painavat ne monet vaikeudet, jotka huomautuksesi valossa näen ympärilläni.

Ensin kuitenkin pari sanaa 'synnistä', jonka tein Ilta-Sanomien kanssa. Olen pahoillani, etten kertonut Sinulle siitä ennakoon. Juttu oli jo tehty kun puhuimme perjantaina. Helsingin Sanomien jutun aion vetää pois, sillä se julkaistaisiin vasta myöhemmin, jolloin se olisi menettänyt ajankohtaisuuttaan.

Luulen, että olen antamiesi neuvojen perusteella ja muutenkin oivaltanut miten minun olisi toimittava. Sen sijaan en ole kertonut Sinulle niistä seikoista, jotka vaikeuttavat toimintaani.

Yksi suuri pulma on julkisuus, jota pakosta näyttää tulevan enemmän kuin on viisasta. Olen käynyt sietämätöntä painia toimittajien kanssa, jotka kaikki vaativat haastatteluja. Sanovat, että on kysymys henkilökuvan antamisesta lukijoille, minkä ei pitäisi olla minun kannaltani pahasta. Olen kai antanut liikaa periksi. Tunnustan ja otan opikseni.

Mutta mitä teen muulle julkisuudelle? Minun on kuitenkin pakko olla silloin tällöin yleisön ja lehtimiesten tentittävänä. Pakko on vastata, jos kysytään. En voi kieltää itseäni ja mielipiteitäni. Ja vastauksista toimittajat tekevät otsikoita, koska olen monesta syystä heidän silmätikkunaan. Tiedän vastauksen: vältä julkisuutta ja puhu varoen. Yritän parhaani, mutta pelkään, että lopputulos ei ole täysin tyydyttävä.

Edellistä suurempi vaikeus viisaalle toiminnalle on puolueen sisäinen tila. Virolainen käyttää koko voimansa K-linjan hävittämiseen. Karjalainen ei ota vastuuta ja väistelee taistelua, kuten ennenkin. Uusitalo on arka, eikä hänen kanttinsa taida kestää asettua Jussin vastapainoksi. Minä joudun pakostakin ottamaan vastuuta puolueen linjasta.

Olen kirjoittanut yllä olevan siinä tarkoituksessa, että voisit ymmärtää vaikeuksiani ja tähänastista toimintaani. Uskon, että vaikeudet ovat voitettavissa ja etten petä Sinun luottamustasi. Tietysti olisin kiitollinen, jos voisit neuvoillasi vielä helpottaa tien löytämistä vaikeuksien yli.

Parhain terveisin

Paavo"

Värynen poistuu näyttämöltä.

Tämä tuokiokuva perustuu tosiasioihin. Sijoitin kirjeet käsi-kirjoitukseen sellaisinaan.

VI TUOKIOKUVA.

ADJUTANTTI: Arvoisalle yleisölle on ehkä syytä kertoa, mikä oli se K-linja, josta tuossa äsken puhuttiin. Urho Kekkosen ja hänen poliittisen linjansa kannattajia Maalaisliitto-Keskustapuolueessa kutsuttiin K-linjaksi. 1970-luvulla se alkoi Urho Kekkosen ja Ahti Karjalaisen välirikon vuoksi jakautua kahtia.

Vuoden 1978 alussa Urho Kekkonen valittiin uudelle kaudelle tasavallan presidentin virkaan. Valitsijamiesten vaalissa oli kaksi ääni-

haravaa. Mauno Koivisto sai Helsingissä suurimman henkilökohtaisen äänimäärän. Suhteellisessa äänimäärässä Lapissa ehdolla ollut Paavo Väyrynen oli ylivoimainen ykkönen.

Kalevi Sorsan johtama hallitus on jatkanut toimintaansa. Syksyllä ulkoministeri Paavo Väyrynen tulee keskustelemaan tasavallan presidentin kanssa kauppapolitiikasta.

Kekkonen tulee sisään.

Herra tasavallan presidentti, ulkoasiainministeri Paavo Väyrynen.

KEKKONEN: Kuinka työ hallituksessa sujuu? Sinulla on nyt helpompaa kuin oli työvoimaministerinä edellisessä hallituksessa.

VÄYRYNEN: Niin on. Olen päässyt myös vähän kuittailemaan vasemmiston suuntaan. Kun olin työministerinä, Aarne Saarinen sanoi, ettei Suomessa ole koskaan ollut niin huonoa työministeriä, kun maassa oli niin paljon työttömiä. Nyt olen kysynyt Saariselta, oletko nähnyt koskaan näin huonoa työministeriä, kun työttömiä on ollut hänen puoluetoverinsa Arvo Aallon ministerikaudella vielä enemmän.

KEKKONEN: (Naurahtaen.) Niin ne politiikassa osat vaihtuvat. Kiitos muistiosta, jonka lähetit. Esität siis, että Suomi hakisi täysjäsenyyttä Euroopan vapaakauppaliitossa, EFTA:ssa?

VÄYRYNEN: Kyllä. Ministeriössä on ollut esillä kaksi Suomen kansainväliseen asemaan liittyvää ongelmaa. Meidän kansainvälistä mainettamme rasittaa ensinnäkin se, että emme kuulu jäsenenä Euroopan neuvostoon, joka on länsimaisten demokratioiden yhteistyöjärjestö. Maailmalla liikkuu kartoja, joissa Suomi on väri-

tetty samalla värillä kuin sosialistiset maat. Toinen ongelma on se, että Suomi on vain liitännäisjäsenenä EFTA:ssa, vaikka se on vain löyhä vapaakauppajärjestö.

Kun olemme näitä asioita pohtineet, olemme tulleet siihen tulokseen, että etusijalle olisi asetettava EFTA-jäsenyys, jolla on meille myös taloudellista merkitystä.

KEKKONEN: On muistettava, että taloudelliseen yhteistyöhön ja kauppaan liittyy aina myös poliittisia näkökohtia. Varsinkin Neuvostoliitossa näin ajatellaan, osittain ideologisistakin syistä.

VÄYRYNEN: Tämän hyvin tiedän ja ymmärrän. Tästä meillä on tuoretta kokemusta.

KEKKONEN: NORDEK-hanke hoidettiin huonosti. Tanska pyrki sen avulla vetämään kaikki Pohjoismaat Euroopan talousyhteisön, EEC:n jäsenyyteen. Meidän olisi pitänyt panna Tanska tempppelin harjalle ja valitsemaan EEC-jäsenyyden ja NORDEKin välillä. Koi-visto hoiti pääministerinä neuvottelut taitamattomasti ja Suomi sai aiheetta päällensä syyn NORDEKin kaatumisesta.

VÄYRYNEN: Suomen jäsenyys EEC:ssä olisi tietysti ollut täysi mahdollisuus.

KEKKONEN: Niin olisi ollut. EEC on Euroopan suurten Nato-maiden yhteenliittymä. Se pyrkii kehittymään myös poliittiseksi ja jopa sotilaalliseksi mahtitekiäjäksi. Neuvostoliitto kokee sen uhkaksi omalle turvallisuudelleen.

VÄYRYNEN: Vapaakauppasopimuksenkin solmiminen EEC:n kanssa oli hyvin vaikeaa.

KEKKONEN: Sopimus oli meille aivan välttämätön. Kun Englanti, Irlanti ja Tanska liittyivät EEC:n jäseneksi, meidän välillemme oli nousemassa tullimuuri. Tarvittiin vapaakauppasopimus EEC:n kanssa, jotta vapaakauppa saattoi jatkua ja laajentua. Tämän ratkaisun tein, vaikka Neuvostoliitto sitä vastusti. Eikä asiaa helpottanut se, että kommunistit ja myös vasemman laidan sosialidemokraatit sitä vastustivat.

VÄRYNEN: Minäkin epäilin sopimusta sen vuoksi, että vapaakaupan oloissa markkinavoimat johtavat alueelliseen keskittymiseen. Siksi ajoin sopimuksen käsittelyn yhteydessä aluepolitiikan tehostamista.

Meillä on ministeriössä se käsitys, ettei Neuvostoliitto välttämättä vastustaisi Suomen EFTA-jäsenyyttä. Sehän ei mitenkään heikentäisi Neuvostoliiton taloudellisia etuja. Toisaalta EFTA:n vakiintuminen ja vahvistuminen saattaisi hillitä EEC:n tulevaa laajentumista. On myös muistettava, että nykyään sen jäsenistö koostuu pääosin puolueettomista ja pohjoismaista.

KEKKONEN (*nousee*): Nyt on parasta tehdä niin, että laadit tästä asiasta pienen epävirallisen muistion, non-paperin, jonka ojennat henkilökohtaisesti ulkomaankauppaministeri Patolitsheville korostaen asian luottamuksellisuutta. Informoimme Neuvostoliiton johtoa, kuten tapana on ollut. He voivat virittää asiasta keskustelun, jos niin parhaaksi katsovat. Valtioneuvoston muille jäsenille asiasta ei ole tässä vaiheessa tarpeen kertoa.

VÄRYNEN: Kiitos. Teemme näin.

Poistuu.

Kekkonen istuu työpöytänsä ääreen.

Ulkoministeri Väyrynen soittaa presidentti Kekkoselle.

KEKKONEN: Kekkonen.

VÄYRYNEN: Terve. Soitan sinulle EFTA-jäsenyydestä. Nyt kuuluu kummia.

KEKKONEN: No, kerrohan.

VÄYRYNEN: Aarne Saarinen alkoi tänään kysellä Suomen suunnittelusta EFTA-jäsenyydestä. Kävi ilmi, että suurlähettiläs Stepanov oli hänelle ja Sinisalolle kertonut asiasta! Kiirehdin vaintamaan sekä hänet että Taisto Sinisaloon ja kerroin heille lyhyesti asiasta.

KEKKONEN: On aikoihin eletty! Stepanov kertoi siis valtioiden välisen salaisen asian kommunistien johtajille.

VÄYRYNEN: Niin hallituksen jäsenistäkin vain Sorsa tietää asiasta. Kerroin hänelle vasta sen jälkeen kun Stepanov oli kertonut siitä kommunisteille.

Muistutan mieleesi sen mitä Vladimirov on useammankin kerran sanonut: jos Tasavallan Presidentti haluaa, suurlähettiläs vaihdetaan välittömästi. Ennen lomalle lähtöä hän vihjasi, että Stepanovin asema on harkittavana.

KEKKONEN: Jopa nyt jotakin. Nyt Stepa on mennyt liian pitkälle. Ehkä hänen on aika palata kotiin.

Sinun olisi hyvä tavata Viktor Vladimirov ennen minun matkaani Moskovaan. Olisi saatava tietää, haluavatko he keskustella EFTA-jäsenyydestä matkani yhteydessä.

VÄYRYNEN: Minä teen niin. Kerron sitten heti tapaamisen tuloksista.

KEKKONEN: Kuulemiin.

Musiikkia

KEKKONEN: Kekkonen.

VÄYRYNEN: Terve. Tapasin Vladimirovin. Hän arvosteli aluksi asian hoitotapaa. Asia olisi pitänyt hoitaa 'luottamuksellista kanavaa käyttäen' suoraan Neuvostoliiton johtoon.

KEKKONEN: Mehän toimimme juuri niin kuin pitikin. Mehän jätimme Patolitshevin harkintaan, millaisen käsittelyn asia saa Neuvostoliitossa.

VÄYRYNEN: Nyt kävi vain niin, että Patolitshev sairastui ja unohti saamansa paperin taskuunsa. Sitten se lähetettiin ulkoministeriön byrokraatiaan, jossa pari sataa ihmistä on tutustunut siihen ja ottanut hätäisesti kantaa. Vladimirov sanoi, että tämä vaikeuttaa asian käsittelyä.

Vladimirov kertoi, että Moskovassa tätä kysymystä käsitellään asiallisessa hengessä. Hän korosti, että asia on hoidettava ilman mitään näkyviä neuvotteluja, jotta ei syntyisi sitä kuvaa, että Suomi ei olisi itsenäinen maa.

KEKKONEN: Vladimirovin perusasenne asiaan tuntuu olevan hyvin myönteinen. Hän tuntuu myös ymmärtävän, että asialla on kiire. Mutta keskusteluja heidän kanssaan on käytävä.

EFTA-jäsenyyden toteuttaminen taitaa nyt olla sellaisessa umpisolmussa, ettei sitä voida ainakaan ennen kevään eduskuntavaaleja viedä eteenpäin.

Kuulemiin.

ADJUTANTTI: Arvoisalle yleisölle on syytä kertoa, että äskeisessä kohtauksessa mainittu Vladimir Stepanov toimi 1970-luvulla Neuvostoliiton suurlähettiläänä Suomessa. Viktor Vladimirov puolestaan työskenteli samoihin aikoihin suurlähetystön ministerineuvoksena, jonka tehtävänä oli ylläpitää Suomen valtiojohdon yhteyksiä korkeimpaan neuvostojohtoon.

Arvoisa yleisö. Nyt on väliaika. Sen aikana teille tarjotaan leivoskahvit.

Tuokiokuva perustuu tosiasioihin. Siinä on aineistoa Väyrysen Kekkoselle lähettämistä kirjeistä.

VÄLIAIKA.

II NÄYTÖS

TUOKIOKUVA VII.

Musiikkia

Kekkonen ja Väyrynen tulevat yhdessä näyttämölle.

VÄYRYNEN: Onneksi olkoon vielä kerran erinomaisesti onnistuneesta vierailusta Saksaan. Sait kerta heitolla korjatuksi saksalaisten poliitikkojen ja tiedotusvälineiden käsityksiä Suomen asemasta ja politiikasta. Tämän jälkeen emme enää kovin usein kuule puhuttavan suomettumisesta.

KEKKONEN: Olen itsekin hyvin tyytyväinen. Ovat käyttäneet Saksassa Suomea sisäpolitiikan lyömäaseena. Annetaan se kuva, että Suomi on liukunut Neuvostoliiton vaikutusvallan alaiseksi, vaikka itsenäisyytemme on koko ajan vahvistunut ja olemme saaneet luoduksi tunnustusta saaneen puolueettomuuspolitiikan.

VÄYRYNEN: Hienosti hoidit myös sen illallispuheenpitämiseen liittyneen ongelman. Kun et nähnyt, pyysit saksaksi lisää valoa.

KEKKONEN: Mehr Licht! Näkö perhana on alkanut minua vaivaamaan. Yrittävät väittää, että olen käynyt höperöksi, kun en huonossa valaistuksessa näe lukea puhetta.

VÄYRYNEN: Sinähän pidät vapaasti loistavia puheita, mutta se on hankalaa, jos on kirjoitettu puhe, jota ei pysty kunnolla lukemaan.

Mutta kuten sanottu, Saksassa selviydyit mainiosti.
Kuinka hallitusneuvottelut ovat sujuneet?

KEKKONEN: Huonosti. Hankaluutena on se, että hallituspuolueet kärsivät eduskuntavaaleissa tappion ja Kokoomus sai suuren voiton. Tämän perusteella Kokoomuksen pitäisi tulla hallitukseen, mutta se ei tahdo saada itselleen kumppaneita.

VÄYRYNEN: Harri Holkerihan sai yrittää saada aikaan toimintakykyisen enemmistöhallituksen, mutta vasemmistopuolueet eivät lähteneet mukaan. Jäljelle jääneiden voimien varaan ei voitu muodostaa toimintakykyistä hallitusta.

KEKKONEN: Niin ja vasemmiston ja keskustan yhteishallitustakin on vaikea saada aikaan, kun SDP on niin vastahakoinen.

Ajattelin aluksi Pirkko Työläjärveä pääministeriksi. Olisimme saaneet naispääministerin, ensimmäisen koko Euroopassa. Mutta hän kieltäytyi.

Nyt ei taida olla muuta mahdollisuutta kuin antaa hallituksen muodostaminen Mauno Koivistolle. Sorsalle tarjosin ulkoministerin paikkaa, mutta hän haluaa nyt jäädä hallituksen ulkopuolelle. Suomen Pankin pääjohtajana Koivisto vaikeutti Sorsan hallituksen työtä. Pannaan hänet nyt vastuuseen maan asioista.

VÄYRYNEN: Käy meille. Sorsa olisi ollutkin pääministerinä tässä vaiheessa mahdoton ajatus. Ehkäpä Koiviston kansansuosiokin hiipuu, kun hän joutuu meidän tavallisten kuolevaisten joukkoon. Me aiomme ajaa neuvotteluissa kovaa linjaa. Koivisto ja SDP joutuvat maksamaan pääministerin paikasta.

KEKKONEN: Pitäkää minut ajan tasalla neuvotteluista.

VÄYRYNEN: Meidän puolellamme ensisijainen vastuu on Eino Uusitalolla. Hän pitää sinuun tiivistä yhteyttä.

KEKKONEN: Palaan vielä eduskuntavaalien tulokseen. Sinähän menestyit hyvin, mutta Keskustapuolue koki tappion. Mitäs siitä ajattelet?

VÄYRYNEN: Uskon, että puolueen tappiossa on voiton siemen. Nyt aletaan ymmärtää, ettei puolue Virolaisen politiikalla ja johdolla voi nousta. Toisaalta eduskuntaan pääsi nyt runsaasti nuoria kansanedustajia, jotka kannattavat puolueen uudistamista. Harkitsen asettumista puheenjohtajaehdokkaaksi ensi vuoden puoluekokouksessa.

KEKKONEN: Sitä täytyy tarkkaan harkita. Sinun ei kannata mennä häviämään.

VÄYRYNEN: Keskustapuolueessa tilanne on hankala. Ahti Karjalaisen lähimmät tukijat pyrkivät ilmeisesti syrjäyttämään minut ministerin paikalta.

KEKKONEN: Mitä se Ahti vielä sekaantuu asioihin, kun ei ole enää edes kansanedustaja. Olen sitä mieltä, että sekä Karjalaisen että Virolaisen tulee jäädä hallituksen ulkopuolelle.

VÄYRYNEN: Ahdilla on tuskin nostetta hallitukseen, sillä hän syrjäyttäisi jonkun oman tukijansa. Virolainen voisi ehkä tulla puhemieheksi.

KEKKONEN: Katsotaan kuinka käy.

Tämäkin tuokiokuva perustuu tosiasioihin. Juuri tällaista keskustelua ei käyty, mutta olisi voitu käydä.

VIII TUOKIOKUVA.

ADJUTANTTI: Arvoisa yleisö. Toukokuun lopulla 1979 presidentti Urho Kekkonen nimitti pääministeri Mauno Koiviston johtaman enemmistöhallituksen. Paavo Väyrynen jatkoi ulkoasiainministerin tehtävässä.

Vuoden 1979 lopulla Kekkonen tapaa Väyrysen Tamminiemessä.

KEKKONEN: Kuinkas teillä siellä hallituksessa sujuu?

VÄYRYNEN: Ihan mukavasti. Keskustapuolueen ministereillä on hyvä keskinäinen yhteistyö. Vedämme demareiden suhteen tiukkaa linjaa ja yritämme vahvistaa äänestäjien luottamusta puolueeseen. SDP:n puolelta tärkeimmät neuvottelut käydään Ulf Sundqvistin kanssa. Koivisto on aika lailla sivussa. Pyrkii asettumaan kiistojen läpuolelle eikä ota poliittista vastuuta.

KEKKONEN: Hallituksen toimintakyky ei ole paras mahdollinen. Sosialidemokraattien keskuudessa on käynnissä kova valtataistelu. Virolaisen toiminta minua aika tavalla harmittaa. Viime kesänä hän aiheutti ison vahingon, kun antoi eduskunnan puhemiehenä lausunnon, että Kokoomus oli jäänyt hallituksen ulkopuolelle ulkopoliittisista syistä. Sanoi, että tähän johtivat "yleiset" eivätkä "sisäiset syyt". Tämä levisi erityisesti Saksan lehdistöön. Tällä Virolainen tärveli valtiovierailuni tulokset. Alettiin taas puhua suomettumisesta ja siitä, että Neuvostoliitto määrää, mitkä puolueet voivat olla hallituksessa.

VÄYRYNEN: Kaikille piti olla selvää, että Kokoomus joutui oppositioon sen vuoksi, että vasemmisto ei suostunut osallistumaan samaan hallitukseen sen kanssa. Mutta syynä tähän ovat aatteelliset erot ja sisäpoliittiset syyt.

Holkerihan itse joutui toteamaan, ettei ollut mahdollista muodostaa sellaista toimintakykyistä hallitusta, jossa Kokoomus olisi mukana.

KEKKONEN: Näin oli. Tuon juhannuspommin jälkeen Virolainen on ottanut asiakseen parjata minua ympäriinsä.

VÄYRYNEN: Tuo on todella ikävää. Mutta puolueessa Virolainen on joutunut vastatuuleen. Meillä on hyvät mahdollisuudet voittaa puoluekokouksessa. Nuoret tekevät innokkaasti työtä minun puolestani. Ongelmia on vanhemman kaartin kanssa.

KEKKONEN: Minä tapasin K-linjan väkeä äskettäin iltateen merkeissä. Uskoisin, että suurin osa tukee sinun valintaasi. Mutta Karjalainen ja hänen lähipiirinsä eivät sinua kannata.

VÄYRYNEN: Karjalaista ja hänen lähimpiä tukijoitaan harmittaa sekin, että ajoin eduskuntaryhmässä vastoin heidän tahtoaan TV 2:n johtajaksi Tapio Siikalan. En voinut antaa periksi, kun Siikala oli tehtävään selvästi pätevin.

KEKKONEN (*nousee*): Ymmärrän jotenkin tuon, mutta tällä tempulla vaaransit valintasi puolueen puheenjohtajaksi.

VÄYRYNEN: Minusta on hyvin outoa, että Neuvostoliiton edustajakin on sekoitettu asioihin. Vladimirovillekin on syötetty sellaista ajatusta, että olen hajottamassa K-linjaa ja muodostamassa puo-

lueseen kolmatta linjaa. Kun sanoin, että kannatan tasavallan presidentin linjaa, Kekkonen linjaa, hän perääntyi.

KEKKONEN: Hyvin vastasit.

VÄYRYNEN: Vladimirov arvosteli minua siitä, että en pidä heihin riittävästi yhteyttä. Hän sanoi, että tässä suhteessa olen samanlainen kuin Mauno Koivisto.

KEKKONEN: Yhteyttä on hyvä pitää, mutta myös riittävä etäisyyttä. Suhteita on käytettävä Suomen etujen ajamiseen.

VÄYRYNEN: Niin olen aina toiminut ja toimin vastakin. Osa vanhemmasta kaartista vierastaa minun valintaani myös siitä syystä, että puoluesihteeriksikin olisi tulossa nuori mies, Seppo Kääriäinen. Tarjoavat kompromissiksi vanhempaa ehdokasta tai jopa jatkoaikaa Mikko Immoselle.

KEKKONEN: Nuorten tuki ratkaisee. Vanhemmasta väestä viisaimmat tulevat puolellesi. Älä puutu puoluesihteerin valintaan. Eiköhän sekin asia ratkea lopulta parhain päin.

Kekkonen istuu työpöytänsä taakse. Väyrynen poistuu.

ADJUTANTTI: Arvoisa yleisö. Kesäkuussa 1980, Turun puoluekokouksessa, ulkoministeri Paavo Väyrynen valittiin Keskustapuolueen puheenjohtajaksi.

VIDEO - "VÄYRYSEN VOITTO VILLITSI KESKUSTAVÄEN".

Valinnan jälkeen Värynen soittaa Kekkoselle.

KEKKONEN: Kekkonen.

VÄYRYNEN: Terve. Paavo Värynen tässä. Terveiset Turun puoluekokouksesta.

KEKKONEN: Terve. Onneksi olkoon. Täpärälle meni, mutta yksikin ääni olisi riittänyt.

VÄYRYNEN: Sinähän sen omasta kokemuksestasi tiedät. Kiitokset vielä sinun tuestasi. Ilman sitä emme olisi onnistuneet.

Puolueessa tulee varmaankin olemaan kovasti ristiriitoja. Virolainen halusi jatkaa puheenjohtajana voidakseen käydä siltä paikalta presidentinvaaleihin. Karjalainen vastusti valintaani. Hänelläkin ovat mielessä presidentinvaalit.

Yritän rauhoittaa tilannetta ja muistuttaa siitä, että vaaleihin on vielä neljä vuotta.

KEKKONEN: Niin. Se on pitkä aika.

Sinun pitää toimia hyvin varovaisesti. Sinua pidetään sekä omassa puolueessa että muiden puolueiden piirissä vaarallisena kilpailijana.

VÄYRYNEN: Virka-asioissa minulla on kiireinen syksy. YK:ssakin joudun käymään kahdesti, ensin kehityspolitiikan erityisistunnossa ja sitten yleiskokouksen istunnossa.

KEKKONEN: Onneksi olet vielä nuori mies.

Samaa en voi sanoa itsestäni, kun täytän pian 80 vuotta.

Kuulemiin.

Tämäkin tuokiokuva perustuu asiasisällön osalta tosiasioihin. Urho Kekkonen sai tiedon Turun puoluekokouksen äänestyksestä kansliapäällikkö Juhani Perttusen välityksellä. Hänelle Kekkonen sanoi: ”Yksikin ääni olisi riittänyt”.

IX TUOKIOKUVA.

ADJUTANTTI: Arvoisa yleisö. Syyskuun 3. päivänä 1980 Urho Kekkonen saavutti 80 vuoden iän. Häntä tuli onnittelemaan arvovaltainen ulkomaisten vieraiden joukko. Kekkonen elämäntyötä kiiteltiin ja kansalaiset osoittivat kiintymystään häntä kohtaan. Marraskuussa 1980 Urho Kekkonen matkusti valtiovierailulle Neuvostoliittoon. Vierailun jälkeen Kekkonen tapaa ulkoministeri Väyrysen.

VÄYRYNEN: Kiitokset hyvin onnistuneesta valtiovierailusta Neuvostoliittoon. Minua harmitti, että jouduin lähtemään suoraan Moskovasta ETYKin seurantakokoukseen Madridiin. Ehdin kuitenkin vielä vastaanottamaan sinua tänne Helsinkiin.

KEKKONEN: Et mitään hävinnyt. Kalastusreissukin oli huonosti järjestetty. Minua sitten pirusti harmittaa se, että kellahdin lentokentällä kumoon. Nuo silmät ovat käyneet yhä huonommiksi. Vaivaavat varsinkin portaita laskeutuessa.

VÄYRYNEN: Onneksi toimittajilla on sentään sen verran häveliäisyyttä, etteivät televisiossa näyttäneet. Breshnevin kunto on kyllä aika surkea. Jotenkuten hän kuitenkin selviytyi.

KEKKONEN: Palaan vielä syksyn kunnallisvaaleihin. Ne menivät hyvin.

VÄYRYNEN: Niin menivät. Tiukka linja budjettineuvotteluissa tuotti tulosta. Luottamus puoluetta kohtaan on vahvistunut.

Alussa oli hankalaa kun Maaseudun Tulevaisuus julkaisi ikävän pääkirjoituksen. Heikki Haavisto oli kuulemma itse sen kirjoittanut. Oli pettynyt, kun hän tuki Virolaista ja toivoi pääsevänsä hänen jälkeensä puheenjohtajaksi. Jussi oli tätä kuulemma lupailut. Osa vanhemmasta väestä uhkasi siirtyä valintani vuoksi Kokoomukseen, mutta Eeva Kuuskoski-Vikatmaan siirtyminen meille on rauhoittanut tilannetta.

Kuten sinulle jo Moskovaan mentäessä kerroin, Virolainen on ryhtynyt vastaiskuun. Kolmessa piirijärjestössä hän sai syrjäytetyksi minua tukeneen puheenjohtajan. Oli Sorsalle oikein kerskunut tällä saavutuksellaan.

KEKKONEN: Tyypillistä Virolaista. Puoluekokouksessa sanoi, että pulinat pois, mutta alkoi heti kaivaa maata jalkojen alta.

VÄYRYNEN: Hallituksen työskentely on aika hankalaa. Koivisto ei ole pääministerinä ottanut kovin suurta vastuuta hallituksen toiminnasta. Hän on kuin hallituksen puheenjohtaja, joka joustaa joka suuntaan. Tärkeintä on pitää hallitus pystyssä. Sorsan ja Koiviston välillä on aikamoisia jännitteitä. Sorsa ajaa kovaa linjaa, mutta Koivisto kävelee hänen ylitseen.

KEKKONEN: Hallituksen toimintakyky minuakin huolestuttaa. Koivisto on aikamoinen jahkailija. Koettakaa hoitaa asioita niin hyvin kuin mahdollista ja pitäkää minut ajan tasalla.

Hyvästelevät. Kekkonen istuu työpöytänsä ääreen.

Tuokiokuva perustuu tosiasioihin. Matkalla Moskovaan todellakin kerroin Kekkoselle, että Virolainen oli Sorsalle kehuskellut saaneensa vaihdetuksi minua tukeneita piirijohtajia.

X TUOKIOKUVA.

ADJUTANTTI: Arvoisa yleisö. On tammikuu 1981. Televisiossa on esitetty kohuohjelma Suomen ulkopoliitikasta. Ulkoministeri Väyrynen on arvostellut julkisuudessa alivaltiosihteeri Keijo Korhosta. Hän on tulossa Tamminiemeen.

Herra tasavallan presidentti. Ulkoasiainministeri Paavo Väyrynen.

Kekkonen nousee työpöytänsä takana seisomaan. Keskustelevat seisallaan.

KEKKONEN: Nyt sinä teit pahasti. Mitä tästä tulee, kun omat miehet riitelevät.

VÄYRYNEN: Olen pahoillani. Olen joutunut tiedotusvälineitten hampaisiin ja tehnyt virheitä. Tilannetta on vaikea korjata.

KEKKONEN: Nyt olet selityksen velkaa.

VÄYRYNEN: Kaikki alkoi siitä televisio-ohjelmasta, jossa esitettiin katkelmia sinun Tamminiemi-kirjastasi ja sijoitettiin ne aivan väärään asiayhteyteen. Annettiin aivan väärä kuva Suomen ulkopoliitikasta.

Kun arvostelin ohjelmaa, Seura-lehti tarjoutui tekemään haastattelun, jossa voisin kertoa oman kantani. Toimittajalla oli kuitenkin pahat tarkoitukset. Hän teki kielteisen jutun ja pani sen lehteen antamatta tilaisuutta tarkistaa sitä ennakkoon. Kun lähetin vastineen, jouduin entistä pahemmin hampaisiin...

KEKKONEN: Entä se Suomen Kuvalehden juttu, jossa arvostelit Korhosta?

VÄYRYNEN: Tällä on laajempi tausta. Sinun suosituksestasi olen pitänyt julkisuuteen hyvin matalaa profiilia. Keijo taas esiintyy paljon ja kärjekkäästi. Tämä luo hyvin yksipuolista kuvaa Suomen ulkopoliitikasta. Kaiken huippu oli äskettäin julkaistu artikkeli "Uusrealistin uskontunnustus".

KEKKONEN: Mitä pahaa on realismissa? Ulkopoliitiikanhan tulee perustua realismiin.

VÄYRYNEN: Kyllä, mutta tämä uusrealismi perustuu niin sanottuun sosiobiologiaan. Siinä esitetään mm. se fatalistinen käsitys, että sodat ovat ihmisen perusluonnon vuoksi väistämättömiä. Juuri tätä on julkisuudessa arvosteltu. Sinun käsityksesihän on, että aktiivisella työllä rauhan, liennytyksen ja aseidenriisunnan puolesta uudet sodat voidaan ehkäistä.

KEKKONEN: Tuo on kyllä totta. Suomen ulkopoliitiikan pitää olla rauhantahtoista...

VÄYRYNEN: Lisäksi Keijo kyseenalaisti Suomen velvollisuuden antaa kehitysapua. Minun oli pakko sanoutua irti tällaisista käsityksistä. Esitin näkemykseni pehmeästi, mutta minua siteerattiin

epätarkasti ja tulkittiin aivan väärin

KEKKONEN: No kyllä minä tuon ainakin jollakin lailla ymmärrän, mutta julkinen riitely harmittaa.

VÄYRYNEN: Kirjoitan sinulle ja perustelen kantani lähemmin. Olen hyvin pahoillani tästä tilanteesta.

KEKKONEN: Tee se. On minulla sinulle muutakin asiaa. (Pyytää Väyrystä istuutumaan.)

Kalevi Sorsa otti minuun yhteyttä ja kertoi, että sosialidemokraatit ovat hyvin tyytymättömiä Koiviston toimintaan pääministerinä. He eivät panisi pahakseen, jos hallitus hajoaisi. Sorsa tuntuu haluavan päästä hallitukseen.

VÄYRYNEN: Itsehän Sorsa halusi jäädä sivuun hallituksesta.

KEKKONEN: Niin halusi. Hän oli kai väsynyt. Edellisen hallituksen loppuvaihe oli hänelle raskas.

VÄYRYNEN: Sorsa kai laski, että pääministerin vastuu heikentäisi Koiviston kansansuosiota, mutta niin ei käynytäkään.

Emme mekään panisi pahaksemme, jos hallitus kaatuisi. Sen toimintakyky on todella heikko.

KEKKONEN: Sinun pitäisi joka tapauksessa olla yhteydessä Sorsaan ja selvittää mitä sosialidemokraatit oikein haluavat ja aikovat.

Väyrynen poistuu. Kekkonen istuu työpöytänsä ääreen.

Presidentti Kekkonen pahoitti mielensä julkisuudessa syntyneestä kiistasta minun ja Korhosen välillä. Valtaosa tuokiokuvassa käydystä keskustelusta perustuu kirjeisiin, joita lähetin presidentille. Sain sen käsityksen, että hän lopulta hyväksyi perusteluni, mutta mielipaha jäi olemaan.

XII TUOKIOKUVA.

ADJUTANTTI: Arvoisa yleisö. On huhtikuun alku vuonna 1981. Koiviston hallitus on joutunut suuriin vaikeuksiin. Kansandemokraatit eivät hyväksy tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun liittyvää sosiaalietuuksien verollepanoa. Ulkoministeri Paavo Värynen tapaa tasavallan presidentin.

Kättelevät ja istuutuvat.

KEKKONEN: Mikä on tilanne hallituksessa?

VÄRYNEN: Hallitus näyttää olevan kaatumassa. Olen pitänyt yhteyttä Sorsan kanssa, kuten sovittiin. Hän on vetänyt tiukkaa linjaa.

KEKKONEN: Sorsa on minulle sanonut, että Koivisto pitää saada eroamaan pääministerin virasta. Kommunistit tukevat Sorsan pyrkimyksiä, eivät pidä Koivistosta. Sorsa kai ajattelee punamultahallitusta, jota hän itse pääsisi johtamaan.

VÄRYNEN: SDP:n puoluetoimikunta päätti, että kaikkien hallitusryhmien tulee hyväksyä tulopoliittinen ratkaisu ja siihen liittyvä sosiaalietuuksien verollepano yksimielisesti. Koivistokin oli ilmoittanut hyväksyvänsä tämän.

SKDL on puolestaan ilmoittanut, että he eivät hyväksy tulopoliittista kokonaisratkaisua. Jos tämä kanta pitää, he joutuvat lähtemään hallituksesta ja hallitus hajoaa.

KEKKONEN: Sosialidemokraatit eivät ainakaan aio perääntyä. Sen on viimeksi puoluesihteerä Sundqvist vahvistanut. Ja Aarne Saarinen on sanonut, että Koiviston hallituksen tie on kuljettu loppuun.

VÄYRYNEN: Keskustapuolueelle tilanne on helppo, kun hallitus on kaatumassa vasemmistupuolueiden keskinäiseen riitelyyn. Me vain tuemme sosialidemokraatteja siinä, että päätökset pitää tehdä yksimielisesti.

KEKKONEN: Minä puolestani vain kiirehdin ratkaisuja. Minun vastuullani on hallituksen toimintakyky.

VÄYRYNEN: Pidämme sinut ajan tasalla.

Väyrynen poistuu, Kekkonen istuu työpöytänsä taakse.

Tämä tuokiokuva perustuu tarkasti tosiasioihin ja on dokumentoitavissa. Olen kirjoittanut näistä tapahtumista myös kirjassani "Suomen linja".

XII TUOKIOKUVA.

ADJUTANTTI: Arvoisa yleisö. Pääministeri Mauno Koivisto sai esetyksi hallituksen hajoamisen. Kulttuuriministeri Kalevi Kivistö ryhtyi tukemaan Koivistoa ja hyväksyi kiistojen siirtämisen eduskuntaan. Valtioneuvos Martti Miettunen on saapumassa keskustelemaan presidentti Kekkonen kanssa.

Herra tasavallan presidentti. Valtioneuvos Martti Miettunen.

KEKKONEN: Tervetuloa. On tärkeää, että saan keskustella sinun kanssasi. Olen joutunut aikamoiseen kiipeliin.

MIETTUNEN: Mitä oikein on tapahtunut?

KEKKONEN: Koivisto sai sovituksi Kivistön kanssa, että SKDL:n ministerit eivät hallituksessa vastusta tulopoliittiseen ratkaisuun liittyviä lakiehdotuksia. Kiistat siirretään eduskuntaan.

MIETTUNEN: Entä se Koiviston televisiohaastattelu? Hänhän antoi sen kuvan, että sinä olet kaatamassa hallitusta ja että hän nojautuu eduskunnan tukeen. Eikö tässä ollut kysymys Sorsan ja Koiviston välisestä valtataistelusta.

KEKKONEN: Niin oli. Kun Sorsa oli Uuden Suomen haastattelussa paljastanut, että hän oli kaatamassa hallitusta, Koivisto ryhtyi vastaiskuun.

MIETTUNEN: Mutta kuinka tämä kaadettiin sinun päällesi?

KEKKONEN: Sitä minäkin ihmettelen. Koivisto käänsi puolueen sisäisen riidan perustuslailliseksi kiistaksi, jossa olivat muka vastakkain eduskunta ja tasavallan presidentti.

MIETTUNEN: Mutta ethän sinä tehnyt muuta kuin kiirehdit ratkaisuja. Julkisuudessa on syytetty sinua siitä, että olit kaatamassa Koivistoa.

KEKKONEN: Tässä sitä ollaan. Tämä on paska virka. Minut on hä-

väisty julkisesti, enkä voi mitenkään puolustautua. Sosialidemokraatit olivat etunenässä pyytämässä minua poikkeuslain jälkeen vielä ehdolle ja kaatoivat nyt puolueensa sisäiset riidat minun päälleni. Olen täysin epäonnistunut. Maassa on toimintakyvytön hallitus, jota pidetään keinotekoisesti pystyssä. Taidan luopua tästä virasta viimeistään syksyllä.

MIETTUNEN: Ei kai nyt sentään. Jos työkyky säilyy, sinun pitää hoitaa tehtäväsi kauden loppuun saakka. Sopivaa seuraajaakaan ei ole tarjolla.

KEKKONEN: Pyrkijöitä kyllä riittää. Virolainen ja Karjalainen kaivavat lähtökuoppia. Karjalaisen luonne on heikko, Virolaiseen en luota ulkopoliittisesti.

Sorsa olisi paljon parempi kuin Koivisto, mutta ei taida pärjätä. Koivisto on kova peluri, kuten on nähty. Ulkopoliitikassa en luota häneenkään.

MIETTUNEN: Millaisena näet kansainvälisen tilanteen?

KEKKONEN: Olen hyvin huolestunut Suomen tulevaisuudesta. Idän ja lännen välillä on kova vastakkainasettelu, vaikka sitä yritettiin ETYKin avulla liennyttää. Neuvostoliitto esitti meille sen jälkeen jopa yhteisiä sotaharjoituksia.

MIETTUNEN: Ne sinä sait onneksi torjutuksi.

KEKKONEN: Nyt kun Ronald Reagan on Yhdysvaltain presidenttinä, suurvaltasuhteet ovat kiristymässä entisestään. En tiedä, kuinka Neuvostoliiton talous kestää kiihtyvän kilpavarustelun. Vielä jonkin aikaa sitten näytti, että Neuvostoliitto jopa voittaa taloudel-

lisen kilpailun länsimaiden kanssa. Nyt tilanne näyttää aivan toiselta.

MIETTUNEN: Kuinka käy jos suurvaltojen voimatasapaino järkkyy?

KEKKONEN: Sitä ei tiedä kukaan. Suomen asema saattaa käydä hyvin hankalaksi.

Mielessäni ovat vieläkin 1950- ja 1960-luvun tapahtumat, kun oikeistovoimat yrittivät suistaa Suomen Paasikiven linjalta. Silloisissa oloissa meille olisi käynyt huonosti, jos he olisivat onnistuneet. Ne samat asenteet ovat edelleen olemassa.

Snellmanin, Mannerheimin ja Paasikiven opetukset unohtuvat monilta kovin helposti. Meidän pitää toimia niin, ettei suurvalta-naapurimme tarvitse pelätä, että Suomen alueen kautta sen turvallisuutta uhattaisiin.

MIETTUNEN: Näinhän se on. Toivottavasti jaksat hoitaa tuota virkaasi kauden loppuun saakka.

Hyvästelevät. Kekkonen jää näyttämölle.

XIV TUOKIOKUVA.

ADJUTANTTI: Arvoisa yleisö. Toimittaja Maarit Tyrkkö on palannut ulkomaanmatkalta ja saapuu tapaamaan presidentti Kekkostä.

Tyrkkö saapuu paikalle ja haluaa Kekkostä. Istuutuvat sohvalle.

KEKKONEN: Minulla on ollut sinua ikävä.

TYRKKÖ: Niin minullakin sinua. Mutta soitinhan minä monta kertaa.

KEKKONEN: Se minua hieman lohdutti. Olisin tarvinnut sinua senkin vuoksi, että olisit voinut auttaa minua neuvoillasi. Kuten olet huomannut, viime aikojen tapahtumista on syntynyt julkisuudessa aivan kummallinen tulkinta, jota en ole pystynyt oikaisemaan.

TYRKKÖ: Eikö Sorsa voisi sinua auttaa? Sinähän olet auttanut häntä monta monituista kertaa.

KEKKONEN: Eihän hänkään voi mitään tehdä. Puolueen sisäinen kiista on kaadettu minun päälleni. Eihän Sorsa voi tulla julkisuuteen ja sanoa, että hänhän se oli hallitusta ja Koivistoa kaatamassa.

TYRKKÖ: Voi sinua miesparkaa. Ei taida minustakaan olla apua. Varmaankin historian tutkijat joskus tekevät sinulle oikeutta.

KEKKONEN: Historiaa kirjoittavat voittajat. Kuluu vuosikymmeniä ennen kuin totuus pääsee esille.

TYRKKÖ: Meistä toimittajat eivät ole kirjoitelleet.

KEKKONEN: Eipä ole kirjoitettavaa. Ymmärtävät kai sen, että olemme vain ystäviä. Mennäänkö yläkertaan? Katsotaan televisiosta uutiset. Haluan kuulla matkastasi.

Poistuvat.

Maarit Tyrkön kirja ilmestyi vasta näytelmäni kirjoittamisen jälkeen. Käsikirjoitusta ei ollut tarpeen muuttaa.

ADJUTANTTI: Perjantaina 4. syyskuuta Urho Kekkonen suoritti viimeisen virkatoimensa, kadettien ylentämisen. Sen jälkeen hänen ohjelmansa peruutettiin. Syyskuun 10. päivänä alkoi hänen sairaslomansa, joka päättyi 27. lokakuuta eroamiseen tasavallan presidentin virasta.

Kumartaa ja poistuu.

Väyrynen ja Miettunen tulevat näyttämön eteen.

MIETTUNEN: Näinhän tässä sitten kävi. Kekkonen voimat ehtyivät ja hän joutui luopumaan presidentin virasta kesken kauden. On surullista, että maamme suurimman valtiomiehen ura päättyi tällä tavalla.

VÄYRYNEN: Kekkonenhan olisi halunnut jäädä eläkkeelle kolmannen presidenttikautensa jälkeen. Hän valmistautui eläkepäiville ja kirjoittamaan muistelmiaan.

MIETTUNEN: Kekkonen uhrautui isänmaan hyväksi. Nyt on sitten käynnistymässä siivoton parjauskampanja.

VÄYRYNEN: Kysyin eräältä historian professorilta, kuinka kauan kestää, että Kekkonen elämäntyötä aletaan arvioida asiallisesti. Hän sanoi, että kymmenen vuotta. Kekkonen osalta se saattaa kestää kauemminkin.

MIETTUNEN: Mitä puolue tekee presidenttiasianssa?

VÄYRYNEN: Mikään ei voi estää rajua taistelua Virolaisen ja Karjalaisen välillä. Yritämme kyllä löytää kompromissiehdokkaita, mutta se tuskin onnistuu. Sinuakin on ajateltu.

MIETTUNEN: Minä en ole siihen sopiva. Puolueen tilanne on hankala. Karjalaiselle olisi mahdollista saada kannatusta myös muista puolueista, mutta hän tuskin voittaa Virolaista puoluekokouksessa. Virolaisella ei taas ole mitään mahdollisuutta tulla valituksi. Koivistohan tämän vaalin voittaa.

VÄYRYNEN: Sosialidemokraattienkin keskuudessa käydään vielä taistelua. Sorsa ei ole antanut periksi, mutta hänen tilanteensa on toivoton.

MIETTUNEN: Niin on. Keskustapuolueella alkaa nyt rankka kujanjuoksu. Kekkonen vastustajat käyvät puolueen kimppuun ja sinä saat puheenjohtajana kantaa suurimman taakan. Kilpailijat ajattelevat, että Keskustapuolueen asema on perustunut Kekkonen tukeen. Kun sitä ei enää ole, puolue pyritään nujertamaan.

VÄYRYNEN: Tämä meidän on kestettävä. Puolueella on nyt vahva aatteellinen pohja ja selkeä linja. Niillä me nousemme taas suureksi puolueeksi, mutta helppoa se ei tule olemaan.

MIETTUNEN: Onnea matkaan. Minäkin autan, jos suinkin voin.

Poistuvat.

Paavo Väyrynen astuu näyttämölle riisuttuaan Kekkos-peruukin.

PAAVO VÄYRYNEN: Urho Kekkosen voimat hiipuivat vähitellen. Viimeisen julkisen puheensa hän piti J.V. Snellmanin 175-vuotisjuhlassa toukokuussa 1981. Hän nojautui erityisesti Snellmanin vuonna 1863 kirjoittamaan artikkeliin "Sota vai rauha Suomelle". Kekkonen puhui näin:

"Sanoessaan, että jokainen kansakunta elää vain omia etujansa ajatellen, Snellman saattaa johtaa lukijansa harhaan. Hänen vakaumukseensa näet kuuluu tärkeä lisäys: kansakunnan pyrintöjen on edistettävä koko ihmiskunnan parasta. Muuten ne eivät onnistu. Toisin sanoen: Snellmanin realismi ottaa koko ajan huomioon kansallisia etuja ylempänä olevat arvot, ihmiskunnan edut ja tarpeet.

Edellä mainittuun kirjoitukseen sisältyvät kaikki Snellmanin poliittisen toiminnan periaatteet. Venäjä on pysyvästi suurvalta ja Suomi sen naapuri, mikä ilmaisee selkeästi geopolittisen asemamme. Napoleonin sanoja mukaillen Snellman kirjoittaa, että länsivaltojen voimapolitiikkaan nojaava 'Suomi olisi nyt ja aina Venäjän maantieteellinen viihollinen'. Jos Suomi kuitenkin ottaa huomioon Venäjän turvallisuusedut ja toimii joustavasti ja järkevästi, se saattaa selvittää vaikeistakin tilanteista."

Näin Urho Kekkonen viimeisessä julkisessa puheessaan sanoi.

Suomen kohtalo on kytkeytynyt aina Euroopan ja koko maailman murrosvaiheisiin. Napoleonin sodat 1800-luvun alussa johtivat siihen, että Suomi siirtyi Ruotsin yhteydestä osaksi Venäjän keisarikuntaa. Ensimmäinen maailmansota ja Venäjän vallankumous avasivat tien Suomen itsenäistymiselle. Toisen maailmansodan

yhteydessä itsenäisyytemme joutui kovalle koetukselle, mutta se kesti. Kylmän sodan maailmassa Suomi pystyi Snellmanin, Paasikiven ja Kekkonen linjaa noudattaen huolehtimaan turvallisuudestaan ja rakentamaan itselleen arvostetun aseman itsenäisenä ja puolueettomana maana.

Urho Kekkonen presidenttikauden päätyttyä Suomen linja säilyi aluksi ennallaan. Kun Neuvostoliitto hajosi, se kuitenkin muuttui. Suomelle oli tarjolla aito itsenäisyys ja puolueettomuus osana Euroopan talousaluetta ja Pohjolan yhteisöä. Suomi kuitenkin vietiin nimenomaan turvallisuuspoliittisin perustein Euroopan unionin jäseneksi. Luovuimme myös omasta rahastamme ja taloudellisesta itsenäisyydestämme. Tätä ajoivat etunenässä ne henkilöt ja ne poliittiset voimat, joiden ulkopoliittista harkintakykyä Urho Kekkonen oli epäillyt. Vanhat asenteet nousivat pintaan.

Nyt Euroopassa on jälleen meneillään syvä murros, joka saattaa antaa Suomelle mahdollisuuden palauttaa ainakin osan menetetyistä itsenäisyydestään. Aika näyttää, saammeko korjatuksi sen vahingon, jonka – Kekkonen kieltä käyttäkseni – nuo saatanan tunarit ovat saaneet aikaan.